

PROGRAMMABEGROTING 2015-2018

INHOUDSOPGAVE

Woord Vooraf	3
<hr/>	
Leeswijzer	6
Beleidsbegroting	7
<hr/>	
Programma 1 : Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs	9
1A Lokale gezondheidszorg	9
1B Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	13
1C Jeugdbeleid	17
1D Jeugdhulp en preventief jeugdbeleid	19
1E Lokaal onderwijsbeleid	22
1F Onderwijshuisvesting	24
Wat mag het kosten?	26
Programma 2 : Werk en Inkomen	29
2A Algemene bijstand	29
2B Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	34
2C Vreemdelingenbeleid	36
Wat mag het kosten?	38
Programma 3 : Kunst, Cultuur en Sport	40
3A Kunst en Cultuur	40
3B Sport	43
Wat mag het kosten?	45
Programma 4 : Beheer openbare ruimte	47
4A Verkeer en vervoer	47
4B Water	51
4C Groenbeleid en regio	53
4D Openbaar Groen	55
4E Speelvoorzieningen	58
4F Riolering	60
4G Reiniging	62
Wat mag het kosten?	64
Programma 5 : Wonen en Ondernemen	69
5A Ruimtelijke ordening	69
5B Woonbeleid	73
5C Economische zaken	76
5D Duurzaamheid	79
Wat mag het kosten?	81
Programma 6 : Bestuur, Burgerzaken en Veiligheid	83
6A Algemene regionale samenwerking	83
6B Bestuur en dienstverlening	86
6C Openbare orde en veiligheid	88
6D Brandweer en rampenbestrijding	92
Wat mag het kosten?	94
Programma 7 : Grondontwikkeling	97
7A Grondontwikkeling algemeen	97
7B Grondontwikkeling Centrumplan	99
7C Grondontwikkeling W4	101
Wat mag het kosten?	103

Algemene dekkingsmiddelen	106
Algemeen	106
Wat mag het kosten?	108

Paragrafen	111
Paragraaf 1 : Lokale heffingen	112
Paragraaf 2 : Weerstandsvermogen en risicobeheersing	116
Paragraaf 3 : Onderhoud kapitaalgoederen	122
Paragraaf 4 : Financiering	128
Paragraaf 5 : Bedrijfsvoering	132
Paragraaf 6 : Verbonden partijen	135
Paragraaf 7 : Grondbeleid	144
Paragraaf 8 : Taakstellingen en stelposten	149
Paragraaf 9 : Subsidies	151
Paragraaf 10 : 3-Decentralisaties	152

Financiële begroting **159**

Overzicht van baten en lasten en de toelichting	161
A : Overzicht van baten en lasten en de toelichting	161
B : Grondslagen voor de begroting	163
C : Incidentele lasten en baten	165
D : Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	167
E : EMU-saldo	168

Uiteenzetting financiële positie en toelichting	169
F : Structureel en reëel evenwicht	169
G : Investeringen	170
H : Reserves	174
I : Voorzieningen	180

Bijlagen **183**

Bijlage 1 : Samenstelling Bestuur	185
Bijlage 2 : Conversietabel product-programma	187
Bijlage 3 : Afkortingenlijst	193
Bijlage 4 : Lokale en Regionale beleidskaders	196
Bijlage 5 : Uitvoeringsprogramma coalitieakkoord	203
Bijlage 6 : Besluit en amendementen	205

WOORD VOORAF

Leiderdorp: klaar om de nieuwe taken aan te kunnen

Bent u er klaar voor? Dat is de vraag die alle Nederlandse gemeenten momenteel gesteld krijgen. Zijn we klaar om per 2015 de verantwoordelijkheid te dragen voor de taken die de provinciale en rijksoverheden (met financiële korting) overdragen aan de gemeente Leiderdorp? Zullen de jeugdhulp, de uitgebreide maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie goed geregeld zijn? Het antwoord op die vraag is geen eenduidig 'ja'. Er is, samen met professionals, de partners, andere gemeenten in de regio Holland Rijnland en uw raad ongelooflijk hard gewerkt om het voor elkaar te krijgen.

Wat we nu weten zit in deze begroting verwerkt, zowel beleidsmatig als financieel. In de programma's zijn de consequenties zoveel mogelijk in beeld gebracht. Zoals bij alle gemeenten geldt hierbij ook voor Leiderdorp dat deze verwerking is gebaseerd op vele aannames. 2015 zal moeten uitwijzen in hoeverre deze aannames werkelijkheid worden. Uiteraard zullen wij u hierover regelmatig en tijdig informeren. In paragraaf 10 zijn de consequenties ook nog eens op een rij gezet.

We zijn ervan overtuigd dat we aan de slag kunnen op 1 januari 2015, maar dat wil niet zeggen dat alle vraagstukken die bij deze grote veranderingsoperatie horen dan ook opgelost zullen zijn. De kracht van het voorbereidingsproces is geweest dat wij ons allemaal verantwoordelijk hebben gevoeld voor het welslagen. In 2015 gaan wij het echt doen en we zullen daarbij onvermijdelijk tegen vraagstukken aanlopen die we niet eerder hebben voorzien. Wij hopen en verwachten dat alle partners zich gedurende 2015 zullen blijven inzetten om gezamenlijk te komen tot de beste jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en participatietrajecten die Leiderdorp aan haar inwoners kan bieden.

Financieel: lokale lasten stijgen minimaal, toekomstige bezuinigingen noodzakelijk

Met genoeg presenteren wij u de eerste begroting van deze raadsperiode. Het is wederom gelukt om u een sluitende begroting aan te bieden. De begroting is sluitend voor alle jaren. We indexerende de lokale lasten met 1% conform het coalitieakkoord, dat wil zeggen met niet meer dan de verwachte inflatie.

Zoals ook al in de kadernota vermeld, komt er nog een forse bezuinigingstaakstelling op ons af. De begroting is nu weliswaar sluitend, maar zonder de inzet van de behoedzaamheidsreserve was dit niet gelukt. Wij zijn daarom nu al druk doende om bezuinigingsvoorstellen uit te werken, zodat in de financiële kadernota van komend voorjaar een voorstel aan u kan worden voorgelegd om de begroting weer structureel in evenwicht te brengen. Want de inzet van de behoedzaamheidsreserve betekent helaas dat de jaren 2017 en 2018 niet structureel in evenwicht zijn. Ook neemt de schuldbelasting in de jaren 2017 en 2018 fors toe. Ook hier zullen maatregelen voor genomen moeten worden.

Uitgangspunten

Uitgangspunt voor deze begroting is de begroting 2014-2017 en de financiële kadernota 2015. In uitzondering op de financiële kadernota zijn de volgende mutaties doorgevoerd:

- Het coalitieakkoord is verwerkt; onderstaand wordt hier nader op ingegaan.
- Sportfondsen: de in de kadernota opgenomen post inzake sportfondsen is gewijzigd overgenomen. De taakstelling (oort € 100.000) is wel degelijk gerealiseerd door sportfondsen. De bijdrage aan sportfondsen wordt conform het contract jaarlijks geïndexeerd met cpi plus 1%. Doordat jaarlijks in de kadernota de indexatie op de lasten niet wordt doorgevoerd komen we geld tekort op dit begrote budget. Zoals ook in de kadernota opgenomen kunnen deze tekorten opgevangen worden binnen de bestaande middelen. In de begroting is nu uitsluitend de extra index van 1% structureel in de begroting opgenomen.
- De uren per programma en per investering zijn opnieuw ingeschat en conform deze inschatting verwerkt.
- De rente van de GIG is doorgerekend en betekent een voordeel voor 2015 en een nadeel voor 2016, dit was al als risico opgenomen in de kadernota
- De kapitaallasten zijn aan de hand van de laatste bekende planningen bijgesteld.
- De verwachte rente op de langlopende leningen is bijgesteld aan de hand van de nieuwste liquiditeitsplanning
- De door deze mutaties ontstane verschillen zijn verrekend met de behoedzaamheidsreserve algemene uitkering. Dit betekent dat er in 2015 meer in deze reserve wordt gestort en dat er voor de jaren 2017 en 2018 meer wordt onttrokken dan in de kadernota was voorgesteld. Daarnaast is voor 2018 een algemene taakstelling opgenomen voor toekomstige bezuinigingen.

De effecten van de septembercirculaire voor Leiderdorp zullen voor de raadsbehandeling van deze begroting aan u worden toegezonden. Uitgangspunt voor het college blijft dat eventuele tekorten binnen het betreffende beleidsveld moeten worden opgevangen.

Coalitieakkoord

Het coalitieakkoord 2014-2018 'Van meepraten naar meedóen' is verwerkt in deze begroting. In de programma's zijn de activiteiten en doelen van het coalitieprogramma opgenomen. De financiële consequenties zijn voor zover inzichtelijk eveneens opgenomen in deze begroting.

Het coalitieakkoord is vertaald in het uitvoeringsprogramma. Hiermee is inzichtelijk gemaakt wat het college deze coalitieperiode wil realiseren. De consequenties van het coalitieakkoord in resultaten, planning en financiën zijn hiermee, voor zover nu duidelijk, in beeld gebracht. Daar waar het toekomstige investeringen betreft en de kosten nog moeten worden doorberekenend (nu veelal als PM post aangegeven), zal dit op de investeringsagenda worden geplaatst. Tussentijds wordt over de voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord gerapporteerd via de bestuursrapportages.

De lokale lasten

Conform het coalitieprogramma stijgen de totale lokale lasten in 2015 met niet meer dan de verwachte inflatie. Voor 2015 betekent dit een stijging van 1%. Hieronder lichten we de diverse onderdelen van de lokale lasten toe.

- Onroerendezaakbelasting (OZB). In de begroting 2013-2016 was voor 2015 een extra stijging van de OZB opgenomen van 1%, gekoppeld aan een evenredige daling van de afvalstoffenheffing (2,17%). Tezamen met de nu doorgevoerde indexatie van 1% stijgen de tarieven van de OZB ten opzichte van 2014 derhalve met 2%. De exacte tarieven zijn nu nog niet bekend. Deze worden u ter vaststelling aangeboden voor de raad van december, zodat de tarieven op basis van de meest recente WOZ-waarden berekend kunnen worden.
- Afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is met 1,17% gedaald. Deze daling bestaat uit een indexering van 1% conform de kadernota en een daling van 2,17% conform de begroting 2013-2016.
- Rioolrechten. De tarieven worden eveneens met 1% geïndexeerd.

Naast de indexering is ook in 2015 sprake van een stijging van de rioolrechten met 5,5% op basis van het vastgesteld verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). Deze verhoging bedraagt nominaal circa € 77.000. In 2013 en 2014 kon deze stijging nog worden opgevangen door een extra verlaging van de afvalstoffenheffing. Voor 2015 bestaat die mogelijkheid niet, omdat wij worden geconfronteerd met een extra rijksbelasting op het verbranden en storten van afval. Dit bedraagt naar verwachting circa € 100.000 per jaar.

Uitgangspunten provincie

Ook dit jaar heeft de provincie ons vooraf geïnformeerd over haar uitgangspunten voor de beoordeling van de door ons ingediende begroting. De provincie geeft hierbij aan:

Geregeld bij Wet, conform artikel 189 van de Gemeentewet, dient ieder jaar de begroting in evenwicht te zijn. Indien dit niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in het laatste jaar van de meerjarenraming uiterlijk tot stand wordt gebracht. De structurele lasten moeten gedekt zijn door structurele baten. Ook brengt de kaderstellende en controlerende taak met zich mee dat u erop toeziet dat bezuinigingen en taakstellingen van structurele aard zijn en gebaseerd op realiteit. Wanneer uw financiële positie op orde is en de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is, zal repressief toezicht van toepassing zijn. Dit betekent dat een gemeente zonder onze voorafgaande goedkeuring de begroting en begrotingswijzigingen kan uitvoeren en zult u weinig 'toezichtlast' ervaren. Wanneer deze verantwoordelijkheid niet wordt genomen, zal de actieve toezichtsrol van de provincie naar de ernst van de financiële positie toenemen.

Voor 2015 geldt dat de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten, ook zijn de taakstellingen getoetst op structurele realiteit. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden van de provincie.

Verdeling van de lasten en baten over de diverse programma's

Onderstaande tabel geven de verdeling van de baten en lasten voor 2015 per programma weer. Hierbij zijn ook de baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen meegenomen. De resultaatbestemming, de onttrekkingen en stortingen in de reserves, zijn hierin ook meegenomen.

Bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	% lasten	% baten
1 Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs	18.929	-680	23%	1%
2 Werk en Inkomen	10.305	-4.752	13%	6%
3 Kunst, Cultuur en Sport	2.600	-71	3%	0%
4 Beheer openbare ruimte	11.975	-4.525	15%	6%
5 Ruimtelijk beleid	1.880	-522	2%	1%
6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid	13.123	-904	16%	1%
7 Grondontwikkeling	12.171	-12.631	15%	15%
Algemene Dekkingsmiddelen	2.107	-45.790	3%	56%
Resultaatbestemming	9.006	-12.223	11%	15%
	82.097	-82.097	100%	100%

De begroting is hiermee sluitend en structureel in evenwicht voor 2015 en 2016. De jaren 2017 en 2018 zijn op dit moment niet in structureel evenwicht. Nadere toelichting op het structureel evenwicht is opgenomen in de financiële begroting onderdeel F, Structureel en reëel evenwicht.

Wij zien uit naar de bespreking van deze begroting in uw raad.

7 oktober 2014

College van Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

Deze begroting bestaat uit twee delen. Deze tweedeling is opgelegd vanuit het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). In het eerste deel - de Programmabegroting - wordt per programma aangegeven wat we de komende periode gaan doen. Een programma is een samenhangend geheel van taakvelden. De indeling van de programma's is in september 2011 door de gemeenteraad vastgesteld.

De programma's worden beschreven volgens een vaste opzet. Per subprogramma wordt gestart met een inleiding en een schematisch overzicht van de doelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Vervolgens worden onder het kopje "Wat willen we bereiken?" de doelen toegelicht. De activiteiten die verricht moeten worden om deze doelstellingen te behalen, worden beschreven onder "Wat gaan we ervoor doen?". Afsluitend zijn de prestatie-indicatoren in een tabel opgenomen. Per programma wordt vervolgens de vraag "Wat mag het kosten?" beantwoord. Eerst door middel van een cijfermatige tabel en een vergelijking tussen de sub-programma's. Vervolgens worden tekstueel de verschillen tussen de begroting van 2014 en de begroting van 2015 verder toegelicht. Dit gebeurt voor bedragen groter dan € 50.000. In de tabel zijn de lasten en de baten uitgesplitst, waarbij de baten met een min zijn vermeld. Onder dit kopje wordt ook eventuele verrekening met reserves weergegeven en geanalyseerd.

In het onderdeel Paragrafen wordt gerapporteerd over thema's die een dwarsdoorsnede van de begroting geven. Voorbeelden hiervan zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De wetgever stelt in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zeven paragrafen verplicht. Daarnaast wordt een aantal paragrafen geadviseerd, zoals Taakstellingen en subsidies.

Gezien de actualiteit wordt ook een paragraaf voor de 3-Decentralisaties opgenomen in deze begroting.

Deel 2 van de begroting - de Financiële begroting - bestaat uit een aantal onderdelen. Hierin worden o.a. de grondslagen van de begroting en de overzichten van reserves, voorzieningen en openstaande investeringen gegeven.

Ten slotte wordt er afgesloten met een zestal bijlagen.

BELEIDSBEGROTING

De programma's worden beschreven volgens een vaste opzet. Per subprogramma wordt gestart met een inleiding en een schematisch overzicht van de doelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Vervolgens worden onder het kopje "Wat willen we bereiken?" de doelen toegelicht. De activiteiten die verricht moeten worden om deze doelstellingen te behalen, worden beschreven onder "Wat gaan we ervoor doen?". Afsluitend zijn de prestatie-indicatoren in een tabel opgenomen.

Per programma wordt vervolgens de vraag "Wat mag het kosten?" beantwoord. Eerst door middel van een cijfermatige tabel en een vergelijking tussen de sub-programma's. Vervolgens worden tekstueel de verschillen tussen de begroting van 2014 en de begroting van 2015 verder toegelicht. Dit gebeurt voor bedragen groter dan € 50.000. In de tabel zijn de lasten en de baten uitgesplitst, waarbij de baten met een min zijn vermeld. Onder dit kopje wordt ook eventuele verrekening met reserves weergegeven en geanalyseerd.

In het onderdeel Paragrafen wordt gerapporteerd over thema's die een dwarsdoorsnede van de begroting geven. Voorbeelden hiervan zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De wetgever stelt in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zeven paragrafen verplicht. Daarnaast wordt een aantal paragrafen geadviseerd, zoals Taakstellingen en subsidies.

Gezien de actualiteit wordt ook een paragraaf voor de 3-Decentralisaties opgenomen in deze begroting.

Programma 1 : Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs

1A Lokale gezondheidszorg

Inleiding

Op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) heeft de gemeente de taak door middel van preventieve activiteiten een gezondere fysieke en sociale leefomgeving voor burgers te creëren. Hierbij willen wij bij onze burgers een gezondere levensstijl stimuleren.

In mei 2013 is voor de periode 2013-2016 nieuw lokaal gezondheidsbeleid vastgesteld. De komende jaren richten we ons op de speerpunten alcohol-, roken-, depressie-, overgewicht- en eenzaamheidspreventie en bewegen. Het gezondheidsbeleid richt zich op een drietal groepen: kinderen en jongeren, mensen met een laag sociaal economische status¹ en (kwetsbare) ouderen.

Doel	Een gezondere fysieke en sociale omgeving voor burgers en stimuleren van een gezonde levensstijl				
SMART doel	1. Bevorderen van afstemming en samenwerking tussen organisaties.	2. Kinderen en jongeren en hun opvoeders weerbaarder maken tegen schadelijk alcoholgebruik, roken en ongezonde voeding en beter leren omgaan met deze verleidingen.	3. Kinderen en jongeren worden door gezonde leefomgeving aangemoedigd gezond gedrag te vertonen.	4. Eenzaamheid en depressie onder ouderen voorkomen door ouderen zolang mogelijk actief te houden.	5. Mensen met een lage SES beter informeren en adviseren over gezonde leefstijl en stimuleren meer te bewegen.
Activiteiten 2015	1.1 Organiseren van platformbijeenkomsten voor betrokken organisaties.	2.1 De GGD HM biedt voorlichting, advies en ondersteuning aan scholen op het gebied van gezonde leefstijl.	3.1 In lokale media wordt aangesloten bij landelijke campagnes.	4.1 Het bestaande sport en beweegaanbod wordt in kaart gebracht en gepromoot.	5.1 Aandacht besteden aan het sport en beweegaanbod.
		2.2. CJG Leiderdorp biedt informatie, advies en ondersteuning aan kinderen, jongeren en ouders.	3.2 Zie 2.3.	4.2 Het bestaande aanbod op het gebied van depressie wordt in kaart gebracht en gepromoot.	5.2 Sport en beweegactiviteiten aanbieden in Schansen en Dreven.
		2.3 Uitvoering Preventie en Handhavingsplan Alcohol		4.3 Regelmatig aandacht in lokale media voor eenzaamheid en depressie.	
Prestatie-indicator¹	1.1 Per doelgroep wordt 1 platformbijeenkomst georganiseerd.	2.1 Jaarlijks een overzicht van welke voorlichtings- en ondersteuningsactiviteiten op welke scholen in Leiderdorp zijn verzorgd door GGD HM.	3.1 De mate waarin in lokale media wordt aangesloten bij landelijke campagnes ter bevordering van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving van jeugdigen.	4.1 De mate waarin het sport- en beweegaanbod voor ouderen wordt gepromoot.	5.1 Bij de informatieverstrekking over de minimaregeling wordt aandacht besteed aan het sport- en beweegaanbod in Leiderdorp.
		2.2 CJG Leiderdorp biedt informatie, advies en ondersteuning aan kinderen, jongeren en ouders.	3.2 Iedere jongere in Leiderdorp wordt op twaalfjarige leeftijd middels een brief geïnformeerd over de schadelijkheid van alcohol.	4.2 De mate waarin het aanbod op het gebied van depressiepreventie voor ouderen wordt gepromoot.	5.2 Het aantal beweegactiviteiten in de wijken Schansen en Dreven.

¹ Sociaal economische status (SES) is de positie die iemand inneemt in de sociale hiërarchie, gemeten aan de hand van opleiding, inkomen of beroepsstatus.

Doel Een gezondere fysieke en sociale omgeving voor burgers en stimuleren van een gezonde levensstijl					
		2.3 Het aantal trainingen dat op scholen is gegeven aan kinderen en jongeren om de weerbaarheid te vergroten.	3.3 Het aantal jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een Halt-afdoening alcohol hebben gekregen omdat zij zijn opgepakt door de politie vanwege het plegen van een strafbaar feit onder invloed van alcohol.	4.3 De mate waarin aandacht besteed wordt aan eenzaamheid en depressie onder ouderen in lokale media.	
			3.4 Het aantal uren toezicht en handhaving door BOA's op nuttigen/verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar in commerciële en paracommerciële horeca, supermarkten, slijterijen en in de openbare ruimte.		

¹ De prestatie indicatoren in de vorige begroting zijn geen indicatoren waar de gemeente direct invloed op heeft. In de huidige begroting is gekozen voor indicatoren waar de gemeente op kan sturen.

Wat willen we bereiken?

1. Afstemming en samenwerking

We willen afstemming en samenwerking tussen organisaties bevorderen. Er zijn veel organisaties die bijdragen aan de gezondheidsbevordering van kinderen en jongeren. Alhoewel een aantal van deze organisaties elkaar goed weet te vinden en gezamenlijk activiteiten uitvoert, is er nog wel veel winst te behalen op het gebied van samenwerking. Door betere afstemming en samenwerking tussen verschillende organisaties kan overlap in het aanbod worden voorkomen en kunnen initiatieven beter op elkaar worden aangesloten. Dit vergroot de effectiviteit en zorgt tevens voor de mogelijkheid om nieuwe initiatieven te ontplooiën.

2+3. Kinderen en jongeren

We willen bereiken dat minder kinderen en jongeren roken, alcohol drinken, te weinig bewegen, teveel eten en te dik worden. In het kader van preventie is het belangrijk dat kinderen en jongeren van jongs af aan leren gezonde keuzes te maken, zodat ze zich ontwikkelen tot volwassenen, die zelf verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde leefstijl, waardoor problemen in de toekomst voorkomen kunnen worden. Het is erg belangrijk ouders en opvoeders te betrekken bij het positief beïnvloeden van de gezondheidssituatie. Zij hebben een zeer belangrijke rol bij de opvoeding van kinderen en jongeren, maar vervullen ook een belangrijke voorbeeldfunctie.

4. Ouderen

We willen dat ouderen door actief te blijven zo lang mogelijk gezond zijn, zelfstandig in hun woonomgeving kunnen blijven wonen en deelnemen aan de samenleving. We willen bijdragen aan het voorkomen van eenzaamheid en depressie onder ouderen.

5. Mensen met een lage sociaal economische status

We willen de gezondheidsverschillen tussen de bevolkingsgroep met een lage SES en de bevolkingsgroep met een hoge SES terugdringen. Door extra aandacht voor het stimuleren van sport en bewegen en het geven van informatie en advies aan mensen met een lage SES, willen we stimuleren dat de leefstijl van deze groep verbetert en gezondheidsachterstanden verminderen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Verschillende maatschappelijke organisaties hebben aangegeven behoefte te hebben aan bijeenkomsten waar ze elkaar kunnen ontmoeten, ideeën kunnen uitwisselen en van elkaar kunnen leren om zo samenwerking tussen organisaties te bevorderen. We streven er naar om jaarlijks voor elke doelgroep een platformbijeenkomst te organiseren. Tijdens de

bijeenkomsten wordt aandacht besteed aan de speerpunten uit dit lokale beleid, daarnaast biedt het ook de mogelijkheid voor organisaties om onderwerpen aan te dragen die zij met elkaar willen bespreken.

2.1 De GGD HM verstrekt voorlichtingsmateriaal en biedt ondersteuning aan scholen over een gezonde leefstijl. De GGD HM brengt de Ouderavond Puberwereld jaarlijks onder de aandacht van alle scholen in Leiderdorp. GGD informeert en adviseert scholen over het belang van een goede signalering van alcoholproblematiek. Hierdoor worden kinderen, jongeren en ouders weerbaarder en worden kinderen en jongeren aangemoedigd gezond gedrag te vertonen.

2.2 CJG Leiderdorp biedt informatie, advies en ondersteuning aan kinderen, jongeren en ouders op het gebied van gezonde leefstijl, waaronder voeding, bewegen, overgewicht en middelengebruik. Hierdoor krijgen kinderen, jongeren en ouders meer handvatten om met verleidingen om te gaan en wordt gezond gedrag aangemoedigd.

2.3 In het kader van de Drank- en Horecawet wordt uitvoering gegeven aan het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol. Dit plan biedt een integrale aanpak om overmatig alcoholgebruik bij jongeren in de gemeente Leiderdorp te voorkomen, om op deze manier een gezondere leefstijl te ontwikkelen en verstoringen van de leefbaarheid en openbare orde tegen te gaan. Het plan beschrijft op welke wijze en aan de hand van welke instrumenten preventief wordt opgetreden, toezicht wordt gehouden of wordt gehandhaafd. Het belangrijkste doel is het terugdringen, of beter nog het voorkomen van overmatig alcoholgebruik bij jongeren. De nadruk zal daarom liggen op de preventie. Toezicht en handhaving vormen het sluitstuk van het beleidsproces. Bij preventie gaat het voornamelijk om het creëren van bewustwording van de nieuwe wettelijke alcoholnorm onder jongeren, ouders en de alcoholverstrekkers, en om de bewustwording van de schadelijkheid die (overmatig) alcohol heeft op de gezondheid. De toezichttaak betreft het toezichthouden op het nuttigen/verkoppen van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar in commerciële en paracommerciële horeca, supermarkten, slijterijen en in de openbare ruimte. Handhaving zien we als het laatste stadium om ervoor te zorgen dat de Drank- en Horecawet wordt nageleefd. Dit middel zal pas worden ingezet wanneer preventie en toezicht niet meer het gewenste effect hebben.

3.1 Minstens 1 keer per jaar wordt in Gemeente aan Huis en op de gemeentelijke website aandacht besteed aan een landelijke campagne ter bevordering van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving van jeugdigen.

4.1 We willen de komende jaren het huidige sport- en beweegaanbod voor ouderen handhaven en inzetten op het beter bereiken van de doelgroep door het aanbod te promoten.

4.2 We promoten het bestaande aanbod op het gebied van depressiepreventie voor ouderen.

4.3 We willen bewustwording creëren voor het belang van actief blijven en voorkomen van depressie, door hieraan aandacht te besteden in lokale media en social media.

5.1 Door de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen Leiden en Leiderdorp wordt bij de informatieverstrekking over de minimaregeling aandacht besteed aan het sport- en beweegaanbod in Leiderdorp, zodat mensen met een lage SES gemotiveerd worden te gaan bewegen.

5.2 Met Sociaal Cultureel werk en Pluspunt worden afspraken gemaakt over het aanbieden van beweegactiviteiten in de wijken Schansen en Dreven, zodat mensen met een lage SES gestimuleerd worden te gaan bewegen. Deze afspraken worden vastgelegd in de prestatieafspraken met Stichting Sociaal Cultureel werk en Stichting Pluspunt.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Het aantal platformbijeenkomsten per jaar.	nvt	3	3	3	3	3
Een overzicht van welke voorlichtings- en ondersteuningsactiviteiten op welke scholen in Leiderdorp zijn verzorgd door GGD HM.	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Het CJG biedt informatie, ondersteuning en advies aan kinderen, jongeren en ouders.	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Het aantal trainingen dat op scholen is gegeven aan kinderen en jongeren om de weerbaarheid te vergroten.	nvt	>3	>3	>3	>3	>3
De mate waarin in lokale media wordt aangesloten bij landelijke campagnes ter bevordering van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving van jeugdigen.	minimaal 1 keer per jaar	minimaal 1 keer per jaar	minimaal 1 keer per jaar	minimaal 1 keer per jaar	minimaal 1 keer per jaar	minimaal 1 keer per jaar
Iedere jongere in Leiderdorp wordt op twaalfjarige leeftijd middels een brief geïnformeerd over de schadelijkheid van alcohol.	nvt	ja	ja	ja	ja	ja
Het aantal jongeren tussen de 12 en 18 jaar die een Halt-afdoening alcohol hebben gekregen omdat zij zijn opgepakt door de politie vanwege het plegen van een strafbaar feit onder invloed van alcohol.	nvt	8	8	8	8	8
Het aantal uren toezicht en handhaving door BOA's op nuttigen/verkoopen van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar in commerciële en paracommerciële horeca, supermarkten, slijterijen en in de openbare ruimte.	nvt	240	240	240	240	240
De mate waarin het sport- en beweegaanbod voor ouderen wordt gepromoot.	nvt	1 keer per 2 jaar	nvt	1 keer per 2 jaar	nvt	1 keer per 2 jaar
De mate waarin het aanbod op het gebied van depressiepreventie voor ouderen wordt gepromoot.	nvt	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar
De mate waarin aandacht besteed wordt aan eenzaamheid en depressie onder ouderen in lokale media.	nvt	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar
Informatieverstrekking over sport- en beweegaanbod bij de miniregeling.	nvt	ja	ja	ja	ja	ja
Het aantal beweegactiviteiten in de wijken Schansen en Dreven.	nvt	>2	>2	>2	>2	>2

1B Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Inleiding

Wij willen zoals is vastgesteld in de Wmo beleidsnota 2013-2016, inwoners ondersteunen zoveel mogelijk op eigen kracht te participeren in de samenleving. Mensen die dit niet op eigen kracht of met behulp van het sociaal netwerk kunnen, moeten -al dan niet tijdelijk- kunnen rekenen op ondersteuning van de overheid. De ondersteuning zal meer dan in het verleden "maatwerk" worden. Niet 'de beperking' van iemand is het uitgangspunt voor ondersteuning, maar 'wat kan iemand nog zelf' eventueel met behulp van haar/zijn sociale omgeving.

Uitbreiding Wmo in 2015

Vanaf 1 januari 2015 krijgt de gemeente binnen de Wmo nieuwe taken en verantwoordelijkheden vanuit het Rijk overgedragen (decentralisatie). De Wmo wordt uitgebreid met begeleiding (zowel groepsbegeleiding als individueel), beschermd wonen, kortdurend verblijf, anonieme hulplijn en cliëntenondersteuning. De decentralisatie van de rijkstaken naar de Wmo gaat gepaard met bezuinigingen. Om deze op te vangen wordt de komende jaren ingezet op vernieuwing en innovatie van de Wmo. In de beleidsnotitie 'Invoering Wmo 2015, van transitie naar transformatie' zijn de aanpassingen op het bestaande Wmo beleid beschreven. Bij de vormgeving van de nieuwe taken werken we nauw samen met de gemeenten Leiden, Zoeterwoude en Oegstgeest.

De decentralisatie binnen de Wmo wordt gelijktijdig met de decentralisatie van de jeugdwet (zie 1D) en de participatiewet (zie 2A) uitgevoerd (3 decentralisaties -3D-). In verband met deze grote veranderingen zijn de risico's voor onze gemeente in kaart gebracht. Over de risicoanalyse en meer specifieke informatie over de drie decentralisatie kunt u meer lezen in paragraaf 10.

De uitvoering van de Wmo geven wij vorm in een viertal beleidsprogramma's.

1. Samenleven in buurt of wijk
2. Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers
3. Meedoen makkelijker maken
4. Een vangnet voor iedereen

Doel	Inwoners worden door middel van de Wet maatschappelijke ondersteuning gestimuleerd om zo lang mogelijk de regie over het eigen bestaan te voeren. Dit doen zij door zoveel mogelijk op eigen kracht en verantwoordelijkheid te participeren in de samenleving.			
SMART doel	1. Het bevorderen van samenleven in de buurten en wijken door stimuleren van burgerinitiatieven.	2. Jaarlijks (vanaf 2011 tot 2016) stijgt het bereik onder mantelzorgers met 10%. Vrijwilligers in Leiderdorp worden ondersteund bij hun vrijwilligerswerk.	3. Zorgen dat inwoners door algemene en/of individuele voorzieningen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven participeren.	4 Verbeteren en behouden van zorg, preventie en opvang wanneer mensen zelf niet langer de regie over hun eigen bestaan kunnen voeren.
Activiteiten 2015	1.1 Organiseren van twee platformbijeenkomsten	2.1 Subsidiëren van ondersteuning mantelzorgers	3.1 Verstrekken van individuele maatwerk voorzieningen	4.1 Uitvoeren regionale beleidsvisie huiselijk geweld
	1.2 Budgetten beschikbaar stellen voor wijk- en/of buurtinitiatieven	2.2 Extra aandacht specifieke mantelzorggroep	3.2 Versterken en behouden algemene voorzieningen	4.2 Continueren gemeentelijke bijdrage preventieve OGGZ
		2.3 Uitwerken voorstel mantelzorgwaardering	3.3 Doorontwikkelen Sociaal Team Leiderdorp(STL)	4.3 Regionaal vormgeven inloopfunctie GGZ
		2.4 Verstrekken vrijwilligersprijs	3.4 Opstellen nieuwe agenda wonen en zorg	4.4 Onderzoek naar bijdrage Regionaal Kompas
		2.5 Deskundigheidsbevordering door cursusaanbod voor vrijwilligers	3.5 Ontwikkelen kwaliteitsinstrumenten Wmo	4.5 Gemeentelijke bijdrage anonieme hulplijn
		2.6 Bijdrage aan digitale vacaturebank		

Doel	Inwoners worden door middel van de Wet maatschappelijke ondersteuning gestimuleerd om zo lang mogelijk de regie over het eigen bestaan te voeren. Dit doen zij door zoveel mogelijk op eigen kracht en verantwoordelijkheid te participeren in de samenleving.			
		2.7 Organiseren van de beursvloer		
Prestatie-indicator	1.1 Jaarlijks worden 2 platformbijeenkomsten georganiseerd	2.1 Het bereik onder mantelzorgers stijgt van 400 in 2011 naar 585 in 2016	3.2 Gebruik individuele maatwerkvoorzieningen	4.1 Het aantal huisuitzettingen is niet meer dan 2 per jaar
	1.2 Jaarlijks worden meer dan drie buurtinitiatieven gehonoreerd en uitgevoerd	2.2 Mate waarin vrijwilligers zich in Leiderdorp ondersteund voelen (1e meting in 2014 uitgevoerd)		

Wat willen we bereiken?

1. Samenleven in buurten en wijken

Wij willen dat inwoners, al dan niet in samenwerking met professionele organisaties, met initiatieven komen die het samenleven in wijk en buurt stimuleren. Wij stellen een budget beschikbaar voor bijvoorbeeld initiatieven ter ondersteuning van kwetsbare mensen, verbindingen tussen doelgroepen (jongeren, ouderen, gehandicapten, psychiatrische patiënten, mantelzorgers, allochtonen etc.) of evenementen in de buurt. Weten van elkaars bestaan en werk, elkaar ontmoeten rondom een thema of onderwerp kan er aan bijdragen dat we meer gaan samenwerken en initiatieven elkaar versterken. De platformbijeenkomsten bieden hiervoor een basis.

2. Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers

Wij willen met het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers een steeds grotere groep mantelzorgers bereiken. Dit doen we door te zorgen voor voldoende aanbod mantelzorgondersteuning, vergroten van bekendheid van het aanbod (mantelzorg website, folders) en door ieder jaar aan een specifieke groep mantelzorgers (bijvoorbeeld werkende of jonge mantelzorgers) aandacht te besteden. Vanaf 2015 vervalt het mantelzorgcompliment, dat mantelzorgers binnen de AWBZ konden krijgen. Gemeenten zijn nu binnen de Wmo verantwoordelijk om de blijk van waardering vorm te geven. Wij zullen samen met mantelzorgondersteuners en de mantelzorgers in 2015 hiervoor een voorstel ontwikkelen. De ondersteuning die wij bieden moet het voor mantelzorgers mogelijk maken de zorg voor een naaste langer vol te houden.

In Leiderdorp zijn veel vrijwilligers actief. Dat willen we graag stimuleren door het vrijwilligerswerk te versterken door het beschikbaar blijven stellen van een digitale vacaturebank, vrijwilligersprijs, beursvloer, het bieden van een gevarieerd cursusaanbod en/of ondersteuning op maat te bieden aan organisaties die met vrijwilligers werken.

3. Meedoen makkelijker maken

Wij willen de krachten van burgers en van bewoners in wijken versterken door uit te gaan van wat mensen al dan niet met behulp van het gezin of het sociale netwerk kunnen. Inwoners die het tijdelijk, langer durend of structureel niet op eigen kracht redden, kunnen op ondersteuning binnen de Wmo rekenen. Daarbij worden in eerste instantie algemene voorzieningen zoals het welzijnswerk, de Vriendendienst en dergelijke ingezet en indien noodzakelijk een individuele maatwerkvoorziening zoals hulpmiddelen, hulp bij het huishouden, begeleiding en vervoer.

In 2015 zal de toegang voor een Wmo-voorziening via het Sociaal Team Leiderdorp (STL) verlopen. Het huidige Wmo loket zal deze functie dan niet langer vervullen. Het STL is een integraal werkend multidisciplinair team dat zich richt op vragen die zich op alle levensdomeinen (welzijn, zorg, schulden etc.) kunnen afspelen. Het STL is een nieuwe werkwijze, die we in 2015 verder zullen ontwikkelen. Door integraler inwoners van Leiderdorp met een ondersteuningsvraag te bedienen, verwachten wij problemen samen met de hulpvrager eerder en adequater te kunnen aanpakken. Hierdoor kan zwaardere en meer specialistische ondersteuning voorkomen worden.

Binnen de Wmo 2015 heeft de gemeente ook meer verantwoordelijkheid met betrekking tot de kwaliteit van de geboden ondersteuning. Er worden verschillende kwaliteitsinstrumenten ontwikkeld op het gebied van de behandeling van klachten en

klantervaringsonderzoek. In 2015 komen er ook kwaliteitsstandaarden voor aanbieders en organisaties van wie wij diensten inkopen of subsidiëren. Dit zullen wij zoveel mogelijk in samenwerking met de gemeenten in de Leidse regio vormgeven.

Met de decentralisatie verandert er veel op het terrein van de langdurige zorg in Nederland. Mensen met een zorgvraag zullen langer zelfstandig blijven wonen. Verzorgingshuizen en verpleeghuizen worden alleen toegankelijk als zorg thuis niet langer verantwoord is. Wij willen dat de ondersteuning die wij binnen de Wmo bieden en het woonbeleid dit ook mogelijk maken. De nieuwe ontwikkelingen dwingen ons opnieuw te kijken naar het thema wonen en zorg. In 2015 zullen wij in samenwerking met diverse betrokkenen hiervoor voorstellen ontwikkelen.

4. Een vangnet voor iedereen

Voor inwoners die niet voor zichzelf kunnen zorgen willen wij een vangnet bieden. Onder dit vangnet vallen goede (zorg)netwerken, afspraken over voorkomen van huisuitzetting, regionaal beleid op huiselijk geweld en het leveren van een bijdrage aan preventieactiviteiten op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Met de Wmo 2015 wordt ook de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van een 24 uren anonieme hulplijn (telefonisch, via chat en email). De hulplijn is bedoeld voor inwoners die door een ingrijpende gebeurtenis tijdelijk of eenmalig behoefte hebben aan contact. Regionaal zal in 2015 gekeken worden of en hoe de inloopfunctie voor cliënten uit de Geestelijke gezondheidszorg dichter in de eigen woonomgeving kan worden vormgegeven. De gemeente Leiden heeft als centrumgemeente de taak om invulling te geven aan de maatschappelijke opvang (genaamd Regionaal Kompas) en het Beschermd wonen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Twee keer per jaar wordt een platformbijeenkomst georganiseerd waar maatschappelijke organisaties, vrijwilligersorganisaties en actieve buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten. Op de platformbijeenkomsten kunnen kennis en deskundigheid worden uitgewisseld, kunnen nieuwe samenwerkingsafspraken tot stand worden gebracht en kunnen relevante thema's of veranderingen op het brede terrein van de Wmo worden besproken.

1.2 We zullen de mogelijkheid om voor buurt- en/of wijkinitiatieven een bijdrage te vragen bij de gemeente onder de aandacht blijven brengen.

2.1 t/m 2.3 Het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers wordt in 2015 gecontinueerd. Jonge en allochtone mantelzorgers zullen in 2015 specifieke aandacht krijgen. In samenwerking met de ondersteuningsorganisaties en mantelzorgers zal invulling worden gegeven aan de waardering van mantelzorgers.

2.4 t/m 2.7 In 2015 kunnen vrijwilligers gebruik maken van het cursusaanbod van Idoe. De match tussen de vraag naar vrijwilligers en het aanbod wordt door de digitale vacaturebank gemaakt. Ieder jaar worden drie vrijwilligersorganisaties in het zonnetje gezet met de vrijwilligersprijs. In 2015 zal voor de tweede keer een beursvloer worden georganiseerd, waar organisaties en ondernemers met gesloten beurzen diensten kunnen uitruilen.

3.1 Voor inwoners die ondersteuning nodig hebben vanuit de gemeente kopen wij individuele maatwerkvoorzieningen in. Deze voorzieningen richten zich op begeleiding, hulp bij het huishouden, vervoer in en om huis, woningaanpassingen en hulpmiddelen. Voor alle individuele maatwerkvoorzieningen zal vanaf 1 januari 2015 een eigen bijdrage gevraagd worden van inwoners. Deze bijdrage is inkomensafhankelijk.

3.2 Naast de individuele maatwerkvoorzieningen subsidiëren wij algemene voorzieningen die voor iedere inwoner toegankelijk zijn. We willen het aanbod van de algemene voorzieningen meer laten aansluiten bij de vraag van onze inwoners, zodat een beroep op een individuele voorziening kan worden voorkomen of worden uitgesteld. In 2015 zal het afstemmen van het aanbod aan individuele maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen verder worden doorontwikkeld.

3.3 Vanaf 1 januari 2015 is het Sociaal Team Leiderdorp de toegang tot zorg en welzijn. Het multidisciplinaire team zal de volgende functies uitvoeren:

- informatie en advies over sociale structuur en voorzieningenaanbod (individueel- en algemene voorzieningen);
- lichte (cliënt)ondersteuning;

- signaleren ondersteuningsvragen door onderhouden van contacten met andere verwijzers;
- opstellen en coördineren van ondersteuningsplan met hulpvrager (uitgangspunt 1 cliënt/gezin, 1 plan);
- versterken eigen kracht van inwoners en buurtkracht.

Doordat het werken met het STL een nieuwe werkwijze is, zal 2015 vooral het jaar zijn waarin de werkwijze verder wordt versterkt en doorontwikkeld. Centraal zullen staan: versterken van de nieuwe werkwijze, de communicatie met inwoners, invulling geven aan de registratie en monitoring van het effect van het STL, versterken van buurtkracht en de verbinding met het Centrum voor jeugd en gezin (CJG), het Jeugd- en gezinsteam (JGT) en het werkplein. Ook zal in 2015 de huisvesting van het STL verder vorm gegeven worden.

3.4 In 2015 zal op het terrein van wonen en zorg onderzocht worden welke consequenties het nieuwe beleid op de langdurige zorg voor ons lokale, regionale woningbeleid en de Wmo heeft. Op basis van een inventarisatie zal een voorstel voor de verdere aanpak worden geformuleerd.

3.5 Samen met de regiogemeenten Oegstgeest, Leiden, Zoeterwoude zal invulling worden gegeven aan het kwaliteitsbeleid. Onderdelen hiervan zijn het vormgeven van cliëntervaringsonderzoek, een klachtenregeling, formuleren van kwaliteitsstandaarden, maar ook de toezichthoudende rol van de gemeente op (het naleven van) de wetgeving en de gemaakte afspraken met aanbieders en organisaties zal hierbinnen worden uitgewerkt.

4.1 t/m 4.5 Regionaal is een Beleidsvisie huiselijk geweld vormgegeven met als doel eerder signaleren en terugdringen van huiselijk geweld. In 2015 zullen activiteiten worden ondernomen die hieraan bijdragen zoals: trainen van het Sociaal Team Leiderdorp en bevorderen van de signaleringsfunctie van de informele zorg. In 2015 zal regionaal van het Meldpunt kindermishandeling en het Meldpunt huiselijk geweld één meldpunt onder de naam 'Een veilig thuis' worden gemaakt. Regionaal zijn doelen geformuleerd (Regionaal Kompas) om meer dak- en thuislozen in de regio aan onderdak te helpen. Alle gemeenten zijn gevraagd hieraan bij te dragen. In 2015 zal binnen Leiderdorp gekeken worden welke mogelijkheden hiertoe zijn.

Jaarlijks worden in kader van de Openbare Geestelijke gezondheidszorg ook preventieve activiteiten uitgevoerd, waar wij een bijdrage aan leveren. Regionaal wordt gekeken naar de rol en invulling van de Inloopfunctie Psychiatrie. Er wordt onderzocht hoe en op welke wijze we deze functie dichterbij de woonomgeving van de cliënt kunnen vormgeven. Het Convenant voorkoming huisuitzettingen wordt in 2015 gecontinueerd en geëvalueerd.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (B)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
1. Aantal aanvragen voor buurtinitiatieven		3	3	3	3	3
2. Bereik mantelzorgers door mantelzorgondersteuning	n.n.b. ¹	484	532	585	585	585
2.1. Tevredenheidscijfer over ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers (1x per 2 jaar meting) of de mate waarin de ondersteuning bijdraagt.	n.v.t.	> 6,5	n.v.t.	> 7	n.v.t.	>7
3.1 Aantal gebruikers van individuele maatwerkvoorzieningen	1.082	1.075	1.325 ²	< 1.325	<1.200	<1.200
3.4 Plan wonen en zorg			gereed			
3.5 Kwaliteitsinstrumenten			gereed			
4. Aantal huisuitzettingen	0	4	2	2	2	2

¹ gegevens met betrekking tot de ondersteuning van mantelzorgers worden bekend bij de verantwoording van de subsidies.

² Inclusief de overgekomen functie begeleiding vanuit de AWBZ

1C Jeugdbeleid

Inleiding

Wij willen ontwikkelingsmogelijkheden bieden voor jongeren in de vrije tijd. Door het stimuleren van deelname aan vrijetijdsactiviteiten en het door jongeren zelf laten organiseren van activiteiten, willen wij de participatie vergroten. Het is daarom belangrijk om een gevarieerd aanbod aan zinvolle vrijetijdsvoorzieningen voor jeugdigen in Leiderdorp te behouden.

De doelen in dit subprogramma komen uit de nota *Jeugd, vrije tijd en participatie 2012-2016* en hebben een nauwe relatie met de subprogramma's: *lokale gezondheidszorg, Wmo, jeugdgezondheidszorg en preventief jeugdbeleid, lokaal onderwijsbeleid, sport.*

Doel	De ontwikkelingskansen voor jongeren vergroten door het verhogen van participatie, het stimuleren van deelname aan- en het zelf laten organiseren van activiteiten in de vrije tijd van jongeren.		
SMART doel	1. Het percentage Leiderdorpse jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar in stand houden ¹ , dat deelneemt aan activiteiten georganiseerd door maatschappelijke organisaties	2. Stimuleren van het zelf laten organiseren van activiteiten door de jeugd	3. Verhoging van de participatie van jongeren aan het beleidsproces om het (jeugd)beleid beter te laten aansluiten bij de behoeften van de doelgroep
Activiteiten 2015	Door subsidiëring ondersteunen van (de organisatie van) activiteiten die bijdragen aan de doelen van het jeugdbeleid.	Door stimulering het aantal activiteiten dat door jongeren (<i>als vrijwilliger</i>) wordt georganiseerd vergroten	Het trendteam continueren
	Promoten van de 'declaratieregeling maatschappelijke participatie' in het kader van het minimabeleid.	Het project 'Een CJG voor en door jongeren' continueren.	Een jeugddebat of dialoog organiseren waarbij jongeren een rol hebben in de organisatie
			Het project 'Een CJG voor en door jongeren' continueren.
Prestatie-indicator	Geen afname van het aantal jongeren dat gebruik maakt van een sociaal-culturele voorziening of deelneemt aan een vrijetijdsactiviteit	In totaal nemen minimaal 10 jongeren deel aan het participatieproject 'een CJG voor en door jongeren'	In totaal nemen minimaal 20 jongeren in de leeftijd tussen 14 en 18 jaar deel aan het jeugddebat of een dialoog

¹ Dit percentage wordt via de vierjaarlijkse jongerenpeiling gemeten. De laatste meting was in 2012, de volgende meting vindt plaats in 2016.

Wat willen we bereiken?

1. In stand houden van de deelname aan jeugdactiviteiten

De laatste jongerenpeiling (2012) laat zien dat 98% van de Leiderdorpse jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar deelneemt aan activiteiten georganiseerd door maatschappelijke organisaties. Deelname aan zinvolle vrijetijdsbesteding verhoogt de ontwikkelingskansen voor jongeren. Daarom is ons doel dit deelnamepercentage in stand te houden. De gemeente faciliteert hierin door organisaties te subsidiëren en (via subsidiëring) accommodaties in stand te houden die vrijetijdsactiviteiten voor jeugdigen aanbieden.

2. Stimuleren zelfgeorganiseerde jeugdactiviteiten

Wanneer jongeren de kans krijgen hun eigen vrije tijd vorm te geven komen talenten het best tot hun recht. Wij vinden het belangrijk dat jongeren zelf actief zijn in de organisatie van activiteiten. Op die manier sluiten deze veel beter aan op de wensen en behoeften van deze doelgroep. Jongeren nemen actief deel aan de maatschappij, zijn (mede)verantwoordelijk en betrokken bij het resultaat.

3. Jeugdparticipatie bij beleidsontwikkeling

Om het jeugdbeleid beter te laten aansluiten bij de wensen en behoeften van de jeugd is het belangrijk dat het bestuur weet wat er leeft onder Leiderdorpse jongeren. Jeugdparticipatie is een structureel onderdeel van het jeugdbeleid. De komende periode wordt dit thema verder ontwikkeld en worden jongeren op verschillende manieren geactiveerd en betrokken.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Door subsidiëring ondersteunen van (de organisatie van) activiteiten die bijdragen aan de doelen van het jeugdbeleid

Maatschappelijke organisaties die hier een aanvraag voor indienen kunnen financiële ondersteuning van de gemeente krijgen. Met deze ondersteuning kunnen bijvoorbeeld de jongerenactiviteiten door SCW worden georganiseerd.

1.2 Promoten van de 'declaratieregeling maatschappelijke participatie' in het kader van het minimabeleid

De financiële situatie van sommige gezinnen laat het niet altijd toe dat jeugdigen in verenigingsverband kunnen sporten of dat zij aan culturele activiteiten kunnen deelnemen. De gemeente wil deze financiële belemmeringen terugdringen door promotie van de 'declaratieregeling maatschappelijke participatie' op de 'Gemeente aan huis'-rubriek in het Leiderdorps Weekblad en de gemeentewebsite. Ouders met een minimuminkomen of met een inkomen dat maximaal 10% boven de bijstandsnorm ligt, kunnen hier gebruik van maken.

2.1 Door stimulering het aantal activiteiten dat door jongeren (als vrijwilliger) wordt georganiseerd vergroten

Het jongeren centrum Dwars biedt jongeren allerlei mogelijkheden voor activiteiten. Door jongeren te stimuleren zelf activiteiten te organiseren sluiten deze beter aan op hun behoeften en interesses en krijgen zij de kans hun talenten te ontwikkelen.

2.2 + 3.2 Het project 'Een CJG voor en door jongeren' continueren

Met het project 'Een CJG voor en door jongeren' worden jongeren door leeftijdsgenoten voorgelicht over het Centrum voor Jeugd en Gezin en een CJG-gerelateerd thema. SCW en het CJG werken samen en begeleiden de jongeren bij het ontwikkelen van de voorlichting en het voorbereiden op de presentatie. In 2013 is op deze wijze door 6 duo's aan 144 jongeren voorlichting gegeven.

3.1 Het trendteam continueren

In 2013 is het trendteam gestart. Een groep van rond de twaalf jongeren geeft gevraagd en ongevraagd haar mening over zaken die zij belangrijk vindt en gaat in gesprek met de gemeente. De informatie van jongeren wordt ingezet voor het ontwikkelen en/of uitvoeren van het jeugdbeleid. Omdat er voldoende inzet is, wordt het trendteam tot 2016 gecontinueerd.

3.3 Een jeugddebat of dialoog organiseren waarbij jongeren een rol hebben in de organisatie

Het jeugddebat, discussie of een dialoog is een middel om jeugdparticipatie vorm te geven. Via een dergelijke bijeenkomst krijgen bestuurders inzicht in wat er leeft onder jongeren en hoe het beleid hierop kan aansluiten. In de week van de dialoog in november, organiseren we dialoogbijeenkomsten 2014. In 2015 willen we ook een dialoog met jongeren organiseren. We blijven steeds op zoek naar vernieuwende elementen om de jeugdparticipatie vorm te geven, maar blijven tegelijkertijd ook vasthouden aan de ingeslagen weg.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal activiteiten dat (mede) door jongeren in het jongeren centrum wordt georganiseerd	n.b.	80	90	90	90	
Aantal jongeren dat deelneemt aan het participatieproject in het CJG	6 ¹	10	10	10	10	
Aantal jongeren tussen de 14-18 jaar dat actief participeert bij de totstandkoming van jeugdbeleid	14	10	10	10	10	
Aantal jongeren dat deelneemt aan het jeugddebat, een discussie of een dialoog	0	10	10	10	10	

¹ Er zijn in totaal 130 jongeren bereikt.

1D Jeugdhulp en preventief jeugdbeleid

Inleiding

De verantwoordelijkheid voor en financiering van vrijwel alle jeugdhulp ligt vanaf 1 januari 2015 bij gemeenten. De gemeente wordt inhoudelijk, financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de jeugdzorg die tot 31 december 2014 onder het Rijk, de provincies, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Zorgverzekeringswet (Zvw) viel. De transitie jeugdhulp is een van de drie decentralisaties (3D's) die binnen het 3D project wordt opgepakt. In paragraaf 10 wordt het proces van het 3D project beschreven. De transitie van de jeugdzorg gaat gepaard met bezuinigingen van 4,6 en 5%, die over drie jaar zijn uitgesmeerd.

Op het gebied van jeugdhulp werken de gemeenten in Holland Rijnland verband intensief samen. Een van de resultaten hiervan is het regionale beleidsplan 'Hart voor de jeugd' met als essentieel onderdeel het Toekomstmodel (de versie van Leiderdorp is vastgesteld op 10 maart 2014). Het toekomstmodel van de regio zet fors in op vernieuwing en innovatie. De Jeugd en Gezinsteams (JGT) spelen daarbij een significante rol. Zij zullen een groot deel van de huidige jeugdhulp integraal en lokaal gaan bieden.

Hiernaast blijft het Centrum voor jeugd en gezin (CJG) met de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en de preventieve activiteiten belangrijk om de bezuinigen te realiseren. Het tijdig inzetten van preventie en de juiste hulp kan de inzet van langdurige jeugdhulptrajecten verminderen.

De doelen in dit subprogramma hebben een nauwe relatie met de subprogramma's: jeugdbeleid, lokaal onderwijsbeleid, lokale gezondheidszorg en Wmo.

Doel	De instroom in de zwaardere gespecialiseerde jeugdhulp beperken door de inzet van het JGT en de versterking van de preventieve activiteiten van het CJG.		
SMART doel	1. In 2015 is er voldoende aanbod van kwalitatief goede gespecialiseerde jeugdhulp beschikbaar.	2. In 2015 is er voldoende laagdrempelig en divers aanbod beschikbaar voor opvoed- en opgroeiondersteuning vanuit het CJG, dat aansluit bij de behoeften van de doelgroep.	3. In 2015 wordt het CJG uitgebreid met een JGT.
Activiteiten 2015	1.1 Uitwerken en implementeren van beleid ten behoeve van de nieuwe jeugdwet.	2.1 Het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg.	3.2. Uitrollen JGT.
	1.2 De jeugdhulp wordt in Holland Rijnland ingekocht.	2.2 Het organiseren van preventieve activiteiten door het CJG.	3.3. Integratie CJG en JGT.
	1.3 Het ontwikkelen van prestatie indicatoren voor de gespecialiseerde jeugdhulp.		3.4 Het ontwikkelen van prestatie indicatoren voor het JGT.
Prestatie-indicator	Voor de 2016 zijn er prestatie indicatoren ontwikkeld voor de gespecialiseerde jeugdhulp alsmede het JGT.		
	Het aantal bezoekers van het CJG is in 2015 met 2% gestegen ten opzichte van 2013 ¹		
	Het aantal bezoekers van de CJG website is in 2015 met 2% gestegen ten opzichte van 2013.		
	Het aantal e-consulten voor het CJG is in 2015 met 10 gestegen ten opzichte van 2013.		

¹ Het aantal bezoekers van het CJG is mede afhankelijk van het aantal kinderen in Leiderdorp dat voor het periodiek onderzoek wordt opgeroepen.

Wat willen we bereiken?

1. Beschikbaarheid van voldoende aanbod van kwalitatief goede gespecialiseerde jeugdhulp.

De gemeente heeft de plicht om een aanbod te organiseren dat kwalitatief en kwantitatief toereikend is. De samenwerkende gemeenten in Holland Rijnland volgen de afspraken uit het Regionaal Transitie Arrangement (RTA). In 2015 is zorgcontinuïteit wettelijk verplicht. Dat betekent dat cliënten die, op basis van een indicatie, in zorg zijn op 31-12-2014, recht hebben om deze

zorg van dezelfde aanbieder te krijgen in 2015. Voor cliënten die op 31-12-2014 over een zorgindicatie beschikken maar nog niet in zorg zijn, betekent het dat zij recht hebben op vergelijkbare zorg in 2015. Daarmee is het belang van cliënten gewaarborgd. 2015 moet worden beschouwd als een overgangsjaar, waarin continuïteit van zorg geboden moet worden en waarin gemeenten kennis en ervaring moeten opdoen over / met de dagelijkse praktijk van jeugdhulp en alles wat daarin speelt.

2. Beschikbaarheid van voldoende laagdrempelig en divers aanbod voor opvoed- en opgroeiondersteuning vanuit het CJG, dat aansluit bij de behoeften van de doelgroep.

In het verleden werd opvoed- en opgroeiondersteuning met name aanbodgericht ingezet. Van gesubsidieerde organisaties binnen het CJG (gericht op opvoed- en opgroeiondersteuning) wordt verwacht dat zij meer aansluiten bij en/of anticiperen op de wensen en behoeften van ouders, opvoeders en jongeren. Een bepaalde mate van flexibiliteit in het vraaggerichte aanbod is daarom wenselijk.

3. Uitbreiding CJG met JGT

In 2011 is het CJG officieel gestart. Daarna is er een periode van doorontwikkeling geweest: het functioneren van het CJG is steeds meer verbeterd, zowel naar de klant als organisatorisch. Er is gewerkt aan laagdrempeligheid en herkenbaarheid. In 2014 heeft Leiderdorp samen met Zoeterwoude een pilot Jeugd en Gezinsteam gedraaid. Vanaf 2015 wordt er in heel de regio Holland Rijnland gewerkt met deze teams. Het JGT is een uitbreiding op het CJG. Met de komst van een JGT biedt het CJG naast preventie, advies, signalering en toeleiding ook meer specialistische hulp. Het JGT bestaat uit ambulante hulpverleners van diverse organisaties. Zij 'doen wat nodig is', werken outreachend, zonder doorverwijzing en hebben de taak te ontzorgen. Daar waar nodig betrekken zij extra expertise of zorgen zij voor een warme overdracht.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Uitwerken en implementeren van beleid ten behoeve van de nieuwe jeugdwet

De beleidsnota 'Hart voor de jeugd' is op 10 maart 2014 vastgesteld door de gemeenteraad. Momenteel wordt er in regionaal en subregionaal verband gewerkt aan de uitwerking en implementatie van het beleid. Leiderdorp heeft een actieve rol in verschillende werkgroepen.

1.2 De jeugdhulp wordt in Holland Rijnland verband ingekocht.

De samenwerkende gemeenten in de regio Holland Rijnland hebben besloten om in het kader van sturingskracht en efficiency het contracteren van jeugdhulp in 2015 gezamenlijk uit te voeren. Daarbij staat het regionale toekomstmodel jeugdhulp centraal. In dit model zijn de jeugd en gezinsteam een belangrijke pijler. Deze teams zijn nauw ingebed in basisvoorzieningen, doen zelf triage en enkelvoudige diagnostiek, geven ambulante hulp en halen wanneer nodig specialistische jeugdhulp erbij.

1.3 Het ontwikkelen van prestatie indicatoren voor de gespecialiseerde jeugdhulp

Tijdens het schrijven van de begroting vinden de onderhandelingen plaats over de te leveren jeugdhulp in 2015. Op dit moment zijn verschillende indicatoren nog in beweging. Eind 2014 begin 2015 hopen we meer inzicht te kunnen geven in de wijze van verantwoording door de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders.

2.1 Het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is de publieke gezondheidszorg voor kinderen tussen 0 en 19 jaar. Doel van de JGZ is het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen van 0-19 jaar, zowel individueel als op populatieniveau. De JGZ voert voor alle kinderen preventieve screenings uit (lichamelijk, cognitief en psychosociaal). Zij vervult zo een belangrijke rol in vroegsignalering van risico's, korte interventies en doorverwijzing naar het JGT.

2.2 Het organiseren van preventieve activiteiten door het CJG

Een van de belangrijkste redenen van de transitie is dat gemeenten efficiënter voorzieningen kunnen organiseren en dat door meer inzet op goedkope preventie het beroep op dure vormen van jeugdhulp zal afnemen. Met name het terrein van de vrij toegankelijke jeugdhulp zal overlap vertonen met het veld van de preventie. Met name op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of van de ouders bij opvoedingsproblemen.

Net als in voorgaande jaren worden er vanuit het CJG diverse preventieve activiteiten georganiseerd. Deze activiteiten zijn onder andere het jongerenparticipatie project, het geven van cursussen, advies en ondersteuning gericht op opvoed- en opgroei-ondersteuning. Het CJG zal hiernaast de komende periode gebruiken om het aanbod aan te passen of door te ontwikkelen op de behoefte die vanuit het JGT naar boven komt.

3.1 Uitrollen van het JGT

In 2014 heeft de gemeente Leiderdorp samen met de gemeente Zoeterwoude deelgenomen aan een proeftuin (pilot) JGT's. In de Holland Rijnland waren er zes proeftuinen. In 2015 wordt verder gegaan met het werken met een JGT en zal het team qua samenstelling en grootte worden aangepast op de actuele cijfers (aantallen en soorten hulpvragen). Daarnaast moeten er diverse praktische punten verder vormkrijgen, zoals huisvesting.

3.2 Integratie CJG en JGT

Het 'basis' CJG waarmee we in 2011 zijn gestart heeft zich ontwikkeld tot een laagdrempelige en professionele organisatie waar opvoedadvies en -ondersteuning wordt geboden. Met de komst van het JGT worden taken uitgebreid en kan ook direct hulp verleend worden. Het CJG en JGT moeten elkaar nog verder vinden, aanvullen en versterken in 2015.

3.3 Het ontwikkelen van prestatie indicatoren voor het JGT

Tijdens het schrijven van de begroting is de invoering van het JGT (pilot omgeving) nog volop in ontwikkeling. Op dit moment wordt de verschillende indicatoren nog onderzocht. Eind 2014 begin 2015 hopen we meer inzicht te kunnen geven in de wijze van verantwoording door het JGT. Het streven is om in 2015 de verantwoording in te richten op resultaten / effecten als tevredenheid van ouders en jeugdigen.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Het aantal bezoekers van het CJG is in 2018 met 2% gestegen ten opzichte van 2013 ¹ .	7.392	7.422	7.452	7.482	7.510	7.540
Het aantal bezoekers van de CJG- website is in 2018 met 2% gestegen ten opzichte van 2013 ² .	6.561	6.587	6.613	6.639	6.665.	6.691
Het aantal e-consulten van het CJG is in 2018 met 10 e-consulten gestegen ten opzichte van 2013**.	35	37	39	41	43	45

1 Het aantal bezoekers van het CJG is mede afhankelijk van het aantal kinderen in Leiderdorp dat voor het periodiek onderzoek wordt

2 Het aantal is mede afhankelijk van het aantal kinderen (0-23) in Leiderdorp

1E Lokaal onderwijsbeleid

Inleiding

Wij willen de kansen van Leiderdorpse jongeren op de arbeidsmarkt verbeteren. Dat gaan we doen door samen met onze partners (kinderopvanginstellingen, scholen, logopedisten en het consultatiebureau) onderwijsachterstanden bij jonge kinderen vroegtijdig te signaleren en te verminderen. Ook willen we de arbeidskansen verbeteren door het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen en hen trajectbegeleiding (naar onderwijs, werk of een combinatie van beide) aan te bieden bij het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL).

Doel	Door het voorkomen van onderwijsachterstanden bij jonge kinderen en het verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters verbeteren van de kansen van Leiderdorpse jeugdigen op de arbeidsmarkt.		
SMART doel	1. In 2015 is 85% van de 2- en 3-jarigen met een door het consultatiebureau geconstateerde achterstand in hun taalontwikkeling geplaatst op een voorziening waar voorschoolse educatie wordt aangeboden	2. In schooljaar 2015/2016 is het aantal voortijdig schoolverlaters 38 (in het voortgezet onderwijs maximaal 16, in het MBO maximaal 22)	3. Alle voortijdig schoolverlaters tussen de 18 en 23 jaar volgen een traject bij het Regionaal Bureau Leerplicht
Activiteiten 2015	1.1 Het toekennen van bijdragen in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid	2.1 Het Regionaal Bureau Leerplicht bezoekt alle basisscholen om het verzuimprotocol onder de aandacht te brengen	3.1 Alle voortijdig schoolverlaters worden per kwartaal benaderd om hen gebruik te laten maken van een aanbod voor trajectbegeleiding
	1.2 Het bespreken van tussentijdse resultaten met partners	2.2 De leerplichtambtenaar controleert de verzuimregistratie van scholen en bespreekt bovengemiddeld verzuim	
	1.3. Nieuw beleid opstellen		
Prestatie-indicator	Het % door het consultatiebureau verwezen kinderen dat daadwerkelijk geplaatst is.	Het aantal voortijdige schoolverlaters.	Het aantal jongeren dat via het Regionaal Bureau Leerplicht succesvol een RMC-traject afsluit.

Wat willen we bereiken?

1. Het verwijzen kinderen met achterstand naar voorziening waar voorschoolse educatie wordt aangeboden

De nota onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 heeft als doelstelling om in 2014 85% van de 2- en 3-jarigen met een door het consultatiebureau geconstateerde achterstand in hun taalontwikkeling te plaatsen op een VVE-peuterspeelzaal. VVE staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. VVE-peuterspeelzalen zijn peuterspeelzalen waar met programma's wordt gewerkt die kinderen spelenderwijs stimuleren in hun ontwikkeling. In 2015 wordt nieuw beleid geformuleerd. Voor 2015 wordt de doelstelling van 85% daarom gehandhaafd.

2. Minder voortijdig schoolverlaters (VSV'ers)

Het aantal nieuwe VSV'ers is afgenomen van 64 in schooljaar 2011/2012 naar 48 in 2012/2013. Op 19 maart 2012 is door de 15 schoolbesturen in de Regionale Meld- en Coördinatie-regio Zuid-Holland Noord (RMC-ZHN) en de RMC-contactgemeente voor onze regio, gemeente Leiden, het convenant voortijdig schoolverlaten 2012-2015 getekend. Daarin is de volgende doelstelling voor het tegengaan van VSV geformuleerd: het aantal nieuwe VSV'ers mag in 2016 nog maar maximaal 25.000 zijn. Uitgaande van het aantal leerlingen in schooljaar 2010/2011 komt dat voor Leiderdorp neer op 47. Wij streven er echter naar het aantal nieuwe VSV'ers terug te dringen naar 38; 16 in het VO en 22 in het MBO. In de regiegroep VSV wordt bepaald welke maatregelen worden ingezet om het aantal nieuwe VSV'ers terug te brengen.

3. Het volgen van een traject bij het RBL.

Zoveel mogelijk voortijdig schoolverlaters tussen de 18 en 23 jaar volgen een traject bij het RBL dat moet leiden tot een plaatsing op scholing, werk of een combinatie van scholing en werk.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het toekennen van bijdragen

Voor het aanbieden van voldoende voorzieningen (in aantal en spreiding) waar kinderen met met (een risico op) een achterstand in de Nederlandse taal deel kunnen nemen aan voorschoolse educatie kennen wij de Stichting Kinderopvang Leiderdorp (SKL) en de GGD (voor preventieve logopedie) een bijdrage in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid toe.

1.2 Het bespreken van tussentijdse resultaten met partners

Met onze partners bespreken we de tussentijdse resultaten over de wijze waarop kinderen worden toegeleid naar voorschoolse educatie, het bereik, de betrokkenheid van ouders bij voorschoolse educatie, de doorlopende leerlijn van voorschools naar vroegschool en eventueel andere relevante onderwerpen.

1.3 Nieuw beleid opstellen

Met het consultatiebureau, de logopedisten van de GGD, de kinderopvanginstellingen en scholen stellen wij nieuw onderwijsachter-standenbeleid op. De huidige nota *Inlopen nu het kan* loopt tot 2015. Wij evalueren het vigerende beleid om de effectiviteit ervan te bepalen. Uit de evaluatie getrokken conclusies en recente wetswijzigingen dienen als vertrekpunt voor het nieuwe beleid.

2.1 Het bezoeken van scholen

De leerplichtambtenaar van het Regionaal Bureau Leerplicht bezoekt alle scholen in Leiderdorp om het verzuimprotocol onder de aandacht te brengen.

2.2 Verzuim registreren en bespreken

Scholen zijn verantwoordelijk voor een goede verzuimregistratie. De leerplichtambtenaar controleert deze registratie jaarlijks en bespreekt het verzuim boven een bepaalde grens. Als een school geen verzuim meldt, ondanks hier herhaaldelijk op aangesproken te zijn, kan de leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaken tegen de directeur van de school.

3.1 Het volgen van een traject bij het Regionaal Bureau Leerplicht

De voortijdig schoolverlaters die nog leerplichtig of kwalificatieplichtig zijn, worden behandeld door de leerplichtambtenaar. Het Regionaal Bureau Leerplicht zal de aanpak van deze jongeren in samenwerking met de RMC-trajectbegeleiders naar een traject van werk, scholen of beide toeleiden.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Het % geplaatste kinderen dat door het consultatiebureau verwezen is	75% ¹	85%	85%	85%	85%	85%
Het aantal voortijdig schoolverlaters	48	51	45	38	38	38
Het aantal jongeren dat via het RBL succesvol een RMC-traject afsluit.	X	15	15	15	15	15

¹ Niet alle kinderen konden in 2013 geplaatst worden. Een aantal kinderen is in het eerste kwartaal van 2014 geplaatst. Het % geplaatste kinderen dat is verwezen door het consultatiebureau ligt daarom hoger dan 75%, te weten 93%.

1F Onderwijshuisvesting

Inleiding

Wij willen binnen de wettelijke en financiële kaders en in overleg met het onderwijs, bestaande onderwijsaccommodaties zo efficiënt mogelijk inzetbaar maken en onder één dak huisvesten (gebruik en exploitatie) onderwijs en opvang stimuleren.

Doel	Het binnen de wettelijke kaders, gegeven het afnemende aantal leerlingen, efficiënt inzetten van de beschikbare onderwijsaccommodaties conform de beleidsuitgangspunten van het vigerende integraal huisvestingsplan.	
SMART doel	1. In 2015 worden de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs en het Integraal Huisvestingsplan (IHP) geactualiseerd	2. In 2015 wordt een beslissing genomen over renovatie van het scholencomplex van de Hasselbraam en Regenboog in Voorhof.
Activiteiten 2015	We bespreken de consequenties van de overheveling van het buitenonderhoud voor de nieuwe huisvestingsverordening en verwerken de zienswijzen.	We onderzoeken de haalbaarheid van renovatie van het scholencomplex in Voorhof
	We voeren overleg met de schoolbesturen over de consequenties van de overheveling van het buitenonderhoud voor de besturen en de gemeente.	We stellen met de schoolbesturen OBSG en PCBO en met kinderopvanginstelling SKL een programma van eisen op voor renovatie
	We evalueren met de schoolbesturen en de Leiderdorpse opvanginstelling SKL het vigerende IHP en stellen de inhoudsopgave voor het nieuwe IHP op.	We leggen de gemeenteraad het voorstel voor om krediet voor realisatie van het plan beschikbaar te stellen.
Prestatie-indicator	Het integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2020	
	Renovatieplan scholencomplex Voorhof	
	Raadsbesluit over renovatiekrediet Voorhof	

Wat willen we bereiken?

1. We willen de consequenties van de demografische en onderwijskundige ontwikkelingen voor de huisvesting van het onderwijs in Leiderdorp financieel en bouwend in beeld krijgen

Hier toe stellen we in overleg met de besturen van het primair en het voortgezet onderwijs (ook speciaal onderwijs) en de Stichting Kinderopvang Leiderdorp het Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2020 op. Hierin wordt beschreven op welke wijze we omgaan met leegstand, spreiding, passend onderwijs en het bouwend combineren van opvang en onderwijs.

2. We willen besluitvorming over de toekomst van het schoolgebouw van de Hasselbraam en Regenboog in Voorhof

Binnen enkele jaren zijn de twee scholen die onder één dak zijn gehuisvest in de wijk Voorhof (prognosewijk Oost) 40 jaar oud en aan nieuwbouw toe. Een alternatief voor nieuwbouw is renovatie (20 jaar levensduurverlenging). Medio 2014 hebben de PCBO, OBSG en SKL in een gezamenlijke notitie aan het college opgeroepen de renovatie van het gebouw snel ter hand te nemen. In het –vernieuwde- gebouw willen de drie gaan samenwerken als één kindcentrum, waar onderwijs en opvang wordt verzorgd. Ook het beheer van het gebouw pakken zij in gezamenlijkheid op. Onderzocht moet worden of het voorstel financieel haalbaar is. Hierbij betrekken wij de leerlingenprognose voor de lange termijn, de consequenties daarvan voor de capaciteitsvraag, de relatie met de bestaande capaciteit inclusief gerealiseerde nieuwbouw en het al dan niet het vasthouden aan het wijkgebonden aanbod van onderwijs.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We bespreken de consequenties van de overheveling van het buitenonderhoud voor de nieuwe huisvestingsverordening en verwerken de zienswijzen.

We pakken het wijzigen van de huisvestingsverordening samen met de andere SP71-gemeenten op, maar er is ruimte voor lokale accenten.

1.2 We voeren overleg met de schoolbesturen over de consequenties van de overheveling van het buitenonderhoud voor de besturen en de gemeente.

En we gaan het gesprek aan over de gevolgen hiervan voor de resterende bevoegdheden van de gemeente om nieuwbouw en uitbreiding te realiseren. Dit vraagt om definiëring van het begrip renovatie, daar dit in de Wet noch in de modelverordening van de VNG gedefinieerd is.

1.3 We evalueren met de schoolbesturen en de Leiderdorpse opvanginstelling SKL het vigerende IHP en stellen de inhoudsopgave voor het nieuwe IHP op.

In een LEA-overleg hebben de besturen al te kennen gegeven erg pragmatisch met de actualisering van het IHP om te willen gaan.

2.1 Onder voorwaarde dat de twee schoolbesturen de financiële draagkracht vergroten door met elkaar en/of met andere partners samenwerking aan te gaan, hebben wij een onderzoek toegezegd naar de financiële haalbaarheid van het voorstel.

Hierbij betrekken wij de leerlingenprognose voor de lange termijn, de consequenties daarvan voor de capaciteitsvraag, de relatie met de bestaande capaciteit inclusief gerealiseerde nieuwbouw en het al dan niet het vasthouden aan het wijkgebonden aanbod van onderwijs. Als de langetermijn leerlingbehoefte de noodzaak van in standhouding van de schoollocatie in Voorhof aantoont en de schoolbesturen en SKL de huisvestingslasten (beheer en onderhoud) voor de lange termijn gezamenlijk op zich nemen, vragen we de gemeenteraad om een principeuitspraak over renovatie. De gemeente is huisvestingsplichtig, maar wil het financiële risico minimaliseren. Als er een principe-uitspraak van de gemeenteraad is, stellen we samen met de schoolbesturen OBSG en PCBO en met kinderopvanginstelling SKL een programma van eisen op.

2.2 Als aan 2.1 is voldaan, leggen we de gemeenteraad op basis van een ontwerp het voorstel voor om krediet voor realisatie van het plan beschikbaar te stellen.

We laten op basis van het PvE ontwerp maken voor de renovatie/herstructurering van het scholencomplex dat in combinatie met achterstallig groot onderhoud kan worden uitgevoerd. Ook de laatste investering in Onderwijskundige vernieuwing (door de OBSG) wordt dan gedaan.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal basisscholen dat bouwkundig in goede staat verkeert en onderwijskundig voldoet aan de maatstaven van deze tijd (max. 12 ¹)	9	10	10	12		

¹ In 2016 wordt de Regenboog als zelfstandige vestiging opgeheven (verlies BRINnummer), maar het bestuur wil deze vestiging wel open houden.

Wat mag het kosten?

1 Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 1A Lokale gezondheidszorg	Lasten	497	621	730	730	730	730
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		497	621	730	730	730	730
PROG 1B Wet Maatschap. Ondersteuning	Lasten	4.517	4.691	6.987	6.834	6.701	6.692
	Baten	-539	-450	-409	-354	-349	-348
Saldo		3.978	4.241	6.578	6.480	6.353	6.344
PROG 1C Jeugdbeleid	Lasten	775	872	579	575	571	567
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		775	872	579	575	571	567
PROG 1D Jeugdgezondh. + prev.jeugdbeleid	Lasten	1.037	1.136	6.989	6.897	6.708	6.742
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		1.037	1.136	6.989	6.897	6.708	6.742
PROG 1E Lokaal onderwijsbeleid	Lasten	658	643	640	644	643	642
	Baten	-32	-33	-33	-33	-33	-33
Saldo		626	611	608	611	610	609
PROG 1F Onderwijshuisvesting	Lasten	2.734	3.260	2.998	2.960	3.107	3.061
	Baten	-282	-235	-238	-238	-238	-238
Saldo		2.453	3.025	2.761	2.722	2.869	2.823
Programma	Lasten	10.218	11.223	18.924	18.640	18.460	18.433
	Baten	-853	-718	-680	-624	-619	-619
Saldo van baten en lasten		9.366	10.504	18.244	18.016	17.841	17.814
Reserves	Toevoeging	830	746	158	391	328	262
	Onttrekking	-1.051	-1.635	-672	-641	-560	-473
Mutaties reserves		-221	-889	-514	-250	-233	-211
Resultaat		9.144	9.615	17.730	17.766	17.608	17.604

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000.

A. Totaal verschil ten opzichte van 2014 € 109.000 nadelig

Binnen de transitie WMO ontvangt Leiderdorp in de algemene uitkering een bijdrage voor het vormgeven van het mantelzorgcompliment. Conform kadernota 2015 is hier € 70.000 voor opgenomen in de begroting 2015. Daarnaast worden er meer uren begroot voor de gezondheidszorg in 2015.

B. Totaal verschil ten opzichte van 2014 € 2.337.000 nadelig

Conform kadernota 2015, paragraaf F zijn de volgende budgetten en taakstellingen opgenomen voor de uitvoering van de transitie WMO:

- Taakstelling op HBH en overige voorzieningen € 917.000
- Korting in de Algemene Uitkering op de scootmobielen € 23.130
- Aframing eigen bijdrage HBH € 225.000
- Transitie WMO begeleiding € 3.122.441
- Financiële maatwerkvoorziening € 216.000

- Toezichthoudende ambtenaar € 35.000
- Onderhoudskosten/beheer ICT € 18.750
- Uitbreiding Beleidsformatie WMO € 52.500
- Eigen bijdrage op de begeleiding € 156.122
- Eigen bijdrage overige voorzieningen € 28.002

Ook zijn er meer uren geraamd op de WMO door de uitvoerende en beleidsafdeling à € 30.000.

Conform kadernota 2015 is het budget voor het toezicht houden op de drank en horeca wetgeving verlaagd met € 30.000.

Conform raadsvoorstel mei 2014 is € 268.000 beschikbaar gesteld voor de implementatie 3D transitie in 2014 waarvan € 134.000 op de WMO is begroot. Daarnaast is conform begrotingswijziging 8 in 2013 € 15.000 opgenomen voor veilige huisjes in 2014. Conform begroting 2014 is € 17.000 opgenomen voor de beheersorganisatie WMO en € 12.000 voor het project verzorgd wonen.

C. Totaal verschil ten opzichte van 2014 € 293.000 voordelig

Conform nota reserves en voorzieningen is de bijdrage à € 80.000 in de Algemene Uitkering (junicirculaire 2013) voor implementatie 3D transitie in de begroting 2014 opgenomen. Daarnaast is conform raadsvoorstel mei 2014 € 268.000 beschikbaar gesteld voor de implementatie 3D transitie waarvan € 134.000 in 2014 op Jeugd is begroot. Er worden minder uren in 2015 op Jeugd Beleid begroot € 94.000.

D. Totaal verschil ten opzichte van 2014 € 5.853.000 nadelig

Conform kadernota 2015 zijn de volgende taken voor Jeugd opgenomen in de begroting 2015:

- Jeugd PGB € 263.129
- Reservering inzet Kwadraad € 30.000
- Coördinator € 15.000
- Baliemedewerker € 10.000
- Inzet lokale behoefte € 26.629
- Deskundigheidsbevordering € 20.000
- Onderhoudskosten/beheer ICT € 18.750
- Uitbreiding beleidsformatie jeugd € 52.500

Na de oplevering van de kadernota zijn na overleg met de projectgroep 3D transitie jeugd en Holland Rijnland de bedragen voor regionaal specialistische hulp en opdrachtgeverschap en de voorlopige budgetraming inzet JGT aangepast naar de volgende bedragen:

- Regionaal specialistische hulp en opdrachtgeverschap € 4.448.297
- Voorlopige budgetraming inzet JGT € 871.179

Voor het wegvallen van de rasmiddelen heeft Leiderdorp in de algemene uitkering (septembercirculaire 2012) in 2014 een bijdrage ontvangen van € 33.000. En worden er door de afdeling beleid meer uren geboekt op Jeugdgezondheid en preventief jeugdbeleid in 2015 à € 133.000.

E. Totaal verschil ten opzichte van 2014 € 3.000 voordelig

F. Totaal verschil ten opzichte van 2014 € 264.000 voordelig

Conform kadernota 2015. Op 1 januari 2015 gaat de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en aanpassingen Primair Onderwijs (PO) van gemeenten over naar de schoolbesturen. Daardoor hoeft er geen onderhoudsvoorziening onderwijsgebouwen in stand te worden gehouden en kan de jaarlijkse dotatie à € 166.000 aan de voorziening vervallen. Deze wetswijziging heeft wel een uitname uit het Gemeentefonds tot gevolg. De brede school oude dorp is met een voordeel afgesloten en tesamen met de ander investeringslasten nemen deze af met € 172.000.

Conform kadernota 2015 is de doorbelasting van het gebouw Touwbaan gestegen met € 83.000 in verband met een opzegging van de huur.

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

Vanaf 2015 nemen de taakstellingen op de WMO toe en vanuit de Algemene Uitkering worden we gekort op de vervoersvoorziening scootmobielen. Deze korting loopt op tot € 80.000 per jaar. De bijdragen voor de 3D transitie jeugd worden de komende jaren gekort in de Algemene Uitkering. Deze korting is doorbelast naar programma 1D. Vanaf 2017 zijn de kapitaallasten voor de renovatie voor de scholen in de Voorhof opgenomen in de kapitaallasten in programma 1F.

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserve programma 1	Toevoeging	0	746	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	746	0	0	0	0
Zorg, welzijn, jeugd en onderwijs	Toevoeging	20	0	38	301	263	262
	Onttrekking	-320	-348	-218	-209	-151	-86
Saldo		-300	-348	-180	91	111	176
Jaarafsluiting programma 1	Toevoeging	66	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-8	-65	0	0	0	0
Saldo		58	-65	0	0	0	0
Implementatie 3D transities	Toevoeging	76	0	120	90	65	0
	Onttrekking	-92	0	0	0	0	0
Saldo		-16	0	120	90	65	0
Egalisatie exploitatielasten programma 1	Toevoeging	668	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-530	-1.221	-454	-432	-409	-387
Saldo		138	-1.221	-454	-432	-409	-387
Resultaat voorgaand jaar pr 1	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-100	0	0	0	0	0
Saldo		-100	0	0	0	0	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1		-221	-889	-514	-250	-233	-211

Zorg, Welzijn, jeugd en onderwijs

Conform kadernota 2015 wordt het resultaat van de transitie WMO gestort in de reserve en het negatieve resultaat van de transitie Jeugd onttrokken aan de reserve. Daarnaast wordt een onttrekking gedaan voor de verwachte frictiekosten van het WMO loket. Deze wordt in de reserve Implementatie 3D transities gestort.

Implementatie 3D-transities (transitie in het kader van 3 Decentralisaties)

Hier vindt een storting plaats voor de verwachte frictiekosten van het WMO loket.

Egalisatie exploitatielasten

De onttrekkingen uit deze reserve hebben betrekking op compensatie van de kapitaallasten van de Brede school West en de Brede school Oude Dorp.

Programma 2 : Werk en Inkomen

2A Algemene bijstand

Inleiding

Het voorzichtige economisch herstel dat zich in 2013 aandiende, lijkt door te zetten. Hoewel broos, neemt het consumentenvertrouwen toe, investeren bedrijven meer dan de afgelopen jaren en herstelt ook de woningmarkt zich, zij het niet overal in het land. Voor het eerst sinds jaren is een daling van de werkloosheid waar te nemen. In juli 2014 bedroeg de werkloosheid 8,2% van de beroepsbevolking. Vergelijken met een jaar geleden zijn zowel de werkloze als werkzame beroepsbevolking met circa 50.000 personen gekrompen. Niettemin is het aantal WW- en WWB-uitkeringen gestegen, met respectievelijk 11% (juli 2013-juli 2014) en gemiddeld 7% (in 2013). Het Centraal Planbureau verwacht dat het herstel van de economie in 2015 doorzet en de werkloosheid verder zal dalen. Die daling zien we het eerst terug bij de groepen met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Met enige vertraging zal echter ook het aantal mensen met een uitkering op grond van de Participatiewet (voorheen WWB) gaan afnemen.

Ondanks de betere economische vooruitzichten blijft, op grond van het Europese Stabiliteits- en groeipact (1997) en het Verdrag voor stabiliteit, coördinatie en governance in de EMU (begrotingspact, 2012), de noodzaak bestaan voor het rijk om het begrotingstekort en de staatsschuld terug te brengen tot onder de afgesproken drempelwaarden van respectievelijk 3% en 60% van het bruto binnenlands product (bbp). De eerder aangekondigde en deels reeds doorgevoerde bezuinigingen op de re-integratie en de sociale werkvoorziening en de afbouw van de inburgering gaan dan ook in grote lijnen door. Wel is door het economische herstel ruimte ontstaan om de maatregelen iets te verzachten. Op 1 juli 2014 stemde de Eerste Kamer in met de Invoeringswet Participatiewet (één van de drie decentralisaties), die op 1 januari 2015 nu definitief in werking treedt. Voor het eind van 2014 zal het lokale beleidsplan Participatiewet, die de aflopende Participatievisie 2011-2014 vervangt, eveneens zijn vastgesteld. De risico's die met de decentralisaties samenhangen zijn in beeld gebracht en gewaardeerd. Voor nadere informatie hierover verwijzen wij naar paragraaf 10.

Binnen bovenstaande context geven we het beleid vorm. Het accent ligt op bevordering van de arbeidsparticipatie. Uitgangspunt is dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun levensonderhoud en maatschappelijk functioneren. De overheid ondersteunt hen, maar neemt die verantwoordelijkheid niet over. Dit past ook binnen de door het rijk geformuleerde visie op de participatiesamenleving. De nadruk komt, in lijn met de Participatiewet, te liggen op de groepen die niet in staat zijn zelfstandig het minimumloon te verdienen (loonwaarde lager dan 100%). De instrumenten - loonkostensubsidie en beschutte werkplekken (nieuw) - zetten we binnen budgettaire plafonds in. De regionale Werkbedrijven spelen een belangrijke rol bij het plaatsen van mensen met een arbeidsbeperking op de uiteindelijk 125.000 extra banen (garantiebanen) die op grond van het Sociaal Akkoord van april 2013 binnen de marktsector en de overheid worden gerealiseerd. Aanvullend daarop zal de gemeente, zowel tijdens reguliere overleggen als in specifieke gevallen, inspanningen verrichten om werkgevers te stimuleren extra vacatures voor de doelgroep beschikbaar te stellen. Over aantallen nieuwe instromers en het inzetten van nieuwe instrumenten is vooralsnog een aantal aannames gedaan.

Het ontlasten van het uitkeringenbudget is een andere belangrijke en, gezien de beperkte financiële kaders, onontkoombare doelstelling van het beleid. Mede in het licht van de verder dalende budgetten zullen de re-integratiemiddelen selectief en effectief moeten worden ingezet. Het bieden van schuldhulpverlening ligt hiermee in lijn, vanuit de gedachte dat financiële problemen geen belemmering mogen vormen voor de maatschappelijke participatie van onze inwoners.

Doel Iedere Leiderdorper kan zelfstandig in zijn eigen levensonderhoud voorzien			
SMART doel	1. De omvang van het klantenbestand P-wet ontwikkelt zich in 2015 positiever dan het landelijk gemiddelde	2. In 2015 plaatsen we 20 klanten met een loonwaarde lager dan 100% op een zo regulier mogelijke werkplek	3. In 2016 is het aantal succesvolle schuldhulpverleningstrajecten voor Leiderdorpers met problematische schulden gestegen naar 30%
Activiteiten 2015	1.1 Instream P-wet beperken door effectieve intake en poortwachtersfunctie	2.1 Plaatsen van bijstandsgerechtigden met een loonwaarde lager dan 100% door middel van al dan niet tijdelijke loonkostensubsidies	3.1 Uitvoeren van schuldhulpverlening
	1.2 Stimuleren uitstroom P-wet door ondersteuning bij re-integratie en de inzet van re-integratie-instrumenten	2.2 Het in beperkte mate inzetten van beschutte werkplekken (nieuw) voor bijstandsgerechtigden met een loonwaarde tussen circa 20 en 40%	3.2 Inzet op preventie, via onderwijs en ketenpartners
	1.3 Integrale en sluitende aanpak van de jeugdwerkloosheid		
	1.4 Adequate invulling (regionale) werkgeversdienstverlening		
	1.5 Invulling geven aan de tegenprestatie		
Prestatie-indicatoren	Aantal klanten per 31-12	Aantal klanten met loonkostensubsidie P-wet aan het werk	Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening
	Index aantal klanten t.o.v. 2010	Aantal klanten op beschutte werkplek (nieuw)	Aantal gestarte schuldhulpverleningstrajecten
	Aantal jeugdwerklozen 16 t/m 27		Aantal afgeronde schuldhulpverleningstrajecten
	Aantal lopende trajecten Participatiecentrum		Percentage succesvol afgeronde schuldhulpverleningstrajecten
	Aantal klanten uit de uitkering na traject Participatiecentrum		
	Aantal klanten dat invulling geeft aan de tegenprestatie		

Wat willen we bereiken?

1. De omvang van het klantenbestand P-wet ontwikkelt zich in 2015 positiever dan het landelijk gemiddelde.

We streven, net als in 2014, naar een positiever resultaat dan het landelijk gemiddelde. Op grond van de voorspellingen van onder meer het CPB betekent dit een (lichte) daling van het aantal bijstandsuitkeringen. Dit doen we door het effectief inzetten van de bestaande (participatie)instrumenten en het selectief inzetten van de nieuwe instrumenten: loonkostensubsidie en beschutte werkplekken (nieuw). Daarnaast worden klanten, rekening houdend met hun individuele situatie, aangesproken op hun eigen initiatief en mogelijkheden en moeten zij om in aanmerking te komen voor een uitkering zelf actief op zoek naar passende arbeid. We zullen invulling geven aan de tegenprestatie, waarbij het initiatief bij de klanten zelf ligt. We intensiveren de fraudebestrijding (preventief en repressief) en de terugvordering van onterecht uitgekeerde bijstandsgelden.

2. In 2015 plaatsen we 20 klanten met een loonwaarde lager dan 100% op een zo regulier mogelijke werkplek

De gemeente richt zich op de hele doelgroep van de Participatiewet, maar legt de nadruk op de doelgroep die niet in staat is zelfstandig het minimumloon te verdienen (loonwaarde lager dan 100%) en die een groter dan gemiddelde afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Het grootste deel van het beschikbare re-integratiebudget zal worden ingezet om deze groep naar zo regulier mogelijk werk te begeleiden. Een belangrijk nieuw instrument is de loonkostensubsidie, die aan werkgevers kan worden toegekend om het verschil tussen de door het UWV vastgestelde loonwaarde en het wettelijk minimumloon vermeerderd met de werkgeverslasten te overbruggen. De loonkostensubsidie wordt gefinancierd vanuit het Inkomensdeel Participatiewet. Omdat de garantiebanen - de extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking op grond van het Sociaal Akkoord - tot 2018 bij voorrang beschikbaar komen voor mensen met een Wajong-uitkering en mensen met een Wsw-indicatie die ultimo 2014 op de wachtlijst staan, zullen deze slechts in zeer beperkte mate ten goede komen aan de gemeentelijke doelgroep Participatiewet.

3. In 2016 is het aantal succesvolle schuldhulpverleningstrajecten voor Leiderdorpers met problematische schulden gestegen naar 30%

Schulden kunnen een belangrijke belemmering zijn om deel te nemen aan de samenleving. Met gemeentelijke schuldhulpverlening willen we een bijdrage leveren aan het wegnemen van deze belemmering voor die burgers die hiertoe zelf of met steun van hun sociale omgeving niet in staat zijn. Die ondersteuning moet ertoe leiden dat de financiële situatie van de klant geen belemmering meer vormt om mee te doen in de samenleving. De prioriteit ligt bij het voorkomen van het ontstaan danwel escaleren van problematische schuldensituaties. De schuldhulpverlening en de diverse trajecten daarin zijn niet het doel, maar de middelen om de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners te bevorderen. Het succesvol afronden van een traject ligt voor een groot deel aan de medewerking van schuldeisers en klanten. Daarnaast is het van belang dat het soort traject goed is afgestemd op de situatie van de klant. Door meer maatwerk te leveren zetten we in op het effectiever en efficiënter inrichten van de schuldhulpverlening, zodat het aantal succesvol beëindigde trajecten stijgt. Schuldhulpverlening kent diverse trajecten en onderdelen die volgend op elkaar worden doorlopen. De Stadsbank geeft hier inzicht in.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Instroom P-wet beperken door effectieve intake en poortwachtersfunctie

Bij de aanvraag voor een uitkering op grond van de Participatiewet kijken we strikt naar de eventuele aanwezigheid van voorliggende voorzieningen. Jongeren die recht hebben op studiefinanciering worden teruggeleid naar het onderwijs. De intakeprocedure is verder aangescherpt om nadrukkelijk invulling te geven aan de eigen verantwoordelijkheid van de klanten. Na aanmelding en een (verplichte) collectieve voorlichtingsbijeenkomst over rechten en plichten volgt een zoektermijn van vier weken, waarin klanten zelfstandig op zoek moeten naar - al dan niet tijdelijk - werk. Voor degenen die daarin niet slagen stroomt een deel door naar het Participatiecentrum. We kijken daarnaast naar de (financiële) ruimte en mogelijkheden om voor een beperkt deel van de klanten met een geringe afstand tot de arbeidsmarkt gebruik te gaan maken van Baanbrekend, een samenwerkingsverband tussen de uitvoeringsorganisatie en Uitzendbureau Randstad.

1.2 Stimuleren uitstroom P-wet door ondersteuning bij re-integratie en de inzet van re-integratie-instrumenten

In principe is deze ondersteuning tijdelijk en gericht op het waar mogelijk wegnemen van de belemmeringen om te participeren en het hervinden en/of versterken van de eigen regie. Ontlasting van het uitkeringsbudget is een belangrijke doelstelling van het beleid. Re-integratie is een instrument om dit doel te bereiken. Uitgangspunt is dat het budget leidend is. Door de bezuinigingen zullen re-integratietrajecten in de toekomst selectiever en in kleinere aantallen ingezet kunnen worden, waarbij de nadruk komt te liggen op (bewezen) effectievere en goedkopere trajecten.

1.3 Integrale en sluitende aanpak van de jeugdwerkloosheid

Ondersteuning van jongeren tot 27 jaar verloopt via het Actieplan Jeugdwerkloosheid bij Project JA. Ook jongeren met een arbeidsbeperking, die vanaf januari geen aanspraak kunnen maken op Wajong, worden bij het Project JA opgepakt voor ondersteuning bij het vinden van werk of studie.

1.4 Adequate invulling (regionale) werkgeversdienstverlening

De dienstverlening aan werkgevers is een regionale taak, die is neergelegd bij de per arbeidsmarktregio per 2015 in te stellen Werkbedrijven. Het regionale Werkbedrijf kan worden gezien als netwerkorganisatie, waarbinnen bestaande partijen afspraken maken en inzet leveren. Bij de werkgeversdienstverlening zal dan ook een beroep worden gedaan op de bestaande expertise, ervaring en contacten van onder meer de sociale werkvoorzieningsbedrijven en het UWV.

1.5 Invulling geven aan de tegenprestatie

Met de invoering van de Participatiewet is de tegenprestatie niet langer vrijblijvend. Klanten zullen vanaf 2015 de gelegenheid krijgen om zelfstandig invulling te geven aan de tegenprestatie. Wie daar niet toe in staat is, kan een beroep doen op de gemeente. Klanten die weigeren kunnen worden gesanctioneerd. Bij de tegenprestatie is altijd sprake van maatwerk, waarbij we rekening houden met de persoonlijke situatie en mogelijkheden. Het deelnemen aan een re-integratietraject heeft altijd voorrang boven de tegenprestatie. Vrijgesteld zijn mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, alleenstaande ouders met ontheffing van de arbeidsverplichting en mensen die mantelzorg verlenen. De wet legt beperkingen op aan de duur en omvang van de tegenprestatie, maar laat het aan de gemeente om binnen de wettelijke contouren en jurisprudentie daar zelf vorm en

inhoud aan te geven. Voor Leiderdorp denken wij aan een regeling waarin mensen met een uitkering jaarlijks in beginsel 8 tot 16 uur gedurende drie maanden een tegenprestatie moeten leveren, tenzij zij zijn vrijgesteld. Daarmee wijken we af van de gemeente Leiden, die uitgaat van in beginsel 8 uur gedurende drie maanden.

2.1 Plaatsen van bijstandsgerechtigden met een loonwaarde lager dan 100% door middel van al dan niet tijdelijke loonkostensubsidies

De Participatiewet richt zich in het bijzonder op het toeleiden van mensen met een arbeidsbeperking naar zo regulier mogelijk werk. Ook in Leiderdorp leggen we de nadruk op deze doelgroep. De Participatiewet introduceert daartoe een nieuw instrument, de loonkostensubsidie, die gemeenten nadrukkelijk de mogelijkheid biedt mensen met een arbeidsbeperking te plaatsen bij reguliere werkgevers. De hoogte van de loonkostensubsidie hangt samen met de gemeten loonwaarde van een individuele werknemer in een specifieke functie op een concrete werkplek en wordt periodiek herhaald. De nieuwe loonkostensubsidie kan een min of meer permanent karakter hebben en verschilt daarmee van de tijdelijke loonkostensubsidie (Opstapsubsidie).

2.2 Het in beperkte mate inzetten van beschutte werkplekken (nieuw) voor bijstandsgerechtigden met een loonwaarde tussen circa 20 en 40%

Ondanks de stop op de instroom in de Wsw per 2015 gaat het rijk ervan uit dat gemeenten in totaal 30.000 beschut werkplekken realiseren voor werknemers die alleen in een beschutte omgeving in staat zijn arbeid te verrichten. Uitgangspunt is dat voor iedere drie mensen die uitstromen uit de Wsw er één nieuwe beschutte werkplek wordt gerealiseerd. Hoewel dit geen verplichting is, gaat het rijk uit van voldoende medewerking vanuit de gemeenten om dit te bewerkstelligen. In Leiderdorp volgen we deze lijn en zullen we, binnen een vast te stellen budgetplafond, volgens het 1-voor-3-principe in beperkte mate nieuwe beschutte werkplekken inzetten. De concrete invulling daarvan zal de komende maanden nader worden uitgewerkt.

3.1 Uitvoeren van schuldhulpverlening

Sinds de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van deze dienstverlening. De Stadsbank Leiden voert dit voor ons uit, zoals vastgelegd in het Beleidsplan gemeentelijke schuldhulpverlening. De crisis leidt landelijk tot meer, hogere en problematische schulden. De aantallen aanvragen in onze gemeente laten echter vooralsnog geen toename zien. Alerte dienstverlening en goede voorlichting zijn van belang. Afstemmen van de schuldhulpverlening met andere maatschappelijke organisaties en de gemeente draagt bij aan het bereiken van een succesvol resultaat. Door uitvoering van schuldhulpverlening worden problematische schuldensituaties beheersbaar gemaakt.

3.2 Inzet op preventie, via onderwijs en ketenpartners

De Stadsbank heeft eveneens tot taak mensen te adviseren over hun financiële situatie en zo bij te dragen aan het voorkomen van problematische schulden. De Stadsbank verstrekt informatie en biedt ook budgetteringstrainingen. Daarnaast werkt de Stadsbank samen met maatschappelijke organisaties gericht op zorg en ondersteuning, alsmede de woningbouwcorporatie zodat tijdig ondersteuning geboden kan worden. Hiermee is schuldhulpverlening een belangrijke dienst in de ketenaanpak bij inwoners in kwetsbare situaties.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal klanten per 31/12 ¹	328	350	330	315	295	270
Index aantal klanten (2010=100, n=235)	139,6	148,9	140,4	134,0	125,5	114,9
Aantal jeugdwerklozen 16 t/m 27 jaar	34	30	30	25	25	20
Aantal lopende trajecten Participatiecentrum	46	40	40	40	40	40
Aantal klanten uit de uitkering na traject Participatiecentrum	16	16	18	20	20	20
Aantal klanten dat invulling geeft aan de tegenprestatie	n.v.t.	n.v.t.	52 ²	63	74	68

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal klanten met loonkostensubsidie P-wet aan het werk	n.v.t.	n.v.t.	15	17	19	18
Aantal klanten op beschutte werkplek (nieuw)	n.v.t.	n.v.t.	1	2	3	4
Aantal aanvragen shv	59	80	80	80	80	80
Aantal shv trajecten	63	55	50	50	50	50
aantal afgeronde shv trajecten	40	60	60	50	50	50
% afgeronde shv trajecten succesvol	27,5%	25%	27,5%	30%	30%	30%

1 Exclusief de klanten die voor 1 januari 2015 vielen onder de Wajong en de Wsw

2 Het aantal klanten met arbeidsplicht en een lopende uitkering bedraagt op 1-7-2014 287 personen. Een deel daarvan volgt een re-integratietraject of verleent mantelzorg.

2B Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Inleiding

Het doel van de Wsw is het bieden van een zo regulier mogelijke werkplek aan mensen die gezien hun arbeidshandicap uitsluitend onder aangepaste omstandigheden arbeid kunnen verrichten. Het centrale principe is de beweging "van binnen naar buiten". Hierbij ligt de nadruk op plaatsing in een reguliere werkomgeving en minder op de beschutte werkomgeving van het SW-bedrijf.

Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 stopt de instroom in de Wsw. De huidige Wsw'ers behouden hun rechten, maar er zullen geen nieuwe mensen meer geplaatst worden. Mensen met een Wsw-indicatie die ultimo 2014 op de wachtlijst staan, vallen per 2015 onder de werking van de Participatiewet. Het rijk garandeert dat er landelijk 30.000 beschut werkplekken (nieuw) in stand blijven, volgens het principe één voor drie, maar legt geen verplichting op aan individuele gemeenten. Dit onderdeel is als nieuw instrument opgenomen in programma 2A. We kijken naar de mogelijkheden om beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding vanuit de Wmo met elkaar te verbinden, bij voorkeur binnen de wijk. Het doel is het bieden van een beter (maatwerk)aanbod, alsmede het besparen van kosten. De nieuw op te richten regionale Werkbedrijven spelen een belangrijke rol bij het plaatsen van mensen met een arbeidsbeperking op de extra banen (garantiebanen) in de marktsector en bij de overheid, conform de afspraken in het Sociaal Akkoord.

Het rijk bezuinigt de komende jaren stevig op de budgetten voor de Wsw. Dit heeft zowel organisatorische als bedrijfseconomische consequenties voor de binnen de regio werkzame sociale werkvoorziening, De Zijl Bedrijven (DZB). Het is de vraag welke taken - bestaande én nieuwe (dagbesteding, social firm) - DZB in de toekomst gaat uitvoeren. Het beleidsplan Participatiewet en de door DZB in 2014 opgestelde visie vormen het belangrijkste kader bij de beantwoording van deze vraag. De antwoorden hebben ook gevolgen voor Leiderdorp. Overigens zal DZB in 2015 doorgaan met het kritisch tegen het licht houden van zijn activiteiten, het inspelen op de marktsituatie en het verder optimaliseren van de bedrijfsvoering.

Doel	Op grond van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) zoveel mogelijk Leiderdorpers met een arbeidshandicap helpen aan een zo regulier mogelijke arbeidsplaats onder aangepaste omstandigheden.
SMART doel	1. In 2015 neemt het percentage Wsw'ers op begeleid werken of detachingsplaats toe
Activiteiten 2015	1.1 Plaatsen Wsw'ers op begeleid werken of detachingsplaats
	1.2 Aangaan samenwerkingsverbanden (mede in kader social firm)
Prestatie-indicator	Aantal beschut (oud)
	Aantal binnen-buiten
	Aantal detachering/begeleid werken

Wat willen we bereiken?

1. In 2015 neemt het percentage Wsw'ers op begeleid werken of detachingsplaats toe

Een centrale doelstelling van de Participatiewet is de begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking naar zo regulier mogelijke arbeid. In samenspraak met betrokkenen zullen we beoordelen wie binnen de bestaande Wsw-populatie voldoende perspectief heeft om succesvol en blijvend te kunnen uitstromen naar reguliere werkgevers en aan welke voorwaarden dan moet worden voldaan. Daarmee continueren en intensiveren we het bestaande beleid dat uitgaat van de beweging van binnen naar buiten. Overigens zullen de mogelijkheden daartoe de komende jaren langzaam afnemen, omdat de groep met de meeste arbeidspotentie zal uitstromen, terwijl de achterblijvende groep vanwege de aard van haar arbeidsbeperking daartoe in toenemende mate niet in staat zal blijken te zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Plaatsen Wsw'ers op begeleid werken of detachingsplaats

Mensen met een indicatie 'begeleid werken' worden zoveel mogelijk begeleid naar een arbeidscontract bij een reguliere werkgever, buiten de productieafdelingen van DZB om: een zogenaamde 'begeleid werken-aanstelling'. Bij detachering bij een werkgever wordt de Wsw'er vanuit DZB begeleid. De inzet blijft om zoveel mogelijk "van binnen naar buiten" te werken. Het percentage Wsw'ers op een beschutte plaats laat sinds 2004 een dalende trend zien, terwijl het aantal mensen op een begeleid werken plaats in een reguliere baan stijgt. Het resultaat van dit beleid is vanzelfsprekend deels afhankelijk van de mogelijkheden die de betreffende individuele Wsw'ers, mede gezien hun arbeidshandicap (aard en omvang), hebben.

1.2 Aangaan samenwerkingsverbanden (mede in kader social firm)

De samenwerkingsverbanden tussen DZB en werkgevers hebben een tweeledig doel. Enerzijds het invullen van een behoefte aan arbeidskrachten aan de kant van werkgevers binnen branches waar een tekort aan beschikbaar personeel is, en anderzijds het creëren van aangepaste arbeidsplaatsen (in de vorm van groepsdetacheringen) voor mensen met een Wsw-indicatie. Er wordt nadrukkelijk ook gekeken naar de mogelijkheden in andere sectoren, terwijl activiteiten in bestaande sectoren kritisch tegen het licht worden gehouden.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Totaal aantal geplaatst ¹	129	130	120	110	102	94
- waarvan beschut	42	42	36	32	29	27
- waarvan binnen-buiten	33	34	31	27	25	23
- waarvan begeleid werken / gedetacheerd	54	54	53	51	48	44

¹ rekening houdend met de afname van de doelgroep (bron: SEO, Afbouw van het Wsw-bestand, Amsterdam, juni 2014, in opdracht van het ministerie van SZW)

2C Vreemdelingenbeleid

Inleiding

De doelstelling van inburgering is bevordering van duurzame participatie, waarbij participatie wordt opgevat als actieve deelname aan de samenleving en maatschappelijke betrokkenheid. Het leren van de taal staat hierbij voorop, altijd gecombineerd met een activiteit gericht op werk of andere vormen van participatie. Er wordt altijd toegewerkt naar het behalen van een inburgeringsexamen of staatsexamen. Voor vluchtelingen heeft de gemeente een huisvestingverplichting gekoppeld aan een taakstelling.

Met de invoering van de gewijzigde Wet Inburgering per 1 januari 2013 is de verantwoordelijkheid voor de inburgering bij de inburgeringsplichtige zelf komen te liggen. De inburgeringsplichtige moet zelf de deelname en financiering van de inburgering regelen. De gemeenten zijn niet meer verplicht om inburgeringsvoorzieningen aan te bieden. Inburgeringstrajecten die al gestart zijn lopen wel door en blijven onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, het is de verwachting dat het laatste traject per 2018 eindigt. De bekostiging van de doorloop van trajecten vindt plaats via de reserveringsregeling van het Participatiebudget.

Doel	Door middel van inburgering duurzame participatie bevorderen.	
SMART doel	1. In 2015 worden de lopende inburgeringstrajecten voortgezet en begeleid zodat deze binnen de wettelijke termijnen worden afgerond.	2. Vreemdelingen maatschappelijke begeleiding en huisvesting bieden.
Activiteiten 2015	1.1 Voortzetten en handhaven van lopende inburgeringstrajecten	2.1 Stichting VluchtelingenWerk ZHN huisvesting en maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen laten uitvoeren
	1.2 Afbouw uitvoering inburgering	
Prestatie-indicator	Aantal lopende trajecten - dual	Aantal begeleide klanten
	Aantal behaalde examens	Huisvestingstaakstelling

Wat willen we bereiken?

1. In 2015 worden de lopende inburgeringstrajecten voortgezet en begeleid zodat deze binnen de wettelijke termijnen worden afgerond.

Vanaf 2013 heeft de gemeente geen verantwoordelijkheid meer in het aanbod van inburgeringsvoorzieningen, conform de gewijzigde Wet Inburgering. Inburgeringsplichtigen zijn vanaf dan zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Wel zijn de reeds lopende trajecten onder de verantwoordelijkheid van de gemeente gebleven. Het aantal trajecten neemt geleidelijk af. Gelijk vorig jaar staat 2015 in het teken van het verder afbouwen van de inburgeringstaken.

2. Vreemdelingen maatschappelijke begeleiding en huisvesting bieden

De wettelijke taken omtrent vluchtelingen (asielgerechtigden) worden uitgevoerd door Stichting Vluchtelingenwerk Zuid-Holland Noord. Stichting Vluchtelingenwerk ZHN ontvangt hiervoor een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage. Jaarlijks krijgen wij een huisvestingstaakstelling opgelegd. Evenals voor andere inburgeraars geldt voor asielgerechtigden de eigen verantwoordelijkheid voor de inburgering, zoals het wetsvoorstel wijziging Wet Inburgering voorschrijft. De uitgangspositie van een asielgerechtigde, die zich zonder voorbereidingsmogelijkheden in de gemeente vestigt, vraagt echter om een aangepaste benadering. Daarbij achten wij ondersteuning van de asielgerechtigde bij de vestiging in de gemeente en bijkomende zaken noodzakelijk. Het aantal hier te vestigen asielgerechtigden is in 2014 gestegen, vanwege een grotere toestroom van vluchtelingen uit conflictgebieden. Evenals in de overige gemeenten in Nederland stijgt het aantal te huisvesten vluchtelingen in Leiderdorp, een trend die zich ook in 2015 voortzet.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Voortzetten en handhaven van lopende inburgeringstrajecten.

Vanaf 1 januari 2013 is de gemeentelijke verantwoordelijkheid op het gebied van het aanbod van inburgeringsvoorzieningen vervallen. In het kader van het overgangsrecht blijft de gemeente wel verantwoordelijk voor het voortzetten van reeds gestarte trajecten en het opleggen van boetes indien termijnen worden overschreden. Dit kan nog enkele jaren (tot juli 2017) doorlopen, afhankelijk van het startmoment van het traject.

1.2 Afbouw uitvoering inburgering

In verband met het wegvallen van de wettelijke taak voor inburgering wordt de uitvoering binnen de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie afgebouwd. Hierbij wordt rekening gehouden met de doorlooptermijn van trajecten en de handhavingstaak in het kader van het overgangsrecht.

2.1 Stichting VluchtelingenWerk ZHN huisvesting en maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen laten uitvoeren.

Stichting Vluchtelingenwerk biedt een tweetal programma's waar de gemeente een bijdrage aan levert. Coaching Vestiging is erop gericht de klant te begeleiden in het op orde krijgen van diverse basisvoorzieningen en registratie bij instellingen om zijn (nieuwe) leven op de rails te zetten. Coaching Integratie is het vervolg hierop waarbij de zelfredzaamheid en een volwaardige deelname aan de maatschappij wordt bevorderd.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal lopende trajecten	23	22	4	2	0	0
- Waarvan duaal	23	22	4	2	0	0
Aantal behaalde examens	26					
Aantal begeleide klanten	35	30				
Huisvestingstaakstelling	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Wat mag het kosten?

2 Werk en Inkomen bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 2A Alg.Bijst(Bijz.bijst/min.beleid)	Lasten	7.048	7.166	7.276	7.275	7.181	7.181
	Baten	-5.058	-5.173	-4.752	-4.752	-4.752	-4.752
Saldo		1.990	1.993	2.524	2.523	2.429	2.429
PROG 2B Wet Soc.Werkvoorziening(Wsw)	Lasten	2.972	3.071	2.989	3.042	3.097	3.097
	Baten	-2.581	-2.835	0	0	0	0
Saldo		391	235	2.989	3.042	3.097	3.097
PROG 2C Vreemdelingenbeleid	Lasten	40	40	41	41	41	41
	Baten	-2	0	0	0	0	0
Saldo		38	40	41	41	41	41
Programma	Lasten	10.059	10.277	10.305	10.357	10.318	10.318
	Baten	-7.641	-8.009	-4.752	-4.752	-4.752	-4.752
Saldo van baten en lasten		2.418	2.269	5.554	5.605	5.566	5.566
Reserves	Toevoeging	286	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-589	-92	-92	-92	0	0
Mutaties reserves		-303	-92	-92	-92	0	0
Resultaat		2.115	2.176	5.461	5.513	5.566	5.566

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 531.000 nadelig

Voor de participatiebudgetten is in 2014 een voorlopige beschikking ontvangen voor € 421.000. De beschikbare bedragen werden in 2014 nog als lasten en baten in programma 2A geboekt. Vanaf 2015 worden de participatiegelden in de Algemene Uitkering als integratieuitkering ontvangen waardoor alleen de lasten opgenomen worden in dit programma. Voor participatie is in 2015 € 349.000 beschikbaar. Conform kadernota 2015 is er € 100.000 opgenomen voor schuldhulpverlening en € 73.000 voor minimabeleid. De kosten voor schuldhulpverlening werden voorheen uit de participatiebudgetten verhaald.

B. Verschil ten opzichte van 2014 € 2.754.000 nadelig

Ook bij de Wsw is in 2014 een voorlopige beschikking ontvangen die zowel als lasten en baten geboekt werden in dit programma. Vanaf 2015 worden de gelden beschikbaar voor de Wsw in de Algemene Uitkering verwerkt in een integratieuitkering waardoor de baten niet meer afzonderlijk zichtbaar zijn. Voor 2015 is € 2.684.318 beschikbaar. Daarnaast is conform kadernota 2015 € 28.215 opgenomen voor het opvangen van de bezuinigingen die vanuit het rijk opgelegd worden, voor de opvang van deze bezuinigingen is conform begroting 2014 ook € 64.000 opgenomen in 2015.

C. Verschil ten opzichte van 2014 € 1.000 nadelig

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

- Conform begroting 2014 wordt er 3 jaar lang € 92.000 onttrokken uit de reserve Sociaal Beleid. In 2016 vindt de laatste onttrekking plaats.
- Voor de bezuinigingen vanuit het rijk op de Wsw zijn conform begroting 2014 extra gelden opgenomen oplopend tot € 200.000.

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserve programma 2	Toevoeging	244	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-244	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	0	0	0	0
Sociaal Beleid	Toevoeging	41	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-344	-92	-92	-92	0	0
Saldo		-303	-92	-92	-92	0	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2		-303	-92	-92	-92	0	0

Sociaal beleid

- Conform begroting 2014 wordt er 3 jaar lang € 92.000 onttrokken voor participatie.

Programma 3 : Kunst, Cultuur en Sport

3A Kunst en Cultuur

Inleiding

Leiderdorp kent een gevarieerd aanbod aan culturele activiteiten. Cultuur vindt voornamelijk zijn weg via de inspanningen van actieve vrijwilligers en culturele organisaties. Via subsidiëring ondersteunen we diverse culturele organisaties. De gemeente draagt zorg voor de voorzieningen die zij voor de lokale culturele infrastructuur noodzakelijk acht, waarvan de bibliotheek de voornaamste is. Daarnaast heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om het voor Leiderdorpers mogelijk te maken aan cultuur deel te nemen. De culturele organisaties ontmoeten elkaar via het Cultuurnetwerk, waardoor nieuwe initiatieven tot stand komen. De cultuurnota 'Cultuur in Leiderdorp 2012-2015' gaat het laatste jaar in, in 2015 wordt dan ook een doorvertaling naar de toekomst gemaakt.

Via regionale samenwerking doen wij in 2015 voor het derde jaar mee aan de rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit, waardoor wij scholen in samenwerking met culturele instellingen stimuleren om cultuureducatie onderdeel van het reguliere onderwijsprogramma te maken.

Wij kennen in onze gemeente een bijzondere diversiteit aan beeldende kunst in de openbare ruimte. Nieuwe kunstwerken of projecten dragen bij aan de binding van Leiderdorpers met hun omgeving. De Commissie Kunstzaken adviseert het college op het gebied van kunst in de openbare ruimte.

Doel	De gemeente ontwikkelt een breed en gevarieerd aanbod van kunst en cultuur, houdt dit aanbod in stand en stimuleert actieve deelname van haar inwoners hieraan.				
SMART doel	1. In 2015 wordt cultuur op diverse wijzen zichtbaar gemaakt	2. In 2015 komen culturele organisaties regelmatig bij elkaar ter bevordering van samenwerking	3. Kunst in de openbare ruimte blijft van hoge kwaliteit	4. Scholieren nemen deel aan cultuureducatieve projecten	5. Ter ondersteuning en stimulering van culturele activiteiten blijft de mogelijkheid tot subsidiëring in stand
Activiteiten 2015	1.1 Uitvoeren communicatieplan cultuur (digitale informatie)	2.1 De organisaties komen bijeen in het Cultuurnetwerk en organiseren de bijeenkomsten zelf	3.1 Jaarlijks onderhoud kunst in de openbare ruimte	4.1 Cultuureducatieve projecten voortzetten en stimuleren via de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit	5.1 Cultuurdoelen als basis voor subsidiëring
	1.2 Jaarlijks onderzoek culturele infrastructuur		3.2 Jaarlijkse tentoonstelling in de Heemtuin		5.2 Prestatieafspraken bibliotheek
			3.3 Kunst of culturele projecten bij infrastructurele veranderingen		
			3.4 De Commissie kunstzaken adviseert over kunst en culturele projecten.		
Prestatie-indicator	1.2 Aantal respondenten	2.1 Aantal bijeenkomsten cultuurnetwerk	3.3 Aantal projecten	4.1 % Aantal leerlingen 4-12	5.1 Aantal vastgestelde subsidies
		2.2 Aantal deelnemers		4.1 Aantal projecten	

Wat willen we bereiken?

1. In 2015 wordt cultuur op diverse wijzen zichtbaar gemaakt

Wij vinden het een onderdeel van onze faciliterende rol om de zichtbaarheid van cultuur in Leiderdorp te vergroten. We willen de cultuur in Leiderdorp en de gemeente als cultuurdrager een duidelijker gezicht geven. Daarnaast willen we ook weten waar de organisaties behoefte aan hebben én wat onze inwoners vinden en verwachten van cultuur in hun gemeente.

2. In 2015 komen culturele organisaties regelmatig bij elkaar ter bevordering van samenwerking

Wij willen de culturele organisaties stimuleren om elkaar op te zoeken en waar mogelijk gezamenlijke activiteiten ontplooiën. Met het Cultuurnetwerk streven wij naar het vormen van een inspirerende omgeving, waar ontmoeting en uitwisseling centraal staan en nieuwe initiatieven kunnen ontstaan. Wij willen het culturele veld stimuleren om duidelijk te laten zien waarvoor je bij welke vereniging terecht kunt. Het leggen van verbindingen en uitwisselen van ervaringen staat daarbij voorop.

3. Kunst in de openbare ruimte blijft van hoge kwaliteit

De Commissie Kunstzaken heeft een adviserende rol voor de beeldende kunst in de openbare ruimte, op basis van de doelen van Van Klei Naar Kunst. Goed onderhouden kunst die het straatbeeld van Leiderdorp tekent, is belangrijk. Ook het organiseren van Heemtun Verbeeld waar de gemeente het initiatief voor heeft genomen draagt hier aan bij. Daarnaast zal onze inzet zich richten op het ontwikkelen van kunst bij grootschalige infrastructurele projecten en nieuwbouw.

4. Scholieren nemen deel aan cultuureducatieve projecten

Wij stimuleren dat het cultuureducatieve aanbod in onze gemeente en regio voor scholen beschikbaar blijft. Wij ondersteunen het op elkaar afstemmen van de behoefte van het primair onderwijs en het aanbod van culturele instellingen.

5. Ter ondersteuning en stimulering van culturele activiteiten blijft de mogelijkheid tot subsidiëring in stand

Leiderdorpse organisaties kunnen via het subsidieprogramma financiële ondersteuning aanvragen. Subsidiëring wordt verstrekt indien de organisatie met de activiteiten bijdraagt aan de welzijns- en/of cultuurdoelen, zoals opgenomen in de subsidieverordening en het subsidiebeleid. In het coalitieakkoord is daarbij afgesproken dat wij subsidies zoveel mogelijk verbinden aan activiteiten, in plaats van aan huisvesting. De bibliotheek is een centrale organisatie in Leiderdorp op het gebied van informatie, ontmoeting en cultuur, toegankelijk voor iedereen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Uitvoeren communicatieplan cultuur (digitale informatie)

De in 2013 gerealiseerde website Cultuurpunt Leiderdorp wordt nader onder de aandacht gebracht. Gezamenlijke activiteiten en nieuwe initiatieven komen directer in beeld. Dit gebeurt in samenspraak met de culturele organisaties via het Cultuurnetwerk.

1.2 Onderzoek culturele infrastructuur

Een jaarlijks behoefte onderzoek door middel van een enquête zal inzicht moeten geven in wat nodig is of verbeterd kan worden om de culturele organisaties goed tot bloei te laten komen.

2.1 De organisaties komen bijeen in het Cultuurnetwerk en organiseren de bijeenkomsten zelf

Via het Cultuurnetwerk komen culturele organisaties en verenigingen met elkaar in contact. Het netwerk dient ertoe ervaringen uit te wisselen, slimme verbindingen te leggen en elkaar te versterken. Met de oprichting in 2012 en de doorontwikkeling de jaren daarna is het Cultuurnetwerk voor de culturele organisaties een steeds bekender platform met minimaal 2 bijeenkomsten per jaar. Lag de nadruk in de afgelopen jaren op het elkaar (leren) kennen, in 2015 ontwikkelen we naar een platform waarin meer naar gedeelde projecten ontwikkeld wordt.

3.1 Jaarlijks onderhoud kunst in de openbare ruimte

Kunst in de openbare ruimte hoort er verzorgd bij te staan. Daartoe is in 2014 gestart met de uitvoering van een uitgebreid onderhoudsplan reeds begonnen. In 2015 wordt dit plan verder uitgevoerd.

3.2 Jaarlijkse tentoonstelling in de Heemtuin

Net als in de afgelopen jaren zal Stichting Kunst in de Heemtuin in 2015 een beeldtentoonstelling organiseren. Hierbij betrekken zij verschillende maatschappelijke partners in de gemeente en richten zij zich op inwoners en bezoekers van jong tot oud.

3.3 Kunst of culturele projecten bij infrastructurele veranderingen

Bij nieuwbouw of infrastructurele veranderingen wordt kunst en cultuur betrokken. Dit kan door middel van een cultureel project of door het realiseren van beeldende kunst op of bij de locatie. In 2015 wordt het project Limes/De Plantage gecontinueerd, waarbij beeldende kunst op De Plantage gerealiseerd wordt. Daarnaast maken we de Limes in Leiderdorp beleefbaar middels educatieve en recreatieve elementen in fiets- en wandelroutes in de polders.

3.4 De Commissie Kunstzaken adviseert over kunst en culturele projecten

Bij het realiseren van kunst in de openbare ruimte wordt de Commissie Kunstzaken gevraagd te adviseren en indien nodig te begeleiden.

4.1 Cultuureducatieve projecten voortzetten en stimuleren via de regeling Cultuurducatie met Kwaliteit

Regionale samenwerking vormt de basis voor het cultuureducatie aanbod op het primair onderwijs. Het rijk startte in 2013 met de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Door middel van matching maken wij het mogelijk dat Leiderdorps scholen van deze regeling kunnen profiteren en het regionale aanbod afnemen.

5.1 Cultuurdoelen als basis voor subsidiëring

Volgens de Algemene Subsidie Verordening 2014 vormen de cultuurdoelen de basis voor het beoordelen van de subsidieaanvragen van culturele organisaties.

5.2 Prestatieafspraken bibliotheek i.h.k.v. nieuw stelsel 2015

Op 10 juni 2014 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) aangenomen. De wet treedt naar verwachting per 1 januari 2015 in werking en richt zich op een toekomstbestendige bibliotheek. De inkoop van e-content, waaronder e-books, wordt gecentraliseerd wat gepaard gaat met een uitname uit het gemeentefonds. Voor zover noodzakelijk wordt hierop de subsidiëring aan de bibliotheek aangepast. De prestatie-afspraken met de bibliotheek worden in lijn met de nieuwe wetgeving vormgegeven.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
1.2 Aantal respondenten	12	25	25	25	25	25
1.2 Aantal respondenten	-	500	-	500	-	-
2.1 Aantal bijeenkomsten cultuurnetwerk	2	2	2	2	2	2
2.1 Aantal deelnemers	22	25	25	25	25	25
3.3 Aantal projecten	4	3	3	2	2	2
4.1 % Aantal leerlingen 4-12	80%	95%	95%	95%	95%	95%
4.1 Aantal projecten	2	2	2	2	2	2
5.1 Aantal vastgestelde subsidies	14	14	14	14	14	14

3B Sport

Inleiding

Sporten en bewegen dragen bij aan het welzijn van mensen en versterken de sociale cohesie. Wij stimuleren daarom onze inwoners te (gaan) sporten en bewegen. Voor alle sport- en beweegactiviteiten is ruimte nodig. Wij bieden die ruimte en zetten die zo efficiënt mogelijk in. Tussen de grondgebonden verenigingen en gemeente bestaan (nu nog) veel van elkaar afwijkende afspraken. Wij werken toe naar een systeem dat gelijkwaardiger en transparanter is. Het hoofddoel, zoals dat in de sportnota Sporten & Bewegen 2013-2017 is vastgelegd, is dat verenigingen zelfstandig functioneren.

Doel	Sport- en beweegaanbieders kunnen zelfstandig functioneren. De buitensportaccommodaties worden verzelfstandigd.			
SMART doel	1. Wij stimuleren burgers te gaan sporten en bewegen: in 2017 bedraagt het percentage sportparticipatie ten minste 40%	2. In 2016 is er een uniform arrangement voor het gebruik van de grond door verenigingen.	3. In 2017 wordt een kostendekkend tarief in rekening gebracht voor de huur van de sportvelden.	4. In 2017 is het beheer en onderhoud van de sportvelden van de grondgebonden verenigingen op afstand van de gemeente gezet
Activiteiten 2015	1.1 Wij kennen Sportfondsen Leiderdorp een bijdrage toe voor bewegwijzering en uitvoering van sportstimuleringsstaken	2.1 Samen met de verenigingen onderzoeken wij een transparant en gelijkwaardig systeem van kostendoorberekening	3.1 In overleg met de afzonderlijke verenigingen stellen wij een stappenplan op over hoe te komen tot een kostendekkende huur in 2017	4.1 Wij initiëren een gesprek met Sportfondsen Nederland en/of Stichting Sportaccommodatie Alecto (SSA) om mogelijkheden te onderzoeken om het beheer en onderhoud van velden in de Bloemerd bij Sportfondsen Leiderdorp of SSA onder te brengen (indien RCL en Velocitas dat niet zelf willen organiseren)
	1.2 Wij behandelen subsidieaanvragen voor sport- en beweegactiviteiten			
Prestatie-indicator	Het aantal activiteiten dat Sportfondsen heeft georganiseerd	De aanwezigheid van een gebruiksarrangement.	Het tarief dat sportverenigingen betalen (aan de hand van het afgesproken stappenplan)	Het aantal (eerste en het aantal vervol)gesprekken dat met de partijen gevoerd wordt
	Het percentage sportparticipatie			

Wat willen we bereiken?

1. Meer sporten en bewegen

Sporten en bewegen dragen in positieve zin bij aan de gezondheid en vitaliteit van mensen. Gezonde en vitale mensen doen een minder groot beroep op zorgvoorzieningen dan mensen die niet of nauwelijks bewegen of sporten. In die zin hebben sporten en bewegen een preventieve functie. Zij versterken bovendien de sociale contacten. Wij hebben als doel gesteld de sportparticipatie van onze inwoners te bevorderen: in 2017 bedraagt het percentage sportparticipatie 40%. Het Sportfondsen Sport Servicepunt voert daartoe het sportstimuleringsbeleid uit.

2. Uniformeren van de gebruiksvoorwaarden van de grondgebonden verenigingen

De uitgangspunten van het beleid zijn helder. De verschillende afspraken met verenigingen voldoen niet aan deze uitgangspunten. Met de verenigingen willen we een nieuw, uniform gebruiksarrangement opstellen. Duidelijk moet worden hoe kosten worden doorberekend. In het arrangement worden ook afspraken opgenomen over vervanging.

3. Toewerken naar een kostendekkend tarief

Het doel is dat verenigingen (op termijn) zelfstandig functioneren. Op basis van bestaande, historische gegroeide afspraken wordt een aantal verenigingen (in)direct financieel ondersteund. De kosten die de gemeente maakt (bijvoorbeeld voor het beheer en onderhoud) gaan wij doorberekenen aan de gebruikers.

4. Beheer en onderhoud op afstand

Het beheren en onderhouden van sportaccommodaties is geen gemeentelijke kerntaak. Dat kunnen verenigingen of andere organisaties ook zelf of zelf uitbesteden. Voor een aantal verenigingen doen wij het beheer en onderhoud nog. Die taak zetten we op afstand.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het toekennen van een bijdrage aan Sportfondsen Leiderdorp

Voor het uitvoeren van het sportstimuleringsbeleid kennen wij het Sportfondsen Sport Servicepunt een bijdrage toe. Deze bijdrage maakt onderdeel uit van de exploitatiebijdrage die Sportfondsen Leiderdorp ontvangt voor het beheren en exploiteren van het zwembad en de sportzalen en -hallen.

1.2 Het behandelen van subsidieaanvragen voor sport- en beweegactiviteiten

Verenigingen en maatschappelijke organisaties kunnen subsidieaanvragen indienen in het kader van de regeling sporten en bewegen. Een subsidie wordt verstrekt voor activiteiten die bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelen van gemeentelijk beleid. De aanvragen nemen wij in behandeling en toetsen wij aan de beleidsregels.

2.1 Het opstellen van uniforme en transparante gebruiksvoorwaarden voor grondgebonden sportverenigingen

Wij organiseren een sportconferentie waarvoor we alle grondgebonden sportverenigingen uitnodigen. We gaan met hen in gesprek over een nieuw basisarrangement en de wijze waarop wij daar invulling aan gaan geven.

3.1 Het opstellen van een stappenplan

Met de afzonderlijke verenigingen gaan wij in gesprek om afspraken te maken over hoe zij groeien naar een kostendekkende huur. Dit leggen we vast in een stappenplan. Wij blijven met de sportverenigingen in gesprek om te voorkomen dat zij met de aangepaste tarieven in de problemen komen.

4.1 Het voeren van gesprekken met derden over het op afstand zetten van beheer en onderhoud

Deze doelstelling raakt aan een andere doelstelling: het toewerken naar een kostendekkend tarief voor het gebruik van de velden. In 2015 verwachten wij duidelijk te hebben of (een van) de verenigingen (op termijn) het beheer en onderhoud van de sportvelden (gedeeltelijk) zelf willen gaan doen. Als zij hiervoor opteren, hoeven wij het gesprek met Sportfondsen en Stichting Sportaccommodatie Alecto over het op afstand zetten van beheer en onderhoud niet aan te gaan.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal activiteiten dat Sportfondsen heeft georganiseerd	12	12	12	12	12	12
Het percentage sportparticipatie ¹	32%	34%	36%	38%	40%	40%
Het percentage van de totale kosten voor beheer en onderhoud van de sportvelden van RCL dat de vereniging betaalt ²	n.n.b.	x%	x%	x%	x%	x%
Het percentage van de totale kosten voor het beheer en onderhoud van de sportvelden van Velocitas dat de vereniging betaalt	n.n.b.	x%	x%	x%	x%	x%
Het aantal gesprekken dat met de partijen gevoerd wordt	10	x	x	x	x	x

1 De rapportage Kennis Informatie Systeem Sport (KISS) voor overheden geeft een zeer goede indicatie van de sportparticipatie in algemene zin. De database is tot stand gekomen met medewerking van de bij NOC*NSF aangesloten sportbonden. Uit de rapportage blijkt dat Leiderdorp in 2012 reeds 15% boven het landelijk gemiddelde (m.b.t. lidmaatschappen en sportparticipatie) zit. Het nadeel van deze KISS rapportage is dat deze alleen over verenigingsdeelname gaat. De individuele sporter blijft buiten beeld. Wij beschikken niet over een uitputtend overzicht van het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging of het aantal ongeorganiseerde sporters. De KISS rapportage geeft echter wel een globaal beeld. We zullen onderzoeken hoe wij zicht kunnen krijgen op de sportparticipatie van ongeorganiseerde sporters.

2 Op dit moment betalen de verenigingen een gebruiksvergoeding voor het gebruik van de sportvelden. De gebruiksvergoedingen zijn historisch gegroeid. Onduidelijk is waarop de hoogte van de huidige gebruiksvergoedingen is gebaseerd en welk deel daarvan

voor beheer en onderhoud is. Om die reden kan niet bepaald worden welk deel van een kostendekkend tarief de verenigingen reeds betalen. Na het - in gezamenlijkheid met verenigingen - opstellen van een stappenplan kunnen de prestatieindicatoren realistisch worden ingevuld.

Wat mag het kosten?

3 Kunst, Cultuur en Sport bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 3A Kunst en Cultuur	Lasten	1.130	1.157	1.077	1.054	1.051	1.045
	Baten	-25	-4	-4	-4	-4	-4
Saldo		1.104	1.153	1.073	1.050	1.047	1.041
PROG 3B Sport	Lasten	1.828	1.530	1.523	1.528	2.119	1.531
	Baten	-98	-67	-67	-67	-67	-67
Saldo		1.730	1.463	1.456	1.460	2.052	1.464
Programma	Lasten	2.958	2.687	2.600	2.581	3.170	2.576
	Baten	-123	-70	-71	-71	-71	-71
Saldo van baten en lasten		2.834	2.616	2.529	2.510	3.099	2.505
Reserves	Toevoeging	211	158	125	125	125	68
	Onttrekking	-487	-148	-109	-90	-667	-40
Mutaties reserves		-275	10	16	35	-542	28
Resultaat		2.559	2.627	2.545	2.546	2.557	2.533

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 80.000 voordelig

Op het Accommodatieplan worden naar verwachting in 2015 minder uren gemaakt à € 74.000.

B. Verschil ten opzichte van 2014 € 7.000 voordelig

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

In 2017 is een bijdrage opgenomen die eens in de 10 jaar plaatsvindt voor het beheer van de sportvelden van Alecto. In 2016 zullen de besprekingen omtrent eventuele verlenging plaatsvinden.

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 3 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
opbrengst verkoop aand NUON programma 3	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-330	0	0	0	0	0
Saldo		-330	0	0	0	0	0
Kunst en cultuur	Toevoeging	10	10	10	10	10	10
	Onttrekking	-19	-22	-19	0	0	0
Saldo		-9	-12	-10	10	10	10
Jaarafsluiting programma 3	Toevoeging	36	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-48	-36	0	0	0	0
Saldo		-12	-36	0	0	0	0
Egalisatie exploitatielasten programma 3	Toevoeging	166	148	115	115	115	58
	Onttrekking	-90	-90	-90	-90	-667	-40
Saldo		76	58	25	25	-551	18
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 3		-275	10	16	35	-542	28

Kunst en Cultuur

De onttrekkingen vinden plaats conform raadsbesluit kunstnota.

Egalisatie exploitatielasten

Toevoegingen:

- Groot onderhoud Alecto 2017

Onttrekkingen:

- Sporthal de Bloemerd
- MEC in de Sterrentuin
- Uitname onderhoud velden Alecto in 2017

Programma 4 : Beheer openbare ruimte

4A Verkeer en vervoer

Inleiding

Wij willen Leiderdorp een prettige, aangename, en veilige gemeente laten blijven. Dit realiseren we door de bereikbaarheid van de belangrijkste bestemmingen te verbeteren. Daarnaast richten we onze wegen en openbare ruimte zo in dat de veiligheid en leefbaarheid van de woonstraten wordt verbeterd.

Doel	Het realiseren van een beter bereikbaar, veiliger en leefbaarder Leiderdorp door het beïnvloeden van het verplaatsingsgedrag van alle modaliteiten.				
SMART doel	1. Het doen van ingrepen in de openbare ruimte om de bereikbaarheid van de belangrijkste bestemmingen in Leiderdorp te verbeteren.	2. Het stimuleren van alternatieve modaliteiten en het weren van ongewenst verkeer om de luchtverontreiniging en geluidsoverlast in de kern Leiderdorp te reduceren.	3. Door verkeerseducatie en weginrichting de veiligheid voor alle weggebruikers verhogen.	4. Door toezicht handhaving kwaliteit wegen, fiet- en voetpaden verbeteren.	5. Door toezicht en handhaving overlast brommers en fietsers verminderen.
Activiteiten 2015	1.1 Afronden aanpassen Engelendaal	2.1 Uitvoeren maatregelen Fietsbeleid.	3.1 Aanleg schoolzones.	4.1 Grondroering bij bijvoorbeeld kabels zonder vergunning handhaven.	5.1 Verwijderen overlastgevende (brom)fietsers.
	1.2 Participatie in LAB071.	2.2 Afspraken maken met Provincie, Leiden en Holland Rijnland omtrent komst R-net (Meerlijn Noord).	3.2 Uitvoeren verkeerseducatieve projecten.		
		2.3 Participatie LAB071.	3.3 Duurzaam veilig inrichten van de woonwijken (maatwerk).		
		2.4 Afspraken elektrische voertuigen.			
		2.5 Herinrichten Ercalaan, Acacialaan, Hoogmadeseweg.			
		2.6 Herinrichten Voorhoflaan.			
Prestatie-indicator	Het verminderen van het percentage sluipverkeer door middel van vergelijkingen van de uitkomst uit het RVMK (Basisjaar 2008, Toekomstjaar 2020).		Aantal deelnemers dat deel heeft genomen aan verkeerseducatie.	10% minder meldingen mbt kwaliteit wegen, fiets- en voetpaden in melddesksysteem	10% minder meldingen mbt overlast (brom)fietsers in melddesksysteem
	Het percentage doorgaand verkeer op het hoofdwegennet.		Aantal dodelijke en verwonde slachtoffers in het verkeer gemeten via ViaStat.		
	Het verminderen van het doorgaand verkeer door middel van vergelijkingen van de uitkomst uit het RVMK (Basisjaar 2008, Toekomstjaar 2020).		Toename (subjectieve) verkeersveiligheid rond scholen.		
	De totale hoeveelheid (vracht)autoverkeer in Leiderdorp.				

Wat willen we bereiken?

1. Verbeteren van de bereikbaarheid voor de belangrijke bestemmingen van Leiderdorp.

Een goede bereikbaarheid in Leiderdorp wordt bereikt wanneer alle verplaatsingen zich begeven over de meest passende routes en deze routes dit verkeer aankunnen. Doorgaand verkeer bevindt zich op de stroomwegen zoals de Oude Spoorbaan, de N446 (coalitieakkoord 2014-2018 verkeer buitenom) en de A4. Verkeer met een bestemming binnen Leiderdorp rijdt zoveel mogelijk over de gebiedsontsluitingswegen (o.a. Persant Snoepweg, Engelendaal en Willem-Alexanderlaan). In de verblijfsgebieden zijn alleen autoverplaatsingen van en naar bestemmingen aldaar. Door aanpassingen in het wegennet ontmoedigen wij het (vracht)autoverkeer in de verblijfsgebieden. De bereikbaarheid voor het langzaam verkeer, waaronder fietsverkeer en voetgangers, en openbaar vervoer wordt verbeterd door het aanbieden van kwalitatief hoogwaardige verbindingen.

2. Het reduceren van luchtverontreiniging en geluidsoverlast in de kern Leiderdorp.

Overlast kan voorkomen worden door het elimineren van de bron van de overlast. Hoewel dit altijd een eigen keuze is, willen wij automobilisten verleiden tot gebruik van fiets en OV door het bieden van prettige en veilige verbindingen. Doorgaand autoverkeer dient buiten het dorp om te rijden (niet over het Engelendaal of de Persant Snoepweg). Ook wordt sluipverkeer geweerd in woonstraten door het nemen van plaatselijke maatregelen.

3. Door verkeerseducatie en weginrichting de veiligheid voor alle weggebruikers verhogen.

Deelnemen aan het verkeer brengt persoonlijke risico's met zich mee. Doel is om alle inwoners van Leiderdorp gedurende hun gehele leven door middel van verkeerseducatie hier alert op te laten zijn. Primair vindt verkeerseducatie plaats op (basis)scholen. Echter ook educatie in de latere levensfasen is van belang. Het doel is om nul dodelijke verkeersslachtoffers per jaar te behouden. We richten onze wegen in volgens het Duurzaam Veilig principe. De gedachte achter een Duurzaam Veilige infrastructuur is dat de weg op zo'n manier wordt ingericht dat duidelijk is wat van de weggebruiker wordt verwacht en fouten worden voorkomen.

4. Door inzet van toezicht en handhaving kwaliteit wegen, fiets- en voetpaden verbeteren

Uit onderzoek is gebleken dat de kwaliteit van wegen, fiets- en voetpaden een van de ergernissen is die invloed hebben op de leefbaarheid van Leiderdorp (zie nota Toezicht en Handhaving in de openbare ruimte 2014). Naast onderhoud, kan toezicht en handhaving bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit. Aanleg van kabels en leidingen is vergunningplichtig. De aannemer is verantwoordelijk voor het in goed staat achterlaten van de opengebroken weg. Grondroeders met vergunning worden na de werkzaamheden gecontroleerd. Eventueel matig straatwerk wordt verhaald op de aannemer. De gemeente gaat over tot handhaving als er geen vergunning is verleend of vergunningsvoorschriften worden overtreden.

5. Door toezicht en handhaving overlast brommers en fietsers verminderen

In Leiderdorp is er sprake van overlast van op niet daartoe aangewezen plaatsen van (brom)fietsers. Dit heeft effect op de leefbaarheid (zie onderzoek in nota Toezicht en Handhaving in de openbare ruimte 2014). Door gerichte acties wordt getracht deze overlast te verminderen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Vernieuwen VRI's en functioneel wijzigen Engelendaal.

Alle verkeerslichten worden gemoderniseerd. Op het Engelendaal worden tevens de armaturen vervangen. Hiermee wordt een kwaliteitsslag geslagen en de gemeente krijgt hierdoor meer grip op de verkeersstromingen. De kruispunten worden aangepast naar een vormgeving waarbij er geen conflicten tussen verkeersstromen meer zullen zijn. Hierdoor worden de kruispunten veiliger en kan het verkeer efficiënter afgewikkeld worden, waarbij fietsers in de langsrichting bij gelijke prioriteit groen licht krijgen.

1.2 Participatie in LAB071.

Samen met Leiden en Oegstgeest wordt gezamenlijk gewerkt aan de Aggloring. Een route van de A44 naar de A4 via de noordkant van de regio. Uitgangspunt hierbij is dat de maximumsnelheid op de Oude Spoorbaan wordt verhoogd naar 80km/u. De gemeenten Voorschoten en Zoeterwoude, Holland Rijnland en de Provincie worden betrokken bij het project. In 2015 wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld om tot realisatie van de Aggloring te komen. Tevens wordt in LAB071 gestreefd naar verbetering van de leefbaarheid en afname van de overlast door het verminderen van doorgaand verkeer (zie ook punt 2.3).

2.1 Uitvoeren maatregelen fietsbeleid.

Het uitvoeren van maatregelen om het gebruik van schone alternatieven voor de auto te stimuleren. Het college stimuleert fietsverkeer in woord en daad en zet onder andere in op aansluitingen op het regionale netwerken. In 2015 wordt gestart met het uitvoeren van de maatregelen die zijn genoemd in het fietsbeleid.

2.2 Afspraken maken met Provincie en Holland Rijnland omtrent komst R-net (Meerlijn Noord).

Gezamenlijk met Holland Rijnland en Leiden zullen met de Provincie afspraken gemaakt worden omtrent de realisatie van hoogwaardig openbaar vervoer in Leiderdorp over het Engelendaal. Het betreft de HOV-as via de Willem de Zwijgerlaan en Engelendaal naar het Rijnland Ziekenhuis.

2.3 Participatie in LAB071.

(zie punt 1.2)

2.4 Afspraken elektrische voertuigen.

Samen met een aantal regiogemeenten worden afspraken gemaakt omtrent de uitrol van publieke oplaadpalen voor elektrische voertuigen. Door samen op te trekken met de verschillende gemeenten ontstaat een dekking van elektrische oplaadmogelijkheden in de gehele regio. Hiermee stimuleren we het duurzaam rijden in de regio. In 2015 wordt het plan uitgevoerd.

2.5 Herinrichten Ericalaan, Acacialaan, Hoogmadeseweg.

In het kader van het IVVP worden de Ericalaan, Acacialaan en Hoogmadeseweg heringericht. Deze herinrichting heeft vooral tot doel om de leefbaarheid te verbeteren langs de route. De Ericalaan en de Hoogmadeseweg worden ingericht als 30km/u wegen. De Acacialaan wordt teruggebracht naar 50km/u. Allen conform het Duurzaam Veilig principe.

2.6 Herinrichten Voorhoflaan.

Deze maatregel komt voort uit het IVVP en is bedoeld om het sluiptraffic tegen te gaan. De Voorhoflaan wordt ingericht als een 30km/u weg, conform het Duurzaam Veilig principe.

3.1 Aanleg schoolzones.

In 2015 wordt de schoolomgeving van de Elckerlyc, Kastanjelaanschool en de Willem de Zwijgerschool heringericht met attentieverhogende maatregelen om zo tot een veiligere omgeving te komen. De overige basisscholen zijn in 2014 al voorzien van een schoolzone.

Ook bij het onderdeel Openbare orde en Veiligheid (6c) wordt hier aandacht aan besteed.

3.2 Uitvoeren verkeerseducatieve projecten.

Er wordt jaarlijks ingezet op het bieden van terugkerende verkeerseducatie om zo weggebruikers meer kennis en verantwoordelijkheid te geven en te laten nemen. Dat wil zeggen, verkeerseducatie voor iedereen van 0 t/m 100 jaar. Op de basisscholen wordt hier al aandacht aan besteed, maar na het verlaten van deze leeftijdsgroep is het aanbod voor verkeerseducatie nihil. Met de verschillende projecten zoals, de scootmobieldag, jonge automobilistendag en voorlichting streven we naar verkeerseducatie voor alle leeftijden.

Ook bij het onderdeel Openbare orde en Veiligheid (6c) wordt hier aandacht aan besteed.

3.3 Duurzaam veilig inrichten van de woonwijken (maatwerk).

Behalve de genoemde verbeteringen aan veiligheid wordt ook op andere plekken maatwerk geleverd om te komen tot een veiliger verkeerssysteem. Wanneer inwoners melding maken van onveilige verkeerssituaties wordt bekeken of deze situatie(s) direct aangepast kunnen worden.

4.1 BOA's van de gemeente Leiderdorp stellen een onderzoek in bij constatering of melding van grondroering zonder vergunning of in afwijking van vergunningsvoorschriften.

Aanleg van kabels en leidingen is vergunningplichtig. De aannemer is verantwoordelijk voor het in goed staat achterlaten van de opgebroken weg. Grondroerders met vergunning worden na de werkzaamheden gecontroleerd. Eventueel matig

straatwerk wordt verhaald op de aannemer. De gemeente gaat over tot handhaving als er geen vergunning is verleend of vergunningsvoorschriften worden overtreden.

5.1 (Brom)fietsers die niet gestald zijn op de daartoe bestemde plekken worden verwijderd na (voor)aankondiging.

Politie en BOA's werken samen in gerichte acties. Eigenaren van (brom)fietsen die hinderlijk staan geparkeerd, worden middels publicatie in de krant en bestickering van de voertuigen gewaarschuwd dat de (brom)fiets wordt verwijderd of verplaatst.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal dodelijke slachtoffers	1	0	0	0	0	0
Aantal projecten beschreven in het uitvoeringsplan uitgevoerd.	20%	70%	100%	-	-	-
Aantal deelnemers aan verkeerseducatie	50	100	100	120	120	120
Percentage doorgaand verkeer (op het Engelendaal)		10%	9%	8%	7%	7%
Percentage sluipverkeer (gemiddeld Leiderdorp) ²		<15%	<10%	<10%	<10%	<10%
Totale hoeveelheid verkeer ³		435.000 mvt	450.000 mvt	455.000 mvt	460.000 mvt	465.000 mvt
Aantal meldingen in de meldesk mbt verkeer		100	90	81	72	65

¹ Doorgaand verkeer wordt hier gedefinieerd als verkeer van buiten de gemeentegrenzen met een bestemming buiten de gemeentegrenzen.

² Sluipverkeer wordt hier gedefinieerd als bestemmingsverkeer dat geen gebruik maakt van de wijkontsluitingswegen terwijl dit wel een alternatief is (voorbeeld: route Voorhoflaan - Heinsiuslaan vs. Persant Snoepweg - Engelendaal).

³ De totale hoeveelheid verkeer zoals geteld met behulp van de twee-jaarlijkse tellingen. Totaal van alle (vracht)autobewegingen in een periode van twee weken.

4B Water

Inleiding

Water is een verbindend element om de samenhang en identiteit van de verschillende wijken te versterken. Om een aangenaam woon- en leefklimaat voor mens en dier te behouden is een goede waterkwaliteit van belang en worden ruimtelijke ontwikkelingen aangegrepen om het watersysteem te verbeteren. Het waterplan en het waterstructuurplan vormen hierin de leidraad.

Voor de samenwerking in de afvalwaterketen wordt verwezen naar hoofdstuk 4F riolering.

Doel	Handhaven van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater in samenwerking met het Hoogheemraadschap en regionale partners.	
SMART doel	1. In 2016 voldoet de waterkwaliteit nog steeds aan het landelijk gemiddelde voor een binnenstedelijk gebied.	2. In 2025 is de waterstructuur een samenhangend geheel dat zorgt voor een goede ontwatering en afwatering van het eigen hemel- en kwelwater.
Activiteiten 2015	1.1 Het uitvoeren van de baggerwerkzaamheden in de wijk Leyhof en de overdracht van de hoofdwatergangen naar het Hoogheemraadschap van Rijnland.	2.1 Het uitvoeren van de maatregelen naar aanleiding van het onderzoek wateroverlast Zijkwartier.
	1.2 Het uitvoeren van oeververdedigingswerkzaamheden conform het in 2013 opgestelde uitvoeringsplan.	2.2 Hydraulisch onderzoek uitvoeren naar het functioneren van het watersysteem, incl. riolering, bij extreme situaties.
	1.3 Het realiseren van een officiële zwemwaterlocatie in het Weteringpark.	2.3 Het openen van de Berging Rekening Courant.
Prestatie-indicator	1.1. Toenemen van biodiversiteit in de watergangen.	2.1 Watersysteem heeft voldoende bergings- en afvoercapaciteit.
	1.2. Kwaliteit oppervlaktewater binnen- en buitengebied.	

Wat willen we bereiken?

1. In 2016 voldoet de waterkwaliteit nog steeds aan het landelijk gemiddelde voor het binnenstedelijk gebied

De maatregelen die voor 2015 staan ingepland, zijn in het uitvoeringsprogramma (bijlage 8) van het Waterplan opgenomen. Daarbij wordt gekozen voor het handhaven van de waterkwaliteit op het niveau van het binnenstedelijk gebied. De uitvoering van deze maatregelen vindt grotendeels in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland plaats.

2. In 2025 is de waterstructuur een samenhangend geheel dat zorgt voor een goede ontwatering en afwatering van het eigen hemel- en kwelwater

Belangrijke functies van het watersysteem zijn water bergen en water afvoeren. In 2009 bleek uit toetsing door het Hoogheemraadschap van Rijnland dat ons watersysteem voldoende waterbergend en -afvoerend vermogen heeft. Het is noodzakelijk dat er voldoende ruimte gegeven wordt aan water, zodat het watersysteem ook met het steeds extremer klimaat voldoende bergings- en afvoercapaciteit houdt.

Naast de bergende en afvoerende functie in situaties met (extreme) regenval heeft het water in en rondom Leiderdorp ook een belangrijke functie in het op peil houden van de (grond)waterstand.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het uitvoeren van de baggerwerkzaamheden in de wijk Leyhof en de overdracht van de hoofdwatergangen naar het Hoogheemraadschap van Rijnland

Na oplevering van de bouw van de wijk Leyhof zijn de primaire watergangen aldaar nooit overgedragen aan het Hoogheemraadschap van Rijnland (HHR). Omdat circa 90 % van het oppervlaktewater in deze wijk primair is en een essentieel onderdeel uitmaakt van het watersysteem in de Boterhuispolder (waar de hele wijk Leyhof een deel van uit maakt) wil het HHR dit in beheer krijgen. Het HHR neemt het primaire water over na het baggeren van de watergangen, herstellen van oeververdedigingen en het reinigen en inspecteren van duikers.

1.2 Het uitvoeren van oeververdedigingswerkzaamheden conform het in 2013 opgestelde uitvoeringsplan

Door baggerwerkzaamheden uit te voeren die voortvloeien uit het baggerbeheerplan waarborgen wij de waterberging en doorstroomcapaciteit van de diverse watersystemen binnen de gemeente. Hierdoor blijven wij voldoen aan de legger² van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

1.3 Het realiseren van een officiële zwemwaterlocatie in het Weteringpark

Op basis van het in 2014 gehouden haalbaarheidsonderzoek wordt in 2015 gestart met de verdere uitwerking om een zwemstrand te (laten) realiseren in het Weteringpark. Het overleg hierover met alle betrokken partijen is gaande. De waterrecreatie wordt hiermee geconcentreerd aan de oostzijde van Leiderdorp. De zwemwaterlocatie aan de Buitenhofvijver komt hierdoor te vervallen. De huidige inrichting van de Buitenhofvijver zal moeten worden aangepast.

2.1 Het uitvoeren van de maatregelen naar aanleiding van het onderzoek wateroverlast Zijlkwartier

In 2014 is het voorbereidend werk ten behoeve van de aanbesteding afgerond. In 2015 wordt de aanbesteding gedaan en worden de maatregelen uitgevoerd die noodzakelijk zijn om de wateroverlast in het Zijlkwartier zoveel mogelijk te verminderen.

2.2 Hydraulisch onderzoek uitvoeren naar het functioneren van het watersysteem, incl. riolering, bij extreme situaties

Uit toetsing is gebleken dat het watersysteem van Leiderdorp voldoende bergingscapaciteit heeft, ook in het scenario dat het klimaat extremer wordt. Een voorwaarde voor het goed functioneren van het watersysteem in extreme situaties is wel dat de duikers en de riolering voldoende afvoer capaciteit hebben. Om te weten of de duikers en riolering in Leiderdorp voldoende capaciteit hebben moet het watersysteem integraal hydraulisch doorgerekend worden. Dit doen we samen met de partners van de afvalwaterketen (zie ook 4F Riolering).

2.3 Het openen van de Berging Rekening Courant

We hebben in 2014 een Berging Rekening Courant opgezet. Deze wordt in 2015 geopend. Hierdoor hoeft waterberging niet altijd binnen het plangebied van een (her)ontwikkeling gerealiseerd te worden, maar kan binnen het peilgebied gekeken worden wat de beste plek is voor het realiseren van extra waterberging. Dit voorkomt versnippering van het watersysteem en biedt kansen om (grond)waterproblemen op te lossen door juist daar een watergang aan te leggen waar deze noodzakelijk is.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Waterkwaliteit oppervlaktewater	Voldoen aan definitie "goede toestand" n.a.v. KRW ¹					
Toenemen van biodiversiteit in de watergangen (nav gegevens Hoogheemraadschap)		0 meting (gelijk met natuurmeetnet)	monitoren + rapporteren	monitoren + rapporteren	monitoren + rapporteren	
Watersysteem heeft voldoende bergings- en afvoercapaciteit		monitoren + rapporteren	monitoren + rapporteren	monitoren + rapporteren	monitoren + rapporteren	

1 De definitie van "goede toestand" is in de Europese kaderrichtlijn water (KRW) als volgt omschreven: "helder water (minder blauwalgen bijvoorbeeld), ecologisch beheer, natuurvriendelijke oevers, een gezonde visstand, enzovoort". Het Hoogheemraadschap van Rijnland verricht metingen. De resultaten van deze metingen ontvangt de gemeente. Wij kunnen op basis hiervan onze doelstellingen bijstellen en de ambitie bepalen. Het vertrekpunt is op dit moment echter dat we voldoen aan de wettelijke bepalingen zoals deze staan omschreven in de KRW.

2 In de leggers geeft het Hoogheemraadschap voor alle wateren in zijn gebied aan hoe breed en diep ze moeten zijn en voor alle waterkeringen hoe hoog en hoe breed. Ook staat erin wie waar voor welk onderhoud verantwoordelijk is. De leggers gebruikt het hoogheemraadschap onder andere als controledocument bij de schouw.

4C Groenbeleid en regio

Inleiding

Wij willen het groene karakter van de polders rond Leiderdorp behouden en toegankelijk maken voor de inwoners/recreanten uit het stedelijk gebied. Dat doen wij in samenwerking met overheden, eigenaren en agrarische natuurverenigingen.

Doel	Een toegankelijk en groen poldergebied rond Leiderdorp.	
SMART doel	1. In 2020 is meer natuur- en extensieve recreatie gecreëerd naast de agrarische functie van het poldergebied ten opzichte van 2012.	2. In 2020 is de informatie over de waarden van het poldergebied verbeterd ten opzichte van 2012 en daarmee de bekendheid over het gebied.
Activiteiten 2015	1.1 Het toegankelijk maken van de polder Achthoven voor de recreant en het realiseren van de wateropgave in de polder.	2.1 Het A4-informatiecentrum omvormen tot een Groene Hart centrum.
	1.2 Het beheer van de polder Achthoven integraal en duurzaam realiseren.	2.2 De informatie over o.a. natuur, cultuur en archeologie wordt digitaal ontsloten en wordt weergegeven op informatiepanelen in het poldergebied.
	1.3 Het versterken van de stad-landverbindingen naar het poldergebied.	
Prestatie-indicator	Bezoekersaantallen in het poldergebied.	Bekendheid met het poldergebied.

Wat willen we bereiken?

1. In 2020 is er meer natuur- en extensieve recreatie gecreëerd.

De groene polders rondom Leiderdorp worden toegankelijk voor de recreant in 2014-2020. Dit wordt voornamelijk gerealiseerd via "Samen voor Groen", een samenwerking tussen de gemeente Leiderdorp en de gemeenten Leiden, Kaag en Braassem, Teylingen, Alphen aan den Rijn, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de provincie Zuid-Holland. Van groot belang bij de realisatie is de samenwerking met de agrariërs in het gebied.

2. Verbetering van de informatiewaarde in het poldergebied.

Door het verbeteren van de informatievoorziening in de polders verwachten wij dat deze aantrekkelijker worden om te recreëren. De komende jaren gaan wij hier, binnen de mogelijkheden en budgettaire kaders, nadrukkelijk op investeren. Hierdoor verwachten wij dat de bekendheid met het gebied in 2020 is verbeterd ten opzichte van 2012.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het toegankelijk maken van de polder Achthoven voor de recreant en het realiseren van de wateropgave in de polder.

Het deelproject opwaardering Ruigekade van het uitvoeringsprogramma Polder Achthoven is in 2014 uitgewerkt in een definitief ontwerp. Dit deelproject omvat het verbeteren van de Ruigekade als voetpad, het aanleggen van een fietspad parallel aan de Ruigekade, uitkijkpunt(en) over de polder, informatiepanelen en het creëren van natte natuur. Met het creëren van de natte natuur lossen we de wateropgave op die het Hoogheemraadschap heeft voor deze polder. We starten dit jaar met de uitvoeringswerkzaamheden en ronden deze begin 2016 af.

1.2 Het beheer van de polder Achthoven integraal en duurzaam realiseren.

De inrichting van de polder Achthoven wordt eind 2015 begin 2016 afgerond. In 2015 willen we bekijken wat de mogelijkheden zijn rond het duurzaam beheer van de polder. Er wordt onder andere gekeken naar de mogelijkheden om de grondeigenaren actief hierbij te betrekken.

1.3 Het versterken van de stad-landverbindingen naar het poldergebied.

In samenwerking met de gemeente Leiden en de provincie zijn we in 2013 gestart met een analyse van de knelpunten in de huidige stad-landverbindingen. Het vertrekpunt van de studie is de kwaliteit van de huidige verbindingen vanuit de stad naar de ommelanden, de zogenaamde stad-landverbindingen. Hierbij speelt de beleving van de gebruikers en de beweegreden om de routes uiteindelijk te gaan gebruiken de belangrijkste rol. Het gaat om de Zijlroute, de Bloemerd-Boterhuispolder route, de Recreatief Transferium route en de Polder Achthoven route. Door slim te combineren met civieltechnische werkzaamheden worden deze maatregelen de komende jaren gerealiseerd.

Daarnaast nemen wij als vervolg op de Bloemrijke Bermen deel aan het regionale project Bijenlandschap. Dit project wil bijdragen aan een verbetering van het voedselaanbod en een versterking van de verbindingen van voedsel voor bijen in het landschap, en van het buitengebied naar de stad.

2.1 Het A4-informatiecentrum omvormen tot een Groene Hart centrum.

Het A4-informatiecentrum is eigendom van Rijkswaterstaat (ministerie I&M) en wordt overgedragen aan de gemeente Leiderdorp. Het is de wens om het gebouw om te vormen tot Groene Hart informatiecentrum en recreatief transferium voor dit deel van het Groene Hart. Gezien de situering van het gebouw heeft deze invulling een meerwaarde voor het hele gebied (recreatieve versterking). In 2014 is de richting bepaald voor de invulling. Deze gaan we in 2015 verder uitwerken tot een concreet business plan.

2.2 De informatie over o.a. natuur, cultuur en archeologie wordt digitaal ontsloten en wordt weergegeven op informatiepanelen in het poldergebied.

Bij de realisatie van de recreatieve inrichting van de Polder Achthoven worden een zelfde soort informatiepanelen als in de Boterhuispolder geplaatst. Hierop komt achtergrond over de ontstaansgeschiedenis, natuur etc. van het gebied. We hebben in het najaar van 2014 een nulmeting uitgevoerd met betrekking tot de bekendheid van het gebied. Hiervoor hebben we het burgerpanel ingezet. In 2016 (na realisatie deelproject opwaardering Ruigekade) meten we opnieuw of de bekendheid van het poldergebied vergroot is.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Bekendheid gebied		nrb	Te bepalen	Te bepalen		
Bezoekersaantallen gebied		nrb	Te bepalen	Te bepalen		

4D Openbaar Groen

Inleiding

Wij willen het groene karakter van Leiderdorp behouden en waar mogelijk de biodiversiteit versterken. Daarbij streven wij naar een diverse, duurzame en onderhoudsarme groeninrichting.

De doelen in dit subprogramma hebben een nauwe relatie met de subprogramma's water, leefbaarheid, woonkwaliteit, ruimtelijke ontwikkeling, sport en wijkgericht werken.

Doel	Een meer divers openbaar groen dat kostenefficiënt wordt onderhouden.			
SMART doel	1. In 2018 is 80% van het openbaar groen duurzaam en waar mogelijk onderhoudsarm.	2. Het bomenbestand van Leiderdorp is gezond en veilig.	3. In 2025 is de GEHS gerealiseerd en hebben de ecosystemen in de kerngebieden van Leiderdorp voldoende biodiversiteit.	4. In 2018 is park De Houtkamp een huiskamer van de gemeenschap.
Activiteiten 2015	1.1 Intensief groen waar mogelijk omvormen naar extensief groen.	2.1 Duurzaam boombeheer uitvoeren.	3.1 Natuurvriendelijke oevers waar mogelijk versterken met bloemrijke bermen.	4.1 Inventariseren van gebruikswensen in park De Houtkamp.
	1.2 Bescherming hoofdgroenstructuur ook via ruimtelijk beleid regelen.	2.2 Dunningen op een planmatige wijze afronden in bosplantsoenen / parken in de gemeente.		
	1.3 Pilot burgerparticipatie bij onderhoud openbare ruimte.	2.3 Verordening op de beplantingen actualiseren.		
	1.4 Op gevaarlijk overhangend groen wordt gehandhaafd.	2.4 Op illegale bomenkap wordt gehandhaafd.		
Prestatie-indicator	Cijfer dat het groen scoort in de tevredenheidsenquête voor bewoners, Streefwaarde: 7.	Percentage bomen dat goed scoort bij de VTA-controle Streefwaarde: 95%.	Toename soortenrijkdom in de grote groenvlakken. ¹	
	Het aantal meldingen in de melddesk met betrekking tot illegale kap of overhangend groen neemt jaarlijks af met 10%.			

¹ Zonder natuurmeetnet kunnen we dit niet meten

Wat willen we bereiken?

1. Openbaar groen.

In 2018 is het openbaar groen duurzaam en waar mogelijk onderhoudsarm. Het beeld van het groen verandert hierdoor terwijl het groene karakter van het dorp instand blijft.

2. Bomenbestand.

Het bomenbeleidsplan geeft aan dat het bomenbestand veilig, divers, gezond en mooi moet zijn. Hiermee willen wij onder meer de kwetsbaarheid van de groenstructuur beperken. Daarom willen wij ervoor zorgen dat 95% van het bomenbestand in 2014 goed scoort bij de VTA-controle.

3. GEHS en biodiversiteit.

In 2025 is de Gemeentelijke Ecologische Hoofd Structuur (GEHS) gerealiseerd en hebben de ecosystemen in de kerngebieden van Leiderdorp voldoende biodiversiteit. Het beheer in de grote groenvlakken is dan gevarieerder en beter afgestemd op de gewenste eindbeelden zoals vastgelegd in de beheerplannen. Daarnaast zijn in de verbindingzones de natuurvriendelijke oevers voor 2018 uitgebreid met 4.200 m. Dit doen we door nieuwe aanleg of omvorming van bestaande harde oevers. Ook het natuurvriendelijk ingericht en onderhouden groen wordt voor 2018 uitgebreid. Door de aanleg van nieuw groen of omvorming van bestaand groen neemt dit aandeel met 75.000 m² toe.

4. Park De Houtkamp.

Park De Houtkamp is een van de meest opvallende identiteitsdragers voor Leiderdorp. De kracht van het gebied ligt in een functie van huiskamer van de gemeenschap, ontmoetingsplek buiten. Dit gevoel kan versterkt worden door meer functies aan het park toe te voegen c.q. het park intensiever en diverser te gebruiken. Hierdoor kan De Houtkamp levendiger en nog meer een ontmoetingsplek voor jong en oud worden.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Intensief groen waar mogelijk omvormen naar extensief groen.

Sinds 2012 vormen we op bepaalde locaties het openbaar groen om naar extensief te onderhouden beplanting. In 2013 en 2014 hebben we enkele proefprojecten uitgevoerd. In 2015 gaan we het wat grootschaliger aanpakken. We gaan nog meer locaties omvormen. Gazon wordt bijvoorbeeld omgevormd tot een (bloemrijke) berm. Projecten die hierbij horen zijn onder andere de stad-landverbindingen, de Buitenhofvijver en de Vronkenlaan.

1.2 Bescherming hoofdgroenstructuur ook via ruimtelijk beleid regelen.

De hoofdgroenstructuur wordt ook benoemd in de ruimtelijke structuurvisie. Daarmee wordt de basis gelegd om in de volgende actualiseringsronde van bestemmingsplannen deze hoofdgroenstructuur te beschermen ongeacht in welke hoofdbestemming deze ligt. De structuur ligt nu veelal in de bestemmingen verkeer, water en groen.

1.3 Pilot burgerparticipatie bij onderhoud openbare ruimte.

De gemeente zal de omslag moeten maken naar een houding van 'samen mogelijk maken'. Dat kan volgens ons het beste door het simpelweg durven los te laten en te dóen: in kleinschalige pilotprojecten samen met onze inwoners werken aan eigen groenonderhoud of bijvoorbeeld adoptie van een speeltuin. Gaandeweg ontdekken wij dan wat het beste werkt en zo kunnen we – binnen het afgesproken budget – de ruimte geven. Meedoen betekent dat inwoners de ruimte krijgen zelf het beheer te doen. In 2014 zijn wij gestart met de voorbereidingen van een eerste pilot bij de Guus Kuijierzijde. In 2015 zullen we kijken of wij de pilots kunnen uitbreiden naar andere wijken.

1.4 Handhaven op overhangend groen.

Een van de ergernissen in de openbare ruimte, die een negatief effect hebben op de leefbaarheid is de status van onderhoud van het groen. Toezicht en handhaving kan deels bijdragen aan de verbetering. De beleving van het onderhoud en uiterlijk van sommige stukken groen is subjectief, maar overhangend groen leidt soms tot gevaarlijke (verkeers-)situaties en slecht begaanbare voetpaden in de gehele gemeente. Bij constatering/melding van overhangend groen, wordt betreffende eigenaar vermaand (groene kaart, verbaal of bestuursdwang) het overhangende groen te verwijderen.

2.1 Duurzaam boombeheer uitvoeren.

In 2013 is een meting van het gemeentelijk bomenbestand uitgevoerd. Om er voor te zorgen dat de gemeentelijke bomen goed scoren bij de VTA-controle zijn in 2014 de laatste restanten van het achterstallig onderhoud weggewerkt. In 2015 wordt overgegaan op een cyclisch onderhoudsprogramma voor het boomonderhoud.

2.2 Dunningen op een planmatige wijze afronden in bosplantsoenen / parken in de gemeente.

In de jaren zeventig heeft Leiderdorp een enorme groei doorgemaakt. In de groenvoorziening leefde in die tijd het beeld van wijkers (snelle groeiers, mindere kwaliteit) en blijvers (duurzaam) bij het aanplanten van (bos)plantsoenen en parken. Deze wijkers belemmeren de duurzame boomsoorten (blijvers) ernstig in hun groei. De afgelopen jaren heeft een grote inhaalslag plaats gevonden door selectief te dunnen op basis van kwaliteit en toekomstverwachting. In onze parken is de inhaalslag zo goed als afgerond. Dit concentreert zich vooral op de Bloemerd. Deze dunningen worden sinds 2012 ook in de bosplantsoenen buiten de parken doorgevoerd. Daar is de inhaalslag nu voor circa 80% afgerond.

Deze dunningen zijn noodzakelijk om de goede bomen te kunnen laten uitgroeien tot volwassen en duurzame bomen. Dit betekent misschien een verlaging in kwantiteit maar een verhoging in kwaliteit en bovendien een langere levensduur van bomen in de bosplantsoenen. Door dunning zal het totaal aan bladmassa toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Dit verbetert ook de filtering van fijnstof.

In 2016 moeten ook hier via een cyclisch onderhoudsprogramma de dunningen geregeld worden. De aantallen zullen dan aanzienlijk lager liggen.

2.3 Verordening op de beplantingen actualiseren.

De huidige verordening stamt uit 2009. Sinds die tijd is de Wabo ingevoerd en komen er nieuwe versies van Omgevingwet en Natuurwet aan. De werkbaarheid van de groentoets is in de praktijk getest. Voor een goede werking van dit instrument is aanpassing van de verordening gewenst.

2.4 Handhaven bij illegale bomenkap.

Het zonder vergunning vellen of rigoureuus snoeien (bijv. kandelaberen) van een kapvergunningplichtige boom is illegale kap. Maar ook het zonder vergunning ernstig beschadigen of ontsieren van een boom is strafbaar. Als illegale kap wordt geconstateerd, stellen de BOA's van de gemeente een onderzoek in. Dit kan leiden tot een aangifte van het strafbare feit. Daarnaast zal de gemeente, wanneer de dader bekend is, de afweging maken of het claimen van de schade zinvol en gewenst is.

3.1 Natuurvriendelijke oevers waar mogelijk versterken met bloemrijke bermen.

Onder meer met behulp van de criteria van het Hoogheemraadschap van Rijnland (HHR) bepalen we waar wij natuurvriendelijke oevers kunnen realiseren. Door deze werkwijze kunnen wij in aanmerking komen voor subsidies van HHR voor de realisatie van deze oevers.

4.1 Inventariseren van gebruikswensen in park De Houtkamp.

Samen met inwoners en organisaties willen we bekijken hoe we in de Houtkamp een plek voor gevarieerde evenementen (klein en soms groot) kunnen maken. Als inwoners van Leiderdorp met een voorstel komen voor bijvoorbeeld aanleg van een stroom- en watervoorziening, dan denkt de gemeente daar actief in mee.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Cijfer dat het groen scoort in de tevredenheids enquête voor bewoners	-	7	7	7	7	
% van het openbaar groen is duurzaam en onderhoudsarm	30%	60%	70%	80%	80%	80%
% bomen dat goed scoort bij de VTA-controle	85%	95%	95%	95%	95%	95%
Toename soortenrijkdom in de grote groenvlakken ¹	-	-	-	-	-	
Totale toename m1 natuurvriendelijke oever (tussen haakjes is optel som)	geen toename	3.000 (14.167)	1.500 (15.667)	1.500 (17.167)	600 (17.767)	600 (18.367)
Totale toename van m ² natuurvriendelijk groen in 2015, 75.000 m ²	0 (64.230) ²	1.000 (65.230)	7.000 (69.230)	5.770(75.000)		
Afname van aantal meldingen met betrekking tot ergernissen groen met 10%			50	45	40	36

1 Zonder natuurmeetnet kunnen we dit niet meten.

2 I.v.m. inventarisatie van mogelijkheden.

4E Speelvoorzieningen

Inleiding

Ieder kind in Leiderdorp kan op 'eigen wijze' veilig buiten spelen in de wijk waar hij of zij woont. Speel- en ontmoetingsplaatsen dragen ertoe bij dat kinderen, jeugd en jongeren elkaar in een informele sfeer ontmoeten. Dit bevordert lichamelijke en sociale vaardigheden, het (samen)spel en de creativiteit. Leiderdorp kent diverse soorten speelvoorzieningen, zoals speelplaatsen, trapvelden, sportkooien (voetbal, basket), skatebaan en jongerenontmoetingsplekken. Speelplaatsen moeten voldoen aan wettelijke veiligheidseisen.

Doel	Via het bieden van speel- en ontmoetingsplaatsen voor jongere kinderen en jeugdigen dragen wij bij aan lichamelijke ontwikkeling, sociale vaardigheden, sociale contacten en creativiteit.		
SMART doel	1. Voldoende informele en formele speelruimte conform richtlijnen in het speelruimteplan.	2. Verbeteren van de bestaande speelruimte door het omvormen tot centraal gelegen formele speelplaatsen en informele speelplaatsen.	3. Speelvoorzieningen zijn in 2022 onderhoudsvriendelijker en duurzamer.
Activiteiten 2015	In overleg met bewoners en schoolbesturen herinrichten en omvormen van bestaande speelplaatsen. Creëren van 1 nieuwe formele speelplaats.	Pilot met bewoners die mogelijk een speelplaats willen adopteren door middel van burgerparticipatie. Herinrichten en verbeteren van centrale speelplaatsen. Omvormen van formele naar informele speelplaatsen.	Uitvoeren van (twee) jaarlijkse hoofdinspectie. De aandachtspunten die hieruit voortvloeien worden in hetzelfde jaar uitgevoerd.
Prestatie-indicator	Aantal formeel ingerichte speelplaatsen.	Totaal aantal verbeterde en gewijzigde speelplaatsen.	Aantal aandachtspunten bij de grote inspecties.
	Aantal informele speelplaatsen		
	Aantal nieuwe speelplaatsen.		

Wat willen we bereiken?

1. Voldoende informele en formele speelruimte conform richtlijnen in het speelruimteplan.

Op basis van het speelruimtebeleid is dit het uitgangspunt. Dit betekent dat ieder kind in zijn of haar nabije omgeving voldoende veilige speelruimte tot zijn of haar beschikking heeft. Op basis van spreiding van speelvoorzieningen per buurt, de kinderaantallen en behoefte van de verschillende leeftijdsgroepen wordt gedurende tien jaar gewerkt naar een passende inrichting van het speelvoorzieningsaanbod.

2. Verbeteren van de bestaande speelruimte door het omvormen tot centrale en informele speelplaatsen.

Zowel bij omvormen, herinrichting als het creëren van speelplaatsen worden bewoners en scholen betrokken.

3. Speelvoorzieningen zijn in 2022 onderhoudsvriendelijker en duurzamer.

Bij de renovatie en/of vernieuwen van speelplaatsen, wordt gebruik gemaakt van onderhoudsvriendelijke en duurzame materialen. Onveilige speelelementen worden adequaat gerepareerd en als dat niet mogelijk blijkt worden ze verwijderd. Leidend hierbij zijn de eisen in het Warenwetbesluit veiligheid attractie en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Voor de vernieuwingen, verbeteringen en omvormingen buurtbewoners, schoolbesturen en kinderen betrekken bij de keuze mogelijkheden door het organiseren van bewonersavonden, bewonersbrieven en enquêtes.

2.1 Voorbereiding, uitvoering en opnieuw inrichten bestaande formele centrale speelplaatsen. Hierbij betrekken wij actief bewoners. Initiatieven van bewoners participatie in beheer zullen wij ondersteunen bijvoorbeeld door het adopteren van een (informele) speelplaats.

3.1 De (twee)jaarlijkse hoofdinspectie en de twee functionele controlerondes uitvoeren.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal formele speelplaatsen	96	95	96	92	89	86
Aantal informele speelplaatsen	0	4	6	10	13	16
Aantal nieuwe speelplaatsen		3 ¹	1	0	0	0
Aantal te verbeteren centrale speelplaatsen		6	8	9	11	8
Aantal aandachtspunten bij de grote inspecties	12	12	9	9	9	9

¹ Dit betreft 2 formele speelplaatsen en 1 informele speelplaats.

4F Riolering

Inleiding

Riolering is een cruciaal middel om zorg te dragen voor de volksgezondheid en milieuhygiëne voor de mens. Ook het borgen, afvoeren en verwerken van afvalwater draagt bij aan een goede flora en fauna in de lokale watersystemen. Het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP 2015-2018) vormt hierbij de leidraad.

Doel	Doelmatige inzameling en transport of verwerking van het afvalwater/hemelwater en doelmatige invulling geven aan de grondwaterzorgplicht.		
SMART doel	1. Het borgen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verlagen van de maatschappelijke kosten op het gebied van beheer en onderhoud en investeringen.	2. Op middellange termijn is de afvoercapaciteit voldoende om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen.	3. In 2015 is er inzicht in het grondwaterregime en worden de klachten structureel gemonitord en waar mogelijk zo spoedig mogelijk opgelost.
Activiteiten 2015	1.1 10% van de riolen wordt geïnspecteerd.	2.1 Oplossen wateroverlast Zijlkwartier.	3.1 monitoren grondwaterstanden, analyse meetresultaten en toets effectiviteit maatregelen Zijlkwartier.
	1.2 uitvoeren van reparaties, reliningen ¹ en vervangen van vrijvervalriolering.	2.2 ophogen en dichtzetten van een aantal overstorten.	3.2 Monitoring en analyseren grondwaterstanden.
	1.3 flexibel ophogen van overstorten ter voorkoming van instroom van oppervlaktewater.	2.3 hydraulische berekeningen uitvoeren	
	1.4 Samenwerken afvalwaterketen Rijnland en gemeenten cluster Leidse Regio.		
Prestatie-indicator	Aantal km geïnspecteerd riool (jaarlijks 10%).	De vuiluitwerp dient te voldoen aan het emissie- en waterkwaliteitspoor.	Vermindering van aantal meldingen, klachten en waarnemingen.

¹ Relining is een rioolrenovatietechniek. Door deze methode kunnen riolen worden gerenoveerd zonder de weg open te breken. Het riool krijgt van binnenuit een nieuwe binnenkant waardoor de levensduur verlengd wordt. Rioolrenovatie is qua kosten veel voordeliger dan rioolvervanging.

Wat willen we bereiken?

1. Het borgen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verlagen van de maatschappelijke kosten op het gebied van beheer en onderhoud en investeringen.

Instortingen mogen niet voorkomen en de riolering moet waterdicht zijn zodat de toestroom van rioolvreemd water wordt beperkt. Van de riolering is 85% van de rioollengte geïnspecteerd en is de kwaliteit bekend. Dit betekent dat van 15% van de riolering de kwaliteit niet bekend is. Dit is niet gewenst. De riolering dient frequent gereinigd en geïnspecteerd te worden, zodat er actuele kwaliteitsgegevens voorhanden zijn en van 90% van de riolering inzicht is in de kwaliteit van de riolering.

2. De afvoercapaciteit is voldoende om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen.

Met deze maatregelen wordt ervoor gezorgd dat bij buien met een herhalingstijd van 2 jaar de hoeveelheid water op straat en de vuiluitwerp via de overstorten binnen acceptabele grenzen blijven.

3. Inzicht krijgen in het grondwaterregime en in meldingen en klachten.

Sinds 2008 is de zorgplicht voor het grondwater één van de gemeentelijke watertaken. In Leiderdorp zijn een aantal locaties bekend met wateroverlast door grondwater. We willen steeds meer inzicht krijgen in de grondwaterstanden, fluctuaties, grondwaterproblemen (zowel kwantitatief als kwalitatief), bodemkenmerken, funderingen etcetera.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 De gemeente inspecteert volgens een schema waarbij de oudste riolen en riolen met de grootste kans op schade met voorrang worden bekeken en zonodig tijdig aangepakt kunnen worden. In het schema is ook rekening gehouden met locaties waar de komende jaren aan de weg gewerkt moet worden. Eventueel slechte riolen worden zo tijdig ontdekt en kunnen samen met de wegen worden aangepakt. Dit jaar inspecteren en reinigen we 11 km riolering en brengen we het percentage riolen waarvan de kwaliteit onbekend is terug naar zo'n 10%.

1.2 Uit de rioolinspecties is gebleken dat een aantal riolen aan onderhoud toe zijn en aangepakt moeten worden. Hiervoor is een onderhoudsplan opgesteld met maatregelen voor de korte, middellange en lange termijn. Het betreft reparaties, reliningen en totale rioolvervangingen.

1.3 Een aantal overstorten worden voorzien van flexibele drempels, die voorkomen dat bij hoge oppervlaktewaterstanden het water de riolering in stroomt. De drempels drijven mee omhoog als de buitenwaterstand stijgt. Zo wordt voorkomen dat onnodig veel water naar de zuivering wordt gepompt.

1.4 Samenwerken afvalwaterketen Rijnland en gemeenten cluster Leidse Regio (Leiderdorp, Leiden, Zoeterwoude, Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar). In regionaal verband vindt samenwerking plaats door projecten zoals het vGRP, Overeenkomst Samenwerking Rekenen in de Afvalwaterketen, Rioolverordening etc. Daarnaast wordt kennis gedeeld en gezamenlijk ingekocht en aanbesteed.

2.1 In de wijk Zijlkwartier treedt wateroverlast op. De achterpaden en tuinen lopen onder water bij hevige neerslag en plaatselijk ervaart met grondwateroverlast. Hiervoor is een plan opgesteld om de wegen en achterpaden te voorzien van een drainage(transport) riool. De bewoners worden de gelegenheid geboden om eigen drainage en hemelwaterafvoeren op het drainage(transport)riool aan te sluiten. Daarnaast worden een aantal straten opnieuw bestraat zodat het water de goede richting op stroomt. De werkzaamheden zijn in 2015 gereed.

2.2 Een aantal overstorten wordt opgehoogd of dichtgezet. Er is gecontroleerd dat hiermee geen wateroverlast op straat ontstaat. Doel van deze maatregelen is het beperken van de vuiluitworp en het zorgen dat op kwetsbare wateren en ongewenste locaties niet of beperkt wordt overgestort.

2.3 In 2015 zijn hydraulische berekeningen uitgevoerd en zijn in overleg met de waterkwaliteitsbeheerder maatregelen bepaald.

3.1 In de gemeente is een grondwatermeetnet ingericht. De hieruit verzamelde meetgegevens worden periodiek geanalyseerd. Een deel van dit meetnet is ook in het Zijlkwartier geplaatst t.b.v. de wateroverlast. Hiermee wordt het effect van de daar te treffen maatregelen gemeten.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal incidenten in riool	0	0	0	0	0	0
Geïnspecteerd riool	65%	85%	90%	90%	90%	90%
Ongezuiverde lozingen (locatie Nieuwe weg, complex geval ivm ligging t.o.v. persleiding, aanpak 2013)	1	1	1	1	1	1
Vermindering van aantal meldingen, klachten en waarnemingen tot 90%			nulmeting	<10%	<10%	<10%

4G Reiniging

Inleiding

De Reiniging verzorgt in eigen beheer de inzameling en het ter verwerking aanbieden van afvalstoffen afkomstig uit particuliere huishoudens. Dit gebeurt huis-aan-huis (de vuilnisauto), op wijkniveau (de milieucorner) en op gemeentelijk niveau (de milieustraat).

Het is van belang voor de Leiderdorpse burger dat deze inzameling op een zo'n goed mogelijke milieuhygiënische, kostenefficiënte en servicegerichte manier plaatsvindt.

Doel	Het in eigen beheer tegen een zo gunstig mogelijke prijs/kwaliteitverhouding inzamelen en ter verwerking aanbieden van afvalstoffen afkomstig uit particuliere huishoudens.	Vergroten leefbaarheid openbare ruimte	
SMART doel	1. Het organiseren van de inzameling op een zo'n goed mogelijke milieuhygiënische, kostenefficiënte en servicegerichte manier door ontwikkelingen in de afvalbranche goed te volgen en deze zo nodig te implementeren in de bedrijfsvoering.	2. Versterken van de aanpak van afval op straat	3. Terugdringen van overlast door honden.
Activiteiten 2015	1. Het plaatsen van de laatste ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw.	Bij constatering/melding illegale afvaldump opsporen en handhaven.	Handhaving bij loslopende honden of het niet opruimen van hondenpoep.
	2. Het voorbereiden van het ondergronds brengen van de resterende bovengrondse milieucorner (glas, papier en kunststof verpakkingsmateriaal).		
	3. Het verkennen van de mogelijkheden tot invoering van containermanagement in Leiderdorp (registratie en beheer minicontainers)		
Prestatie-indicator	De tarieven per huishouden zullen, behoudens de indexatie, voor 2015 minimaal gelijk blijven t.o.v. de tarieven 2014.	10% minder meldingen van illegale afvaldump in de melddesk	10% minder meldingen van overlast door honden in de melddesk
	Eens per 2 jaar zal er via het burgerpanel gevraagd worden hoe men de kwaliteit van de dienstverlening bij de inzameldienst en de milieustraat in Leiderdorp ervaart.		

Wat willen we bereiken?

1. Het organiseren van de inzameling op een zo'n goed mogelijke milieuhygiënische, kostenefficiënte en servicegerichte manier door ontwikkelingen in de afvalbranche goed te volgen en deze zo nodig te implementeren in de bedrijfsvoering.

We willen de leefbaarheid in de openbare ruimte vergroten. Ergernissen die de leefbaarheid aantasten zijn illegaal aangeboden afval, de aanwezigheid van hondenpoep en loslopende honden. Toezicht en handhaving kan bijdragen deze ergernis te verkleinen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het meten van de kwaliteit van de dienstverlening met behulp van het burgerpanel.

2.1 Bij constatering van illegale afvaldump wordt een opsporingsonderzoek gestart.. Daarnaast rijden de BOA's wekelijks mee met de gemeentelijke reiniging om illegale afvaldump te kunnen constateren. Er wordt zero tolerance beleid toegepast.

3.1 Bij constatering dat hondenpoep niet wordt opgeruimd of honden loslopen buiten de aangewezen losloopgebieden, geldt zero tolerance beleid.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
De tarieven per huishouden zullen behoudens de indexatie, voor 2015 minimaal gelijk blijven t.o.v. de tarieven 2014.		Gemiddelde kosten per huishouding € 292,38	Gemiddelde kosten per huishouding € 292,38	Gemiddelde kosten per huishouding € 292,38	Gemiddelde kosten per huishouding € 292,38	
Eens per 2 jaar zal er via het burgerpanel gevraagd worden hoe men de kwaliteit van de dienstverlening bij de inzameldienst en de milieustraat in Leiderdorp ervaart.	Gemiddeld is 87% van de ondervraagde mensen tevreden over de dienstverlening.		Minimaal 70% van de ondervraagde mensen van het burgerpanel is tevreden over de dienstverlening		Minimaal 70% van de ondervraagde mensen van het burgerpanel is tevreden over de dienstverlening	
Aantal meldingen in de meldesk met betrekking tot illegale dump van afval neemt met 10% af.			30	27	24	22
Aantal meldingen in de meldesk met betrekking tot overlast honden neemt met 10% af.			100	90	81	73

Wat mag het kosten?

4 Beheer openbare ruimte bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 4A Verkeer en vervoer	Lasten	4.405	3.699	5.058	12.207	3.819	3.841
	Baten	-251	-25	-25	-45	-45	-45
Saldo		4.155	3.673	5.032	12.162	3.774	3.796
PROG 4B Water	Lasten	401	495	532	588	596	600
	Baten	-19	0	0	0	0	0
Saldo		382	495	532	588	596	600
PROG 4C Groen beleid en regio	Lasten	105	110	103	103	103	103
	Baten	-10	0	0	0	0	0
Saldo		95	110	103	103	103	103
PROG 4D Openbaar groen	Lasten	2.130	1.736	1.904	1.997	1.945	1.988
	Baten	-22	-11	-57	-51	-15	-11
Saldo		2.107	1.725	1.846	1.946	1.930	1.978
PROG 4E Speelvoorzieningen	Lasten	246	140	190	221	252	283
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		246	140	190	221	252	283
PROG 4F Riolering	Lasten	673	1.020	1.085	1.229	1.391	1.355
	Baten	-1.249	-1.384	-1.475	-1.579	-1.691	-1.822
Saldo		-576	-364	-391	-350	-300	-467
PROG 4G Reiniging	Lasten	2.671	2.644	3.103	3.092	3.075	3.079
	Baten	-3.314	-3.031	-2.967	-2.967	-2.967	-2.967
Saldo		-643	-387	137	126	109	113
Programma	Lasten	10.630	9.844	11.975	19.437	11.181	11.250
	Baten	-4.865	-4.451	-4.525	-4.642	-4.718	-4.844
Saldo van baten en lasten		5.765	5.393	7.450	14.795	6.463	6.406
Reserves	Toevoeging	1.035	1.346	255	203	155	319
	Onttrekking	-1.616	-889	-2.144	-9.015	-631	-538
Mutaties reserves		-580	457	-1.889	-8.812	-476	-219
Resultaat		5.185	5.850	5.561	5.983	5.986	6.187

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 1.359 nadelig

Bruggen € 90.000 nadelig

- Betreft de areaal uitbreiding conform kadernota 2015 en herverdeling onderhoudsgelden als gevolg van de vaststelling van het Integraal Beheersplan Openbare Ruimte.
- Afname is het gevolg van de hogere kapitaallasten en een afname van doorbelaste uren.

Wegen € 59.000 nadelig

- Conform kadernota 2015, aanpassing als gevolg van areaaluitbreiding en Integraal Beheersplan Openbare Ruimte
- Betreft de begrote kapitaallasten uit het Integraal Beheersplan Openbare Ruimte.
- Betreft aanpassing begrote uren.

Verkeer € 1.202 nadelig

- Conform kadernota 2015. Het budget was niet toereikend voor de bestaande onderhoudscontracten voor de verkeersvoorzieningen. Daarnaast was het wenselijk om de huidige onderhoudscontracten van de verkeersvoorzieningen uit te breiden na de aanpassing van het Engelandaal (als gevolg van Uitvoeringsplan IVVP).
- In 2013 zijn de lasten opgenomen voor de uitvoering van het project IVVP, deze lasten worden conform begroting 2013 onttrokken aan de reserve Bouw en grondexploitaties.

B. Verschil ten opzichte van 2014 € 37.000 nadelig

- In 2014 waren extra middelen beschikbaar voor het opstellen van een onderhoudsbaggerbeheerplan van circa € 30.000.
- Als gevolg van de herverdeling onderhoudsgelden als gevolg van de vaststelling van het Integraal Beheersplan Openbare Ruimte is er € 63.000 extra beschikbaar voor onderhoud.

C. Verschil ten opzichte van 2014 € 7.000 voordelig

D. Verschil ten opzichte van 2014 € 121.000 nadelig

- Betreft voornamelijk aanpassingen doorbelaste uren aan openbaar groen (+ € 190.000).
- Conform kadernota 2015, aanpassing als gevolg van areaaluitbreiding (+ €65.000)
- Betreft de versobering van het groenstructuurplan door activiteiten (realiseren natuurlijke oevers en bloemrijke bermen) niet actief uit te voeren maar deze geleidelijk tot stand brengen binnen het beheer. (- €123.000).
- Overige verschil bestaat diverse kleinere aanpassingen zoals de opgenomen taakstelling in 2014 voor de kinderboerderij.

E. Verschil ten opzichte van 2014 € 50.000 nadelig

- Als gevolg van de herverdeling van de IBOR middelen is er vanaf 2015 € 31.000 aan kapitaallasten opgenomen.
- Resterende verschil is het gevolg van de aanpassing doorbelaste uren.

F. Verschil ten opzichte van 2014 € 27.000 voordelig

- Stijging van de inkomsten in 2015 van € 91.000 door indexering.
- De hogere lasten van € 64.000 zijn het gevolg van hogere kosten zoals voortvloeiende uit het GRP (€ 49.000) en aanpassingen van de doorbelaste uren (€ 15.000).

G. Verschil ten opzichte van 2014 € 524.000 nadelig

- Bij de begroting 2013-2016 is besloten om het tarief voor 2015 van de OZB te verhogen met 1% ten laste van de afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing betekent dit een verlaging van het tarief met 2,17%. Daarnaast zijn de inkomsten geïndexeerd met 1%. Waardoor de totale tariefsdaling op 1,17% uitkomt. Dit betekent voor 2015 een verlaging van de inkomsten met € 65.000.
- de hogere lasten van € 459.000 worden voor een bedrag van € 270.000 verklaard door een toename van de kapitaallasten als gevolg van het in gebruik nemen van ondergrondse wijkcontainers. Overig verschil betreft de herverdeling van uren welke aan reiniging worden toegerekend.

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

A. Verkeer en vervoer € 7.149.000 nadelig

De hogere eenmalige lasten in 2016 wordt voornamelijk veroorzaakt door het versneld afschrijven in 2016 van de tunnelbak (ad € 7.932.000).

F. Riolering € 41.000 nadelig

Het voordeel op de baten van 104.000 is het gevolg van de begrote indexering in 2016.

De hogere lasten van € 145.000 in 2016 worden voornamelijk veroorzaakt door hogere kapitaallasten van rioleringen. Voor € 53.000 betreft het de geraamde kapitaallasten binnen het Zijlkwartier.

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 4 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserve programma 4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-175	0	0	0	0	0
Saldo		-175	0	0	0	0	0
opbrengst verkoop aand NUON programma 4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-779	0	0	0	0	0
Saldo		-779	0	0	0	0	0
Bouw- en grondexploitaties programma 4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-1.131	0	0	0
Saldo		0	0	-1.131	0	0	0
Egalisatiereserve riolering	Toevoeging	474	235	255	203	155	319
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		474	235	255	203	155	319
Egalisatiereserve reiniging	Toevoeging	421	311	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-228	-377	-365	-353	-349
Saldo		421	83	-377	-365	-353	-349
Jaarafsluiting programma 4	Toevoeging	140	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-229	-140	0	0	0	0
Saldo		-89	-140	0	0	0	0
Bestemmingsreserve W4 programma 4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-308	-521	-513	-8.438	0	0
Saldo		-308	-521	-513	-8.438	0	0
Resultaat voorgaand jaar pr 4	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-124	0	0	0	0	0
Saldo		-124	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Integraal Beheer	Toevoeging	0	800	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-122	-212	-278	-189
Saldo		0	800	-122	-212	-278	-189
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 4		-580	457	-1.889	-8.812	-476	-219

Bouw- en grondexploitaties

Conform begroting 2013 worden de lasten van het IVVP in 2015 ten laste van de reserve bouw- en grondexploitaties (€ 1.100.000) gebracht.

Egalisatiereserve riolering

Het verschil tussen de inkomsten uit rioolheffing en de gecorrigeerde uitgaven wordt in 2015 aan de reserve toegevoegd voor het groot onderhoud in de toekomst. De baten en lasten zijn conform het in 2011 vastgestelde vGRP opgenomen in de begroting.

Egalisatiereserve reiniging

Het verschil tussen de inkomsten uit afvalstoffenheffing en de gecorrigeerde uitgaven wordt aan de reserve toegevoegd / onttrokken.

Bestemmingsreserve W4

De onttrekking in 2016 betreft de versnelde afschrijving van de bijdrage aan de W4 tunnelbak.

Bestemmingsreserve Integraal Beheer

De onttrekkingen betreffen kapitaallasten van toekomstige investeringen.

Programma 5 : Wonen en Ondernemen

5A Ruimtelijke ordening

Inleiding

Wij scheppen de ruimtelijke voorwaarden om invulling te kunnen geven aan een aantrekkelijke en plezierige leefomgeving waar onze inwoners samen kunnen leven, wonen en werken, in rust en ruimte. Wij doen dit in samenwerking met onze inwoners, ondernemers, marktpartijen en andere overheden. Dit programma vormt daarmee het ruimtelijk kader voor onder andere de programma's 4d en 7.

Doel	Kaders scheppen voor het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke kwaliteit van Leiderdorp.			
SMART doel	1.1 Visievorming. Voor hoogdynamische gebieden wordt een ruimtelijke strategie geformuleerd (gebiedsvisie)	2.1 Alle bestemmingsplannen in Leiderdorp zijn actueel (niet ouder dan 10 jaar).	3.1 Voor meer ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen worden specifieke stedenbouwkundige randvoorwaarden geformuleerd (ontwikkelvisie)	4.1 Adequate vergunningverlening en handhaving.
		2.2 Het ruimtelijk beleid is actueel.	3.2 Voor ruimtelijke ontwikkelingen zonder gemeentelijke grondexploitatie wordt voor de realisatiefase een koop/verkoop- of exploitatieovereenkomst afgesloten.	
Activiteiten 2015	1.1 Opstellen gebiedsvisie voor de A4 zone. Opstellen gebiedsvisie voor De Baanderij. Opstellen gebiedsvisie Lage Zijde (inclusief vrijkomende Vliko locatie).	2.1 Actualisatie van het bestemmingsplan "Centrumplan". Afronden plannen gestart in 2014: "Buitengebied", "Driegatenbrug" en uitwerking W4 "Plantage".	3.1 Opstellen ontwikkelvisies voor locatie: Driemaster.	4.1 Verlenen van omgevingsvergunningen.
		2.2 Doorlopend: Volgen ontwikkelingen nieuwe Omgevingswet. Standaardisatie bestemmingsplannen. Nieuw 2015: Vereenvoudigd Afwijkingenbeleid met daarin nieuw Carportbeleid Voortzetten activiteiten 2014: Opstellen welstandsvrij beleid Opstellen cultuurhistorisch beleid. Opstellen begraafplaatsbeleid.	3.2 Opstellen van exploitatieovereenkomst voor locatie Brittenstein.	4.2 Toezicht en handhaving op de naleving van vergunningen.
				4.3 Werken volgens kwaliteitscriteria 2.1 VTH

Doel Kaders scheppen voor het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke kwaliteit van Leiderdorp.				
Prestatie-Indicator	1.1 Vastgestelde gebiedsvisie A4 zone.	2.1 Bestemmingsplannen jonger dan 10 jaar.	3.1 Aantal ontwikkelingen met ruimtelijke randvoorwaarden.	4.1 Aantal vergunningen.
	Vastgestelde gebiedsvisie De Baanderij.			
	Vastgestelde gebiedsvisie Lage Zijde	2.2. Vastgestelde / geactualiseerde beleidsdocumenten	3.2 Aantal overeenkomsten.	4.2 Aantal handhaving.
			4.3 In 2015 voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1 VTH.	

Wat willen we bereiken?

1. Kader voor ruimtelijke kwaliteit

Voor het behoud en het versterken van ruimtelijke kwaliteit kunnen voor bepaalde gebieden gebiedsvisies worden opgesteld. Daarmee kan sturing worden gegeven aan de toekomstige ontwikkeling van die gebieden.

2. Actuele bestemmingsplannen en actueel beleid

Het is van belang dat inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden zekerheid hebben over hun (leef)omgeving. Het is wettelijk verplicht beleid juridisch planologisch vast te leggen en bestemmingsplannen actueel te houden. Bestemmingsplannen mogen niet ouder zijn dan 10 jaar. Het ruimtelijk beleid dat in de afgelopen jaren is vastgelegd in diverse beleidsdocumenten is actueel.

3. Specifieke randvoorwaarden en overeenkomsten

In Leiderdorp vinden ontwikkelingen plaats en worden projecten uitgevoerd die positieve of negatieve gevolgen hebben op de ruimtelijke kwaliteit en omgeving. Naast de gemeente zijn ook veelal andere (markt)partijen initiatiefnemer van dergelijke plannen. Om de ruimtelijke kwaliteit te handhaven of te versterken is het belangrijk in een vroegtijdig stadium randvoorwaarden mee te geven. Voor elke ruimtelijke ontwikkeling zonder gemeentelijke grondexploitatie wordt voor de realisatiefase een koop/verkoop- (gemeentelijk eigendom) of exploitatieovereenkomst (eigendom derde) afgesloten. Daarmee worden de afspraken met betrekking tot de stedenbouwkundige randvoorwaarden bewaakt.

4. Adequate vergunningverlening

De gemeente is bevoegd gezag om op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht omgevingsvergunningen te verlenen voor activiteiten die invloed hebben op de leefomgeving. Deze vergunningen worden binnen de daarvoor gestelde termijnen en met in achtneming van de daarvoor geldende kwaliteitseisen en procedures verleend.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Visievorming.

In 2014 is vanuit het economisch beleid een aanvang gemaakt met het project versterken van de A4 zone. In dat kader wordt door en met de ondernemers een gebiedsvisie voor de A4 zone opgesteld.

De ruimtelijke structuurvisie Leiderdorp zal begin 2015 vastgesteld zijn en de basis vormen voor de ruimtelijke ontwikkelingen en de daarbij behorende kwaliteit. Omdat de visie een periode beslaat van 20 jaar, is er sprake van richting gevende kaders en in sommige gevallen van scenario's. Een aantal gebieden zal daarom nog een nadere uitwerking behoeven. Concreet speelt dat in 2015 voor De Baanderij, om invulling te kunnen geven aan het economisch beleid (bedrijvigheid, detailhandelsvormen, leegstand) en de wensen vanuit de raad (combinatie met wonen).

Ook voor het gebied Lage Zijde wordt een visie opgesteld ter uitwerking van het economisch beleid, project werklandschappen. Belangrijke component hierin is de vrijkomende Vliko locatie.

2.1 Actuele bestemmingsplannen.

In 2015 wordt de actualisatie van het bestemmingsplan "Centrumplan" opgestart. Enerzijds om met de bestemmingsplannen actueel te blijven (niet ouder dan 10 jaar), anderzijds om verouderde regelingen in dit plan te actualiseren.

Ook zullen de in 2014 gestarte plannen "Buitengebied", "Driegatenbrug" en de uitwerking van het W4 gebied "Plantage" verder worden afgerond.

2.2 Actueel beleid.

Een aantal werkzaamheden speelt een aantal jaren. Dat geldt voor het volgen van de ontwikkelingen rond de invoering van de nieuwe Omgevingswet. Het proces wordt nauwlettend gevolgd om tijdig op de wijzigingen voorbereid te zijn. De standaardisatie van bestemmingsplannen vormt een continue proces.

Nieuw voor 2015 is aanpassen van het afwijkingenbeleid, in verband met wijzigingen in wetgeving. Het opstellen van carportbeleid zal hierin worden meegenomen. Naar aanleiding van een specifiek geval in 2014 is geconstateerd dat het wenselijk is om voor de plaatsing van carports specifiek beleid op te stellen.

Verder worden de in 2014 opgestarte activiteiten verder afgerond. Het gaat dan concreet om het opstellen van welstandsvrij en cultuurhistorisch beleid. Welstandsvrij bouwen heeft een nauwe relatie met het cultuurhistorisch beleid. Cultuurhistorisch beleid wordt nu ad hoc per bestemmingsplangebied ingevuld. Een complete brede afweging over aanwijzing van gebouwen en gebieden met specifieke lokale historische waarde ontbreekt daardoor. Ook de eventuele financiële consequenties daarvan zullen daarbij in beeld worden gebracht.

Het opstellen van het begraafplaatsbeleid zal niet meer in 2014 zijn beslag krijgen. Vanwege de toekomstige ontwikkelingen van de gebieden rond de begraafplaats en de begraafplaats zelf is het wenselijk om inzicht te hebben in het benodigde ruimtebeslag. Daarvoor is het noodzakelijk om beleid te ontwikkelen omtrent het begraven.

3.1 Stedenbouwkundige randvoorwaarden.

Opstellen van randvoorwaarden voor locaties waar ontwikkelingen spelen zijn de locaties Driemaster en de Vliko locatie aan de Achthovenerweg. Eventueel kunnen daar, afhankelijk van de voortgang van ontwikkelingen bij derden nog locaties bijkomen (eventueel ROC en Cardea-restlocatie na nieuwbouw).

3.2 Overeenkomsten.

Opstellen van exploitatie-overeenkomsten geschiedt voor locaties waar de gemeente zelf geen eigendom heeft. In 2015 wordt verwacht dat dit zal spelen voor de locatie Brittenstein. Eventueel kunnen daar nog locaties bijkomen (bijvoorbeeld ROC en Cardea-restlocatie na nieuwbouw).

4.1 en 4.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Omgevingsvergunningen worden verleend op aanvraag. In oktober 2014 wordt de categorie vergunningvrij bouwen opnieuw uitgebreid. Bij uitvoering geven aan de wens tot welstandsvrij bouwen neemt ook de vergunningsplicht af voor kleine bouwwerken zoals dakkapellen. In het kader van het wettelijk toezicht vinden controles plaats. Een toename bij vergunningsvrij bouwen betekent geen evenredige afname in controlemomenten. Preventief toezicht neemt af, maar dat zal wel leiden tot meer repressief toezicht. Bij overtreding wordt handhavend opgetreden, overeenkomstig het vastgestelde handhavingbeleid.

4.3 Kwaliteitscriteria VTH

De kwaliteitscriteria zijn bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) door gemeenten en provincies in het Omgevingsrecht te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. In 2014 is, uit het invullen van de zelfevaluatiETOOL, gebleken dat Leiderdorp niet zelfstandig aan deze kwaliteitscriteria kan voldoen. Deze kwaliteitscriteria schrijven een minimale hoeveelheid aan tijdsbesteding voor aan medewerkers om bepaalde activiteiten te mogen uitvoeren. Voor kleine gemeenten zijn de aanvragen beperkt waardoor hier niet altijd aan voldaan kan worden. Daarom wordt op regionaal niveau gezocht naar samenwerkingsmogelijkheden.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Ruimtelijk kader voor heel Leiderdorp	-	Vastgesteld structuurplan	3 gebiedsvisies	1	1	1
% van de bestemmings-plannen niet ouder dan 10 jaar	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal vastgestelde beleidsdocumenten	2	2	2	2	2	2
Aantal ontwikkelingen met ruimtelijke randvoorwaarden	4	5	3	2	2	2
Aantal exploitatie en koop/verkoop overeenkomsten		2	2	2	2	2
Aantal omgevingsvergunningen / slooemeldingen	217	231	210	200	200	200
Aantal kabels en leidingen vergunningen	60	80	80	80	80	80
Aantal handhaving	14	17	20	20	20	20

5B Woonbeleid

Inleiding

Wij willen dat onze inwoners 'gewoon lekker kunnen wonen tussen stad en Groene Hart'³. Dit betekent dat er voor onze inwoners in Leiderdorp voldoende passende woningen in een prettige woonomgeving zijn. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor starters en senioren. Wij werken daarbij nauw samen met de woningbouwcorporatie uit Leiderdorp, andere (markt)partijen, de regio Holland Rijnland en andere overheden.

Doel	Voldoende woningen en diversiteit in woningen om te voorzien in de woningbehoefte van onze inwoners		
SMART doel	1. Uiterlijk in 2020 is het woningaanbod toekomstbestendig en voor de aandachtsgroepen (starters, ouderen, statushouders, minder validen etc.) passend	2. Tussen 2014 en 2020 worden tenminste 150 nieuwe sociale huurwoningen gerealiseerd	3. Het percentage aan ingezetenen toegewezen sociale huurwoningen stijgt van 35% naar 50% in 2020
Activiteiten 2015	Start van de transformatie van Elisabethhof 1 naar ongeveer 55 sociale huurwoningen. Deels voor Gemiva inclusief dagopvang	Begeleiding van realisatie van ongeveer 55 sociale huurwoningen Elisabethhof 1	Over toewijzing van woningen bij nieuwbouwprojecten worden vooraf afspraken vastgelegd.
	Vergunning verlenen voor de bouw van woningen op locatie Brittenstein	Begeleiding van bouw van ongeveer 55 sociale huurwoningen op locatie Brittenstein	Voor toewijzing van vrijkomende bestaande sociale huurwoningen wordt, binnen de regionale kaders, lokaal maatwerk toegepast.
	Procedure voor (ook woningbouw) project Amaliaplein	Tenminste 15 sociale huurwoningen op locatie Amaliaplein	
Prestatie-indicator	% toegewezen woningen in Leiderdorp aan statushouders overeenkomstig de taakstelling		
	% toegewezen woningen in Leiderdorp aan bijzondere doelgroepen		
	Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in Leiderdorp		
	% sociaal van totaal aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in Leiderdorp		
	% van vrijkomende sociale woningen in Leiderdorp dat toegewezen is aan Leiderdorpers		
	% nieuw opgeleverde sociale woningen in Leiderdorp dat toegewezen is aan Leiderdorpers		
	% woningbouwprojecten waarbij duurzaamheid als randvoorwaarde is opgelegd		
	% levensloopgeschikt van totaal aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in de kern		

Wat willen we bereiken?

1. Uiterlijk in 2020 is het woningaanbod toekomstbestendig en voor de aandachtsgroepen (starters, ouderen, statushouders, minder validen etc) passend

Het woningaanbod voor starters, ouderen, statushouders, minder validen etc. is op dit moment in kwantitatieve en kwalitatieve zin niet passend. Op basis van de woonvisie 'Gewoon lekker wonen' uit 2013 streven we er naar dat in 2020 het woningaanbod voldoet aan de behoefte zodat er 'voor elk wat wils' is. Dit betekent dat de komende 10 jaar zo'n 750 extra woningen nodig zijn. Hierbij willen we, naast nieuwbouw, waar mogelijk ook kansen benutten, zoals de transformatie van kantoren naar woningen.

2. Tot 2020 worden bij nieuwbouw tenminste 150 sociale huurwoningen gerealiseerd

Vanuit de Woonvisie blijkt dat er een sterke behoefte is aan woningen in de sociale sector. Mede vanwege economische ontwikkelingen is de markt voor koopwoningen verminderd en de vraag naar sociale huurwoningen versterkt. Ook door de verkoop van sociale huurwoningen is het absolute aantal sociale huurwoningen verminderd met ongeveer 160 woningen. Omdat 64% verkocht is aan huurders die een sociale huurwoning achterlieten, heeft dit bijgedragen aan de gewenste doorstroming en beperking van het scheefwonen in Leiderdorp. Wij streven naar het voor tenminste 50% compenseren van dit verlies aan huurwoningen door nieuwbouw. Daarbij blijven wij binnen de kaders van regionale afspraken over sociale woningbouw bij nieuwbouwprojecten. De komende jaren wordt bij een aantal projecten zeer waarschijnlijk 100% sociale woningbouw

³ In februari 2013 is de woonvisie "Gewoon Lekker Wonen" door de gemeenteraad vastgesteld.

gerealiseerd omdat hier al besloten is. Bij nieuw te ontwikkelen locaties zal per locatie bekeken worden wat de mogelijkheden zijn vanuit volkshuisvestelijk oogpunt, mede in relatie tot de marktpotentie, waarbij ook gedacht kan worden aan vrije sector huur (coalitieakkoord) en/of koop. Aanbod in laatstgenoemde sectoren kan bijdragen aan de zeer gewenste doorstroming (verlengen verhuisketen) en het beperken van de scheefgroei, zodat woningen in het lagere segment meer beschikbaar komen voor de doelgroep.

3. Tot 2020 wordt voor specifieke complexen sociale huurwoningen, binnen de regionale kaders, lokaal maatwerk toegepast

Op dit moment worden bestaande en nieuwe woningen in de sociale sector in Leiderdorp veelal aan inwoners van buiten Leiderdorp toegewezen volgens het systeem van WoningNet op basis van de regionale huisvestingverordening 2013. In deze verordening is de mogelijkheid opgenomen om 30% van de sociale woningen toe te wijzen met Lokaal Maatwerk. In 2013 bleek dat slechts 35% van de vrijkomende sociale huurwoningen werden toegewezen aan ingezetenen. Wij willen met gebruikmaking van Lokaal Maatwerk dat 50% van de bestaande sociale huurwoningen naar ingezetenen gaan (groter aandeel doorstromers) en 100% van de sociale nieuwbouw huurwoningen bij voorrang voor Leiderdorpers beschikbaar zijn. Daarbij sluiten wij aan bij de regionale afspraken over lokaal maatwerk bij sociale woningbouw.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Start transformatie Elisabethhof 1

Bij de transformatie van de bedrijfsruimte/kantoor Elisabethhof 1 tot woningbouw wordt een groot deel gerealiseerd ten behoeve van Gemiva. Het overige deel wordt geschikt gemaakt voor toewijzing aan de ook in het coalitieakkoord genoemde specifieke aandachtsgroepen ouderen en/of jongeren.

1.2 Vergunningverlening Brittenstein

Bij Brittenstein zal een deel zeer kleine woningunits worden gerealiseerd welke bij uitstek geschikt zijn voor starters. Het overige deel wordt geschikt voor ouderen. De vergunningverlening voor de bouw van deze woningen zal in 2015 plaatsvinden

1.3 Procedure project Amaliaplein

Volgens huidige inzichten komen er 15 eengezins sociale huurwoningen bij het Amaliaplein welke zeer geschikt zijn voor gezinnen. Mogelijk kunnen de plannen nog geoptimaliseerd worden waarbij gedacht wordt aan iets meer (kleinere) woningen.

2.1, 2.2 en 2.3 Begeleiding plannen

Begeleiding van reeds in ontwikkeling zijnde plannen voor Elisabethhof, Brittenstein en Amaliaplein, welke met name sociale woningbouw omvatten. Daarnaast zullen wij indachtig de wensen uit het coalitieakkoord inzetten op verdere ontwikkeling van woningbouw op de locaties van voormalige Driemasterschool en ROC.

3.1 en 3.2 Afspraken over toewijzing en lokaal maatwerk

We gaan afspraken maken met Rijnhart Wonen om de toewijzing via WoningNet te analyseren en in specifieke gevallen, ter bevordering van de doorstroming binnen Leiderdorp, met behulp van lokaal maatwerk af te wijken van de volgorde op basis van WoningNet.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
% toegewezen woningen in Leiderdorp aan statushouders overeenkomstig de taakstelling	100%	100%	100%	100%	100%	
% toegewezen woningen in Leiderdorp aan bijzondere doelgroepen overeenkomstig taakstelling	100%	100%	100%	100%	100%	100 %
Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen, waarvan:	4	60	68	103	15	60
- Hoofdstraat 124-126	4					

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
- Rosarium		60				
- Plantage			13	10		
- Hoofdstraat 213-221				4		
- Elisabethhof 1			55			
- Brittenstein				55		
- Schans van Valdez				19		
- Meas		60				
- Amaliaplein				15		
- locatie voormalige Driemasterschool					15	10
- ROCterrein						125
% sociaal van totaal aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in Leiderdorp	0%	30%	80%	74%	30%	30 %
% van vrijkomende sociale woningen in Leiderdorp dat toegewezen is aan eiderdorpers	n.n.b.	30%	35%	40%	45%	50 %
% nieuw opgeleverde sociale woningen in Leiderdorp die bij voorrang beschikbaar worden gesteld aan Leiderdorpers	n.v.t.	100%	100%	100%	100%	100 %
% woningbouwprojecten waarbij duurzaamheid als voorwaarde is opgelegd	100%	100%	100%	100%	100%	100 %
% levensloopgeschikt van totaal aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in de kern		100%	100%	100%	100%	100 %

5C Economische zaken

Inleiding

Wij willen de economische structuur van Leiderdorp versterken door het creëren van een aantrekkelijk economisch klimaat. Wij scheppen daarvoor de kaders en bieden ondernemers daarbij zoveel mogelijk ruimte. Wij werken nauw samen met onze ondernemers, de Leiderdorpse Ondernemers Vereniging, andere (markt)partijen, de (Leidse) regiogemeenten en de provincie.

Doel	Het versterken van de economische structuur en het aantrekkelijk maken van het economisch klimaat in Leiderdorp	
SMART doel	1. Een duurzame economische structuur in 2020	2. De Leidse regio wil in 2020 een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's met life sciences & health als sleutelsectoren en spin-off voor productie, midden- en kleinbedrijf en dienstverlening in de regio zelf.
	3. Actueel beleid voor de ambulante handel in 2015	4. Een Bedrijven Investeringszone op de Baanderij per 1 januari 2016
Activiteiten 2015	1.1 Het realiseren van een vitaliteitsboulevard	2.1 Het uitvoeren van een verkenning om een cluster Vitaliteit in de Leidse regio te realiseren
	1.2 Samen met de ondernemers worden concrete acties geformuleerd om de administratieve lasten en de regeldruk voor ondernemers te verminderen	2.2 Het opstellen en uitvoeren van een retailvisie voor de Leidse regio
	1.3 Beleid opstellen en uitvoering van acties voor recreatie, toerisme & watersport	
	1.4 Het houden van een evaluatie van de zondagopenstelling	
	3.1 Het actualiseren van de nota Ambulante handel	4.1. De voorbereidingen afronden om een Bedrijven Investeringszone op de Baanderij te realiseren
	3.2 Het actualiseren van de Marktverordening	
Prestatie-indicator	Tevredenheid onder ondernemers over het economisch beleid	Het jaarlijks actualiseren van en rapporteren over het uitvoeringsprogramma Economische agenda Leidse regio
	Een vastgestelde beleidsnota Ambulante handel	Een vastgestelde retailvisie voor de Leidse regio
	Een vastgestelde Marktverordening	Een vastgestelde verordening BIZ Baanderij

Wat willen we bereiken?

1. Een duurzame economische structuur in 2020

In december 2013 is het economisch beleid 2014-2020 vastgesteld. Het economisch beleid kent een zevental thema's. De zeven thema's zijn: het versterken van de A4-zone, het versterken van het zorgcluster, profilering bedrijventerreinen, investeren in (duurzame) economische structuur, investeren in recreatie en toerisme, investeren in onderwijs- en arbeidsmarktbeleid en de rol van de gemeente en de plek in de regio. Per thema zijn actiepunten geformuleerd die moeten leiden tot het realiseren van de doelstellingen tot 2020. In 2015 ligt ook in relatie met het coalitieakkoord de focus op de ontwikkeling van de A4-zone (dit wordt opgepakt in programma 5A RO) en een vitaliteitsboulevard, het stimuleren van recreatie, toerisme & watersport, het verminderen van administratieve lasten en regeldruk voor bedrijven en de zondagopenstelling van winkels.

2. De Leidse regio wil in 2020 een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's met life sciences & health als sleutelsectoren en spin-off voor productie, midden- en kleinbedrijf en dienstverlening in de regio zelf

In 2013 is de Economische agenda Leidse regio vastgesteld. In 2014 is gestart met de uitvoering van maatregelen uit het uitvoeringsprogramma. Er is een focus aangebracht in maatregelen. Deze maatregelen worden in gezamenlijkheid uitgevoerd door de gemeenten in de Leidse regio, de onderwijsinstellingen en (groepen van) ondernemers. In 2015 zal voor Leiderdorp de focus liggen op het gebied van vitaliteit en het vaststellen en uitvoeren van de retailvisie.

De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de Economische agenda Leidse regio is reeds toekend. Om deel te nemen aan de uitvoering van de maatregelen is er extra geld nodig in 2015. Het is op dit moment nog niet te overzien hoeveel dit zal zijn.

3. Actueel beleid voor de ambulante handel in 2015

De Nota ambulante handel wordt geactualiseerd op basis van de evaluatie van vigerend beleid. De Nota ambulante handel bevat het beleid rondom standplaatsen en de markt. In de actualisatie van dit beleid zal op beide onderwerpen worden ingegaan en er zal specifieke aandacht zijn voor de instandhouding van de markt en de kostendekkendheid ervan.

4. Een Bedrijven Investeringszone op de Baanderij per 1 januari 2016

Op initiatief van de ondernemers van de Baanderij werken we, in samenwerking met de Leiderdorpse Ondernemersvereniging, aan de realisatie van een Bedrijven Investeringszone op de Baanderij. De Bedrijven Investeringszone is een afgebakend gebied op een bedrijventerrein of in een winkelgebied. Ondernemers in dit gebied investeren met elkaar in een aantrekkelijke en veilige bedrijfsomgeving. Ze betalen hiervoor een heffing aan de gemeente. De gemeente stelt de opbrengst ter beschikking aan de vereniging of stichting die de activiteiten uitvoert.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het realiseren van een vitaliteitsboulevard

Met de in Leiderdorp gevestigde zorginstellingen gaan wij in gesprek om een Leiderdorpse vitaliteitsboulevard te realiseren. De aansluiting met de realisatie van een cluster Vitaliteit in de Leidse regio wordt benut om lokaal meer te investeren in instellingen die zich bezighouden met (innovaties op het gebied van) gezondheid en vitaliteit. Samen met de zorginstellingen en de Leiderdorpse Ondernemersvereniging wordt een plan opgesteld hoe we dit kunnen realiseren.

1.2 Samen met de ondernemers worden concrete acties geformuleerd om de administratieve lasten en de regeldruk voor ondernemers te verminderen

Vermindering van regels blijft een actueel thema voor ondernemers. Ook naar aanleiding van het gehouden tevredenheidsonderzoek in 2012. Het kabinet wil de regeldruk verminderen. Bijvoorbeeld door strijdige regels aan te pakken, vergunningen te schrappen, administratieve lasten en het toezicht te verminderen en de dienstverlening te verbeteren. We gaan met (koepels van) ondernemers in gesprek om een actieplan op te stellen om de regeldruk en administratieve lasten te verminderen. De ontwikkeling van het Serviceplein biedt wellicht mogelijkheden om dit thema verder op te pakken. Dit zal nog nader worden verkend.

1.3 Beleid en acties voor recreatie, toerisme & watersport

We willen een aantrekkelijke gemeente zijn voor onze eigen inwoners en recreanten & toeristen, zowel vanuit de regio als van daarbuiten. Inwoners kunnen hier goed en prettig recreëren en toeristen worden verleid om naar Leiderdorp te komen om hier te verblijven. De grote groengebieden, een uitgebreid netwerk van fiets- en wandelpaden, de Doeshaven, doorgaande vaarroutes met "hop on, hop off" en andere (bewegwijzerde) vaarroutes voor sloepen en andere boten bieden vele mogelijkheden daartoe. Maar Leiderdorp heeft nog veel meer in huis en er zijn nog volop kansen op dit gebied. Dit willen we (meer) zichtbaar maken en nieuwe mogelijkheden benutten. Daarnaast willen we via recreatie & toerisme ook onze inwoners, bedrijven en organisaties actief met elkaar in verbinding brengen om de energie en ideeën die daar bestaan tot uiting te laten komen. We stellen daarom samen met ondernemers, organisaties, inwoners en mede-overheden beleid en een actieprogramma op voor recreatie, toerisme & watersport. Dit beleid leggen we met een dekkingsvoorstel voor de uitvoeringskosten ter besluitvorming aan de raad voor. Vervolgens zullen we de acties die voor 2015 zijn geformuleerd gaan uitvoeren.

1.4 Het houden van een evaluatie van de zondagopenstelling

We evalueren de zondagopenstelling. Bij de evaluatie betrekken we zowel winkeliers als consumenten. De uitkomsten van de evaluatie worden aan de raad voorgelegd.

2.1 Het uitvoeren van een verkenning om een cluster Vitaliteit in de Leidse regio te realiseren

Een van de doelstellingen van de Economische agenda Leidse regio is om het economisch profiel van de regio te verbreden. In 2014 is een project gestart om te verkennen of er kansen liggen op het gebied van gezondheid en vitaliteit. Dit om de bedrijfstak life science & health te versterken en om hiermee aan te haken bij andere economische sectoren. De Leidse regio wil inhoud geven aan health in de vorm van innovatie op het thema vitaliteit. De partners in de Leidse regio die op dit gebied betrokken zijn, verkennen welke kansen en mogelijkheden er zijn. Lopende projecten worden met elkaar verbonden en nieuwe initiatieven worden gestimuleerd, zodat de regio een aantrekkende werking heeft in het aantrekken van nieuwe bedrijven en instellingen.

2.2 Het opstellen en uitvoeren van een retailvisie voor de Leidse regio

In 2014 hebben we een retailvisie voor de Leidse regio opgesteld, welke in 2015 wordt vastgesteld en uitgevoerd. Het doel van de retailvisie is om een vitaal en toekomstbestendig wensbeeld voor de ontwikkeling en transformatie van winkelgebieden in de Leidse regio te hebben, dat draagvlak heeft bij gemeenten, ondernemers en andere maatschappelijke actoren. In de visie moet het optimaal bedienen van de consument centraal staan en er moet zoveel mogelijk aangesloten worden op het DNA van de verschillende winkelgebieden. De winkelgebieden hebben allen een eigen karakter en moeten ten opzichte van elkaar voldoende onderscheidend zijn om elkaar te versterken. De uitwerking van de retailvisie staat in 2015 centraal.

3.1 Het actualiseren van de Nota ambulante handel

De Nota ambulante handel wordt geactualiseerd op basis van een te houden beleidsevaluatie. De Nota bevat zowel het beleid rondom standplaatsen als de markt. Bij het opstellen van het beleid zullen kooplieden en ondernemers worden betrokken.

3.2 Het actualiseren van de Marktverordening

Een onderdeel van de Nota ambulante handel is de markt. Gelet op de nieuw uitgebrachte model-Marktverordening 2013 van de VNG zal deze worden geactualiseerd. Bij deze actualisatie zal aandacht zijn voor de kostendekkendheid en de revitalisatie van de markt.

4.1. De voorbereidingen afronden om een Bedrijven Investeringszone op de Baanderij te realiseren

We gaan samen met de Leiderdorpe Ondernemersvereniging en de ondernemers op de Baanderij voorbereidingen treffen om een Bedrijven Investeringszone op de Baanderij te realiseren. We zullen een verordening BIZ Baanderij opstellen en laten vaststellen. Begin 2016 zal er een formeel draagvlakonderzoek worden gehouden. Bij voldoende draagvlak onder de ondernemers treedt de Bedrijven Investeringszone (met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2016) in werking.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Tevredenheid onder ondernemers over economisch beleid ¹	n.n.b.	6	7	7	7	
Het jaarlijks actualiseren van en rapporteren over het uitvoeringsprogramma Economische agenda Leidse regio		1	1	1	1	
Een vastgestelde retailvisie voor de Leidse regio			1			
Een vastgestelde Nota ambulante handel			1			
Een vastgestelde Marktverordening			1			
Een vastgestelde verordening BIZ Baanderij			1			

¹ Het jaar is afhankelijk van onderzoeksmoment

5D Duurzaamheid

Inleiding

Wij willen meer duurzaamheid in Leiderdorp en richten ons daarbij op klimaatneutraliteit & energiebesparing, verbeteren van de luchtkwaliteit, schone en zuinige mobiliteit, duurzame gebiedsontwikkeling & duurzaam bouwen en energie uit afval.

Daarbij werken we nauw samen met de Omgevingsdienst West-Holland, onze inwoners, bedrijven en woningbouwcorporatie en andere partijen. De wettelijke taken worden door de Omgevingsdienst uitgevoerd.

Doel	Realiseren van meer duurzaamheid in Leiderdorp		
SMART doel	1. In 2025 is Leiderdorp een duurzame gemeente	2. Voor 2017 maken minimaal 21 huishoudens gebruik van de duurzaamheidslening	3. 100% duurzame inkoop in 2015
Activiteiten 2015	1.1 Het opstellen van de Duurzaamheidsagenda 2015-2025	2.1 Het uitvoeren van de duurzaamheidslening	3.1 In afstemming met het Servicepunt71 alle producten duurzaam inkopen
	1.2 Samen met ondernemers, burgers en de woningbouwcorporatie duurzame innovatieve initiatieven ontplooiën		
Prestatie-indicator	1. Realisatie van duurzaamheidsagenda	2. 14 aanvragen	3. 100% duurzame inkoop

Wat willen we bereiken?

1. In 2025 is Leiderdorp een duurzame gemeente

We willen toewerken naar een duurzamer Leiderdorp. Dat betekent dat we niet alleen als gemeentelijke organisatie een duurzame uitstraling hebben, maar juist heel Leiderdorp. Duurzaamheid moet ook economisch houdbaar zijn. Om dit te bereiken hebben we burgers, woningbouwcorporaties én ondernemers nodig. Wij sturen erop dat de duurzaamheidsagenda in 2015 door ons en de Omgevingsdienst West-Holland gerealiseerd is. Deze duurzaamheidsagenda kent ook een regionaal karakter, omdat duurzaamheid niet bij de gemeentegrens ophoudt en een regionaal karakter een positieve werking heeft op de uitstraling van de gemeente.

2. Voor 2017 maken minimaal 21 huishoudens gebruik van de duurzaamheidslening

Wij willen bijdragen aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. Particuliere huizenbezitters bieden we de gelegenheid tot het treffen van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen in bestaande woningen. Vanaf september 2013 kan gebruik gemaakt worden van de duurzaamheidslening. Gedurende de looptijd van drie jaar is jaarlijks een budget beschikbaar van 100.000,=.

3. 100% duurzame inkoop in 2015

In 2015 is de overheid wettelijk verplicht om alle producten duurzaam in te kopen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het opstellen van de Duurzaamheidsagenda 2015-2025

We stellen de Duurzaamheidsagenda 2015-2025 op. Deze duurzaamheidsagenda wordt opgesteld in nauwe samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland, burgers, instellingen en bedrijven. Ook worden de gemeenten in de Leidse regio betrokken om het accent te leggen op een duurzame Leidse regio. In de duurzaamheidsagenda worden de lokale speerpunten tot 2025 benoemd. De agenda bevat zowel een visie als een uitvoeringsprogramma dat in gezamenlijkheid met de partners uit de gemeente en regio wordt uitgevoerd.

1.2 Samen met ondernemers, burgers en de woningbouwcorporatie duurzame innovatieve initiatieven ontplooiën

We gaan in gesprek met de verschillende partijen om gezamenlijk duurzame innovatie te realiseren. Hierbij richten wij ons in eerste instantie op de circulaire economie en duurzame energieopwekking. De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Anders dan in het huidige lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd. Daarom gaan we samen met ondernemers onderzoeken in hoeverre een vorm van circulaire economie mogelijk is. We gaan kijken of we kunnen aansluiten bij het initiatief Groene Cirkels van Heineken (gaat o.a. om het rond krijgen van de kringlopen en het realiseren van duurzame energieopwekking samen met ondernemers). Ook zullen we met Rijnhart Wonen afstemmen over de verduurzaming van het woningbestand. Wij geven voorlichting aan particulieren over duurzame energieopwekking.

2.1 Het uitvoeren van de duurzaamheidslening

De deelnemingsovereenkomst met de Svn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) is gesloten en de regeling ter uitvoering van de overeenkomst is met de Omgevingsdienst West-Holland verder uitgewerkt. De Omgevingsdienst voert de werkzaamheden voor de aanvragen voor ons uit. Er wordt een uitgebreid communicatietraject gestart om bekendheid te geven aan de duurzaamheidslening.

Ook wordt met Rijnhart Wonen afgestemd over de verduurzaming van woningen.

3.1 In afstemming met het Servicepunt71 alle producten duurzaam in te kopen

Servicepunt71 stelt als voorwaarde dat de gemeente duurzaam inkoop. Servicepunt71 toetst middels de duurzaamheidsmonitor of de gemeente hieraan voldoet. In 2012 is door de gemeente 67% duurzaam ingekocht (inkopen boven € 5.000,=).

prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Gerealiseerde duurzaamheidsagenda	n.v.t.	n.v.t.	1	n.v.t.		
De jaarlijks gehonoreerde aanvragen van de duurzaamheidslening		minimaal 7	minimaal 14	minimaal 21		
% duurzame inkoop	67%	n.n.b.	100%	100%	100%	100%

Wat mag het kosten?

5 Ruimtelijk beleid bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 5A Ruimtelijke ordening	Lasten	1.632	1.209	1.143	1.164	1.164	1.163
	Baten	-912	-540	-484	-484	-484	-484
Saldo		720	669	659	680	680	679
PROG 5B Woonbeleid	Lasten	47	186	88	82	82	81
	Baten	-89	-38	-39	-39	-39	-39
Saldo		-42	148	49	43	43	43
PROG 5C Economische zaken	Lasten	97	82	134	134	127	127
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		97	82	134	134	127	127
PROG 5D Duurzaamheid	Lasten	540	499	495	500	499	498
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		540	499	495	500	499	498
Programma	Lasten	2.316	1.976	1.859	1.880	1.872	1.870
	Baten	-1.001	-579	-522	-522	-522	-522
Saldo van baten en lasten		1.315	1.398	1.336	1.357	1.350	1.348
Reserves	Toevoeging	242	50	0	0	0	0
	Onttrekking	-455	-162	-7	0	0	0
Mutaties reserves		-213	-112	-7	0	0	0
Resultaat		1.102	1.285	1.330	1.357	1.350	1.348

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 10.000 voordelig

- In de legesverordening 2013 was een m² grondslag voor reclame-uitingen opgenomen die bij enkele vergunningaanvragen leidde tot buitenproportioneel hoge leges. Het college heeft in februari 2014 besloten deze leges aan te passen aan de aangepaste grondslag in de legesverordening 2014 middels hardheidsclausule. De creditering heeft in 2014 plaatsgevonden. Hiervoor zijn in de begroting in 2014 de legesopbrengsten incidenteel met € 50.000 verlaagd.
- In 2013 is gestart met de verkoop van snippergroen. De incidentele extra baten van € 50.000 die de verkoop oplevert na aftrek van kosten zijn begroot in 2014. De incidentele kosten zijn met name in 2013 gemaakt.
- Conform raadsvoorstel is vanuit de resultaatbestemming 2013 (begrotingswijziging 8, 2013) voor bestemmingsplannen en de structuurvisie € 91.500 opgenomen in de begroting 2014.

B. verschil ten opzichte van 2014 € 99.000 voordelig

- Conform begroting 2014 is eenmalig € 15.000 opgenomen voor het herzien van de Welstandsnota.
- Conform raadsbesluit is € 71.000 opgenomen in de begroting 2014 voor de uitwerking van het actieplan uit de woonvisie "gewoon lekker wonen tussen stad en land".

C. Verschil ten opzichte van 2014 € 52.000 nadelig

- Conform kadernota 2015 is voor de uitvoering ambities duurzaamheidsagenda € 10.000 en voor de economische agenda Leidse regio € 25.000 structureel opgenomen in de begroting 2015.
- Daarnaast worden er in 2015 meer uren à € 26.000 begroot op economische zaken.

D. verschil ten opzichte van 2014 € 4.000 voordelig

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

Geen mutaties > € 50.000

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 5 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Toevoeging	0	50	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	50	0	0	0	0
Sociale woningbouw	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-64	-7	-7	0	0	0
Saldo		-64	-7	-7	0	0	0
Jaarafsluiting programma 5	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-195	-155	0	0	0	0
Saldo		-39	-155	0	0	0	0
Egalisatie exploitatielasten programma 5	Toevoeging	86	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-109	0	0	0	0	0
Saldo		-23	0	0	0	0	0
Resultaat voorgaand jaar pr 5	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-86	0	0	0	0	0
Saldo		-86	0	0	0	0	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 5		-213	-112	-7	0	0	0

Sociale Woningbouw

Geen mutaties > € 15.000

Programma 6 : Bestuur, Burgerzaken en Veiligheid

6A Algemene regionale samenwerking

Inleiding

De komende 10 jaar is Leiderdorp bestuurlijk zelfstandig in staat om de bestuurlijke opgaven waar de gemeente voor staat te realiseren. Dat doen wij onder andere door samen te werken met omliggende gemeenten en verbindingen te leggen met onze maatschappelijke, bestuurlijke en private partners. Op deze manier willen wij voor onze burgers effectief en efficiënt zijn en gebruik maken van kennis en kunde binnen de regio. We hebben daartoe onze visie vastgesteld in de zogeheten "Paprikanotitie" en de Nota verbonden partijen. De uitgangspunten in beide documenten zijn verwerkt in de Toekomstvisie Leiderdorp 2025, "Samenwerken en Verbinden". Hierin wordt voor het bestuurlijke deel van de Toekomstvisie als uitgangspunt gekozen voor samenwerking in de Leidse regio waar mogelijk en wenselijk.

Doel	Kaders scheppen voor het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke en maatschappelijke kwaliteit van Leiderdorp.		
SMART doel	1. Betere krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio.	2. Betere krachtenbundeling in Holland Rijnland voor strategische onderwerpen.	3. Meer sturing op gemeenschappelijke regelingen waar Leiderdorp aan deelneemt
Activiteiten 2015	1.1 onderwerpen op met name operationeel en/of tactisch niveau, die het lokale belang overstijgen, worden in eerste instantie op Leidse regio niveau uitgewerkt.	2.1 De gemeenteraden van Holland Rijnland besluiten over de nieuwe vormgeving en opgaven voor het samenwerkingsverband Holland Rijnland	3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd
	1.2 De colleges, raden en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda	2.2 de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen worden behartigd op de schaal van Holland Rijnland	3.2 bij de grootste gemeenschappelijke regelingen (RDOG HM, VRHM, ODWH) wordt een discussie gevoerd over de taken die de regeling voor voor gemeenten cq Leiderdorp uitvoert.
	1.3 De gemeenten in de Leidse regio stellen een gezamenlijke, inhoudelijke agenda op om de taken die niet meer worden uitgevoerd op de schaal van Holland Rijnland uit te voeren.		3.3 Het Leiderdorps regiomodel wordt bij alle gemeenschappelijke regelingen gebruikt in de Leiderdorps organisatie
	1.4 portefeuillehouders stemmen voor de belangrijkste onderwerpen voorafgaand aan regionale vergaderingen met elkaar hun standpunten af.		3.4 vertegenwoordigers van Leiderdorp in gemeenschappelijke regelingen zoeken voorafgaand aan de vergaderingen draagvlak voor keuze en standpunten bij andere deelnemers.
Prestatie-indicator	Voor dit subprogramma zijn geen prestatie-indicatoren benoemd.		

Wat willen we bereiken?

1. Samenwerking binnen op de schaal van de Leidse regio op inhoudelijk en uitvoeringsniveau

In de toekomstvisie Leiderdorp 2025 heeft de raad vastgelegd in eerste instantie wordt samengewerkt op de schaal van de Leidse regio. Afhankelijk van (het belang van) het onderwerp kan door de Leidse regio gemeenten besloten worden om op een hoger schaalniveau samen te werken. Het doel van deze samenwerking is het verminderen van de kwetsbaarheid van de organisaties, het delen van kennis en het behalen van efficiencywinst bij het invullen van de maatschappelijke opgaven. Het gaat hierbij voornamelijk om inhoudelijke en uitvoeringssamenwerking. De discussie over de bestuurlijke toekomst van de Bollenstreek en de daaruit voortvloeiende samenwerking, zal ook voor de Leidse regio aanleiding zijn om nog meer na te denken over de positie en toekomst van de Leidse regio. De raad van Oegstgeest heeft in de tweede helft van 2014 een koers vastgesteld voor de gemeentelijke samenwerking van Oegstgeest voor de komende jaren. De keuze die Oegstgeest maakt, is niet alleen van belang

voor Leiderdorp, maar vooral omdat met de keuze van Oegstgeest in 2015 mede de bestuurlijke kracht van de Leidse regio wordt bepaald.

Met de nieuwe inrichting van Holland Rijnland worden taken op de schaal van de Leidse regio opgepakt, die voorheen door Holland Rijnland werden gedaan. Het college heeft ingezet op een kleine effectieve lobby organisatie, waar geen uitvoerende taken belegd zijn. Sommige taken kunnen vervallen, sommige moeten wel uitgevoerd worden. Die taken worden dan ondergebracht bij een andere partij/ deelnemende gemeente of wordt zelf weer door Leiderdorp gedaan. De keuze voor het hoe wordt in 2015 gemaakt. Dat vraagt om een inhoudelijke samenwerkingsagenda op de schaal van de Leidse regio én het commitment van de deelnemende gemeenten om de samenwerkingsagenda tot een succes te maken.

2. Samenwerking in Holland-Rijnland voor subregio overstijgende onderwerpen

Onderwerpen die het belang van de Leidse regio overstijgen stemmen wij af op de schaal van Holland Rijnland. Doel van deze samenwerking is regionaal beleid vast te stellen voor die zaken die het individuele belang van de gemeente overstijgen, de afstemming tussen gemeenten te bevorderen en door krachtenbundeling de belangenbehartiging van de gemeenten in Holland Rijnland op Zuidvleugel-/Randstadniveau te organiseren. Per 1 januari 2014 zijn de Wgr+ regio's afgeschaft. Ten noorden en ten zuiden van de regio Holland Rijnland zijn actieve pogingen om metropoolregio's te laten ontstaan ter vervanging van de Wgr+ regio's. In 2015 zal helder worden of deze samenwerking meer behelst dan alleen een vervoersautoriteit. Dan wordt ook duidelijk wat dit betekent voor Leiderdorp in regionaal (Holland Rijnland/Leidse regio) verband.

De discussie over de toekomstige samenstelling, positie en taakvelden van Holland Rijnland wordt afgerond en de uitwerking van het besluit van de raden wordt in gang gezet. Deze herpositionering van Holland Rijnland zal leiden tot een andere/nieuwe manier van strategische samenwerking. Op de schaal van Holland Rijnland, maar ook op de schaal van de subregio Leidse regio. Daarbij dienen vragen beantwoord te worden als "wat zijn de strategische doelen die wij via Holland Rijnland willen bereiken", "welke doelen kunnen wij via subregionale samenwerking bereiken in de Leidse regio" en "welke doelen kunnen wij zelf of met andere / lokale samenwerkingspartners bereiken"?

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 De gemeenten in de Leidse regio verkennen een gezamenlijke, inhoudelijke agenda

De gemeenten in de Leidse regio stemmen op politiek, bestuurlijk en ambtelijk niveau met elkaar af op gemeentegrensoverschrijdende dossiers en bepalen op welke thema's zij op inhoudelijke basis willen samenwerken.

1.2 Onderwerpen op operationeel/tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, worden in eerste instantie op Leidse regio niveau uitgewerkt

De raad van Leiderdorp heeft in de Toekomstvisie Leiderdorp "Samenwerken en verbinden" nadrukkelijk uitgesproken dat de focus voor samenwerken ligt op de Leidse regio. Dat is het leidend principe voor de tactisch operationele samenwerking als het gaat om thema's als economie, verkeer en vervoer en de uitwerking van de 3 decentralisaties in het sociale domein (3D's). In 2015 wordt de samenwerking op andere thema's uitgewerkt. Kansen hiervoor liggen op het vlak van ruimte en duurzaamheid.

1.3 De colleges, raden en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda

Met de samenwerking op de bedrijfsvoering in de Leidse regio via Servicepunt71 zijn de gemeenten op bedrijfsvoerings- en uitvoeringsniveau verder met elkaar verbonden. Bijeenkomsten voor de gezamenlijke colleges, raden en ambtelijke organisaties dragen hier verder aan bij. De afstemming op de schaal van de Leidse regio wordt politiek en bestuurlijk steeds belangrijker, mede in relatie tot de bestuurlijke schaalvergroting van gemeenten binnen Holland Rijnland en de samenwerking in de Bollenstreek en Rijnstreek. De ambtelijke samenwerking binnen de Leidse regio draagt bij aan het delen en uitwisselen van kennis en kunde.

1.4 Portefeuillehouders stemmen voor de belangrijkste onderwerpen voorafgaand aan regionale vergaderingen met elkaar hun standpunten af

Binnen de verschillende samenwerkingsverbanden kan Leiderdorp alleen maar resultaten boeken als de meerderheid van de vergadering het eens is met het Leiderdorpse standpunt. Daarvoor is het nodig dat er coalities worden gevormd. Daarbij wordt

in eerste instantie gestreefd naar het bereiken en uitdragen van een gezamenlijk Leidse regio standpunt en ondersteuning van elkaars standpunten zodat onze belangen beter behartigd worden.

2.1 De strategische belangen die het schaalniveau van de Leidse regio overstijgen worden behartigd op de schaal van Holland Rijnland

Het samenwerkingsverband Holland Rijnland zet zich in voor de behartiging van de regionale (sub)belangen aan de grote overlegtafels op Provinciaal, Zuidvleugel en metropool/Randstadniveau. De strategische belangen die Leiderdorp niet zelf kan behartigen omdat zij niet aan de juiste overlegtafels een plaats krijgt, kunnen via Holland Rijnland behartigd worden. De subregio Leidse regio zal zich voor strategische onderwerpen voor de Leidse regio cq Leiderdorp ontwikkelen als een afstemmingsplatform voorafgaand aan de afstemming op Holland Rijnlandniveau. De Leidse regio zal veel meer dan voorheen als gezamenlijke belangenbehartiger voor de Leidse regio gemeenten op moeten treden. Leiden is voor de regio de centrumgemeente.

2.2 De richtinggevende discussie over de positie en taken van Holland Rijnland tussen de metropoolregio's wordt afgerond

In 2014 is de discussie over de herpositionering van Holland Rijnland (project #kracht15) op het niveau van Holland Rijnland afgerond. De gemeenteraden nemen in het eerste halfjaar van 2015 een gelijkkluidend besluit, zodat gestart kan worden met de omvorming van de organisatie van het samenwerkingsverband. Daarmee wordt ook richting gegeven aan de toekomstige positie en samenwerking in de deelregio's (Bollenstreek, Leidse regio, Rijnstreek). Leiderdorp zet in op een flexibele netwerkorganisatie binnen Holland Rijnland waar geen uitvoerende taken belegd zijn en geen zaken dubbel gedaan worden die elders ook uitgevoerd kunnen worden.

3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd

Leiderdorp wil een belangrijke (leidende) rol blijven spelen in regionale samenwerking. Hiervoor worden bestuurlijke ontwikkelingen actief gevolgd en waar nodig in het belang van Leiderdorp, wordt actief ingezet op sturing.

3.2 Bij de gemeenschappelijke regelingen wordt een discussie gevoerd over de taken die de regeling voor Leiderdorp uitvoert

Vanuit verschillende raden komt de roep om een taakstelling op de kosten die gemeenschappelijke regelingen maken bij hun taakuitvoering. De werkgroep financieel kader gemeenschappelijke regelingen 2015-2018 stelt aan een aantal gemeenschappelijke regelingen een taakstelling voor. Leiderdorp wil dat deze taakstellingen aan de gemeenschappelijke regelingen gepaard gaan met een taakdiscussie. Pas dan kan een financiële taakstelling goed worden ingevuld, zonder kwaliteitsverlies en terugkerende verzoeken voor aanvullende middelen. Om een taakdiscussie te voeren is een meerderheid nodig onder de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zal Leiderdorp het gesprek over de te voeren taakdiscussie aangaan.

3.3 Het Leiderdorps regiomodel wordt voor alle gemeenschappelijke regelingen gebruikt in de Leiderdorps organisatie

Eén van de onderdelen van het leiderdorps regiomodel is de wijze van advisering en delen van informatie met het College, de Raad, het Management en het Ambtelijk Apparaat. Hierdoor ontstaat transparantie en eenduidigheid in advisering en samenhang in de belangen voor Leiderdorp. Bij de advisering voor alle regelingen wordt zoveel mogelijk eenzelfde format gebruikt. Hierdoor krijgt Leiderdorp meer sturing op gemeenschappelijke regelingen waar aan wordt deelgenomen.

3.4 Vertegenwoordigers van Leiderdorp in gemeenschappelijke regelingen zoeken voorafgaand aan de vergaderingen draagvlak voor keuze en standpunten bij andere deelnemers

Samenwerken heeft ook een keerzijde: de aansturing (opdrachtgeverschap) voor de uit te voeren taak komt bij meerdere gemeenten te liggen en kan zo verwateren. Zeker bij hele grote samenwerkingsverbanden (veiligheidsregio Hollands Midden, regionale gezondheidsdienst Midden Holland, Omgevingsdienst West Holland) is dit het geval. Wij versterken de aansturing, zodat de samenwerkingsverbanden zich weer gestuurd weten door hun eigenaren: de gemeenten. Daarvoor zullen wij afstemmen met andere gemeenten. Daarbij zullen wij ook voorafgaand aan vergaderingen draagvlak zoeken voor onze keuzes en standpunten, zodat wij onze doelstelling bereiken.

6B Bestuur en dienstverlening

Inleiding

De gemeente wordt hét portaal van de overheid. De gemeentewinkel is verantwoordelijk voor de dienstverlening aan burgers, ondernemers en instellingen. Wij werken om de dienstverlening aan de burgers, ondernemers en instellingen gemakkelijker, minder bureaucratisch en transparanter te maken.

Dit gebeurt o.a. door het koppelen van gegevens van verschillende overheidsinstanties, zowel interne als externe partijen. Op deze manier willen wij tevens de administratieve lasten voor burgers, ondernemers en instellingen verminderen.

Doel	Betere dienstverlening	
SMART doel	1. Het Serviceplein (Klant Contact Centrum) in de gemeente Leiderdorp is dé ingang voor vragen van burgers, ondernemers en instellingen. In een groeimodel werkt de gemeente toe naar een volwaardig Serviceplein dat per 1 januari 2018 functioneert volgens de normen van programma 'Antwoord@', fase 4. In de dienstverlening bieden we service voor burgers, ondernemers en instellingen bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie.	2. De kwaliteit van de dienstverlening wordt door de klant minimaal beoordeeld op 7,6.
Activiteiten 2015	1.1 Het verder doorontwikkelen van het Serviceplein.	2.1 Klanttevredenheid handhaven of verbeteren tov. 2014.
	1.2 Het verder doorontwikkelen van de beoogde medewerkers 1e lijnsdienstverlening van het Serviceplein.	2.2 Onderzoeken of reisdocumenten thuisbezorgd kunnen worden.
		2.3 Op 18 maart 2015: Provinciale statenverkiezingen voor het eerst gecombineerd met de Waterschapsverkiezingen
Prestatie-indicator	Aantal vragen dat door iedere medewerker beantwoord kan worden;	Kwaliteitshandvest en servicenormen en uitkomst KTO (Benchmarking Publiekszaken).
	Aantal klantvragen dat binnen komt bij het Serviceplein;	
	Aantal klantvragen dat afgehandeld wordt door het Serviceplein.	

Wat willen we bereiken?

1. Het Serviceplein (Klant Contact Centrum) in de gemeente Leiderdorp is dé ingang voor vragen van burgers, ondernemers en instellingen.

2. De kwaliteit van de dienstverlening wordt door de klant minimaal beoordeeld op 7,6

De dienstverlening wordt ingericht vanuit het perspectief van de klant. Dat betekent dat burgers, ondernemers en instellingen op een eenvoudige en klantgerichte wijze toegang hebben tot de gemeentelijke overheid in haar hoedanigheid als dienstverlener.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Het verder doorontwikkelen van het Serviceplein

Om op 1 januari 2018 een volwaardig Serviceplein te hebben, zijn al verschillende activiteiten in gang gezet (bijv. het werken op afspraak). In september 2014 is hiervoor een Inrichtingsplan Serviceplein vastgesteld. We ontplooiën activiteiten zoals het realiseren van een laagdrempelige, klantgerichte website waar producten en diensten af te nemen zijn en een goede productendienstencatalogus en kennisbank om klantvragen goed te kunnen beantwoorden. Ook het opstellen van een dienstverleningsconcept, kanaalstrategie en kanaalsturing maken hier onderdeel van uit.

Ten behoeve van het Serviceplein wordt een Klantcontactstelsel (KCS) ingevoerd. Met een upgrade van de telefooncentrale (o.a. om managementinformatie en -rapportages te kunnen genereren) kan het Serviceplein beter gefaciliteerd worden. Daarnaast wordt in het Atrium een digitale servicecorner ingericht waar klanten digitaal producten kunnen aanvragen.

1.2 Het verder doorontwikkelen van de beoogde medewerkers 1e lijnsdienstverlening van het Serviceplein

De medewerkers zijn in 2014 gestart met de opleiding tot Serviceplein medewerker en ronden de opleiding in juli 2015 af. Hiermee beschikt het Serviceplein medio 2015 over gediplomeerde medewerkers.

2.1 Klanttevredenheid handhaven of verbeteren t.o.v. 2014

In 2015 zal de Benchmarking Burgerzaken opnieuw plaats vinden. In 2014 is t.a.v. de klanttevredenheid een 7,9 behaald. Het streven is de dienstverlening op een dusdanig peil te brengen dat het in 2014 behaalde resultaat zal worden geëvenaard. Het Serviceplein maakt momenteel echter een doorontwikkeling van de 1e lijnsdienstverlening door. Dit proces kan van invloed zijn op de score van de klanttevredenheid, waardoor het in 2014 behaalde resultaat in 2015 wellicht (nog) niet haalbaar is.

2.2 Onderzoeken of reisdocumenten en rijbewijzen thuisbezorgd kunnen worden

Bij een aantal gemeenten is een pilot geweest m.b.t. het thuisbezorgen van reisdocumenten en rijbewijzen. De pilot is succesvol gebleken. Onderzocht zal worden of deze service ook voor Leiderdorp een meerwaarde kan hebben.

2.3 Provinciale statenverkiezingen voor het eerst gecombineerd met de Waterschapsverkiezingen

Op 18 maart 2015 vinden de Provinciale statenverkiezingen en Waterschapsverkiezingen plaats. De voorbereidingen m.b.t. deze verkiezingen beginnen in het 4e kwartaal van 2014. De kandidaatstelling is op 2 februari 2015. Deze verkiezingen vinden voor het eerst gezamenlijk plaats.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Klanttevredenheid	7,9	7,7	7,7	7,8	7,9	7,9
Beantwoording van de klantvragen zijn niet afhankelijk van een individuele medewerker	-	-	-	90%	90%	90%
Aantal klantvragen dat binnen komt bij het Serviceplein	-	-	-	70%	100%	100%
Aantal afgehandelde klantvragen via Serviceplein	65%	70%	70%	70%	80%	80%

6C Openbare orde en veiligheid

Inleiding

Wij willen het veiligheidsniveau voor de bewoners en bezoekers van Leiderdorp behouden in objectief en subjectief opzicht en waar mogelijk verhogen. Dit doen wij door het voeren van integraal veiligheidsbeleid, waarbij de gemeente de regiefunctie vervult. Een middel om dit te bereiken is toepassing van de methode Kernbeleid Veiligheid, waarbij het veiligheidsterrein wordt ingedeeld in verschillende beleidsvelden. Het is noodzakelijk partijen binnen de samenleving van Leiderdorp en daarbuiten te betrekken bij het veiligheidsbeleid, waarbij ieder invulling geeft aan de eigen rol en verantwoordelijkheid.

Doel	Het huidige hoge veiligheidsniveau voor bewoners en bezoekers van Leiderdorp behouden en waar mogelijk verhogen, zowel in objectief als in subjectief opzicht.			
SMART doel	1. Vermindering van inbraak, diefstal en geweld en daarmee versterking van de veiligheid(sgevoelens).	2. Hinderlijk en overlastgevend gedrag verminderen, met name bij individuele en groepen jongeren. ¹	3. De veiligheid bevorderen in en nabij scholen.	4. Verminderen van geluidsoverlast door inzet van toezicht en handhaving.
Activiteiten 2015	1.1 Voortzetten van activiteiten en maatregelen tegen inbraak.	2.1 Versterking van de samenwerking van veiligheidspartners door verdere vormgeving van de ketenstructuur.	3.1 Registratie en signalering stimuleren en monitoren ten behoeve van te nemen maatregelen op scholen, maar ook i.r.t. de openbare ruimte. Samenwerking is ook hier een sleutelbegrip.	4.1 Handhaven van overlast door vuurwerk.
	1.2 Diefstal van en uit voertuigen tegengaan.	2.2 Fysiek en sociaal de ruimte en grenzen voor jongeren bepalen.		
	1.3 Geweldstoename analyseren en waar mogelijk tegengaan.	2.3 Weerbaarheid van jongeren vergroten.	3.2 Fysieke- en parkeerproblemen rondom scholen projectmatig aanpakken.	4.2 Doen van geluidsmetingen.
Prestatie-indicator	Aantal incidenten inbraak: - diefstal / inbraak woning - diefstal / inbraak box, garage, schuur, tuinhuis - overige diefstal / inbraak	Aantal overlastgevende jeugdgroepen	Aantal incidenten: - Inbraak school - diefstal in / uit school - incidenten en overlastmeldingen: 'parkeren rondom scholen'	Aantal meldingen in de meldesk met betrekking tot geluidsoverlast. De inzet is een afname van 10%.
	Aantal incidenten diefstal: - diefstal uit / vanaf motorvoertuig - diefstal van motorvoertuigen - diefstal brom- snor-, fietsen	Aantal verwijzingen naar bureau Halt		
	Slachtofferschap vermogensdelicten	Aantal incidenten vandalisme/baldadigheid		
	Incidenten geweld mishandeling (fysiek)	Aantal incidenten overlast jeugd		
	bedreiging (psychisch) zeden (geweld)	Aantal incidenten: - bezit harddrugs - bezit softdrugs - openbare dronkenschap		
	incidenten overval			
	incidenten huiselijk geweld slachtoffer geweldsdelicten			

¹ Zoals ook is terug te vinden in het preventie en handavingsplan alcohol - uitvloeisel van de Drank- en horecawet - zijn jongeren ook zélf strafbaar indien zij in een horecagelegenheid of op de openbare weg in het bezit zijn van alcoholhoudende drank. Dit zal de komende tijd de nodige aandacht krijgen.

Wat willen we bereiken?

1. Vermindering van inbraak, diefstal en geweld en daarmee versterking van de veiligheid(sgevoelens)

Criminaliteit op het gebied van vermogens- en gewelddelicten waar onder specifiek woninginbraken, geweldsdelicten, auto-inbraken en fietsendiefstallen, terugdringen en daarmee de veiligheid vergroten en het gevoel van veiligheid in de samenleving versterken.

2. Hinderlijk en overlastgevend gedrag verminderen, met name bij individuele en groepen jongeren

Hinderlijk en overlastgevend gedrag terugdringen door vanuit een gedegen ketenstructuur duidelijk en consequent grenzen te stellen, op wijk- en buurtniveau beter en sneller in te spelen op de behoeften van jongeren en de perceptie van hinder en overlast te verbeteren waarbij overmatig alcohol en drugsgebruik wordt tegengegaan met behulp van een stringent handhavings- en voorlichtingsbeleid waarbij ouders/verzorgers betrokken worden.

3. De veiligheid bevorderen in en nabij scholen.

Vanuit een gezamenlijke inspanning met het schoolbestuur, ouders en veiligheidspartners de onveiligheid in en nabij scholen verder terugdringen door op een proactieve wijze, en waar nodig en mogelijk, met repressieve maatregelen de veiligheid rondom scholen te verbeteren. Ook bij programma 4 wordt hier aandacht aan besteed (smartdoel 3, activiteiten 3.1 en 3.2).

4. Door inzet van toezicht en handhaving verminderen van geluidsoverlast in de openbare ruimte

Om geluidshinder te voorkomen, heeft de gemeente regels gesteld. Als geluidsoverlast wordt ervaren, kunnen op afroep de BOA's van de gemeente of van de Omgevingsdienst geluidsmetingen verrichten.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Voortzetten van activiteiten en maatregelen tegen inbraak.

Afgelopen jaren is de nodige inzet gepleegd op het terugdringen van het aantal inbraken. Met de betrokken partners wordt de aanpak voortgezet. Hierin kunnen bewoners zelf nog steeds veel doen, maar ook gemeente, politie en bijvoorbeeld de woningbouwvereniging zullen hierbij hun rol moeten (blijven) spelen. Te denken valt aan verdere stimulering van het gebruik van het Keurmerk veilig wonen of het geven van informatie en voorlichting.

1.2 Diefstal van- en uit voertuigen tegengaan.

Nationaal en internationaal wordt onderzoek gedaan op het terrein van de autodiefstallen, maar ook zijn er lokaal maatregelen te bedenken. Zo kunnen mensen zelf iets doen aan diefstal uit de auto, maar kan de politie ook lokauto's inzetten. Fietsen en brommers worden veelal uit schuurtjes gestolen. Registratie, maar ook goed afsluiten van rijwielen zijn voor de hand liggende maatregelen. Indien een ieder weet wat hij of zij kan doen, is de kans op succes groter.

1.3 Geweldstoename analyseren en waar mogelijk tegengaan.

Behalve meer inzicht in de oorzaken, zal ook verdere samenwerking van verschillende veiligheidspartners er toe bijdragen dat het aantal geweldsdelicten kan worden teruggedrongen. Veiligheid en zorg liggen in elkaars verlengde. Versterken van de samenwerking in de veiligheidsketen en verbinding met de zorgketen zijn onontbeerlijk. Als mensen bijvoorbeeld na detentie terug komen in de gemeente, zal begeleiding de kans op recidive verminderen. Goede afstemming en samenwerking tussen beide ketens zal de veiligheid ten goede komen.

2.1 Versterking van de samenwerking van veiligheidspartners door verdere vormgeving van de ketenstructuur.

Hinder en overlast zijn subjectieve begrippen. Door de problematiek op wijk- en buurtniveau te benaderen, kunnen jongeren, omwonenden en professionals constructief met elkaar in gesprek gaan. Zo kan overlast worden voorkomen of teruggedrongen. Goed contact tussen jongerenwerk, scholen, politie en bijvoorbeeld het CJG kan ten goede komen aan probleemsignalering en preventief handelen, nog voor er sprake is van overlast. Als er toch sprake is van overlast of zelfs criminaliteit moet ook dit in goede afstemming met betrokken partijen worden aangepakt.

In het kader van de Drank en Horeca Wet wordt uitvoering gegeven aan het Preventie en Handhavingsplan Alcohol. Dit plan biedt een integrale aanpak om overmatig alcoholgebruik bij jongeren in de gemeente Leiderdorp te voorkomen, wat bijdraagt aan de

leefbaarheid en minder alcohol gerelateerde overlast. Toezicht en handhaving vormen het sluitstuk van het beleidsproces en zien we als het laatste stadium om ervoor te zorgen dat de Drank- en Horecawet wordt nageleefd.

2.2 Fysiek en sociaal de ruimte en grenzen voor jongeren bepalen.

Jongeren ontmoeten elkaar en zoeken en vinden elkaar vaak op straat. Plekken waar zij elkaar ontmoeten en de inrichting van deze plekken kan positieve (of negatieve) gevolgen hebben voor hoe omwonenden, maar ook de jongeren zelf, het gebruik van de ontmoetingsplekken ervaren. Goed contact helpt bij het accepteren en tolereren van verschillende partijen.

Om alcohol- en drugsgebruik tegen te gaan is een samenhangende aanpak vereist. Er zal aandacht moeten zijn voor preventie - voorlichting op scholen is van het grootste belang - , maar ook moet er aandacht zijn voor toezicht en handhaving. In dat kader is medio 2014 een preventie en handavingsplan alcohol vastgesteld, waarbij de samenhangende aanpak is geschetst, gericht op gematigd alcoholgebruik. Onder regie van de gemeente worden betrokken partners samengebracht om ongewenst gebruik van alcohol, maar ook drugs, zoveel mogelijk in te dammen.

2.3 Weerbaarheid van jongeren vergroten.

Er is ontegenzeggelijk een relatie tussen jeugdoverlast en groepsgedrag. Jongeren gedragen zich in een groep vaak anders dan zij individueel doen. Groepsdruk is een belangrijke motivator voor grensoverschrijdend gedrag. Door jongeren meer inzicht te geven in de werking van machtsverhoudingen en de consequenties in een groep, kan dit een positieve uitwerking hebben.

3.1 Registratie en signalering stimuleren en monitoren ten behoeve van te nemen maatregelen op scholen, maar ook i.r.t. de openbare ruimte. Samenwerking is ook hier een sleutelbegrip.

De veiligheid bevorderen in en nabij scholen, vereist de nodige samenwerking door de verschillende partners. Zo dienen scholen zelf, maar zeker ook ouders, gemeente, politie, leerplicht, jongerenwerk, jongeren, OM, etc., hun eigen rol te spelen. Scholen kunnen zorgen voor betere registratie van gegevens die inzicht kunnen bieden in eventuele knelpunten, zodat zij zelf, maar ook partners hierin eerder en effectiever kunnen optreden. Alert optreden van bijvoorbeeld leerplicht en een actieve rol van Halt of politie kan in preventief opzicht de nodige voordelen opleveren.

3.2 Fysieke- en parkeerproblemen rondom scholen projectmatig aanpakken.

Fysieke veiligheid en met name parkeerproblematiek zorgen, zo blijkt uit de veiligheidsanalyse, voor de nodige hoofdbrekens. Ook hier geldt dat een ieder hierin een eigen rol heeft. Een goede gezamenlijke aanpak, ook in relatie tot ons *Beheer openbare ruimte* (programma 4) en in combinatie met strikte handhaving moet tot veiligere situaties leiden.

4.1 Handhaven van overlast door vuurwerk.

Gerichte acties - met name rond de jaarwisseling - door met name politie en BOA's moeten leiden tot een vermindering van overlast door vuurwerk.

4.2 Doen van geluidsmetingen.

Voor wat betreft andere vormen van geluidsoverlast wordt ingezet op het verrichten van geluidsmetingen. Deze kunnen worden verricht door de BOA's van de gemeente of door de Omgevingsdienst. Bij geconstateerde overtredingen wordt overgegaan tot handhaving.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Aantal incidenten inbraak:						
diefstal / inbraak woning	122	100(-)	100(-)	100(-)	100(-)	100(-)
diefstal / inbraak box, garage, schuur, tuinhuis	29	20(-)	20(-)	20(-)	20(-)	20(-)
overige diefstal / inbraak	159	150(-)	150(-)	150(-)	150(-)	150(-)
Aantal incidenten diefstal:						
diefstal uit / vanaf motorvoertuigen	177	150(-)	150(-)	150(-)	150(-)	150(-)
diefstal van motorvoertuigen	28	20(-)	20(-)	20(-)	20(-)	20(-)
diefstal brom- snor-, fietsen	128	100(-)	100(-)	100(-)	100(-)	100(-)
slachtofferschap vermogensdelicten	13%	8%(-)	8%(-)	8%(-)	8%(-)	8%(-)
incidenten geweld mishandeling (fysiek)	40	30(-)	30(-)	30(-)	30(-)	30(-)
bedreiging (psychisch) zeden (geweld)	64	50(-)	50(-)	50(-)	50(-)	50(-)
incidenten overval	1	0	0	0	0	0
incidenten huiselijk geweld slachtoffer geweldsdelicten	30	20(-)	20(-)	20(-)	20(-)	20(-)
Aantal incidenten:						
Aantal overlastgevende jeuvgroepen	0	0	0	0	0	0
Aantal verwijzingen naar bureau Halt	28	25(-)	25(-)	25(-)	25(-)	25(-)
Aantal incidenten vandalisme/ baldadigheid	14	10(-)	10(-)	10(-)	10(-)	10(-)
Aantal incidenten overlast jeugd	200	200(-)	170(-)	170(-)	170(-)	170(-)
Aantal incidenten:						
bezit harddrugs	0	0	0	0	0	0
bezit softdrugs	0	0	0	0	0	0
openbare dronkenschap	0	0	0	0	0	0
Aantal incidenten:						
Inbraak school	3	1(-)	1(-)	1(-)	1(-)	1(-)
diefstal in / uit school	3	1(-)	1(-)	1(-)	1(-)	1(-)
incidenten en overlastmeldingen: 'parkeren rondom scholen'	-	-	-	-	-	-
Aantal meldingen in meldsysteem	-	50	45(-)	40(-)	36(-)	32(-)

6D Brandweer en rampenbestrijding

Inleiding

Wij willen een krachtige brandweerorganisatie die voor ons effectief en efficiënt het hoofd kan bieden aan ingewikkelde en ingrijpende incidenten. De regionale brandweer in Holland Midden voert voor ons de taken uit. Het werkgebied van de Brandweer Hollands Midden bestrijkt het noordelijk deel van de provincie Zuid-Holland en strekt zich uit van de Duin- en Bollenstreek in het noorden en via het Groene Hart naar de Krimpenerwaard in het zuiden en telt ruim 750.000 inwoners

Doel	Op gebied van brandveiligheid en rampenbestrijding zorgen voor goed opdrachtgeverschap richting de regionale brandweer, opdat deze zoveel mogelijk risico's voorkomen en zij in geval van calamiteiten goed voorbereid zijn en in de repressie adequaat hulp bieden aan mens en dier.
SMART doel	1. Goed opdrachtgeverschap, zodat de regionale brandweer de taken voor Leiderdorp op een goede manier uitvoert.
Activiteiten 2015	1.1 Optimaliseren van het proces van advisering, dat betekent samenwerken en afstemmen met de brandweer, in de rol van veiligheidspartner én opdrachtgever ten behoeve van de veiligheid.
	1.2 In het kader van de crisisbeheersing hebben brandweer en gemeente eigenstandige taken, waarbij goede afstemming onontbeerlijk is.
	1.3 De repressie is puur een brandweeraangelegenheid. De gemeente ziet toe op goede uitvoering door de brandweerorganisatie m.b.t. repressie en nazorg: hulp bieden aan mens en dier.
Prestatie-indicator	Adequate advisering ten aanzien van de brandveiligheid.

Wat willen we bereiken?

Wij willen:

1. *Goed opdrachtgeverschap, zodat de regionale brandweer de taken voor Leiderdorp op een goede manier uitvoert.*
Dat betekent dus dat we er op toezien dat de brandweerorganisatie een goede uitvoering geeft aan de taken die onderdeel uitmaken van de veiligheidsketen: proactie, preventie: tijdig voorkomen van risicovolle situaties; preparatie: voorbereid zijn om snel en vakbekwaam te kunnen reageren bij incidenten en crises.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Optimaliseren van het proces van advisering ten behoeve van de veiligheid.

De adviesstructuur optimaliseren, zodat helder is hoe advies- en toezichttaken worden uitgevoerd, ten behoeve van de brandveiligheid (en crisisbeheersing).

In samenwerking met de regionale brandweer zorgen we ervoor dat er tijdig maatregelen worden geformuleerd en controles worden uitgevoerd, om de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen en te verbeteren. De brandweer adviseert en er wordt gecontroleerd.

1.2 In het kader van de crisisbeheersing hebben brandweer en gemeente eigenstandige taken, waarbij goede afstemming onontbeerlijk is.

De regionale brandweer is de uitvoeringsorganisatie en dient er voor te zorgen dat zij goed is voorbereid, om adequaat op te treden bij incidenten en crises. Ook de gemeentelijke crisisorganisatie heeft taken, zowel op bestuurlijk, ambtelijk als uitvoerend niveau. Samenwerking door de verschillende kolommen is noodzakelijk.

1.3 De gemeente ziet toe op goede uitvoering door de brandweerorganisatie m.b.t. repressie en nazorg: hulp bieden aan mens en dier.

De repressie is puur een brandweeraangelegenheid, maar de gemeente is opdrachtgever en ziet toe op goede uitvoering. De burgemeester is lid van het AB en het DB en oefent zo invloed uit op de veiligheidsregio HM.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Adequate advisering ten aanzien van de brandveiligheid	100%	-	100%	100%	100%	100%

Wat mag het kosten?

6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 6A Algemene regionale samenwerking	Lasten	1.407	1.386	1.820	980	979	980
	Baten	-7	0	0	0	0	0
Saldo		1.400	1.386	1.820	980	979	980
PROG 6B Bestuur en dienstverlening	Lasten	9.981	9.880	9.344	9.039	8.722	8.420
	Baten	-906	-877	-896	-906	-906	-906
Saldo		9.075	9.003	8.448	8.132	7.815	7.513
PROG 6C Openbare orde en veiligheid	Lasten	336	424	433	437	437	437
	Baten	-12	-8	-8	-8	-8	-8
Saldo		324	416	425	429	429	429
PROG 6D Brandweer en rampenbestrijding	Lasten	1.336	1.481	1.553	1.552	1.555	1.636
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		1.336	1.481	1.553	1.552	1.555	1.636
Programma	Lasten	13.060	13.170	13.150	12.008	11.692	11.472
	Baten	-926	-885	-904	-914	-914	-914
Saldo van baten en lasten		12.134	12.285	12.246	11.094	10.778	10.558
Reserves	Toevoeging	2.306	511	63	74	76	78
	Onttrekking	-3.994	-1.559	-1.587	-778	-716	-699
Mutaties reserves		-1.688	-1.048	-1.524	-704	-640	-620
Resultaat		10.447	11.237	10.722	10.390	10.138	9.937

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 434.000 nadelig

In 2015 is de 2e tranche aan het Regionaal investeringsfonds opgenomen van € 755.000. In 2014 wordt de laatste bijdrage betaald voor de Oude Rijnzone. De lasten in 2015 zijn derhalve € 300.000 lager.

B. Verschil ten opzichte van 2014 € 555.000 voordelig

- De kosten van voormalig personeel zijn in 2015 € 115.000 lager.
- Conform resultaatbestemming 2013 (begrotingswijziging 8 in 2013) is in 2014 € 118.000 beschikbaar voor organisatievernieuwing. In deze zelfde resultaatbestemming is ook eenmalig € 25.000 beschikbaar gesteld voor opleidingen in 2014 voor de nieuwe organisatie.
- Conform begroting 2012 zijn oplopende efficiencymaatregelen opgenomen op o.a. de loonkosten van de afdeling Concernzaken, facilitaire dienstverlening en op de materiele budgetten. Hierdoor dalen de lasten in 2015 met € 139.000.
- In 2014 zijn incidentele ict-uitgaven geraamd voor modernisering van het GBA en ontwikkeling gemeentelijke website. De lasten in 2015 zijn daardoor € 85.000 lager.
- In 2015 vindt de 4-jaarlijkse bestuurskrachtmeting plaats waarvoor € 50.000 is geraamd.
- In 2014 was er een incidenteel hoger publiciteitsbudget vanwege de gemeenteraadsverkiezingen. De lasten in 2015 zijn daardoor € 25.000 lager.
- In 2014 hebben twee afzonderlijke verkiezingen (gemeenteraad en Europees Parlement) plaatsgevonden, in 2015 vindt er één verkiezing (Provinciale staten gecombineerd met waterschap) plaats. De lasten in 2015 zijn daardoor € 28.000 lager.
- In 2015 dalen de loonkosten verder ten opzichte van 2014 met € 45.000. Vanaf half 2014 bestaat het college uit 3 wethouders.

C. Verschil ten opzichte van 2014 € 9.000 nadelig
Geen mutaties > € 50.000

D. Verschil ten opzichte van 2014 € 72.000 nadelig

De bijdrage aan de Veiligheidsregio Hollands Midden is in 2015 € 67.000 hoger. Tot en met 2012 was de verdeling gebaseerd op historische kosten. Verdeling vindt nu plaats op basis van de algemene uitkering. De hogere bijdrage is verspreid over de periode 2013-2015. Leiderdorp was destijds niet voor maar kreeg in het Algemeen Bestuur geen instemming van de overige leden.

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

Conform de kadernota 2013 is vanaf 2016 een taakstelling van € 140.000 geraamd op de samenwerkingsverbanden. In 2015 was de taakstelling € 70.000.

Er zijn de komende jaren taakstellingen opgenomen op de kosten van het informatiebeleidsplan, enkel de verplichte taken zijn opgenomen.

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 6 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserve programma 6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-1.100	0	0	0	0	0
Saldo		-1.100	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve begraafplaats	Toevoeging	0	0	63	74	76	78
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	0	63	74	76	78
Rekenkamer	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-6	0	0	0	0	0
Saldo		-6	0	0	0	0	0
Voormalig personeel	Toevoeging	17	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-224	-143	-28	-4	-4	-4
Saldo		-207	-143	-28	-4	-4	-4
Jaarafsluiting programma 6	Toevoeging	218	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-218	0	0	0	0
Saldo		218	-218	0	0	0	0
Egalisatie exploitatielasten programma 6	Toevoeging	85	487	0	0	0	0
	Onttrekking	-613	-267	-233	-203	-140	-123
Saldo		-527	220	-233	-203	-140	-123
Regionale investeringsfonds RIF	Toevoeging	755	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-571	-571	-1.326	-571	-571	-571
Saldo		184	-571	-1.326	-571	-571	-571
Regionalisering	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-270	-59	0	0	0	0
Saldo		-270	-59	0	0	0	0
Informatiebeleidsplan	Toevoeging	131	23	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 6 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Saldo		131	23	0	0	0	0
Gemeensch. regeling Oude Rijnzone prog 6	Toevoeging	1.100	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-348	-300	0	0	0	0
Saldo		752	-300	0	0	0	0
Resultaat voorgaand jaar pr 6	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-862	0	0	0	0	0
Saldo		-862	0	0	0	0	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 6		-1.688	-1.048	-1.524	-704	-640	-620

Egalisatiereserve begraafplaatsen

Door een efficiencyslag op de uren bij de begraafplaats en de ingevoerde tariefsverhoging wordt er een voordeel verwacht. Deze wordt toegevoegd aan deze egalisatiereserve.

Voormalig personeel

De kosten van voormalig personeel lopen terug, deze zijn conform de huidige afspraken begroot. Ten opzichte van 2014 is de onttrekking € 115.000 lager.

Egalisatie exploitatielasten

Onttrekking in verband met de nieuwbouw van het gemeentehuis.

Regionaal investeringsfonds

Betreft de vaste jaarlijkse onttrekking aan het RIF. Conform raadsbesluit wordt in 2015 een onttrekking van € 755.000 geraamd voor de 2e tranche RIF.

Programma 7 : Grondontwikkeling

7A Grondontwikkeling algemeen

Inleiding

De gemeente heeft nog verschillende gronden en opstallen in eigendom waar ze geen bestemming (meer) voor heeft. Deze locaties worden herontwikkeld voor onder andere woningbouw, maar bijvoorbeeld ook een supermarkt naast het zwembad de Does. Voor deze locaties wordt een ontwikkelingskader opgesteld (zie programma 5A) en vervolgens worden de gronden in ontwikkeling gebracht. Meestal gebeurt de ontwikkeling door een andere partij als gevolg van een aanbesteding of samenwerkingsovereenkomst.

Doel	Herbestemming leegkomende locaties		
SMART doel	1. Afsluiten van overeenkomsten om medewerking te verlenen aan de (ruimtelijke) procedures om de gewenste ontwikkeling op leeggekomen locaties te realiseren	2. Uitwerken schetsplan tot definitief ontwerp	3. Doorlopen ruimtelijke procedures om de ontwikkeling mogelijk te maken. Dit kan met een bestemmingsplan of een afwijkingsprocedure
Activiteiten 2015	1.1 Afsluiten van overeenkomst voor de ontwikkeling van de locatie Driemaster	2.1 Uitwerken schetsplan Amaliaplein	3.1 Vaststellen verklaring van geen bedenkingen (vvgb) door raad Amaliaplein
		2.2 Uitwerken schetsplan Driemaster	
Prestatieindicatoren	Collegebesluit voor afsluiten overeenkomsten		
	Uitwerken Schetsplan		
	Vaststellen verklaring van geen bedenkingen door raad		
	Verlenen van vergunningen door college		
	Verkoop en overdracht gronden		
	Bouw / realisatie		

Wat willen we bereiken?

1. Afsluiten van overeenkomsten

Nadat randvoorwaarden en kaders zijn opgesteld kan het project van start. Daarvoor moet met de ontwikkelende partij een overeenkomst worden gesloten waarin ook de verkoop van gronden is geregeld. Tevens is de overeenkomst nodig om medewerking te kunnen verlenen aan de (ruimtelijke) procedures.

2. Uitwerken schetsplan tot definitief ontwerp

Op basis van de meegegeven randvoorwaarden maakt de ontwikkelende partij een concreet plan. Dit plan wordt in samenspraak met de omgeving gemaakt en door de gemeente getoetst aan de meegegeven kaders.

3. Doorlopen ruimtelijke procedures om de ontwikkeling mogelijk te maken.

Meestal past de ontwikkeling niet in het bestemmingsplan. Het plan kan dan mogelijk worden gemaakt met een nieuw bestemmingsplan of een afwijkingsprocedure. De ontwikkelende partij levert de onderbouwing met bijbehorende onderzoeken om de (ruimtelijke) procedures te doorlopen.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Afsluiten van overeenkomst voor de ontwikkeling van de locatie Driemaster

De ontwikkelingsvisie met scenario's voor de locatie Driemaster zal begin 2015 gereed zijn. In de scenario's worden ook woningen voor starters en/of ouderen betrokken. Op basis van deze ontwikkelmogelijkheden zal met ontwikkelende partij(en) een overeenkomst worden opgesteld voor de verkoop en exploitatie van de gronden.

2.1 Uitwerken schetsplan Amaliaplein

Het project Amaliaplein heeft door de wijzigingen in de Verordening Ruimte van de provincie veel vertraging opgelopen. De uitwerking van het ontwerp en het participatieproces kon daarom in 2014 slechts beperkt plaatsvinden. In 2015 pakken we de draad weer op wanneer met de regio en provincie de voorwaarden van de Verordening nader zijn ingevuld.

2.2 Uitwerken schetsplan locatie Driemaster

Wanneer de uit de scenario's een ontwikkelrichting is gekozen en met de ontwikkelende partij afspraken zijn gemaakt kan het ontwerp worden uitgewerkt. De gemeente heeft daarin een actieve rol en begeleid ook de participatie van de omgeving.

3.1 Vaststellen verklaring van geen bedenkingen door de raad voor Amaliaplein

Het definitieve ontwerp van de ontwikkeling wordt met een ruimtelijke onderbouwing voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad wordt gevraagd het project toe te voegen aan de categorie gevallen 'waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen vereist is' zodat de verdere procedure snel kan verlopen.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Collegebesluit voor afsluiten overeenkomsten	Amaliaplein	100%	100%			
	Driemaster					
Uitwerken Schetsplan	Amaliaplein		100%			
	Driemaster		100%			
Vaststellen vvgb of bestemmingsplan door raad	Amaliaplein	100%	100%	100%		
	Driemaster		50%			
Verlenen van vergunningen door college	Amaliaplein	100%	100%	100%		
	Driemaster			100%		
Verkoop en overdracht gronden	Amaliaplein		50%	100%		
	Driemaster		50%	100%		
Bouw/oplevering	Amaliaplein		start	100%	100%	
	Driemaster			start		

7B Grondontwikkeling Centrumplan

Inleiding

Het project Centrumplan heeft als hoofddoel het realiseren van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat in Leiderdorp. Kloppend hart van Leiderdorp.

Dat doen wij o.a. door het realiseren van een levendiger centrum met een groter aantal openbare functies en het aantrekkelijker maken om te verblijven in het gebied door opwaardering van de openbare ruimte en uitbreiding van het winkelareaal.

Doel	Door uitbreiding van winkelareaal en het aantrekkelijker maken van het centrumgebied een aantrekkelijker woon- en leefklimaat in Leiderdorp maken	
SMART doel	1. Het ten opzichte van 2010 verbeteren en vergroten van het winkelareaal in Winkelhof in 2015	2. Het openbaar gebied in het centrum uiterlijk in 2017 ten opzichte van 2010 kwalitatief hoogwaardiger in te richten.
Activiteiten 2015	1.1 toetsen en planologisch medewerking verlenen aan gewijzigde plannen	2.1 Uitvoering herinrichting kruispunt Engelendaal/Merelstraat 2.2 in relatie met de gewijzigde bouwplannen Winkelhof inrichtingsplannen van de omgeving aanpassen
Prestatie-Indicator	1. Waardering van bewoners voor het Dorpshart en Winkelhof	
	2. Oplevering openbaar gebied	
	3. Onherroepelijk bestemmingsplan Nieuw Centrum	
	4. Levering bouwrijpe grond aan Wereldhave en overdracht gronden	
	5. Afgifte omgevingsvergunning	
	6. Start bouw	
	7. Oplevering uitbreiding Winkelhof	

Wat willen we bereiken?

1. Winkelhof qua winkelareaal uitbreiden

Door het realiseren van een uitbreiding van Winkelhof en het aantrekkelijker maken van de omgeving wordt het aantrekkelijker om (langer) te verblijven in het centrum. Ook het bestaande deel van Winkelhof zal worden opgeknapt. Van groot belang is ook de uitstraling van het winkelgebied aan de zijde van de Engelendaal. In verband met marktontwikkelingen zal het plan nu gefaseerd worden uitgevoerd en verwachten we in 2015 een uitgewerkt voorstel voor de eerste fase.

2. Het openbaar gebied in het centrum kwalitatief hoogwaardiger in te richten

Rekening houdend met de plannen voor uitbreiding van Winkelhof zal de directe omgeving opnieuw worden ingericht. Doel is om het verblijven in het winkelcentrum en de omgeving aantrekkelijker te maken en dit uiterlijk 2017 te realiseren. Vooruitlopend daarop in ieder geval tijdelijk de omgeving verfraaien.

Bij de hoofdentree aan de Engelendaal zullen de in- en uitrijmogelijkheden aantrekkelijker worden gemaakt met aparte linksafstroken en zal het gehele kruispunt worden vernieuwd met accentuering van de oversteek verlengde Laan van Berendrecht. Ook het kruispunt bij de Heinsiuslaan/Engelendaal wordt verbeterd door middel van een aparte (en verlengde) rechtsafstrook.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 De eigenaar/ontwikkelaar aanspreken op zijn verantwoordelijkheid om spoedig de opwaardering van Winkelhof te realiseren. Desnoods tijdelijke maatregelen treffen ter verbetering van aanzicht en functioneren. Medewerking verlenen aan ontwikkelaar voor ingediende uitbreidings- en verbouwingsplannen voor Winkelhof.

2.1 Uitvoering van de herinrichting van het kruispunt Engelendaal - Merelstraat met o.a. verbetering van de aansluiting Winkelhof en met name de oversteek in het verlengde van de Laan van Berendrecht.

2.2 De eigenaar/ontwikkelaar gaat verder met planvorming voor de uitbreiding van het Winkelcentrum en de omgeving van de uitbreiding, met name het Statendaalderplein en de gemeente gaat dit begeleiden, met omwonenden informeren/overleggen en de plannen toetsen waarna de benodigde vergunningen worden verleend.

Presatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Onherroepelijk bestemmingsplan Nieuw Centrum	13 februari 2013 uitspraak Raad van State Bestemming-splan	principe akkoord met grotere oppervlakte-maat per winkel				
Levering bouwrijp grond aan Wereldhave en overdracht gronden aan Wereldhave	24 mei 2013					
Afgifte omgevingsvergunning	Wacht op aanpassing aanvraag		100%			
Oplevering openbaar gebied		verfraaien oude gemeentehuis-terrein	Realisatie IVVP maatregelen Engelendaal, Heinsiuslaan		Gereed	
Uitbreiding Winkelhof	Uitbreiding later en minder m2		Vergunning en start bouw	Bouw	Oplevering	
Hoogwaardige inrichting verblijfsgebied			Aanleg	Aanleg	Gereed	
Waardering van bewoners voor het Dorpshart en Winkelhof					Enquête	

7C Grondontwikkeling W4

Inleiding

De grondontwikkeling W4 dient voor het genereren van gelden waardoor het mogelijk wordt onze bijdrage van 2012 aan de verlengde verdiepte A4 (gedeeltelijk) terug te verdienen.

We willen dit bereiken door het ontwikkelen van locaties binnen Leiderdorp met het oog op wonen, werken, water en wegen.

Doel	Genereren van een bijdrage voor de verlengde en verdiepte A4	
SMART doel	1. In 2016 hebben wij in het plangebied W4 twee woonlocaties, Plantage en Mauritskwartier (alleen nog kavel M), tot ontwikkeling gebracht die financieel bijdragen aan de verlengde en verdiepte A4.	2. In 2016 hebben wij in het plangebied W4 de werklocatie Bospoort tot ontwikkeling gebracht
Activiteiten 2015	Ontwikkelen Plantage (Oplevering bouwrijpe grond Plantage om woningbouw mogelijk te maken, deels woonrijpmaken)	Druk uitoefenen om te komen tot ontwikkeling Ikea
	Plaatsing kunstwerk (Plantage)	verkoopactiviteiten 3 resterende "paviljoens"
	aanwijzing archeologisch rijksmonument park Plantage	
	Verkoop gronden kavel M (2 of 3 woningen)	
Prestatie-indicator	Inrichting Munnikkenpolder (verlenging huurcontract naar 2015)	
	Opleveren van fietspaden en fietsbruggen	
	Het verplaatsen van de kanovereniging naar de Munnikkenpolder	
	Het woonrijp opleveren van Boomgaardlaan	
	Het afronden van het Groencompensatieplan	
	Opleveren bouwrijpe grond Plantage	
	Opleveren bouwrijpe grond Ikea	
	Opleveren bouwrijpe grond paviljoens	
	Bouwrijp opleveren kavel M Mauritskwartier	
Deels opleveren woonrijp maken incl. plaatsen kunstwerk Plantage		

Wat willen we bereiken?

1. Ontwikkelen twee woonlocaties in 2016

Opbrengsten uit de verkoop van woningbouw kavels dragen bij aan het behalen van het hoofddoel (n.l. kunnen bijdragen aan de verdiepte A4). W4 kent twee woningbouwlocaties, Mauritskwartier en Plantage.

De oorspronkelijke opgave voor Mauritskwartier is in 2012 afgerond. In het Mauritskwartier resteert alleen nog kavel M op de hoek Mauritsingel-Boomgaardlaan. Volgens bestemmingsplan W4 bestemd voor woondoeleinden (voorheen Maatschappelijke doeleinden).

Plantage betreft de realisatie van 23 woningen op locatie Samsomveld en ter plaatse van de voormalige tennisvelden van Van Leeuwen. In februari 2013 is een DSO aan de raad aangeboden en vastgesteld. Naar verwachting kan in 2014 de onderhandelingen over het grondbod worden afgerond. Tegen het bestemmingsplan W4 is beroep aangetekend wat verdragend heeft gewerkt. Naar aanleiding van een tussenuitspraak van de Raad van State in april 2014 heeft de raad het plan nog enigszins aangevuld/gewijzigd in juli 2014. Wij verwachten een (positieve) einduitspraak in najaar 2014. Hierna zal nog een uitwerkingsplan moeten worden vastgesteld (door Burgmeester en wethouders) en zullen vergunningenprocedures voor woningbouw worden opgestart en doorlopen. In 2013 zijn de voorbereiding en de uitvoering van een archeologische opgraving gerealiseerd. Het Rijk gaat in 2015 de procedure doorlopen tot aanwijzing van het park in Plantage tot archeologisch rijksmonument.

2. Ontwikkelen werklocaties in 2016

Opbrengsten uit de verkoop van bouwkavels dragen bij aan het behalen van het hoofdoel (n.l. kunnen bijdragen aan de verdiepte A4). Op Bospoort zijn vier kavels beschikbaar voor ontwikkeling: één voor de vestiging van Ikea en drie voor paviljoens, waarvan één eigendom is van AC restaurants. Ikea heeft de grond vooruitbetaald maar de grond is nog niet geleverd. Verkoop van de overige 2 kavels genereert grondopbrengsten voor de gemeente.

Doel is om zo spoedig mogelijk concrete ontwikkelingen te starten, maar alleen op basis van concrete private initiatieven. In verband met aanhoudende slechte markomstandigheden is er in 2012 voor gekozen om de verwachte opbrengsten af te boeken van kavels 1 en 5 van de werklocatie Vierzicht. De toekomstige ontwikkeling van de kavels blijft echter wel mogelijk. Voor de Paviljoens Bospoort worden opbrengsten in 2016 of 2017 verwacht (duidelijke relatie en in grote mate afhankelijk van komst Ikea).

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Verkoopactiviteiten voor kavel M. Door het gereedkomen van de A4 en Boomgaardlaan zullen de verkoopomstandigheden verbeteren.

1.2 Plantage: Het gebied wordt bouwrijp gemaakt zodat door de projectontwikkelaar woningen kunnen worden gebouwd. Hierna kan in 2015 een start worden gemaakt met het woonrijp maken van het gebied. Ook wordt in 2015 een kunstwerk geplaatst.

2.1 Het opleveren van bouwrijp grond aan Ikea indien niet in 2014 kan worden afgerond. Overleg met Ikea om de komst van Ikea te stimuleren en zonodig meewerken aan procedures afgifte benodigde vergunningen.

2.2 Voortdurend blijven inspanssen met acquisitie van de paviljoens die kunnen verrijzen in het gebied Bospoort.

Prestatie-indicatoren

	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Inrichting Munnikkenpolder (extra huuroopbrengst te verwachten i.v.m. verlenging van 1 jaar van 2014 naar 2015)	Deels in uitvoering, deels planfase		100 %			
Opleveren van fietspaden en fietsbruggen	voorbereidings-fase		100 %			
Het verplaatsen van de kanovereniging naar de Munnikkenpolder			100 %			
Het woonrijp opleveren van Boomgaardlaan			100 %			
Het afronden van het Groencompensatieplan	loopt door tot en met 2015		100 %			
Opleveren bouwrijpe grond Plantage			100 %			
Woonrijp opleveren Mauritskwartier (park Groene Schans)		100%				
Opleveren bouwrijpe grond Ikea	95%	100 %				
Opleveren bouwrijpe grond paviljoens Bospoort Zuid			100 %			
Bouwrijp opleveren Kavel M Mauritskwartier			100%			
Het slopen van de bestaande pannenkoekenboerderij		100%				

Wat mag het kosten?

7 Grondontwikkeling bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
PROG 7A Grondontwikkeling algemeen	Lasten	286	4.459	210	184	-67	-67
	Baten	-232	-4.370	-3.609	0	0	0
Saldo		55	89	-3.399	184	-67	-67
PROG 7B Grondontwikkeling Centrumplan	Lasten	5.900	910	306	0	0	0
	Baten	-5.898	-895	-1.517	0	0	0
Saldo		2	15	-1.211	0	0	0
PROG 7C Grondontwikkeling W4	Lasten	3.002	19.546	11.655	15.894	0	0
	Baten	-2.915	-19.870	-7.504	-18.710	0	0
Saldo		88	-324	4.150	-2.816	0	0
Programma	Lasten	9.188	24.915	12.171	16.078	-67	-67
	Baten	-9.044	-25.135	-12.631	-18.710	0	0
Saldo van baten en lasten		144	-220	-460	-2.632	-67	-67
Reserves	Toevoeging	1.484	4.172	7.561	15.477	0	0
	Onttrekking	-1.830	-4.043	-7.059	-12.950	-40	-40
Mutaties reserves		-346	129	502	2.526	-40	-40
Resultaat		-202	-91	42	-106	-107	-107

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 3.488.000 voordelig

- In 2014 is de laatste termijn van de door ons ontvangen subsidie à € 164.000 doorbetaald aan Rhijnhart wonen voor het project Ommedijk.
- Conform Gig2014 wordt in 2015 het project Amaliaplein afgesloten. Het resultaat wordt verrekend met de reserve Bouw- en grondexploitatie. à € 3.482.000.

B. Verschil ten opzichte van 2014 € 1.226.000 voordelig

- In 2014 worden de projecten Merelstraat ad. € 371.000 en Meas ad. € 69.000 afgesloten. De getroffen voorzieningen vallen vrij ter dekking van deze kosten. Het verschil tussen de getroffen voorziening en de afrekening projecten betreffen de indexering en wordt ten laste van de reserve Bouw- en grondexploitaties gebracht à € 15.000
- In 2015 wordt het project Centrumplan afgesloten à € 1.211.000

C. Verschil ten opzichte van 2014 € 4.474.000 nadelig

- Conform Gig2014 wordt in 2014 het project Mauritskwartier Groene Scheg/Kleinde Zandput afgesloten à € 3.356.221. Met het afsluiten van dit project valt de voorziening vrij. Het verschil tussen voorziening en projectkosten is de index. Het verschil à € 113.000 wordt ten laste van de reserve W4 gebracht.
- Conform begroting 2014 wordt € 200.000 van de verwachte huuropbrengsten van de Zandwinning ten gunste van de exploitatiebegroting 2014 van Leiderdorp geboekt. De kosten van de zandwinning worden in 2014 ten laste van de reserve W4 gebracht. De huuropbrengsten van de verlenging à € 398.000 zijn in 2015 opgenomen in de GIG2014.
- Aan de reserve W4 is in 2014 € 394.000, en in 2015 à € 371.000 rente toe berekend.

Conform Gig2014 worden in 2015 de volgende projecten afgesloten;

- Vierzicht kavel 1 + 5 + reststrook à € 2.087.000 waarvoor een voorziening getroffen is à € 1.948.000. Het verschil van indexering à € 139.000 wordt ten laste van de W4 reserve gebracht.
- Het Mauritskwartier kavel M met een positief resultaat à € 151.004 wordt ten gunste van de W4 reserve gebracht.
- Het Weteringpark waarvan de kosten à € 3.551.000 ten laste van de W4 reserve worden gebracht.
- De verbreding van het viaduct Ericalaan van de kosten à € 1.380.000 ten laste van de W4 reserve worden gebracht.

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018 > € 50.000

Vanaf 2014 is een taakstelling opgenomen op de loonkosten van de afdeling Beleid, cluster Projecten vanwege de afname van bouw- en grondexploitaties na afloop van de W4 projecten in 2016.

De projecten voor het Centrumplan zijn afgerond in 2016.

Conform Gig2014 worden in 2016 de volgende W4 projecten afgesloten:

- Plantage - Scenario -DSO volgend à € 5.381.000 nadelig
- Bospoort Noord à € 8.263.000 voordelig
- Bospoort Zuid à € 2.387.000 nadelig
- Fietsbruggen en paden à € 4.893.000 nadelig

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 7 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bouw- en grondexploitaties programma 7	Toevoeging	13	425	4.692	0	0	0
	Onttrekking	-54	-480	-40	-40	-40	-40
Saldo		-42	-55	4.652	-40	-40	-40
Egalisatie exploitatielasten programma 7	Toevoeging	50	110	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		50	110	0	0	0	0
Bestemmingsreserve W4	Toevoeging	1.421	3.636	2.868	15.477	0	0
	Onttrekking	-1.776	-3.563	-7.019	-12.660	0	0
Saldo		-354	74	-4.150	2.816	0	0
Gemeensch. regeling Oude Rijnzone prog 7	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	-250	0	0
Saldo		0	0	0	-250	0	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 7		-346	129	502	2.526	-40	-40

Bouw- en Grondexploitaties

- Conform Gig2014 wordt in 2015 het project Amaliaplein en het project Centrumplein afgesloten. Het resultaat à € 4.693.000 wordt gestort in de reserve Bouw- en grondexploitaties.
- Daarnaast wordt ook jaarlijks een bedrag van € 40.000 uit deze reserve onttrokken en beschikbaar gesteld voor voorbereidingskosten voor nieuwe projecten.

Bestemmingsreserve W4

Voor de volgende projecten vindt een storting plaats in de reserve W4 in 2015:

- De huuropbrengsten van de verlenging van de Zandwinning à € 398.000.
- Het Mauritskwartier kavel M met een positief resultaat van € 151.000.
- Rente reserve W4 in 2015 € 371.000.

Voor de volgende projecten vindt een onttrekking plaats uit de reserve W4 in 2015

- Vierzicht kavel 1 + 5 + reststrook à € 2.087.000 waarvoor een voorziening getroffen is à € 1.948.000.
- Het Weteringpark à € 3.551.000.
- De verbreding van het viaduct Ericalaan à € 1.380.000.

De volgende projecten worden in 2016 verrekend met de reserve W4

- Plantage - Scenario -DSO volgend
- Bospoort Noord
- Bospoort Zuid
- Fietsbruggen en paden

Gemeenschappelijke regeling Oude Rijnzone

Conform raadsvoorstel wordt in 2016 € 250.000 onttrokken voor de aankoop van Vliko.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

Inleiding

Dit hoofdstuk bevat een uiteenzetting van de financiering van de voorzieningen niveaus van de gemeente Leiderdorp zoals dat in de 7 programma's hiervoor is uiteengezet. De inhoud van dit hoofdstuk is verplicht voorgeschreven in het besluit Begroting & Verantwoording (BBV).

Wat willen we bereiken?

Een degelijk financieel beleid

Een randvoorwaarde voor het uitvoeren van deze plannen is een degelijk financieel beleid. Dit beleid is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- De begroting is meerjarig sluitend en in evenwicht.
- Structurele lasten dekken we met structurele baten. Als dit uitgangspunt het nemen van pijnlijke maatregelen noodzakelijk maakt, dan gaan wij die niet uit de weg.
- Bezuinigingen van rijkswege worden zoveel mogelijk doorgezet op het beleidsterrein waarop het rijk bezuinigt.
- Meevallers vallen vrij naar de algemene reserve, tegenvallers compenseren we binnen het begrotingshoofdstuk. Wij maken op dit algemene uitgangspunt drie uitzonderingen:
  - 1) gelet op de zwaarte van de decentralisatieoperaties blijft geld voor het sociaal domein, via een daarvoor in te stellen reserve, beschikbaar voor het sociaal domein. Wij evalueren na twee jaar (bij de begroting van 2017 e.v.) of dit nog nodig is en zo ja, hoe lang;
  - 2) in lijn met eerdere besluitvorming blijft geld voor het onderhoud van de openbare ruimte, via de reserve Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR), daar voor beschikbaar;
  - 3) in lijn met eerdere besluitvorming worden mutaties in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds verrekend met de behoedzaamheidsreserve.
- Nieuw beleid financieren we door oud beleid hiervoor in te ruilen.
- Wij verhogen de lokale lasten (combinatie van onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing/reinigingsrechten en rioolrechten) in beginsel niet met méér dan de inflatiecorrectie. De indexering vindt plaats volgens de macro-economische verkenningen van het Centraal Planbureau.

Wat gaan we ervoor doen?

Herzien nota reserves en voorzieningen

In het coalitieakkoord is opgenomen dat: *het aantal 'potjes' in bestemmingsreserves wordt teruggebracht. Het principe moet zijn dat incidentele dekking, indien de raad dat nodig vindt, plaats kan vinden uit de algemene reserve.* In de eerste helft van 2015 zal een voorstel worden gemaakt voor een herziende nota reserves en voorzieningen, om het opschonen van de bestemmingsreserves te realiseren. De nota moet in ieder geval voor eind 2015 zijn hierzien omdat de huidige nota niet voldoende handvatten biedt rondom de 3Decentralisaties.

Scenario's bezuinigingen

Het college legt de raad elk jaar bij de kadernota een aantal scenario's voor met daarin een voorgestelde volgorde van bezuinigingen om het financieel meerjarenbeeld sluitend en in evenwicht te krijgen en te houden. Dit overzicht zal voor de eerste maal worden opgeleverd bij de financiële kadernota 2016-2019.

Investeringsagenda

Het college legt de raad een investeringsagenda voor met daarin een prioritering in welke volgorde geïnvesteerd zal worden indien er geld beschikbaar is. In die agenda wordt ook zichtbaar rekening gehouden met de structurele lasten die de investering mee zal brengen. Deze investeringsagenda zal voor de eerste maal worden opgesteld bij de begroting 2016-2019, deze

investeringsagenda zal uiteraard aansluiten bij de scenarios van de bezuinigingen zoals in de financiële kadernota wordt opgenomen.

Webversie begroting en jaarrekening

Vanaf het najaar 2014 zal er van de gemeentelijke begrotingen en jaarverslagen ook een doorzoekbare webversie worden gemaakt. Uiteraard blijft ook de papieren en pdf versie bestaan. De teksten in beide documenten zijn aan elkaar gelijk. Zodat dubbel werk wordt voorkomen. Ook wordt onderzocht of het mogelijk is de bestuursrapportage via een webversie te ontsluiten.

Belasting- en legesverordeningen

De nieuwe belastingverordeningen en bijbehorende tarieventabel 2015 zullen uiterlijk voor de raadsvergadering van december 2014 ter besluitvorming worden voorgelegd. Uitgangspunt is hierbij om de opbrengst van de tarieven maximaal kostendekkend te maken, uiteraard met in achtname van de wettelijke maxima.

Prestatieindicator

Doel	meetpunt	2013 (w)	2014 (b)	2015 (b)	2016 (b)	2017 (b)	2018 (b)
Een degelijk financieel beleid	Een sluitende begroting/ jaarrekening	ja	ja	ja	ja	ja	ja
	Een structureel sluitende begroting/ jaarrekening	ja	ja	ja	ja	nee	nee

Wat mag het kosten?

Algemene Dekkingsmiddelen bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
Alg dekkingsmiddelen A Lokale heffingen	Lasten	136	206	178	178	178	178
	Baten	-7.175	-7.678	-7.764	-7.806	-7.889	-7.945
Saldo		-7.039	-7.472	-7.587	-7.629	-7.711	-7.768
Alg dekkingsmiddelen B Alg. uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Baten	-23.162	-23.170	-33.376	-33.702	-32.935	-32.472
Saldo		-23.162	-23.170	-33.376	-33.702	-32.935	-32.472
Alg dekkingsmiddelen C Onvoorzien	Lasten	0	55	55	55	55	55
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	55	55	55	55	55
Alg dekkingsmiddelen D Dividend	Lasten	407	408	221	87	87	87
	Baten	-814	-679	-588	-497	-497	-497
Saldo		-406	-271	-367	-409	-409	-409
Alg dekkingsmiddelen E Financiering	Lasten	2.194	2.118	1.654	1.490	1.349	2.353
	Baten	-3.535	-4.101	-4.061	-3.717	-3.028	-2.909
Saldo		-1.341	-1.983	-2.408	-2.227	-1.680	-557
Alg dekkingsmiddelen F Overig	Lasten	89	1	0	0	0	-1
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		89	1	0	0	0	-1
Programma	Lasten	2.827	2.788	2.107	1.810	1.668	2.672
	Baten	-34.685	-35.628	-45.790	-45.722	-44.349	-43.824
Saldo van baten en lasten		-31.858	-32.840	-43.682	-43.912	-42.681	-41.151
Reserves	Toevoeging	2.124	1.001	811	463	0	0
	Onttrekking	-1.161	-874	-520	0	-419	-1.917
Mutaties reserves		963	127	291	463	-419	-1.917
Resultaat		-30.895	-32.712	-43.391	-43.449	-43.100	-43.068

Verklaring 2015 ten opzichte van 2014 > € 50.000

A. Verschil ten opzichte van 2014 € 115.000 voordelig

Voor de begroting 2015 is een indexatie van baten aangegehouden van 1%. Dit in samenhang met diverse kleinere aanpassingen (zoals arelaauitbreiding) leidt tot een inkomstenstijging van € 86.000.

Het resterende bedrag van € 29.000 is voornamelijk het gevolg van herverdeling uren binnen lokale heffingen.

B. Verschil ten opzichte van 2014 € 10.206.000 voordelig

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in de begroting 2015 berekend conform de meicirculaire 2014 van het ministerie van Binnenlandse zaken. Voor het Sociaal Domein zijn de volgende bedragen ingeboekt:

Transitie Jeugd € 5.657.578

Transitie Wmo € 3.122.441

Transitie Participatie € 3.033.823

C. Geen verschil ten opzichte van 2014

D. Verschil ten opzichte van 2014 € 96.000 voordelig

De dividendinkomsten van de 'oude' Nuon-aandelen lopen over de jaren af. In 2014 bedraagt dit nog € 183.000, in 2015 zal nog € 91.000 ontvangen worden. Daarentegen vallen ook de interne rentelasten van de fictieve lening aan Vattenfall lager uit.

E. Verschil ten opzichte van 2014 € 425.000 voordelig

- De komende jaren wordt op basis van de huidige prognose een aantal nieuwe geldleningen verwacht, dit leidt tot een stijging in de rentelasten op langlopende leningen. Deze verwachte leningen lopen achter op de ten tijde van begroting 2014 verwachte leningen. Dit leidt in 2015 tot een voordeel van € 367.000.
- Op de interne rente van de investeringskredieten wordt ten opzichte van 2014 een nadeel verwacht van € 190.000.
- Op de interne rente van de grondexploitaties wordt ten opzichte van 2014 een voordeel verwacht van € 248.000.

F. Verschil ten opzichte van 2014 € 1.000 voordelig

Verklaring 2015 ten opzichte van 2016/2017/2018

- Verwerking van de areaaluitbreiding leidt tot een voordeel.
- De komende jaren wordt op basis van de huidige prognose een aantal nieuwe geldleningen verwacht, dit leidt tot een stijging in de rentelasten op langlopende leningen. Dit leidt tot grote stijging van de rentelasten.
- Dividend en rente van de oude Nuon aandelen vervallen met ingang van 2016.

Verklaring mutatie reserves > € 15.000

VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING bedragen x € 1.000,-		Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserve algemene dekkingsm.	Toevoeging	1.005	545	0	0	0	0
	Onttrekking	0	0	0	0	0	0
Saldo		1.005	545	0	0	0	0
opbrengst verkoop NUON alg dekkingsm.	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-86	0	0	0	0	0
Saldo		-86	0	0	0	0	0
Bouw- en grondexploitaties alg dekkingm.	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-156	-163	-172	0	0	0
Saldo		-156	-163	-172	0	0	0
Egalisatie exploitatielasten alg. dekk.	Toevoeging	0	0	0	348	0	0
	Onttrekking	0	0	-348	0	0	0
Saldo		0	0	-348	348	0	0
Resultaat na bestemm. voorgaand jaar	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-919	-545	0	0	0	0
Saldo		-919	-545	0	0	0	0
Behoedzaamheidsres. Gemeentefonds AD	Toevoeging	1.119	456	811	115	0	0
	Onttrekking	0	-165	0	0	-419	-1.917
Saldo		1.119	290	811	115	-419	-1.917
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING		963	127	291	463	-419	-1.917

Bouw- en Grondexploitaties

De onttrekking is voorzien ter compensatie van de rentetoevoeging aan de reserve W4 op basis van de GIG 2014.

Egalisatie exploitatielasten

In 2015 wordt een extra onttrekking gedaan uit deze reserve ter dekking van de begroting van dit jaar. Dit bedrag wordt in 2016 weer terug gestort.

Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds

- In 2015 wordt een bedrag van € 330.000 in de reserve gestort, voor de overige jaren is dit € 230.000.
- De in de kadernota 2015 voorgestelde mutaties zijn in de begroting 2015 overgenomen. Voor 2017 was op dat moment een onttrekking verwacht van € 1.795.000. Voor 2015 tot en met 2017 zijn dit toevoegingen.
- Na verwerking van alle mutaties is in 2016/2017 en 2018 een tekort ontstaan en is een extra taakstelling als onttrekking opgenomen. Voor 2015 is het 'overschot' in de reserve gestort.
- De algemene uitkering van het Gemeentefonds is conform de meicirculaire 2014 verwerkt. Conform de brief aan de gemeenteraad (Z/14/002950/5158) worden de individuele studietoeslag en uitvoeringskosten Wajong in de reserve gestort en geormerkt.

Paragrafen

Paragraaf 1 : Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Leiderdorp geheven belastingen, heffingen en leges. De paragraaf geeft inzicht in de tariefontwikkeling, de opbrengsten, de lokale lastendruk de waardeontwikkeling van onroerende zaken en de kostendekkendheid van heffingen.

A. Overzicht van de lokale heffingen

De volgende heffingen worden door de gemeente Leiderdorp opgelegd en ingevorderd:

1. Onroerende-zaakbelastingen;
2. Rioolheffing;
3. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
4. Hondenbelasting;
5. Precariobelasting;
6. Marktgeden;
7. Lijkbezorgingsrechten;
8. Toeristenbelasting;
9. Leges.

B. Ontwikkelingen / Actualiteit

Precariobelasting Wetsvoorstel vrijstelling precariobelasting op netwerken nutsbedrijven. Naar aanleiding van de motie Van der Burg (Kamerstukken II, 32 500-VII, nr. 9) is er een nieuw wetsvoorstel gemaakt inzake vrijstelling van de precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven. Hierdoor zullen de netwerken van nutsbedrijven worden vrijgesteld van precariobelasting. Het Wetsvoorstel tot afschaffing van precariobelasting van nutsbedrijven is nog niet naar de Tweede Kamer. Minister Plasterk neemt meer tijd om te studeren op reële alternatieven. Daarbij wordt onderzocht of een analogie met de 'gedoogconstructie' in de Telecomwet mogelijk is. Het wetsvoorstel tot afschaffing precariobelasting op kabels en leidingen van nutsbedrijven houdt hij tot die tijd aan. Over dit concept wetsvoorstel heeft de Raad van State in september 2012 advies uitgebracht. Het concept wetsvoorstel en het advies van de Raad van State zijn niet openbaar en derhalve is het nu niet duidelijk hoe het voorstel ervoor staat.

C. Beleid lokale heffingen (tarieven)

Algemeen

De lokale lasten stijgen in 2015 met de inflatiecorrectie, vastgesteld op 1%. Overeenkomstig dit uitgangspunt worden de marktgeden, precariobelasting, lijkbezorgingsrechten, en leges verhoogd met 1%⁴.

OZB

		Perc. 2014	Stijging % 2015
Woningen	Eigenaar	0,1654%	2%
Niet-woningen	Gebruiker	0,2135%	2%
Niet-woningen	Eigenaar	0,2655%	2%

In de begroting 2013-2016 was voor 2015 een extra stijging van de OZB opgenomen van 1%. Daarnaast is in de kadernota een stijging opgenomen van 1%. Dit maakt dat de OZB in totaal stijgt met 2%. De exacte tarieven zijn nu nog niet bekend. Deze

⁴ Voor de precarioheffing en de marktgeden geldt dat deze tarieven per abuis voor het belastingjaar 2014 niet zijn verhoogd met de in de begroting opgenomen indexatie. Voor 2015 zullen deze tarieven derhalve met de indexatie van 2014 en 2015 worden verhoogd.

worden u ter vaststelling aangeboden voor de raad van december, zodat de tarieven op basis van de meest recente WOZ-waarden berekend kunnen worden. De stijging van de 1% uit de begroting 2013-2016 wordt gecompenseerd door een verlaging van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten met 2,17%

Afvalstoffenheffing

	Tarief 2014	Tarief 2015
Tarief éénpersoonshuishouden	€ 208,99	€ 207,97
Tarief tweepersoonshuishouden	€ 274,00	€ 272,98
Tarief meer dan twee persoonshuishouden	€ 292,38	€ 291,36

Reinigingsrechten

	Tarief 2014	Tarief 2015
Tarief reinigingsrechten	€ 352,67	€ 351,65

Wij streven ernaar de tarieven zodanig vast te stellen dat de geraamde opbrengst gelijk is aan de geraamde lasten, zodat deze overeenkomen met het wettelijk toegestane dekkingspercentage van 100%. Beide tarieven zijn gebaseerd op de te verwachten exploitatiekosten voor de beide activiteiten, periodiek groot onderhoud, en met de aan toekomstige investeringen gerelateerde kapitaallasten. Eventuele overschotten en tekorten op de reiniging en riolering worden verrekend met de egalisatiereserves.

Zowel voor de rioolheffing als de afvalstoffenheffing is een meerjarige investeringsprognose opgesteld. Bij de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht zijn de afgelopen jaren toenemende overschotten ontstaan. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door een teruglopend volume aan de aanbodzijde, met dito consequenties voor de verwerkingskosten. Voor de komende jaren zullen de nu nog bovengronds staande wijkcontainers ondergronds worden gebracht en tevens zullen hierna de nog bovenstaande milieucorneren ondergronds worden gebracht.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn voor 2015 gedaald met 1,17%. Dit betreft de daling van 2,17% die is afgesproken in de begroting 2013-2016, zoals bij de OZB hierboven is aangegeven en een stijging van 1% conform de kadernota.

Rioolheffing

	Tarief 2014	Tarief 2015
Tarief per m3	€ 1,09	€ 1,16

De rioolheffing is naast de inflatiecorrectie van 1% verhoogd met 5,5% op basis van het in 2011 vastgestelde Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan, waarmee de totale stijging uitkomt op 6,5%. De stijging van 5,5% is cumulatief doorgevoerd voor de jaren 2012 tot en met 2015.

Hondenbelasting

	Tarief 2014	Tarief 2015
Tarief 1e hond	€ 84,74	€ 85,58
Tarief 2e hond	€ 149,27	€ 150,76
Iedere hond meer dan twee	€ 215,60	€ 217,75
Tarief kennel	€ 506,79	€ 511,85

De tarieven voor het houden van één of meer honden worden verhoogd met 1%.

Toeristenbelasting

	Tarief 2014	Tarief 2015
Tarief per persoon per nacht	€ 2,00	€ 2,02

Overeenkomstig de bovengenoemde tariefontwikkeling worden de gemeentelijke belastingen in 2015 verhoogd met 1%, met in achtname van de 100% dekkingsnorm en waar van toepassing de wettelijke maximum tarieven.

D. Opbrengsten

Het eigen belastinggebied van de gemeente omvat negen heffingen (belastingen, rechten en leges) met een totale opbrengst in 2014 van € 13,11 miljoen.

Soort	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
1. Onroerende Zaakbelastingen	-6.368.862	-6.846.678	-6.924.791
2. Rioolheffing	-1.247.799	-1.384.149	-1.525.437
3. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	-3.122.020	-2.926.092	-2.891.724
4. Hondenbelasting	-83.954	-90.034	-90.940
5. Precariobelasting	-595.167	-619.817	-626.027
6. Marktgeden	-9.265	-11.121	-11.232
7. Lijkbezorgingsrechten	-263.710	-364.850	-378.801
8. Toeristenbelasting	-88.705	-94.594	-95.540
9. Leges - 1. Algemene Dienstverlening	-437.087	-477.732	-482.510
9. Leges - 2. Omgevingsvergunning	-285.030	-242.883	-294.802
9. Leges - 3. Dienstverlening overig	-50.060	-53.985	-54.224
Totaal	-12.551.659	-13.111.935	-13.376.028

E. Lokale lastendruk

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

In onderstaande tabel worden de woonlasten van Leiderdorp vergeleken met de woonlasten van andere gemeenten voor het jaar 2014.

Vergelijking lastendruk met omliggende gemeenten over jaar 2014

Gemeente	Woonlasten éénpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Katwijk	€ 557	€ 657
Leiden	€ 573	€ 755
Leiderdorp	€ 653	€ 836
Leidschendam-Voorburg	€ 609	€ 665
Oegstgeest	€ 781	€ 794
Teylingen	€ 624	€ 693
Voorschoten	€ 806	€ 865
Wassenaar	€ 965	€ 1.183
Zoeterwoude	€ 770	€ 845

Vergelijking lastendruk met gemeenten met vergelijkbare aantal inwoners over het jaar 2014

Gemeente	Inwoneraantal (2013)	Woonlasten éénpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Ermelo	26.120	€ 568	€ 632
Gilze Rijen	25.858	€ 487	€ 581
Kaag en Braassem	25.715	€ 825	€ 923
Leiderdorp	26.473	€ 653	€ 836
Noordwijk	25.671	€ 690	€ 811
Werkendam	26.405	€ 635	€ 782
Zaltbommel	26.953	€ 686	€ 742

Bron: www.coelo.nl

F. Kwijtscheldingsbeleid

Niet iedere inwoner van Leiderdorp is in staat de gemeentelijke belastingen te betalen. In zo'n geval bestaat de mogelijkheid kwijtschelding aan te vragen. Bij een aanvraag voor kwijtschelding wordt beoordeeld of de belastingcapaciteit van de burger inderdaad onvoldoende is om de gemeentelijke belastingen te betalen. Er kan uitsluitend kwijtschelding worden verleend voor de onroerende-zaakbelastingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De belastingcapaciteit wordt berekend aan de hand van het vermogen, het netto-bestedbaar inkomen en diverse door het rijk vastgestelde normbedragen. Tevens vindt er door het inlichtingenbureau (IB) een geautomatiseerde toetsing van het recht op kwijtschelding plaats. Deze heeft tot doel verlaging van de administratieve lasten voor de burgers en verkorting van de afhandeltermijnen.

Paragraaf 2 : Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de mate aan, waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder effecten voor het voorzieningenniveau.

Weerstandscapaciteit

Het weerstandscapaciteit bestaat in principe uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves, de langlopende voorzieningen en de begrotingspost onvoorzien.

Het is een politieke afweging om te bepalen welke delen van de incidentele en structurele componenten men tot de weerstandscapaciteit wil rekenen. In het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement is die afweging uitgewerkt.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil risico's die zij loopt zoveel mogelijk beheersen door ze structureel en op systematische wijze te identificeren, prioriteren, analyseren, beoordelen. Door een goed systeem van risicomanagement worden bestuurders en managers in staat gesteld voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen te nemen.

2. Risico's

Risico-overzicht

Om de risico's in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem dat bij meer gemeenten wordt gebruikt. Hiermee worden risico's systematisch in kaart gebracht en beoordeeld door alle afdelingen binnen de gemeente. Op grond van het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement worden in het onderstaande overzicht alleen de 10 grootste risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage, nadat een beheersmaatregel is getroffen, aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit aangevuld met de getroffen beheersmaatregel. Onderaan de tabel is het totaalbedrag voor de overige risico's opgenomen.

Tabel 1: de 10 belangrijkste risico's

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
1	Onvoldoende budget om benodigde aanbod voor ondersteuning te realiseren (met name op PGB Jeugd)	<i>Actief</i> 1. permanente monitoring budget om actie te kunnen ondernemen; 2. inventariseren aantallen lopende trajecten; 3. financiële reserve aanleggen; 4. verschuiving in prioriteiten gemeente begroting; 5. kosten baten op lange termijn onderzoeken; 6. samenwerking op financieel gebied, spreiding financiële risico's in regio, bijv. bij financiële gevolgen incidenten jeugdzorg	90%	1.400.000	9.65%
1	Btw niet compensabel op jeugdzorg en wmo die via een samenwerkingsverband wordt ingekocht.	<i>Actief</i> 1. Geen samenwerkingsverband; 2. landelijke lobby	90%	600.000	4.15%

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
1	Niet tijdig beschikken over juiste informatie ten behoeve van beleids- ontwikkeling en begroting en informeren cliënten	<i>Actief</i> 1. bepalen en inventariseren van gegevens die nodig zijn; 2. inzichtelijk maken welke informatie wel binnen gemeente en regio beschikbaar is; 3. signaleren ontbrekende informatie en lobby naar landelijke overheid	90%	600.000	4.14%
7	Exploitatie door derden in combinatie met beperkte bankgarantie. Recht op bankgarantie, deze zal echter niet toereikend zijn om herinrichtingskosten en/of eventuele milieuproblematiek te dekken. Daarnaast vervalt mogelijk een deel van de huuropbrengst van de polder.	<i>Actief</i> Uitvoeringskosten liggen bij een externe partij en er is voorzien in een goede monitoring (Omgevingsdienst West-Holland/Provincie)	50%	1.000.000	3.83%
8	Doordat de interne rentebaten en rentelasten voor een groot deel afhankelijk zijn van de GIG heeft een verschuiving in de geprognosticeerde uitgaven en inkomsten binnen de GIG projecten een direct effect op het rentesaldo. De GIG wordt defensief geraamd. Dit leidt echter tot een offensieve raming voor het rentesaldo. In de begroting is voorzichtig met de renteposten van de GIG omgegaan, toch kunnen hier nog extra nadelen cq voordelen op volgen. Lagere inkomsten op de interne rente cq hogere uitgaven.	<i>Actief</i> Rente onderzoek gedaan. Rente opbrengst in exploitatie is afgetopt	90%	500.000	3.45%
1	ICT-systemen niet tijdig gereed om gebruik en uitwisseling van informatie te ondersteunen	<i>Actief</i> 1. aansluiting zoeken bij landelijk advies over informatie- voorziening; 2. inventarisatie betrokken systemen inclusief verwachte knelpunten; 3. beginnen met veilige ict-toepassingen, bewezen technologie; Acties: 1. audit tbv toets privacy en veiligheid gegevens; 2. duidelijke afspraken en protocol over informatie- beveiliging en privacy gegevens 3. informatie- voorziening inrichten vanuit principe klant is eigenaar dossier en medewerkers hebben toegang	90%	400.000	2.78%
2	Kosten voor beschutte werkplekken en re-integratie bij DZB nemen toe	<i>Actief</i> Keuzes over verdeling budget over doelgroepen en inzet van effectieve instrumenten op basis van financieel afwegingsmodel, waarin de financiële gevolgen in grote lijnen zijn aangegeven.	90%	400.000	2.76%
8	Verstrekke garantstellingen voor leningen aan diverse instellingen, kunnen niet worden afgelost. Dit risico is gestegen ten gevolge van de kredietcrisis (inclusief NHG). (zie ook R62)	<i>Actief</i> Beleed is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg worden afgegeven.	90%	400.000	2.76%
7	Op een terrein is een discussie over het verlenen van medewerking aan programma eigenaar/ontwikkelaar	<i>Suggestie</i> Contractueel goed vastleggen van afspraken	70%	500.000	2.71%

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
1	Gemeente is niet in staat inkoop/aanbesteding voldoende te realiseren	<i>Actief</i> 1. tijdig betrekken deskundigen op terrein van financiën en aanbesteding; 2. In aanbestedings- traject meerdere mogelijkheden tot sturing aanbrengen; 3. verschillende modellen voor bekostiging logisch inzetten; 4. inzetten op kennis en expertise uitwisselen met partners	70%	450.000	2.43%
Totaal grote risico's				6.250.000	
Overige risico's (104)				25.899.005	
Totaal alle risico's				32.149.005	

Veranderingen in top 10 van risico's

Gemeenten zijn verantwoordelijk gemaakt voor jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen (Jeugdwet, Participatiewet en Wmo). Dit zijn de drie decentralisaties (3D). Hierdoor zijn er 3D risico's t.o.v. de vorige risico's (1ste bestuursrapportage 2014) in de top tien gekomen. Dit zijn:

- Onvoldoende budget om benodigde aanbod voor ondersteuning te realiseren (met name op PGB Jeugd);
- Btw niet compensabel op jeugdzorg en wmo die via een samenwerkingsverband wordt ingekocht;
- Niet tijdig beschikken over juiste informatie ten behoeve van beleids- ontwikkeling en begroting en informeren cliënten;
- ICT-systemen niet tijdig gereed om gebruik en uitwisseling van informatie te ondersteunen;
- Kosten voor beschutte werkplekken en re-integratie bij DZB nemen toe;
- Gemeente is niet in staat inkoop/aanbesteding voldoende te realiseren.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 32.149.005 voor alle risico's ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de simulatie is gerekend met een zekerheidspercentage van 90%.

Het resultaat is dat met een benodigde weerstandscapaciteit van € 8.180.343 het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door alle risico's waarvoor geen of onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de meest relevante percentages en de daarmee corresponderende benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag (€)
75%	7.267.031
80%	7.502.921
85%	7.794.574
90%	8.180.343
95%	8.777.960

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor het bepalen beschikbare weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement (2009) alsmede de nota's en reserves en voorzieningen (2013) gebruikt. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit een direct en niet direct beschikbaar deel. De niet direct beschikbare deel kan na democratische besluitvorming worden omgezet van een niet direct beschikbaar naar direct beschikbaar.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Capaciteit (€)
Direct beschikbaar	3.766.198
Niet direct beschikbaar	9.613.413
Begroting: Onvoorziene lasten	55.183
Totale weerstandscapaciteit	13.434.794

4. Weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 13.434.794	=	1,64
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 8.180.343		

Tabel 4: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio. Het ratio valt in klasse B. Dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen.

Uitgaande van een gelijke benodigde weerstandscapaciteit en de verwachte beschikbare capaciteit zal de ratio de komende jaren de kwalificatie uitstekend houden. Ultimo 2018 daalt de ratio maar is nog steeds ruim voldoende. Het verloop van de ratio voor de komende jaren is als volgt:

Tabel 5: Prognose meerjaren

Ratio weerstandsvermogen	Ratio	Betekenis
31-12-2015	2,12	uitstekend
31-12-2016	2,11	uitstekend
31-12-2017	2,02	uitstekend
31-12-2018	1,73	ruim onvoldoende

5. Bodem in algemene reserves

In de nota reserves en voorzieningen is opgenomen:

8. Algemene reserves hebben een bodem (pagina 5)

(...) Voorgesteld wordt dat jaarlijks bij de begrotingsbehandeling toch een bodem van de algemene reserves wordt vastgesteld. Bij voorstellen tot onttrekking wordt steeds getoetst ten opzichte van deze bodem. Indien door onverwachte omstandigheden de algemene reserves onverhoopt toch onder deze bodem daalt wordt door het college een plan aangedragen tot het aanzuiveren van de reserve.

De algemene reserves bestaan uit 2 reserves te weten:

- De algemene reserve
- Reserve bouw- en grondexploitatie

Een vaste bodem in een algemene reserves is niet wenselijk omdat het dan onmogelijk wordt om een onverwachte tegenvaller te dekken indien de bodem van de algemene reserves bereikt is. En de algemene reserves zijn er juist om dergelijke onverwachte tegenvallers op te vangen. Er is daarom voor gekozen om een bodem te bepalen met als opdracht aan het college om te komen met een plan ter aanvulling van de algemene reserves indien het saldo beneden dit peil zakt.

Onverwachte tegenvallers kunnen natuurlijk van iedere omvang zijn. Een bodem in de algemene reserves kan dit niet voorkomen. Er dient dan ook een relatie te zijn tussen het minimum saldo van de algemene reserves en het weerstandsvermogen. Op dit moment is het ratio weerstandsvermogen voor alle jaren ruim voldoende, een bodem van de algemene reserves van 15% is voldoende om de eerste tegenvallers op te vangen.

Er zijn voldoende andere dekkingsmiddelen direct of indirect beschikbaar om het tekort aan te vullen. Op het moment dat de ratio weerstandsvermogen daalt is het beter om de bodem van de algemene reserves te verhogen. Het volgende schema zou hierbij gehanteerd kunnen worden:

Ratio weerstandsvermogen	% benodigde weerstandscapaciteit	Benodigde bodembedrag
Uitstekend	10%	€ 820.000
Ruim voldoende	15%	€ 1.230.000
Voldoende	25%	€ 2.050.000

Als toelichting zijn de percentages ook in saldi van de huidige benodigde weerstandscapaciteit van € 8,2 miljoen uitgedrukt. In 2015 wordt, conform het coalitieakkoord de nota reserves en voorzieningen herzien. Dan zal tevens de kadernota weerstandsvermogen & risicomanagement worden herzien. De verhouding tussen ratio weerstandsvermogen en bodem algemene reserves zal hier nader worden uitgewerkt.

Tabel 6: Risicoverdeling per programma

Risico per programma	Aantal risico's	Brutobedrag	Nettobedrag (=bedrag na maatregelen)	M ¹	Aantal risico's m.b.t. samenwerkingsverbanden
Programma 1 Zorg, Welzijn, Jeugd	23	5.627.000	5.625.000	20	2
Programma 2 Werk en Inkomen	3	800.000	800.000	2	0
Programma 3 Kunst, Cultuur en Sport	1	200.000	200.000	0	0
Programma 4 Beheer openbare ruimte	9	1.815.000	1.775.001	3	0
Programma 5 Ruimtelijk Beleid	2	200.000	60.000	1	0
Programma 6 Bestuur, Burgerzaken en Veiligheid	37	14.899.002	11.879.002	38	5
Programma 7 Grondontwikkeling	18	8.025.000	6.350.001	17	0
Algemene dekkingsmiddelen	15	6.125.001	4.830.001	10	0
Niet in te delen in programma	6	630.000	630.000	2	1
Totaal	114	38.321.003	32.149.005	93	8
Uitplitsing programma 7 Grondontwikkeling					
W4-risico's	17	7.525.000	5.850.001	0	0
overige programma 7	1	500.000	500.000	0	0
Totaal	18	8.025.000	6.350.001	0	0

¹ Aantal actieve beheersmaatregelen

Paragraaf 3 : Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Leiderdorp heeft een oppervlakte van circa 1.229 hectare. In deze ruimte vinden allerlei activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig voor infrastructuur en voorzieningen. In de openbare ruimte van Leiderdorp bestaan deze kapitaalgoederen uit de beheerproducten in de openbare ruimte (cultuur- en civieltechnische werken) en gemeentelijke accommodaties. De beoogde kwaliteit van deze beheerproducten wordt verwerkt in beheerplannen waar de jaarlijkse onderhoudskosten uit volgen en een meerjaren beeld over plannen en financiën wordt gegeven. De beheerplannen van de producten in de openbare ruimte zijn op elkaar afgestemd (Integraal beheer openbare ruimte) met als doel het beheer integraal aan te pakken.

De kaders voor het beheren van de openbare ruimte zijn gesteld in de beheervisie . Deze kaders en de in programma 5A genoemde ruimtelijke structuurvisie concretiseren wij naar het fysieke beheer waarbij wij ons richten op een intensievere samenwerking met andere partijen (inwoners, verenigingen, bedrijven, instellingen). Zij krijgen zoveel mogelijk de ruimte zelf beheer en onderhoud van de openbare ruimte te doen (meedoen). Wij staan hierbij open voor initiatieven die in de samenleving ontstaan en denken actief mee om te komen tot oplossingen.

In deze paragraaf geven wij een overzicht van de beheerproducten en de financiële consequenties inclusief de vertaling daarvan in de begroting.

Integraal Beheer Openbare Ruimte

A. Wegen

Gewenst kwaliteitsniveau:

Onderhoud, beheer en inspecties van wegen zijn noodzakelijk om de functionaliteit en de veiligheid van de wegen te garanderen. Een tweejaarlijks technische kwalitatieve beschouwing is noodzakelijk om de onderhoudstoestand inzichtelijk te maken. Op basis van de CROW gedefinieerde maatstaven wordt een kwaliteitsbeeld van het wegareaal weergegeven. In mei 2014 is deze tweejaarlijks technische kwalitatieve inspectie, conform de CROW-normen, uitgevoerd en doorgevoerd in Gbi (onze beheersystematiek). Hiermee is per wegvak, -type en categorie op detailniveau inzicht verkregen in de kwalitatieve toestand van het areaal. Voor de burgers en bedrijven kan de kwaliteit aangetoond worden middels de methode beeldkwaliteit, waar er in Leiderdorp gesproken wordt over kwaliteit B. Het niveau B (basis) van de CROW is het best passende kwaliteitsniveau om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden.

Omdat het niet altijd voldoende is om het kwaliteitsniveau op basis van beeldkwaliteit aan te tonen, is het voor een beheerder noodzakelijk inzicht te krijgen in de technische kwalitatieve inspectie. Op basis van een combinatie van deze twee beschouwingen, de wensen en klachten van burgers, bedrijven en nieuwe ontwikkelingen, worden er wegenplanningen opgesteld. Gezamenlijk met de planning uit het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) dient dit een basis voor de integrale uitvoeringsplanning met de andere disciplines zoals: openbare verlichting, groen, water, kunstwerken en spelen.

Uit de kwalitatieve inspecties blijken relatief veel schadebeelden 'oneffenheden' en 'zettingen' te zijn aangetroffen. De oneffenheden en zettingen zijn inherent aan de zettingsgevoelige gebieden.

Om steeds meer in de toekomst in te spelen op de zettingsgevoelige gebieden, wordt de beheerstrategie (o.a. beheercycli en maatregelpakketten) hierop aangepast. Dit zien we ook terug in het vGRP, waar onderscheid is gemaakt in niet-zettingsgevoelig gebied en zettingsgevoelig gebied.

Voor de doorgaande wegen (meestal asfaltverharding) wordt voor belijning thermoplastisch of slijtvast materiaal toegepast hetgeen weliswaar duurder is in aanleg, maar wel duurzamer. Voor belijning die niet wordt overreden en op klinkerverharding wordt aangebracht, wordt er gekozen voor de veel goedkopere traditionele wegenverbelijning.

Wat gaan wij ervoor doen?

Met de raamovereenkomst (onderhoud elementenverharding) als basiscontract voor wegenonderhoud, plegen wij aan diverse wegen klein en groot onderhoud. Het asfaltonderhoud wordt geclusterd en wordt jaarlijks na de vorstperiode gepland en uitgevoerd. Het totale programma voor het wegonderhoud wordt jaarlijks afgestemd en opgesteld. Voor grootschalige integrale herinrichtingsprojecten worden de werkzaamheden per project voorbereid en aanbesteed. Het onderhoud aan belijning en figuraties op het wegoppervlak nemen wij gelijktijdig mee met het wegonderhoud. Concrete projecten en plannings zullen voortijdig worden gecommuniceerd met belanghebbenden zoals burgers en bedrijven, waar ook gelijktijdig de participatie mogelijkheden in acht worden genomen.

B. Openbare Verlichting

Gewenst kwaliteitsniveau:

Het beleid en daarmee de kwaliteit van de Openbare Verlichting (OV) staat beschreven in het beleidsplan. Hiermee proberen we het afgesproken kwaliteitsniveau en de milieudoelstellingen na te leven. Het gewenste kwaliteitsniveau hebben wij vertaald naar een meerjaren onderhoudsplan. Verlichting wordt momenteel ontworpen en aangelegd conform richtlijnen van de NPR 13201 en de criteria van Agentschap.nl (voorheen SenterNovem) met betrekking tot duurzaam inkopen.

Wat gaan wij ervoor doen?

De bestaande openbare verlichting wordt aan het eind van de levensduur (25 jaar) volgens een beheerplan vervangen. Bij integrale herinrichtingen en reconstructies moet de bestaande OV worden aangepast, hierdoor kan in enkele gevallen ook voorkomen dat vervangingen eerder of later worden uitgevoerd dan volgens ons beheerplan. Waar mogelijk wordt bij vervanging op energiebesparing gelet.

C. Civiele kunstwerken

Gewenst kwaliteitsniveau:

Het onderhoud, beheer en inspecties van kunstwerken (houten en betonnen bruggen) is noodzakelijk om de functionaliteit, toegankelijkheid en de veiligheid te garanderen. Om te blijven voldoen aan het gewenste kwaliteitsniveau wordt volgens een meerjaren onderhoudsplan gewerkt. De gemeente is eigenaar en beheerder van bruggen en heeft het beheer over 46 betonnen bruggen en 78 houten bruggen.

Wat gaan wij ervoor doen?

Volgend jaar wordt een technisch inspectie van alle kunstwerken (houten en betonnen bruggen) uitgevoerd. Aan de hand van inspectiegegevens wordt een uitvraag gedaan voor een meerjarige onderhoudsplan voor herstel dan wel het vervangen van kunstwerken. Uitvraag wordt waar mogelijk met regio gemeenten op de markt gezet. Ook deze beheerwerkzaamheden vinden plaats vanuit het Intergraal beheer.

D. Verkeersregelinstanties

Gewenst kwaliteitsniveau:

De gemeente heeft in totaal 9 verkeersregelinstanties (VRI's) die centraal worden beheerd door een geautomatiseerde verkeersregelcentrale. Doordat deze instanties zijn vervangen zal er een betere verkeersafwikkeling plaatsvinden.

Wat gaan wij ervoor doen?

De VRI nabij de MEAS is verwijderd gelijktijdig met de herinrichting van de Laan van Ouderzorg. In het project Engelendaal worden vijf instanties totaal vervangen en bij drie instanties alleen de regelkasten, waarbij de regeling van van de VRI's worden geoptimaliseerd en er meer grip is op de verkeersstromen.

E. Speelvoorzieningen

Gewenst kwaliteitsniveau:

Het onderhoud, beheer en inspecties van speelruimten is noodzakelijk om de functionaliteit, toegankelijkheid en de veiligheid te garanderen. De gemeente beschikt momenteel nog over 96 'formele' speelplaatsen. In 2015 wordt een nieuwe speelplaats gecreëerd. Daarnaast vormen we twee formele speelplaatsen om in informele speelplaatsen. Aanvang wordt gemaakt met de voorbereiding om formele speelplaatsen om te vormen naar informele speelplaatsen. Voor een nadere toelichting, zie [programma 4E](#).

Wat gaan wij ervoor doen?

Voor de vernieuwingen, verbeteringen en omvormingen van speelvoorzieningen worden buurtbewoners, schoolbesturen en kinderen nauw betrokken bij de keuzemogelijkheden. Ook kunnen bewoners participeren in het beheer door middel van een pilot, bijvoorbeeld door het adopteren van een (informele) speelplaats. Als de pilot succesvol is, zal dit als leidraad dienen voor de verdere uitwerking van het Speelruimteplan.

F. Water

Gewenst kwaliteitsniveau:

De Gemeente Leiderdorp draagt zorg voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater, inzameling en verwerking van hemelwater en het oplossen van grondwaterproblemen. Het onderhoud van secundaire watergangen, dat zijn de meeste sloten in het stedelijk gebied, ligt met name bij de gemeente maar op enkele plaatsen ook bij derden en particulieren.

Belangrijke taken die nodig zijn ten behoeve van een goed functionerend watersysteem zijn baggeren en het in standhouden van de oevers.

Wat gaan wij ervoor doen?

Baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland (HHR) op basis van uitvoeringsplannen, in regie van de gemeente. Door de primaire watergangen (van HHR) op te nemen in gemeentelijke baggerplannen spreiden wij kosten die anders op de gemeente verhaald worden aangezien wij ontvangstplicht hebben voor de baggerspecie uit de primaire watergangen.

Baggeren wordt gedaan om voldoende waterberging te behouden en om een goede doorstroming te verkrijgen richting de gemalen. Hierdoor kunnen wij voor de bewoners van Leiderdorp wateroverlast zoveel als mogelijk minimaliseren.

De oevers in Leiderdorp zijn in 2013 allen geïnventariseerd en beoordeeld. Aan de hand van beoordeling naar de technische onderhoudsstaat, worden plannen opgesteld om oevers waar nodig te renoveren. Daar waar het in technisch opzicht mogelijk is, vormen we oevers bij voorkeur om in natuurvriendelijke oevers. Voor aanvang van planvoorbereiding benaderen we direct-omwonenden om hen te informeren over noodzaak van de uit te voeren werkzaamheden en indien mogelijk welke inspraak zij hebben.

G. Groen

Gewenst kwaliteitsniveau:

Het openbaar groen is van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Vanuit verschillende wettelijke-, beleid- en beheerkaders wordt gewerkt aan een duurzaam, onderhoudsarm en veilig groenbestand. Dit openbaar groen zal zoals benoemd in het coalitieakkoord worden beheerd op beeldkwaliteitsniveau B.

Wat gaan wij ervoor doen?

In 2013 zijn alle bomen in de openbare ruimte van de gemeente geïnventariseerd en geïnspecteerd op veiligheid en onderhoudsstaat. Aan de hand hiervan is een onderhoudsplan opgesteld voor de periode 2013-2016 waarin als doel is gesteld een vitaal en veilig bomenbestand.

Wij werken aan het verhogen van de biodiversiteit in het openbaar groen door het ontwikkelen van ecologische verbindingzones, het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en het ontwikkelen van meer variatie in bosplantsoen. Deze acties zetten wij in op basis van beheer- en uitvoeringsplannen.

financieel overzicht IBOR x € 1.000

	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
A. wegen PR 4 beheer openbare ruimte				
Kapitaallasten	536	528	22	21
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	1.319	9.321	1.386	1.427
B. openbare verlichting PR 4 beheer openbare ruimte				
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	179	194	214	224
C. civieltechnische kunstwerken PR 4 beheer openbare ruimte				
Kapitaallasten	67	100	101	104
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	398	388	381	403
D. Verkeersregelinstallaties PR 4 beheer openbare ruimte				
Kapitaallasten	52	327	319	305
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	85	87	89	91
E. Speelvoorzieningen PR 4 beheer openbare ruimte				
Kapitaallasten	4	3	3	3
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	186	218	249	280
F. Waterwegen PR 4 beheer openbare ruimte				
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	354	409	417	421
G. Groen PR 4 beheer openbare ruimte				
Kapitaallasten	16	15	15	15
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	1.406	1.500	1.449	1.492
Voorziening Integraal beheer Openbare Ruimte				
saldo 1 januari	3.385	3.083	2.925	2.814
mutatie	-302	-158	-111	-1.282
saldo 31 december	3.083	2.925	2.814	1.533

Riolering

Gewenst kwaliteitsniveau:

Inzameling (riolering), transport en zuivering vormen tezamen het afvalwatersysteem. Volgens de wet (wet Milieubeheer en Waterwet) heeft de gemeente de inzamelings- en transporttaak en het waterschap de zuiveringstaak. De wettelijke basis is nu gericht op de zorgplicht van afvalwater-, hemelwater- en grondwaterproblemen. De planverplichting is vastgelegd in de Wet milieubeheer. In het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP 2011-2015) staat hoe de Gemeente Leiderdorp omgaat met haar drie zorgplichten. Momenteel wordt met het Leidse Cluster (Leiderdorp, Zoeterwoude, Leiden, Oegstgeest en Voorschoten) het vGRP 2015-2018 opgesteld. Om het afvalwater te kunnen inzamelen en transporteren, dienen de buizen, putten, kolken e.d. in goede staat te zijn. Door jaarlijkse reiniging en inspectie van het rioolstelsel gevolgd door het opstellen en uitvoeren van een maatregelenplanning wordt de kwaliteit van het stelsel gecontroleerd en gewaarborgd. Het belangrijkste aspect binnen de kwaliteit zorg van riolering is in het kader van de volksgezondheid en milieuhygiëne. Een ander aspect in de kwaliteitszorg is het voorkomen van wateroverlast zowel voor hemelwater als voor grondwater. Om wateroverlast tijdens regen zoveel mogelijk te voorkomen, moet de riolering voldoende berging- en afvoercapaciteit hebben voor veel voorkomende piekbuien. Bij zwaardere buien mag het water dat niet meer via de riolering kan worden afgevoerd geen schade veroorzaken. Tot op bepaalde hoogte is hinder acceptabel. Waar het doelmatig is, wordt de hemelwaterafvoer op het verhard oppervlak afgekoppeld van het gemengde stelsel. Zodra het gemengde stelsel aan vervanging toe is wordt deze dan vervangen door een gescheiden stelsel. Dit is duurzamer en het beperkt de vuilemissie via overstorten.

De gemeente Leiderdorp voldoet aan het theoretische emissiespoor (basisinspanning) en het aantal waterkwaliteitsknelpunten in de praktijk is beperkt. Om hieraan te blijven voldoen is het onder andere van belang dat de overstorthoogtes van een aantal overstortputten verhoogd worden, omdat deze verzakt zijn. Daarnaast is het van belang enkele overstorten aanvullend te verhogen, zodat enkele knelpunten worden opgelost. De hiermee samenhangende kosten worden gedekt vanuit de rioolheffing. In programma 4F wordt nader in gegaan op de activiteiten om het gewenste kwaliteitsniveau te behalen.

financieel overzicht riolering x € 1.000

PR 4 beheer openbare ruimte	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Kapitaallasten	560	650	813	778
Exploitatielast riolering (exclusief kapitaallasten)	525	579	578	577
Bestemmingsreserve egalisatie riolering				
saldo 1 januari	3.149	3.403	3.606	3.760
mutatie	255	203	155	319
saldo 31 december	3.403	3.606	3.760	4.079

Het verschil tussen baten en lasten (na correctie BTW en overhead) van riolering wordt jaarlijks verrekend met de bestemmingsreserve riolering

Accommodaties

Het algemene uitgangspunt voor maatschappelijk vastgoed is dat de gemeente zo efficiënt mogelijk met de beschikbare ruimte omgaat. De doelstelling is hierbij om een zo goed mogelijk maatschappelijk en financieel rendement te realiseren. Als uitgangspunt voor accommodatiebeleid gelden de "5 gouden regels":

1. Denk niet in termen van functies, maar in activiteiten
2. Stuur op een clustering van samenhangende ruimtelijke activiteiten
3. Denk niet in termen van gebouwen, maar in omgevingen en netwerken
4. Maak een onderscheid in basisvoorzieningen en plusvoorzieningen
5. Denk niet in termen van investering maar in duurzame exploitatie

Het vastgoed wordt daarom primair beschikbaar gesteld aan partijen die bijdragen aan de verwezenlijking aan het gemeentelijk beleid. Uitgangspunt voor de verhuur aan deze partijen is dat dit kostendekkend moet zijn. Bij gebouwen die gedeeltelijk leegstaan kan het leegstaande gedeelte worden verhuurd aan andere partijen maar alleen voor zover deze passen bij de

activiteiten die in het resterende gebouw worden beoefend. Voor marktpartijen wordt als huur een marktconform tarief berekend. Voor accommodaties waarin geen activiteiten zijn gehuisvest die bijdragen aan het gemeentelijk beleid wordt de afweging gemaakt of de gemeente deze in eigendom moet behouden.

Wat gaan wij er voor doen?

De gebouwen die in ons eigendom zijn worden door ons onderhouden op basis van het vastgestelde meerjaren onderhoudsplan. Aan partijen die bijdragen aan het gemeentelijk beleid en geen winstoogmerk hebben wordt ruimte aangeboden die ten hoogste kostendekkend is. Aan partijen die niet voldoen aan boven genoemd criterium wordt ruimte aangeboden tegen minimaal een marktconform tarief. Voor het sociaal cultureel centrum De Sterrentuin wordt een exploitatiemodel ontwikkeld met als doel om het rendement te verhogen. Dit plan is in 2016 gereed. Eventuele voorstellen voor investeringen worden op de investeringsagenda geplaatst. In 2015 wordt een plan ontwikkeld om het rendement van het maatschappelijk vastgoed te verbeteren. De implementatie vindt plaats in de periode 2016-2018.

Sportvelden

Wij verzorgen voor een aantal verenigingen in de Bloemerd het beheer en onderhoud aan de sportvelden. Omdat dit geen gemeentelijke kerntaak is wordt onderzocht of het beheer en onderhoud op afstand kan worden geplaatst. Als hierover overeenstemming wordt bereikt wordt deze taak overgedragen.

Wat gaan wij er voor doen?

- Zolang de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud nog bij ons ligt, realiseren wij het technisch onderhoud van de sportaccommodaties (velden en terreinen) conform het meerjaren onderhouds- en beheerplan.
- Wij onderzoeken of (een van) de verenigingen het beheer en onderhoud van de sportvelden (gedeeltelijk) zelf willen gaan doen. Als zij hiervoor opteren dan dragen wij het beheer en onderhoud aan hen over. Als zij hiervoor niet kiezen dan onderzoeken wij de mogelijkheden om het beheer en onderhoud van de velden onder te brengen bij Sportfondsen of Stichting Sportaccommodatie Alecto.

Financieel overzicht verschillende programma's en kostenplaatsen x € 1.000

	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Gebouwen (kostenplaatsen)				
Kapitaallasten gebouwen	2.029	1.990	1.848	1.811
Exploitatielast gebouwen (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	1.784	1.784	1.784	1.784
Onderwijs PR 1 Zorg, Welzijn, jeugd en Onderwijs				
Kapitaallasten	2.137	2.090	2.241	2.198
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	570	579	576	572
Sportvelden PR 3 Kunst, Cultuur & Sport				
Kapitaallasten	38	43	59	58
Exploitatielast (exclusief dotatie in voorziening en kapitaallasten)	163	179	755	178
Voorziening gemeentelijke accommodaties				
saldo 1 januari	2.130	2.040	2.288	2.446
mutatie	-90	248	158	-17
saldo 31 december	2.040	2.288	2.446	2.428

Paragraaf 4 : Financiering

Inleiding

In de paragraaf Financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Leiderdorp uiteengezet voor de jaren 2015-2018. De uiteenzetting vindt plaats door middel van een onderdeel algemene ontwikkelingen en een onderdeel ontwikkelingen gemeente Leiderdorp. Onder de algemene ontwikkelingen komen de renteontwikkelingen en ontwikkelingen ten aanzien van de wet- en regelgeving aan de orde. De ontwikkelingen gemeente Leiderdorp richt zich specifiek op de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering van de gemeente Leiderdorp.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen Algemeen

Binnen de Eurozone is economisch herstel zichtbaar. De inflatie in de Eurozone blijft echter laag, met een risico op deflatie. Voornamelijk de lage inflatie is voor de Europese centrale bank (ECB) de reden geweest om in juni 2014 het belangrijkste rentetarief, de refirente, verder te verlagen naar 0,15%. De depositorente is eveneens verlaagd en is voor het eerst in de historie van de ECB negatief op -0,10%. De depositorente die de ECB hanteert is voor de geldmarkt de ondergrens. Zolang de inflatie in de eurozone niet stijgt, met de doelstelling van de ECB om tot een inflatie te komen van 2%, is het de verwachting dat de ECB de rente niet zal verhogen.

Het monetaire beleid van de ECB heeft invloed op de markrentes. Deze zijn nog steeds historisch laag en zullen dat naar verwachting de komende periode ook blijven. Als gevolg van het doorzetten van het herstel van de economie in de Eurozone, is het de verwachting dat de rentes op termijn wel zullen gaan oplopen. Door de lage inflatie en het accommoderende monetaire beleid van de ECB zal de stijging echter voorlopig van een bescheiden omvang zijn.

De gemiddelde kapitaalmarktrente voor rentevaste en lineaire leningen met een looptijd van 10 jaar is in 2013 uitgekomen op 2,03 %. In 2014 is de rente inmiddels gedaald tot onder het gemiddelde niveau van 2013.

Renteverwachting

Hieronder een overzicht van de verwachte renteontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt:

Omschrijving	2014	2015	2016	2017	2018
Rente kapitaalmarkt ¹	2,00%	2,50%	3,00%	3,25%	3,50%
Rente geldmarkt	0,50%	0,50%	1,00%	1,00%	1,00%

¹ Op basis van een lening met een looptijd van 10 jaar, rentevast en aflossing in gelijke delen. De rentepercentages komen voort uit een rentevisie, die mede tot stand is gekomen op basis van de rentevisies van een aantal financiële instellingen (BNG, ING en ABN-AMRO).

Schatkistbankieren

In december 2013 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de wijziging van de wet FIDO. Vanaf 15 december 2013 is het verplicht schatkistbankieren van kracht en moeten gemeenten overtollige middelen in de schatkist afstorten, met in achtname van een doelmatigheidsdrempel.

Aangezien Leiderdorp per saldo een schuldbestand heeft, is het de verwachting dat de gemeente Leiderdorp niet structureel zal schatkistbankieren. De introductie van het verplicht schatkistbankieren heeft dan ook geen financiële gevolgen voor de begroting 2015 en meerjarenramingen van de gemeente Leiderdorp.

Ten aanzien van het schatkistbankieren staat de gemeente Leiderdorp open voor het lenen van medeoverheden.

De wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

De wet HOF is per 1 januari 2014 van kracht geworden. De wet vormt de vertaalslag van de normering zoals die door de EU-regeringsleiders in het aangepaste Stabieleits- en Groeipact is afgesproken en beoogt aan de gemeenten een inspanningsverplichting op te leggen om te voldoen aan de afgesproken normen voor het EMU-saldo (maximaal tekort van 3% van het BBP). Met de Wet HOF gaat per jaar een macroplafond gelden voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. Er is per gemeente een individuele referentie norm vastgesteld. De VNG geeft ten aanzien van individuele referentiewaarde het volgende

advies: "het is de bedoeling dat een gemeente in eerste instantie niets doet met de individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort. kortom: Let bij het opstellen van de gemeentebegroting niet op de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo".

Het is de verwachting dat de Wet HOF voor de middellange termijn geen tot weinig invloed zal hebben op het beleid van de gemeente Leiderdorp.

Ontwikkelingen gemeente Leiderdorp

Algemene evaluatie

De financieringspositie (De verhouding tussen financiering met eigen of vreemd vermogen) fluctueert de komende jaren sterk. Dit wordt veroorzaakt door de activiteiten rond het W4-project, de investeringen in een school en de verkoop van de aandelen NUON. De laatste betaling van de NUON-tranche aan Leiderdorp vindt plaats in 2015 (21%; € 9.500.000).

Om in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien zullen de komende jaren nieuwe leningen aangetrokken worden. Deze leningen zijn nodig om de grote investeringen in de komende jaren te kunnen financieren.

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm (beide benoemd in de wet FIDO).

De kasgeldlimiet

Omschrijving ¹	Gemiddelde netto vlottende schuld	Kasgeldlimiet	Ruimte (=+) of Overschrijding
derde kwartaal 2013	856	5.996	5.140
vierde kwartaal 2013	2.890	5.996	3.106
eerste kwartaal 2014	7.052	5.633	-1.419
tweede kwartaal 2014	8.767	5.633	-3.134

¹ Bedragen x € 1.000

De kasgeldlimiet, de gemiddelde vlottende schuld over drie maanden gezien, is voor een gemeente gelimiteerd op 8,5% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet heeft de afgelopen jaren het volgende verloop gehad:

- Kasgeldlimiet 2013 € 6,0 miljoen
- Kasgeldlimiet 2014 € 5,6 miljoen
- Kasgeldlimiet 2015 € 6,9 miljoen

In bovenstaande tabel is de ontwikkeling van de kasgeldlimiet over het afgelopen jaar weergegeven (kwartaal 3 en 4 van 2013 en kwartaal 1 en 2 van 2014).

In het eerste en tweede kwartaal van 2014 is de kasgeldlimiet overschreden. In juni 2014 is een groot bedrag ontvangen (BTW compensatiefonds), tevens is een lening aangestroken voor een bedrag van € 4 miljoen. Na de ontvangst en het aantrekken van de lening bevindt de netto vlottende schuld zich weer binnen de kasgeldlimiet. Deze overschrijding van de kasgeldlimiet is toegestaan. Melding richting de toezichthouder dient pas plaats te vinden indien de kasgeldlimiet drie kwartalen achtereen is overschreden of dreigt te worden overschreden.

De renterisiconorm

Nr.	Omschrijving ¹	2014	2015	2016	2017	2018
1	Begrotingstotaal	66.276	82.097	99.524	58.979	59.252
2	Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1x2)	13.255	16.419	19.905	11.796	11.850
4	Renteherzieningen	0	0	0	0	0

Nr.	Omschrijving ¹	2014	2015	2016	2017	2018
5	Aflossingen	2.407	2.807	2.807	4.307	5.907
6	Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	2.407	2.807	2.807	4.307	5.907
7	Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	10.848	13.612	17.098	7.489	5.943

¹ Bedragen x € 1.000

Over de langlopende schuld mogen de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In bovenstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven.

De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente Leiderdorp de komende jaren een renterisico over loopt, blijven ruimschoots binnen de wettelijke norm (wet FIDO).

De schuldquote

Omschrijving ¹	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Langlopende schuld	16.028	22.071	23.663	20.856	33.049	44.742
Begrotingstotaal	70.541	66.276	82.097	99.524	58.979	59.252
Schuldquote	23%	33%	29%	21%	56%	76%

¹ Bedragen x € 1.000

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee wettelijke normen; de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De schuldquote vormt een extra aangrijpingspunt om het renterisico te duiden. Met de schuldquote wordt de schuldpositie uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal. Teneinde de schuldquote meerjarig te kunnen bepalen hanteren wij deze eenvoudige methode.

Indien de schuldquote hoger is dan 100%, dan geven de rentelasten en het risico van rentestijgingen er aanleiding toe dat de gemeente het afbouwen van schulden serieus in overweging gaat nemen. Indien de schuldquote ligt tussen de 80% en 100%, dan is voorzichtigheid geboden. Zoals uit bovenstaand staatje blijkt loopt de schuldquote naar verwachting sterk op. Hier zal bij het opstellen van de kadernota 2016-2019 goed naar gekeken moeten worden.

Opzet financiering Gemeente Leiderdorp

Omschrijving ¹	1-1-2013	1-1-2014
Totaal vaste activa	81	83
af: reserves en voorzieningen	-51	-48
Te financieren met vreemd vermogen	30	35
af: Langlopende geldleningen	-16	-22
Werkkapitaal	14	13
Verhouding activa / Reserves en voorzieningen	63%	58%

¹ Bedragen x € 1.000.000

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken zijn financieringsmiddelen nodig. Investerings in materiële vaste activa hebben een lange levensduur en de financieringsbehoefte die daaruit voortvloeit moet meerjarig worden afgedekt. Daarvoor worden langlopende geldleningen aangetrokken. Voor zover er eigen financieringsmiddelen, in de vorm van reserves en voorzieningen, beschikbaar zijn, worden deze eerst gebruikt voor de invulling van de gemeentelijke financieringsbehoefte.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemeente haar investeringen voor 58% financiert met eigen middelen. De verhouding is ten opzichte van vorig jaar gedaald (2013: 63 %). Het werkkapitaal per 01-01-2014 bestaat per saldo uit een korlopende schuld (het saldo van de korlopende vorderingen en verplichtingen)

De leningportefeuille

Omschrijving ¹	2014	2015	2016	2017	2018
Stand 1 januari	22.071	23.663	20.856	33.049	44.742
Nieuwe leningen	4.000	0	15.000	16.000	30.000
Reguliere aflossingen	2.408	2.807	2.807	4.307	5.907
Stand per 31 december	23.663	20.856	33.049	44.742	68.835
Rentelasten	746	685	899	1.516	2.328

¹ Bedragen x € 1.000

Voor 2015 verwachten wij geen langlopende leningen aan te trekken.

Rentemethodiek en renteresultaat

Voor de interne doorberekening van de rentelasten hanteert de gemeente een interne rente van 3,5%. Deze interne rekenrente, welke wordt gebruikt voor rentetoerekening aan activa, is afgestemd op het rentepercentage dat de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) hanteert voor lineaire vaste geldleningen met een looptijd van 25 jaar. In uitzondering hierop wordt voor grondexploitaties en investeringen die een negatieve boekwaarde hebben (meer baten dan lasten) de interne rekenrente gebaseerd op het rentepercentage dat de BNG rekent over een 6-maands deposito (behoudens de in de financiële verordening benoemde uitzonderingen).

Op grond van de wijze waarop het rentepercentage tot stand komt kan geconcludeerd worden dat deze marktconform is voor de kostprijsberekening van de gemeentelijke taken.

Tevens kan bekeken worden hoe het rentepercentage zich verhoudt tot het gemiddelde rentepercentage op de langlopende schuld. Over 2013 bedroeg het gemiddelde percentage over de langlopende schuld 3,6%. Ook vanuit dit perspectief kan dus geconcludeerd dat de gemeente aan haar investeringen een reëel rentepercentage toerekent.

Kredietrisicobeheer

De gemeente Leiderdorp heeft een overeenkomst met de Bank Nederlandse Gemeenten waarin een aantal zaken is geregeld, zoals een rekening-courantovereenkomst en het aantrekken en uitzetten van kort en lang geld.

Relatiebeheer

Bancaire relaties voldoen aan de eisen zoals gesteld in het treasurystatuut. Beoordeling van deze relaties vindt plaats bij het aangaan van de relatie en jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening. Offertes worden conform het statuut bij verschillende instanties opgevraagd.

Geldstromenbeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De saldi op de overige rekeningen, bij de ING en de Rabobank, worden zoveel mogelijk overgeboekt naar de rekening bij de BNG. De gemeente werkt met een liquiditeitsbegroting zoals voorgeschreven in het Treasurystatuut. De grootste onzekerheden inzake de inkomende en uitgaande geldstromen volgen uit de grondexploitatie.

Paragraaf 5 : Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering van de gemeente heeft een belangrijke rol in de realisatie van de doelen van de gemeente. Bedrijfsvoering is een onderdeel van de primaire processen, dienstverlening aan burgers en beleids- en bestuurlijke processen. De bedrijfsvoering is zodanig ingericht, dat de uitvoering van de programmabegroting, de productenraming en de werkplannen door de ambtelijke organisatie op een zo efficiënt mogelijke wijze gerealiseerd kunnen worden. Dit wordt gerealiseerd met de organisatie-eenheden Control en Concernzaken en in samenwerking met Servicepunt71.

Borging in de organisatie

Control

Control is belegd in een afzonderlijke eenheid met een onafhankelijke positie in de organisatie, en valt rechtstreeks onder de gemeentesecretaris. Control bevordert en bewaakt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van de bedrijfsprocessen binnen de gemeente Leiderdorp en de betrouwbaarheid van de informatie die deze processen opleveren (zogenaamde 'brede control').

Strategische bedrijfsvoering

De strategische bedrijfsvoering alsmede de regievoering op de onderwerpen van Financiën, Juridische Zaken, HRM, ICT, Inkoop en Facilitaire Zaken zijn niet ondergebracht bij Servicepunt71. Met Servicepunt71 worden gesprekken gevoerd om de strategische bedrijfsvoering over te dragen.

Communicatie

Betrokken, omgevingsbewust, ondernemend en betrouwbaar. Deze kernwaarden zijn leidend voor het doen en laten van de gemeente. Ze impliceren een luisterende houding en een open, actieve communicatie. Binnen de organisatie en in contact met de omgeving.

Cluster Communicatie staat bestuurders, managers en medewerkers met raad en daad bij in hun communicatie met inwoners, ondernemers, instellingen en (andere) samenwerkingspartners. Dat kan gaan om maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, de gemeentelijke dienstverlening maar ook om alledaagse zaken die aandacht behoeven.

Steeds vaker werken beleids- en communicatieadviseurs vanaf het begin van beleidsprocessen nauw met elkaar samen om de buitenwereld en de binnenwereld met elkaar te verbinden. Communicatie zit zo in het hart van het beleid.

De wereld om ons heen verandert in hoog tempo en iedereen communiceert. Daarmee verandert de rol van het cluster naar die van trainer, adviseur en coach. Daarnaast ontwikkelt het werk zich meer richting omgevingsmanagement en reputatiemanagement. Wij communiceren steeds meer digitaal en via social media. De dienstverlening van de gemeente is in principe digitaal, persoonlijk contact met de gemeente is waardevol en blijft natuurlijk mogelijk.

Na vier jaar van meepraten, wil de gemeente nu dat inwoners gaan meedoen en dat de gemeente mee gaat doen met initiatieven van inwoners, ondernemers en het maatschappelijk middenveld. Het cluster pakt deze uitdaging op en ziet voor zichzelf een rol om hier invulling aan te geven.

Informatiebeleid

Het goed functioneren van gemeentelijke informatievoorziening vervult een essentiële rol en is een randvoorwaarde voor de realisatie van de gemeentelijke doelstelling. De opgave waar de gemeente voor staat, wordt naast organisatorische factoren bepaald door de efficiënte en effectieve inzet van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Om op een efficiënte wijze invulling te geven aan de ontwikkelingen op het gebied van de elektronische dienstverlening volgt de gemeente met haar informatiebeleid de landelijke ontwikkelingen. Om zodoende te kunnen komen tot een betere dienstverlening aan de samenleving en eigen medewerkers en aan een transparante overheid.

Servicepunt71 (SP71)

Vanaf 1 januari 2012 heeft Leiderdorp de uitvoering van de bedrijfsvoering ondergebracht bij Servicepunt71. Leiderdorp is mede-eigenaar van SP71 en heeft binnen de eigen organisatie een team ingericht dat verantwoordelijk is voor professionele opdrachtgeving.

De volgende bedrijfsvoeringstaken worden binnen Servicepunt71 uitgevoerd:

- *Financiën* richt zich met name op het tijdig en juist registreren, betalen en innen van facturen en het financieel advies aan bestuur en MT en stelt ook de planning- en controlproducten op.
- *Juridische Zaken* adviseert gevraagd en ongevraagd de organisatie op alle juridische aspecten waar de gemeente mee te maken heeft.
- *HRM* fungeert als (sparring-) partner en ondersteuner voor het management en individuele medewerkers bij de ontwikkeling en uitvoering van integraal personeelsbeleid, alsmede bij organisatievraagstukken.
- *ICT* faciliteert en onderhoud de ICT-systemen.
- *Inkoop* begeleidt individuele en gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten voor alle soorten overheids-opdrachten en voert het contractmanagement uit.
- *Facilitaire Zaken* zorgt onder andere voor het verzorgen van catering, schoonmaak, beveiliging en postverzending.

Wat gaan we ervoor doen?

Control	1.1 Algemeen Controle en Onderzoeksplan 2015
Communicatie	2.1 Vernieuwen website
Informatiebeleid	3.1 Uitvoeren informatiebeleidsplan
Servicepunt71	4.1 Doorontwikkeling Dienstverlening Servicepunt71
	4.2 Doorontwikkeling bezwaarschriften behandeling
	4.3 Implementatie contractmanagement en -beheer

1.1 Algemeen Controle en Onderzoeksplan 2015

In het op te stellen Algemeen controle en onderzoeksplan voor 2015 wordt het overzicht opgenomen van de voor 2015 uit te voeren verbijzonderde interne controles (uitvoering door Servicepunt71) en overige onderzoeken, waar onder de onderzoeken op basis van verordening 213a (uitvoering door de regionale auditpool). In 2015 zullen de processen inzake de drie decentralisaties (wmo, jeugd en participatie) extra aandacht krijgen.

2.1 Vernieuwen website

In het kader van het programma Antwoord© van de Rijksoverheid dat tot doel heeft de dienstverlening van de gemeente Leiderdorp op een hoger niveau te brengen, ontwikkelt de gemeente een website die in 2015 opgeleverd zal worden. Bij de verbetering van de website zal de focus meer komen te liggen op de vraag van onze klanten. Daarnaast zijn de aandachtspunten: sneller en begrijpelijker het juiste antwoord geven, de zoekfunctionaliteit (informatie moet makkelijker vindbaar zijn) en uitbreiding van digitale formulieren (de gemeente is 24-uur per dag bereikbaar).

3.1 Uitvoeren informatiebeleidsplan

Het informatiebeleidsplan biedt een kader om de informatievoorziening verder te verbeteren. In het informatiebeleidsplan is een uitvoeringsplan opgenomen en bevat projecten op 4 verschillende ontwikkelgebieden (Basis op orde, Digitaal werken, Digitale dienstverlening en Wettelijke verplichtingen).

4.1 Doorontwikkeling Dienstverlening Servicepunt71

De eerste jaren heeft Servicepunt71 zich met name gericht op het verbeteren en standaardiseren van de processen, zodat de ingeboekte taakstellingen behaald kunnen worden. Voor 2015 ligt de nadruk wat Leiderdorp betreft meer op de kwaliteit van de dienstverlening.

4.2 Doorontwikkeling bezwaarschriftenbehandeling

Beoogd wordt om in 2015 te werken met een regionale bezwaarschriftencommissie met onder meer als doel om de doorlooptijden te verkorten en een efficiëntere inzet van de beschikbare mensen en middelen. Tevens wordt er gekeken om, waar mogelijk de bezwaarschriften informeel af te doen dan wel ambtelijk te horen. Dit moet leiden tot een grotere tevredenheid voor de burger maar ook een kostenbesparing voor de gemeente.

4.3 Implementatie contractmanagement en -beheer

In 2014 is een start gemaakt met het contractbeheer en management van alle gemeentelijke inkoopcontracten. In 2015 zal het verder worden geïmplementeerd zodat de risico's, voornamelijk rondom indexatie en opzegging, op de afgesloten contracten zullen verminderen.

Overzicht personele kosten

¹	2013 werkelijk	2014 na begr. wijz. t/m juli	2015 begr.prim.	% 2015/2014
a. Salarislasten	9.977	10.393	10.464	101%
b. Inhuur derden t.l.v. vaste formatie	603	229	209	91%
c. Inhuur derden t.l.v. tijdelijke formatie	134	60	20	33%
d. Studiekosten algemeen	176	288	309	108%
e. Onafhankelijk advies	770	1.234	887	72%
Totaal	11.660	12.204	11.890	97%

¹ Bedragen x € 1.000

a. Conform kadernota zijn de loonkosten met 1,5% geïndexeerd.

b. Bij de Gemeentewinkel, cluster Bouwen, wonen en heffen is in 2014 nog eenmaal extra budget voor inhuur van een constructief toetser.

c. Er worden bij Gemeentewerken eenmalig extra uitgaven gedaan ten behoeve van papier opruimen. Hier staat een te ontvangen subsidie tegenover.

d. Bij de Gemeentewinkel, cluster Bouwen, wonen en heffen is extra studiebudget beschikbaar voor het opleiden van intern personeel tot constructief toetser.

e.

- In 2014 is eenmalig € 118.000 beschikbaar voor de organisatievernieuwing.
- Voor het waterplan is eenmalig € 20.000 beschikbaar vanuit Ibor in 2014.
- In 2014 is door middel van resultaatbestemming 2013 het budget voor de bestemmingsplannen en de structuurvisie € 91.500 verhoogd ten opzichte van 2015.
- In 2014 is € 64.000 opgenomen voor de uitvoeringsmaatregelen van de woonvisie.

Paragraaf 6 : Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon waarin de gemeente Leiderdorp een bestuurlijk en financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat de gemeente ter beschikking heeft gesteld en dat niet verhaalbaar is, of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Beleid

Verbonden partijen stellen beleid op en/of voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe ook in eigen beheer kan doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partijen, maar houdt wel de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Van belang is te controleren of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd zijn.

Een ander belang is het kostenbeslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Eind 2007 heeft het college de discussienotitie Sturen op Regionale samenwerking gepresenteerd (ook wel 'paprikanotitie' genoemd). Deze notitie is op 19 maart 2008 door de Commissie Regio besproken, waarbij de hoofdlijn van deze notitie is overgenomen. Deze notitie geeft richting aan de gewenste toekomstige ontwikkeling van regionale samenwerking en vormt hiermee een kader voor het aangaan of ontwikkelen van samenwerkingsverbanden. De hoofdlijn van dit kader is: kies voor twee schaalniveaus. Eén voor strategie, dat zo groot mogelijk kan zijn. Eén voor uitvoering op de schaal van de Leidse agglomeratie. De visie bevat een model van uitvoeringsorganisatie, een model voor betere raadscontrole en een duiding van de nieuwe identiteit van de regiegemeente pur sang.

In het coalitieakkoord 2014-2018 "Van meepraten naar meedóen" is de focus op de Leidse Regio als brandpunt van de regionale samenwerking opnieuw vastgelegd. Voor taken die in een groter verband dan de Leidse Regio moeten worden belegd, zoeken wij samenwerking op het niveau van Holland Rijnland. Daarbij worden taken neergelegd op dat niveau waar zij het efficiëntst kan worden uitgevoerd, zodat er geen taken dubbel worden gedaan. Samenwerken heeft ook een keerzijde: de aansturing (opdrachtgeverschap) voor de uit te voeren taak komt bij meerdere gemeenten te liggen en kan zo verwateren. Zeker bij hele grote samenwerkingsverbanden (veiligheidsregio, regionale gezondheidsdienst, omgevingsdienst) is dit het geval. Het college heeft in het coalitieakkoord de opdracht gekregen om de aansturing, in afstemming met andere gemeenten, te versterken zodat de samenwerkingsverbanden zich weer gestuurd weten door hun eigenaren: de gemeenten.

De raad heeft in 2010 de spelregels voor het aangaan van Verbonden Partijen voor Leiderdorp vastgesteld. Deze staan in de Nota Verbonden Partijen Leiderdorp. Hierin staat geformuleerd wat de algemene en specifieke kaders en de gemeentelijke doelstellingen zijn voor verbonden partijen. Daarmee heeft de raad een visie ontwikkeld op het geheel aan samenwerkingsverbanden. De aanbevelingen uit de Begrotingsscan 2007 over dit thema zijn in deze nota verwerkt, alsmede de aanbevelingen uit de rapportage van de Rekenkamer Leiderdorp van februari 2008 over Verbonden Partijen. De relevante informatie uit de Bestuurskrachtmeting die in 2008 is opgesteld, is hierin meegenomen.

Sinds een aantal jaar wordt door de werkgroep financieel kader gemeenschappelijke regelingen (voorheen werkgroep Strijk) bij een aantal gemeenschappelijke regelingen een generieke taakstelling opgelegd door de gemeenten in de veiligheidsregio. Voor Leiderdorp betreft dit Holland Rijnland, de Veiligheidsregio, Omgevingsdienst West Holland en de RDOG Hollands Midden. Voor de periode 2015-2018 wordt aan deze regelingen wederom een taakstelling opgelegd, waarbij het college van mening is dat deze taakstelling moet leiden tot een taakdiscussie bij de gemeenschappelijke regelingen om de financiële taakstelling te behalen. Een gevolg van deze discussie kan zijn dat er meer sturing komt op de taakuitvoering door de betreffende regelingen door de deelnemers aan de regeling en Leiderdorp in het bijzonder.

Overzicht verbonden partijen

Totaal overzicht Leiderdorp van de bijdragen aan verbonden partijen.

	2013 (r)	2014 (b)	2015 (b)
Holland Rijnland ¹	923 ²	950	924
Veiligheidsregio	1.290	1.393	1.478
BSGR	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gevulei	1.004	1.095	1.081
RDOG	748	723	809
ODWH	470	477	470 ³
Oude Rijn Zone	12	0	0
SP71	3.019	2.826	2.784
Sociale dienst GR	0	0	0
Totaal	7.466	7.464	7.539

1 De bijdrage voor de gemeente Leiderdorp is inclusief de bijdrage voor het regionaal investeringsfonds van € 571.022

2 Bij het rekening resultaat is geen rekening gehouden met de voorgenomen reserveringen. Als dit wordt gedaan komt het resultaat per gemeente nagenoeg op € 0 uit.

3 Dit zijn de netto bijdragen, eventuele bezuiningskosten cq frictiekosten komen hier nog bovenop.

Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor vijftien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	521	875
	Vreemd vermogen	41.537	30.601
	Jaarresultaat		554
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Beleid		
	www.hollandrijnland.net		

Gemeenschappelijke vuilverwerking Leiden en omgeving (Gevulei) ¹			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	Voordeel behalen uit het gezamenlijk laten verwerken van ingezameld huisvuil. Bevorderen van hergebruik goederen door middel van het kringloopbedrijf en recycling.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van tonnage. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	431	438
	Vreemd vermogen	2.047	2.156
	Jaarresultaat		56 ²
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Gemeentewerken		

1 Per 2015 zal deze Gemeenschappelijke regeling ophouden te bestaan

2 Het resultaat van de Gevulei gerealiseerd door de kerntaak en door de plustaak "Het Warenhuis" en bedraagt € 56.967. Het resultaat van de kerntaak ad € 32.967 wordt aan de 8 participeren gemeente uitgekeerd naar rato van de ingezamelde hoeveelheid restafval per gemeente. Het resultaat van de plustaak ad € 15.000 wordt na accodering ten gunste van de bestemmingsreserve Kringloopbedrijf gebracht.

Oude Rijn Zone			
Vestigingsplaats	Alphen a.d. Rijn		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	De Oude Rijnzone is het gebied langs de rivier de Oude Rijn, tussen Leiden en Bodegraven. De Oude Rijnzone is door de provincie aangewezen als transformatiezone. In deze zone worden nieuwe woon- en werkgebieden ontwikkeld, bestaande bedrijfslocaties geherstructureerd en de water- en natuurkwaliteiten versterkt. Daarnaast is er aandacht voor de verbetering van de bereikbaarheid van het gebied.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	Belang van de Provincie is 50%, de gemeenten vertegenwoordigen samen de andere 50% op basis van inwoners.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	22.792	37.655
	Jaarresultaat		-
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Beleid		
	www.ouderijnzone.nl		

Schadevergoedingsschap HSL			
Vestigingsplaats	Rotterdam		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlegging en reconstructie van de A 16, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, respectievelijk de A 4, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, en de beslissing op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de terzake bevoegde instantie.		
Bestuurlijk belang	Belang van het Rijk is 50%, de gemeenten vertegenwoordigen samen de andere 50%		
Financieel belang	De gemeenten lopen geen risico. Het rijk neemt alle schadeclaims en uitvoeringskosten voor haar rekening.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
Lege alinea	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Lege alinea	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Lege alinea	Jaarresultaat		n.v.t.
Overige informatie	De regeling eindigt op 1-1-2016		

Omgevingsdienst West Holland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	Uitvoering van de wettelijke taken zoals de vergunningverlening en handhaving van de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming (m.n. bouwstoffenbesluit), en advisering van de deelnemende gemeenten bij de uitvoering van hun taken, zoals ruimtelijke planvorming en verkeersbeleid.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur, stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door AB en is afhankelijk van gemeente bijdrage versus totale begroting.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	1.173	1.138
	Vreemd vermogen	6.021	6.202
	Jaarresultaat	237	109
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Beleid		
	www.odwh.nl		

Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisismoments.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	2.311	2.217
	Vreemd vermogen	28.034	24.465
	Jaarresultaat		-6
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Beleid		
	www.ggdhm.nl		

Veiligheidsregio Hollands Midden			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	10.042	10.120
	Vreemd vermogen	27.156	22.828
	Jaarresultaat		1.092
Overige informatie	Primaathouder: Concernzaken		
	www.vrhm.nl		

Oasen			
Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	N.V.		
Doelstelling/Publiek Belang	Oasen is een maatschappelijk drinkwaterbedrijf. Zij zorgen op duurzame wijze voor drinkwater voor onze klanten.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 25 aandelen in Oasen naar rato van het aantal inwoners.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	81.816	86.019
	Vreemd vermogen	111.852	114.863
	Jaarresultaat		4.103
Overige informatie	Primaathouder: Concernzaken		
	www.oasen.nl		

BNG			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	N.V.		
Doelstelling/Publiek Belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	2.752.000	3.430.000
	Vreemd vermogen	139.476.000	127.753.000
	Jaarresultaat		283.000
Overige informatie	Primaathouder: Concernzaken		
	www.bng.nl		

Nuon Energy NV			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	N.V.		
Doelstelling/Publiek Belang	Nuon, onderdeel van Vattenfall, ontwikkelt een duurzaam en divers samengesteld Europees energieportfolio. Deze biedt stabiele winstgevendheid voor de lange termijn en heeft een aanzienlijk groeipotentieel.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	Minder dan 1,5% Op 1 juli 2009 heeft Vattenfall AB een belang van 49% van het aandelenkapitaal in Nuon Energy verkregen. In tussenliggende jaren heeft Vattenfall AB haar belang uitgebreid tot 79% in het aandelenkapitaal van Nuon Energy. De verkopende partijen (lokale overheden) houden tot 1 juli 2015 gezamenlijk de resterende 21% van de aandelen. De resterende 21% van de aandelen, nu nog in handen van Nederlandse provincies en gemeenten, verwerft Vattenfall AB in de komende twee jaar onder reeds vaststaande condities.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	3.333.000	2.922.000
	Vreemd vermogen	3.501.000	
	Jaarresultaat		-419.000
Overige informatie	Primaathouder: Concernzaken		

Alliander			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	N.V.		
Doelstelling/Publiek Belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	Het aantal aandelen is 604.818 en het relatieve aandeel is 0,442		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	3.203.000	3.375.000
	Vreemd vermogen	4.211.000	4.173.000
	Jaarresultaat		288.000
Overige informatie	Primaathouder: Concernzaken		
	www.alliander.nl		
	In 2009 is Nuon verkocht aan het Zweedse Vattenfall. De gemeente blijft wel aandeelhouder in het Netwerkbedrijf Alliander.		

Servicepunt71			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	Vanaf 1 januari 2012 verzorgt Servicepunt71 de interne bedrijfsvoering van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Servicepunt71 levert producten en diensten op het gebied van ICT, HRM, Financiën, Juridische Zaken en Inkoop en voor de gemeenten Leiden en Leiderdorp ook de Facilitaire Zaken.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelpercentage. Het verdeelpercentage is gebaseerd op het aandeel in het totaal van de overgedragen formatie en de overgedragen materiële budgetten. De deelnemers in Servicepunt71 zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	1.852	1.678
	Vreemd vermogen	14.959	14.680
	Jaarresultaat	96	32
Overige informatie	www.servicepunt71.nl		

Gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie Leiden en Leiderdorp Sociale Dienst			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling lichte vorm.		
Doelstelling/Publiek Belang	De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Leiden en Leiderdorp zal op de uitvoering de navolgende taken, wetten en regelingen uitvoeren, te weten: de Wet Werk en Bijstand (WWB), het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz), de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers (IOAW), de Wet Inkomensvoorziening Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ), de regeling scholing en activering ingevolge de Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW), de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB), de Regeling Instroom en Doorstroombanen (ID), de Wet Inburgering (WI), de Wet kinderopvang, SMI-kinderopvang, de huisvestingtaakstelling van vluchtelingen, de schuldhulpverlening, de sociale recherche, het minimabeleid, dan wel enige andere in de toekomst voor deze wetten en regelingen eventueel in de plaats komende regelingen.		
Bestuurlijk belang	Stemverhoudingen, aandeelhoudersbelangen en vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	Leiderdorp neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling om efficiënter en effectiever te kunnen werken met het slinkende budget. Voor de nadere uitwerking van de afspraken uit de gemeenschappelijke regeling hebben beide gemeenten een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor de periode 2011 – 2013. Daarin zijn prestatieafspraken gemaakt. Deze afspraken worden jaarlijks vastgesteld en verantwoord.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat	n.v.t.	n.v.t.
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Beleid		

Samenwerkingsverband GGZ subsidies			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/Publiek Belang	Het doel van de regeling is het in stand houden van Collectieve Preventieve GGZ met een breed aanbod van GGZ preventieactiviteiten onderscheiden naar activiteiten voor Kinderen & Jeugd en voor Volwassenen & Ouderen, en GGZ voorzieningen.		
Bestuurlijk belang	Stemverhoudingen, aandeelhoudersbelangen en vertegenwoordigers bestuur.		
Financieel belang	Gemeente Leiden treedt namens de deelnemende gemeenten op als subsidieverstrekker en brengt dit in rekening bij de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat	n.v.t.	n.v.t.
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Beleid		

Dataland			
VestigingsplaatsReeuwijk	Leiden		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling/Publiek Belang	<p>Dataland verzorgt de toegankelijkheid van gemeentelijke vastgoed, geo- en WOZ-informatie voor publieke en private afnemers in Nederland. Daarmee ontzorgt DataLand de gemeente. Dataland ondersteunt de gemeentelijke informatiehuishouding op het gebied van de gemeentelijke Geo-, WOZ- en vastgoedinformatie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - actieve kwaliteitsbewaking, - vertegenwoordiging van het gemeentelijk belang, - organisatie en coördinatie van het Gemeentelijk Geoberaad (i.s.m. VNG); een landelijk ambtelijk en bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie. <p>Verder is deelname niet anders te zien dan een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang en met als resultaat efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van toegankelijkheid van overheidsinformatie, overheidsloket, e-government, dienstverlening, een transparante en betrouwbare overheid evenals de stroomlijning van basisgegevens. Dankzij de samenwerking met deelnemende gemeenten, vele afnemers en andere betrokkenen bij de overheidsinformatievoorziening is DataLand uitgegroeid tot het landelijke kennis- en dataknooppunt voor vastgoed, geo- en WOZ gerelateerde gemeentelijke gegevens.</p>		
Bestuurlijk belang	Gemeente is als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering		
Financieel belang	<p>Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekkingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de drieledige taken van de organisatie – een stichting zonder winst oogmerk – uit te voeren. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Het eventuele overschot aan inkomsten wordt daarnaast aan certificaathoudende gemeenten uitgekeerd. Gemeente Leiderdorp heeft 13.352 certificaten van aandelen Dataland B.V. à € 0,10 per certificaat.</p>		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2013	31-12-2013
	Eigen vermogen	273	495
	Vreemd vermogen	582	248
	Jaarresultaat	128	410
Overige informatie	Primaathouder: Afdeling Concernzaken		
	www.dataland.nl		

Paragraaf 7 : Grondbeleid

Visie

Het grondbeleid is ondersteunend aan de realisatie van programma's als ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, onderwijs, cultuur, sport en recreatie en economische infrastructuur. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De baten en de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Het grondbeleid van Leiderdorp is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2013-2017, Grondslagen van het grondbeleid. De nota is op 18 maart 2013 door de raad vastgesteld.

Bij de programma's worden beleidsdoelen onderscheiden in SMART-doelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Bij het grondbeleid is eenzelfde driedeling gemaakt:

SMART doelen: faciliterend grondbeleid, niet meer grond dan nodig, marktconforme grondprijzen.

Activiteiten: het monitoren van grondtransacties aan de nota

Prestatie-indicatoren: grondprijzenbrief, de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG), uniforme erfpachtovereenkomsten.

Hieronder volgen enkele kernpunten uit de nota Grondbeleid:

Beleidskeuze vorm grondbeleid:

(3.1) De Gemeente Leiderdorp kiest voor een faciliterend grondbeleid.

Uitgangspunt is in principe faciliterend grondbeleid. Daar waar de gemeente een sterkere stempel wil drukken op de ontwikkeling cq. het noodzakelijk is om een ontwikkeling conform de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren, kan actief grondbeleid worden ingezet. Hierbij moet het financiële risico, ook op langere termijn, wel aanvaardbaar zijn.

Instrumenten:

Bij het voeren van grondbeleid staat de gemeente een aantal instrumenten ter beschikking. De beleidsregels bij de diverse instrumenten zijn in de Nota Grondbeleid terug te vinden, hieronder worden enkele uitgelicht:

Beleidsregels instrumenten:

(4.5.3) De gemeente zal handhaven op oneigenlijk gebruik en streeft er naar, waar mogelijk, tot verkoop te komen.

(4.7.1) Grondverkoop heeft de voorkeur boven erfpacht. Voor erfpacht wordt gekozen indien de gronden voor de gemeente strategisch van belang zijn.

(4.7.3) Bij erfpacht wordt uitgegaan van een marktconforme canon.

In het kader van eenduidigheid en transparantie worden bestaande erfpachtovereenkomsten bij verlenging aangepast aan een marktconforme canon.

Grondprijnsbeleid:

Bij een transparant grondbeleid horen transparante grondprijzen.

Beleidsregels grondprijnsbeleid

(5.1) Het grondprijnsbeleid wordt jaarlijks geactualiseerd middels een grondprijzenbrief waarin de richtlijn voor de grondprijzen is aangegeven.

(5.2) De gemeente Leiderdorp hanteert een marktconform grondprijns-beleid.

(5.3) De grondprijs wordt in beginsel door de residuele waardemethode bepaald.

Grondslagen waardering

De gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs vermeerderd met gemaakte kosten voor onderzoek en bouwrijp maken. Zoals wettelijk verplicht is, mag de boekwaarde niet hoger zijn dan de ingeschatte marktwaarde. Afhankelijk van deze inschatting wordt de boekwaarde afgeboekt (bij definitief geen mogelijkheid tot terugverdienen) of een voorziening gevormd (bij redelijke twijfel over het terugverdienen van de boekwaarde).

Reserves

Zoals het besluit begroting en verantwoording (BBV) voorschrijft wordt het saldo van een project via resultaatbestemming in het jaar van afsluiten toegevoegd aan een reserve. Voor W4 is er de bestemmingsreserve W4. Grondexploitaties die geen onderdeel uitmaken van W4 worden verantwoord onder de algemene reserve bouw- en grondexploitaties.

Organisatie

Beleidsregels Organisatie

(6.1.1) De grondexploitaties worden jaarlijks herzien en vastgesteld via de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG).

(6.1.2) In de jaarlijkse rapportage GIG vindt naast verantwoording over de grondexploitaties ook verantwoording plaats ten aanzien van overige ruimtelijke investeringsprojecten.

(6.1.3) De voortgang ten opzichte van de rapportage GIG vindt minimaal jaarlijks plaats in de voortgangsrapportage GIG.

(6.2.1) Per project/grondexploitatie worden de risico's in beeld gebracht. Hierbij worden beheersmaatregelen aangegeven.

(6.2.2) Het weerstandsvermogen wordt berekend o.b.v. de leidraad uit de Kadernota Weerstandsvermogen & Risicomanagement en opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen bij de begroting en de jaarstukken.

1. Grondexploitaties W4 en investeringsprojecten W4

(zie ook programma 7C)

Mauritskwartier

Doel van het project:

Realisatie van 154 woningen. Hiervoor zijn diverse verenigingen verplaatst.

Fase van het project:

Realisatiefase

Wat willen we bereiken in 2015?

De oorspronkelijke opgave voor Mauritskwartier is in 2012 afgerond. In het Mauritskwartier resteert alleen nog kavel M op de hoek Mauritsingel-Boomgaardlaan. Volgens bestemmingsplan W4 bestemd voor woondoeleinden (voorheen Maatschappelijke doeleinden). Met ontwikkelaar worden in 2015 verkoopactiviteiten ondernomen, indien de kavel verkocht wordt kan het bouwrijpmaken van het kavel worden afgerond.

Afronding uitvoering Boomgaardlaan (dit vindt plaats bij het project Weteringpark).

Vierzicht

Doel van het project:

Realisatie van 45.000 m3 bedrijventerrein in de vorm van een meubel- en zorgboulevard en kantorenbouw langs de A4. Hierbij is een parkeergarage aangelegd. Tevens is een parallelweg langs de A4 aangelegd om het gebied Vierzicht goed toegankelijk te maken.

Fase van het project:

Realisatiefase

Wat willen we bereiken in 2015?

Hoewel de grondbieding voor kavels 1 en 5 heeft plaatsgevonden zijn er nog geen concrete klanten voor de kavels en is niet bekend wanneer de grondverkoop kan plaatsvinden. De kantoorlocaties hebben te maken met de ongunstige markt voor kantoorontwikkelingen. Daarom is er voor gekozen om de verwachte opbrengsten voor de kavels per 1 januari 2012 af te boeken. De toekomstige ontwikkeling van de kavels blijft echter wel mogelijk. In 2014 is een (tijdelijke) geluidsvoorziening aangelegd in verband met gereedkoming snelweg A4.

Plantage

Doel van het project:

De oorspronkelijke gedachte was om de tennisverenigingen te verplaatsen en woningbouw te realiseren. Verplaatsing van de tennisverenigingen gaat echter niet door. Doel blijft echter wel het ontwikkelen van woningbouw. Hiervoor staat het resterende deel van de Plantage, Samsomveld inbegrepen, ter beschikking.

Fase van het project:

Definitiefase

Wat willen we bereiken in 2015

Na vaststelling van een Definitief Stedenbouwkundig ontwerp in 2012 heeft in 2013 een archeologische opgraving plaatsgevonden. Het Rijk gaat in 2015 de procedure doorlopen tot aanwijzing van het park in Plantage tot archeologisch rijksmonument.

In 2014 is over het grondbod onderhandeld. Na overeenstemming over het grondbod kan het gebied bouwrijp worden gemaakt. Er moet voor de ontwikkeling nog een overeenkomst met de ontwikkelaar worden afgesloten waarna een omgevingsvergunning in behandeling kan worden genomen. Tegen het Bestemmingsplan W4 is beroep aangetekend. Naar aanleiding van een tussenuitspraak van de Raad van State in april 2014 heeft de raad het plan nog enigszins aangevuld/gewijzigd in juli 2014. Een (positieve) einduitspraak wordt in najaar 2014 verwacht. Hierna zal nog een uitwerkingsplan moeten worden vastgesteld (door Burgmeester en wethouders) en zullen de vergunningenprocedures voor woningbouw worden opgestart en doorlopen.

Bospoort

Doel van het project:

Realisatie 22.000 m2 bedrijventerrein en 5.000 m2 geluidwerende bebouwing (paviljoens 1, 2 en 3). Voor de invulling van het bedrijventerrein is een intentieverklaring getekend voor de vestiging van een IKEA. Om het gebied toegankelijk te maken, is de Persant Snoepweg aangepast.

Fase van het project:

Realisatiefase

Wat willen we bereiken in 2015?

In 2011 is het bestemmingsplan Bospoort onherroepelijk geworden. In 2013 is in het Ghoibos een nieuwe pannekoekenboerderij gebouwd en is de pannenkoekenboerderij op de oude locatie gesloopt. In 2014 is de locatie waar IKEA gepland is bouwrijp gemaakt. IKEA heeft in 2014 aangegeven geen kant-en-klaar winkelformaat beschikbaar te hebben dat past binnen het huidige bestemmingsplan. Een nieuwe planning voor realisatie is nog niet voorhanden. We zullen alles doen wat in ons vermogen ligt om te bereiken dat het tot een IKEA-ontwikkeling komt.

Er zijn nog geen concrete marktinitiatieven voor de paviljoens. Voor de Paviljoens Bospoort wordt de ontwikkeling in 2016 of 2017 verwacht (duidelijke relatie en in grote mate afhankelijk van komst IKEA). In 2014 is zowel een tijdelijke geluidsvoorziening (ter plaatse van paviljoens en IKEA) als de geplande permanente geluidsvoorziening aangelegd in verband met gereedkoming snelweg A4.

Munnikkenpolder

Doel van het project:

Na de zandwinning in de polder zal het gebied opnieuw worden ingericht als recreatiepark. In het Weteringpark zijn de verenigingen (o.a. scouting, ijsvereniging) geherhuisvest, die verplaatst zijn om grondexploitaties binnen het W4 plangebied mogelijk te maken.

Fase van het project:

Realisatiefase

Wat willen we bereiken in 2015?

Afronden van de ontsluitingsweg naar de Munnikkenpolder (Boomgaardlaan). Voor de inrichting van de voormalige zandwinput vindt contractuele verlenging plaats. De oplevering verschuift hierdoor van 2014 naar 2015. Hierover is door de uitvoerder overleg geweest met alle toekomstige gebruikers. Mogelijk kan de aanleg van een strandje (conform waterplan) worden meegenomen bij de inrichting. In 2015 kan dan ook de kanovereniging verplaatst worden naar de definitieve locatie in de Munnikkenpolder.

2. Centrumplan

(zie ook programma 7B)

Centrumplein

Doel van het project:

De realisatie van een levendig dorpshart.

Fase van het project:

Ontwerpfase

Wat willen we bereiken in 2015?

Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en sloop van het gemeentehuis in 2012 zijn in 2013 de benodigde gronden bouwrijp overgedragen aan de ontwikkelaar. Vanwege marktomstandigheden verwachten een aanpassing van de aanvraag door de ontwikkelaar. Dit is sterk afhankelijk van de verhuurmogelijkheden. Na toetsing kan in 2015 de omgevingsvergunning voor uitbreidings- en verbouwingsplannen voor Winkelhof worden afgegeven.

Rekening houdend met de plannen voor uitbreiding van Winkelhof zal de directe omgeving opnieuw worden ingericht. Doel is om het verblijven in het winkelcentrum en de omgeving aantrekkelijker te maken en dit uiterlijk 2017 te realiseren. Vooruitlopend daarop is in ieder geval tijdelijk de omgeving verfraaid.

Parkpromenade (Laan van Berendrecht)

Doel van het project:

Het realiseren van 96 woningen voor ouderen en het aanleggen van een aantrekkelijke verbindingroute tussen de Winkelhof en de Santhorst. Het bestaande openbaar gebied ter plaatse van de hoek Merelstraat herinrichten (ontsluiting en parkeerplaatsen).

Fase van het project:

Realisatiefase

Wat willen we bereiken in 2015?

De parkpromenade is bijna afgerond. In 2014 is de herinrichting van de hoek Merelstraat en Koekoekstraat afgerond. De (her)inrichting van het kruispunt Engelendaal/Merelstraat (en daarbij het laatste stukje van de parkpromenade) wordt in 2015 nabij het project Centrumplein uitgevoerd (in het kader van het Integraal Verkeers en Vervoersplan (IVVP)).

3. Overige grondexploitaties

(zie ook programma 7A)

Amaliaplein

Doel van het project:

Ontwikkeling (sociale) woningbouw en een supermarkt

Fase van het project

Ontwerpfase

Wat willen we bereiken in 2015?

In 2013 heeft de aanbesteding van het project plaatsgevonden. In 2014 is de overeenkomst met de winnende partij getekend maar de consequenties van het nieuw provinciaal beleid voor de overeenkomst wordt nog nader bekeken. In 2015 kan naar verwachting de vergunningprocedures worden opgestart.

4. Opgenomen voorzieningen

Voor projecten met een (groot) afbreukrisico en weinig financiële bijsturingmogelijkheden kunnen voorzieningen getroffen worden.

Voor twee grondexploitaties van het Centrumplan, te weten 'Hoek Merelstraat' en 'Meas' is een voorziening getroffen (uit algemene reserve bouw- en grondexploitaties) van in totaal € 425.492,- per 31-12-2013. Deze voorziening is opgenomen aan de debetzijde van de balans als een correctie op de boekwaarde onderhanden werken.

Voor een aantal grondexploitaties van W4 is een voorziening getroffen. Per 31-12-2013 is dit: 'Vierzicht - kavel 1+5 en reststrook' € 1,95 mio, 'Mauritskwartier - Groene Scheg en Kleine Zandput' € 3,24 mio, 'Plantage' € 4,85 mio en 'Bospoort-Zuid' € 2,15 mio. Het verwachte tekort van W4 is in zijn geheel in de balans verwerkt door het nog niet gedekte deel toe te voegen aan de bestemmingsreserve W4.

Risico's Publiek-Private Samenwerking (PPS)

De gemeente heeft momenteel geen PPS-constructie.

Prognose verwachte resultaten totale grondexploitatie per 31/12/13

Totaaloverzicht (uit GIG2014)

(bedragen x € 1.000)	GIG - 2014 NCW 01-01-14	GIG - 2014 NCW 01-01-13	GIG - 2013 NCW 01-01-13	Vershil NCW 01-01-13
W4				
W4 - Ontwikkelingslocaties	- 4.603	- 4.448	- 4.762	314
W4 - Investeringsprojecten	-9.714	- 9.385	- 9.664	279
W4 - Afgesloten projecten / overige projecten in reserve	12.999	12.559	12.220	339
Totaal W4	- 1.319	- 1.274	- 2.205	931
	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)
Centrumplan	705	681	681	0
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(neutraal)
Overige projecten	PM*	PM*	PM*	PM*
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(neutraal)

* De PM bij de categorie 'Overige ruimtelijke projecten' betreft het project Amaliaplein. Het resultaat is vertrouwelijk vastgesteld door de raad in oktober 2013. Na het aangaan van de Koop- en Realisatieovereenkomst wordt het resultaat op netto contante waarde openbaar.

Parameters

Bij de herziening per 1/1/2014 van de grondexploitaties in de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG) 2014 zijn de volgende parameters gehanteerd:

Rentepercentage: 3,5%

Kostenindex: 2%

Opbrengstenindex: 0%

In de financiële verordening (verordening 212) is opgenomen dat jaarlijks de interne rente wordt herijkt. Dit wordt bij de financiële kadernota bekeken. In de financiële kadernota is voorgesteld om het rentepercentage van 3,5% (vooralsnog) te handhaven in de begroting 2015-2018. De kosten- en opbrengstenindices zijn niet aangepast ten opzichte van de GIG2013 gelet op het prijsindexcijfer grond-, water,- en wegenbouw (GWW) en om opbrengsten conservatief te ramen.

Fasering verkopen

Bij de herziening per 1/1/2014 van de grondexploitaties in de GIG2014 zijn de nog te verwachten opbrengsten voor grondverkoop als volgt gefaseerd:

Mauritskwartier kavel M: (medio) 2015

Plantage: eind 2015

Bospoort (paviljoens): (medio) 2016

Paragraaf 8 : Taakstellingen en stelposten

Inleiding

De gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland heeft, als toezichhouder, in de begrotingscirculaire 2015-2018 de gemeenten geadviseerd om een paragraaf "taakstellingen en reservering" op te nemen in de programmabegroting 2015-2018. Het advies is gegeven omdat in de huidige economische tijden bijna alle gemeenten te maken hebben met bezuinigingsoperaties, takendiscussies en financiële onzekerheden, zoals bijvoorbeeld de decentralisaties van rijksstaken. De paragraaf "taakstellingen en reserveringen" heeft als doel het inzicht in de financiële positie te verbeteren, door meer inzicht te geven in de taakstellingen en reserveringen.

Binnen de begroting is een aantal stelposten opgenomen. Deze vallen uiteen in taakstellingen (nog te realiseren bezuinigingen) en stelposten (begrotingsruimte die gereserveerd is voor uitgaven).

Taakstellingen en stelposten worden in de loop van het begrotingsjaar ingevuld resp. binnen de begroting geëffectueerd.

In deze paragraaf wordt een integraal overzicht gegeven van de nog openstaande taakstellingen en stelposten, zoals deze zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

Taakstellingen

In onderstaande tabel zijn de in het begrotingsjaar 2015 en de in de meerjarenraming opgenomen bezuinigingen/taakstellingen uiteengezet:

Taakstellingen

bedragen x €1.000			Begroting	Meerjarenbegroting		
Nr.	Prog.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
1	div.	5205242 Beleid	-117	-263	-263	-263
2	6	6200251 Directie	0	0	0	-371
3	6	6200254 Financien	-150	-150	-150	-150
4	6	6200259 Concernzaken Beheer	-50	-75	-75	-75
5	6	6200261 Informatie management	-25	-135	-220	-220
6	6	6200263 SP71	-340	-342	-342	-342
7	6	6200501 Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland	-24	-109	-110	-109
8	1	6242101 Huisvestingsvoorz openb basisonderw	-25	-25	-25	-25
9	1	6242103 Huisvestingsvoorz. Bijz. basisonderw	-56	-56	-56	-56
10	4	6256000 Groenonderhoud e/b	-125	-125	-125	-125
11	3	6258011 Accommodatieplan	-100	-100	-100	-100
12	AD	6294001 Onroerende zaakbelastingen	-10	-10	-10	-10
Totaal taakstellingen			-1.022	-1.390	-1.476	-1.846

1. Beleid

Taakstelling op loonkosten afdeling Beleid (cluster Projecten) als gevolg van het aflopen van projecten in het Grondbedrijf.

2. Directie

In 2018 is een algemene taakstelling ingeboekt. Deze zal worden ingevuld door middel van toekomstige bezuinigingen. Een eerste voorstel hiervoor zal bij de financiële kadernota 2016-2019 worden gedaan.

3. *Financiën*
Algemene taakstelling, deze wordt ingevuld door onderuitputting van budgetten.
4. *Concernzaken Beheer*
Taakstelling op diensverlening facilitair.
5. *Informatiemanagement*
Taakstelling op het Informatie Beleidsplan.
6. *SP71*
Taakstelling als gevolg van Servicepunt71 op inkoopvoordelen.
7. *Holland Rijnland*
Taakstelling op Verbonden partijen zoals in de begroting 2013 is opgenomen. Deze is hier geparkeerd en wordt later verdeeld over verschillende regelingen.
8. *Huisvestingsvoorziening openbaar onderwijs*
Taakstelling op beheer en onderhoud van onderwijsgebouwen. Deze is in de begroting 2014 ingesteld.
9. *Huisvestingvoorziening bijzonder basis onderwijs*
Taakstelling op beheer en onderhoud van onderwijsgebouwen. Deze is in de begroting 2014 ingesteld.
10. *Groen onderhoud*
Deze taakstelling zal door omvorming van Groen in Leiderdorp worden bereikt.
11. *Accommodatieplan*
Taakstelling op het accommodatieplan.
12. *Onroerende zaakbelastingen*
Deze zal door elektronisch aanslaan worden bereikt.

Stelposten

In onderstaande tabel zijn de in het begrotingsjaar 2015 en de in de meerjarenraming opgenomen stelposten uiteengezet:

Stelposten

bedragen x €1.000			Begroting	Meerjarenbegroting		
Nr.	Prog.	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
1	1	6248007 Lokaal onderwijs	14	14	14	14
2	5	6282003 Volkshuisvesting	14	14	14	14
3	AD	6292202 Onvoorzien	55	55	55	55
Totaal stelposten			83	83	83	83

1. *Lokaal onderwijs*
Stelpost ten behoeve van spoedaanvragen onderwijs.
2. *Volkshuisvesting*
Betreft een bijdrage aan rentelasten van energiebesparingsfonds. Dit wordt door huishoudens aangevraagd bij deelname aan energiebesparende maatregelen.
3. *Onvoorzien*
Jaarlijks budget ten behoeve van onvoorziene, eenmalige maatregelen.

Paragraaf 9 : Subsidies

organisatie	werkelijk		begroting	
	2014 activiteiten	2014 huisvesting	2015 activiteiten	2015 huisvesting
subsidieprogramma totaal	69.462	158.063	99.462	161.224
BplusC	324.113	283.369	324.113	289.036
SCw	298.409	78.586	298.409	80.158
Pluspunt	260.750	57.120	260.750	58.262
Totaal	952.734	577.138	982.734	588.680

De toedeling van de subsidies is op het moment van het opstellen van de begroting 2015 nog een inschatting.

Paragraaf 10 : 3-Decentralisaties

Inleiding

Met ingang van 2015 krijgen de gemeenten belangrijke nieuwe verantwoordelijkheden en taken op het gebied van Wmo, jeugd en participatie (werk). Net als in het overgrote deel van het land hebben de gemeenten in Holland Rijnland deze decentralisatie van overheidstaken aangegrepen om het sociale domein te herontwerpen. De transformatie moet worden volbracht met substantieel lagere budgetten. De door het rijk beschikbaar gestelde middelen zijn te gering om zonder ingrijpende aanpassingen de taken op te kunnen pakken. De decentralisaties kunnen echter gebruikt worden als katalysator om een noodzakelijke herinrichting, samen met instellingen en burgers, mogelijk te maken. Het Jeugd en Gezinsteam (JGT) en het Sociaal Team Leiderdorp (STL) geven mede vorm aan deze herinrichting. Samen Leiderdorp staat daarbij voor de samenwerking om vanuit de eigen mogelijkheden van de burger met elkaar vorm en inhoud te geven aan de participatie en zorg in de samenleving. We leggen de nadruk nog meer op preventie en organiseren de zorg zo dicht mogelijk bij de burger. We vertrouwen daarbij op de deskundigheid en het inzicht van de professional. Dit is alleen mogelijk als de gemeente de sturing en de regie in toenemende mate loslaat, in het vertrouwen dat de eigen kracht van de burger en de professionaliteit van de hulpverlener zal leiden tot een effectievere en efficiëntere besteding van de beschikbare middelen. Met instellingen zullen afspraken worden gemaakt over het leveren van maatwerk, volgens de systematiek *één gezin, één plan, één regisseur*. Doordat veel nieuw is en we gedurende de komende jaren veel ervaringen zullen opdoen is het op voorhand niet altijd mogelijk betrouwbare prestatie-indicatoren te benoemen of te ontwikkelen, op basis waarvan we kunnen meten of we onze doelen bereiken. Momenteel wordt hierover nog druk nagedacht, evenals over nut en noodzaak van het hebben van deze prestatie-indicatoren. Er is om die reden voor gekozen om in deze begroting de oude prestatie-indicatoren, voorzover zij geen toegevoegde waarde (meer) hebben, niet meer op te nemen. Zodra we in het komende jaar nieuwe indicatoren hebben ontwikkeld, zullen we hiervan vanzelfsprekend (tussentijds) mededeling doen, door middel van informatieavonden.

Met de herinrichting van het sociaal domein zullen de oude en nieuwe budgetten van het sociaal domein samen vloeien. Het zal dan ook niet mogelijk zijn om bij het opmaken van de rapportages in 2015 en verder de oude lasten van de nieuwe lasten te onderscheiden. Zolang de uitkeringen in de Algemene Uitkering als integratieuitkering aangemerkt worden, zal wel een onderscheid in de ontvangen bedragen van het Rijk gemaakt kunnen worden.

De financiële risico's hebben we eveneens in beeld gebracht. De belangrijkste risico's zijn verwerkt in een risicomatrix, waarvan de grootste zijn opgenomen in paragraaf 2 van deze begroting. Aan de risico's hebben we beheersmaatregelen gekoppeld. Het college zal hier bij voortdurend op sturen en regie op voeren. De risico's op de drie decentralisaties zijn groot en het college vraagt dan ook aandacht voor het versterken van de reserves op het sociale domein.

Financiën

In de mei- en septembercirculaires zijn gemeenten geïnformeerd over de uitkeringen in het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten en daarom voor een belangrijk deel bepalend voor de financiering van de gemeentelijke taken en doelstellingen, ook op het terrein van de drie decentralisaties. Naar de circulaires is reikhalzend uitgekeken, aangezien de gemeenten hierin de lang verwachte duidelijkheid zouden krijgen.

In de meicirculaire werd nog gemeld dat de middelen zouden worden toegevoegd aan het deelfonds sociaal domein, dat onderdeel zou uitmaken van het gemeentefonds. De middelen zouden uitsluitend (in ieder geval tot 2018) mogen worden besteed aan jeugd, Wmo en participatievoorzieningen. Inmiddels hebben de gemeenten in een brief van de rijksoverheid te horen gekregen dat het sociaal deelfonds niet wordt ingesteld. Gemeenten zijn onder voorwaarden vrij de middelen te besteden. Wel monitort de rijksoverheid de bestedingen van de gemeenten op bovengenoemde terreinen.

In de meicirculaire is aangekondigd dat er ten aanzien van de vaststelling en verdeling van de participatiemiddelen wordt gewerkt aan een nieuw objectief verdeelmodel, dat met ingang van 2015 gebruikt gaat worden. De uitkomsten van deze verdeling worden in het najaar 2014 bekend gemaakt. In de achterliggende jaren zijn de middelen voor participatie voor de gemeente Leiderdorp al zienderogen afgenomen en het ligt dus ook in de lijn der verwachtingen dat de middelen eerder zullen dalen dan stijgen. Voorts is reeds langer duidelijk dat de rijksbijdrage voor de Wsw de komende jaren verder zal dalen. Daar staat tegenover dat gemeenten extra middelen tegemoet kunnen zien voor de instroom van de mensen die voorheen vielen onder de Wajong en Wsw. Voorts zullen gemeenten middelen krijgen voor de inzet van het instrument loonkostensubsidie, dat mede van belang is bij de realisatie

van de banen op grond van de banenafpraak (voormalig garantiebannen). De omvang van deze extra middelen is op moment van schrijven nog niet bekend.

Met betrekking tot jeugd is in de meicirculaire duidelijk geworden dat het budget verder naar beneden is bijgesteld. Er heeft een herverdeling op basis van historische gegevens plaatsgevonden, waardoor de in december 2013 aangekondigde middelen voor Leiderdorp € 300.000 lager uitvallen. De gemeenten die op basis van de historische herverdeling door de ondergrens zakten hebben conform de garantieregeling in ieder geval 95% van de middelen van december 2013 gehouden. Leiderdorp is dus evenals tal van andere gemeenten in Holland Rijnland nadeelgemeente. De gemeenten in Holland Rijnland hebben in het kader van het verzekeringsmodel gekozen voor onderlinge solidariteit. Dit betekent dat het nadeel van € 300.000 op dit moment wegvalt, aangezien alle gemeenten in Holland Rijnland samen het transitiearrangement financieren. Wel blijft het risico bestaan, dat als het solidariteitsprincipe wordt losgelaten, dit in het nadeel van onder andere onze gemeente kan uitpakken. Voorts blijft het risico bestaan dat het totaal beschikbare budget voor het transitiearrangement niet toereikend zal zijn. Deze risico's zijn, evenals andere risico's op het gebied van de drie decentralisaties, in beeld gebracht. Door middel van het waarderen en het treffen van beheersmaatregelen wordt op deze risico's gestuurd.

In de meicirculaire is duidelijkheid verkregen over de Wmo-budgetten die beschikbaar komen voor de nieuwe taken die de gemeente heeft gekregen. Ook deze middelen zijn ten opzichte van een eerdere raming door de rijksoverheid bijgesteld. In januari 2014 is aan de hand van een voorlopige inzage in het macrobudget een doorrekening voor Leiderdorp gemaakt. Deze doorrekening, zoals die is opgenomen in de kadernota, moet nu naar beneden worden bijgesteld. Het rijk heeft op basis van zoveel mogelijk actuele data van 2013 een herberekening gemaakt. Voor Leiderdorp leidt dit tot een nadeel van € 586.926. Met deze extra bezuiniging van 15% als gevolg van de herverdeling van de budgetten was vanzelfsprekend nog geen rekening gehouden. In de begroting is uitgegaan van het principe dat het beschikbare budget leidend is en dat de voorgenomen bezuinigingen op de Wmo daadwerkelijk worden gerealiseerd. Indien het budget ontoereikend mocht blijken te zijn of de bezuinigingen niet worden gerealiseerd zullen beheersmaatregelen worden genomen of worden voorgelegd. Er komt in ieder geval in het komend jaar een forse druk te staan op het Wmo voorzieningenniveau. Er valt niet uit te sluiten dat in een verder perspectief harde maatregelen moeten worden genomen. De septembercirculaire laat zien dat het beschikbare budget met nog eens 10% naar beneden wordt bijgesteld als gevolg van herverdelingseffecten. Ook deze bijstelling pakt voor Leiderdorp nadeliger uit dan voor haar buurgemeenten.

Daarnaast is in de meicirculaire een bezuiniging op de huishoudelijke verzorging opgenomen van ongeveer € 700.000. Aangenomen mag worden dat deze bezuiniging, ondanks alle maatregelen die al in voorbereiding zijn of reeds zijn genomen, in 2015 nog niet kan worden gerealiseerd. Tekorten in de jaarschijf zullen in eerste instantie worden opgevangen binnen de reserve. Inmiddels zijn vanuit de rijksoverheid extra middelen toegezegd om de gevolgen voor de arbeidsmarktparticipatie te dempen. Er komt geld beschikbaar om instellingen tijdelijk te helpen om te wennen aan lagere tarieven en minder volume. Wel moet de instelling dan voldoen aan de ontwikkelopgave om de organisatie zo in te richten dat op een relatief korte termijn wel kan worden volstaan met de beschikbare middelen/prijsstelling.

Tot slot is in de begroting een kostenstaat opgenomen met betrekking tot de kosten die de extra taken in het kader van de drie decentralisaties met zich meebrengen. Deze kosten zijn met de wetenschap van dit moment verfijnd en zo concreet mogelijk gemaakt. Hiermee is gewacht tot de mei- en septembercirculaires bekend waren, aangezien de verwachting was dat hierin ook uitvoeringskosten zouden meekomen. In de beide circulaire's zijn echter nagenoeg geen uitvoeringsmiddelen opgenomen. De incidentele kosten die als gevolg van de transitie op het gebied van Wmo binnen het Wmo-loket worden verwacht, worden net als de andere incidentele implementatiekosten ten laste gebracht van het 3D transitiebudget. Mocht eind 2014 blijken dat dit budget ontoereikend is, zal begin 2015 een voorstel voor een implementatiebudget aan de raad worden voorgelegd.

Uitgaven voorzieningen WMO

	inc/struct	2015	2016	2017	2018
W1. Hulp bij het huishouden	s	1.879.000	1.879.000	1.879.000	1.879.000
W2. Overige maatwerkvoorzieningen	s	1.400.111	1.376.445	1.370.469	1.370.469
W3. Taakstelling HBH/overige voorzieningen	s	-917.000	-1.217.000	-1.217.000	-1.217.000

	inc/struct	2015	2016	2017	2018
Totaal uitgaven exploitatie WMO		2.362.111	2.038.445	2.032.469	2.032.469
Uitgaven n.a.v. transitie WMO					
W4. Mantelzorg (compliment)	s	70.000	70.000	70.000	70.000
W5. Sociaal team Leiderdorp	s	177.500	177.500	177.500	177.500
W6. Begeleiding	s	3.122.441	3.271.572	3.180.681	3.171.857
W7. Financiële maatwerkvoorziening	s	216.000	216.000	216.000	216.000
W8. Toezichthoudende ambtenaar WMO	s	35.000	35.000	35.000	35.000
W9. Ict	s	-	15.000	15.000	15.000
W10. Onderhoudskosten/beheer ICT	s	18.750	18.750	18.750	18.750
W11. Uitbreiding Beleidsformatie WMO	s	52.500	52.500	52.500	52.500
W12. Meerkosten SP71	s	pm	pm	pm	pm
Totaal uitgaven n.a.v. transitie WMO		3.692.191	3.856.322	3.765.431	3.756.607
Totaal tabel uitgaven voorzieningen WMO		6.054.302	5.894.767	5.797.900	5.789.076

Dekking exploitatie begroting WMO

		2015	2016	2017	2018
62201 wmo huishoudelijke verzorging excl. uren	s	1.160.984	1.160.760	1.160.536	1.160.536
65201 Wet Voorziening Gehandicapten	s	1.400.111	1.376.445	1.370.469	1.370.469
Inning eigen bijdrage HBH	s	225.000	135.000	135.000	135.000
Inning eigen bijdrage overige voorzien	s	28.002	55.058	54.819	54.819
Totaal dekking exploitatie WMO		2.814.097	2.727.263	2.720.824	2.720.824
Dekking n.a.v. transitie WMO (sociaal deelfonds)					
Begeleiding	s	3.122.441	3.271.572	3.180.681	3.171.857
Inning eigen bijdrage begeleiding	s	156.122	163.579	159.034	158.593
Totaal dekking n.a.v. transitie WMO		3.278.563	3.435.151	3.339.715	3.330.450
Totaal dekking WMO		6.092.660	6.162.414	6.060.539	6.051.274

		2015	2016	2017	2018
Resultaat WMO	s	38.358	267.647	262.639	262.198

Hulp bij het huishouden en overige maatwerkvoorzieningen (W1,W2 en W3)

Vanaf 2015 wordt een rijksbezuiniging doorgevoerd van inmiddels 33% (voorheen 40%) op de hulp bij het huishouden (HbhH). Deze bezuiniging is vertaald in een taakstelling van € 917.000 in 2015 die oploopt naar € 1.217.000 voor 2016 en de overige jaren. De taakstelling is hoger dan is opgenomen in de notitie Invoering Wmo 2015 omdat daar in de uitgaven voor Hulp bij het huishouden per ongeluk ook de personeelslasten (€ 117.000) zijn meegenomen. De bezuiniging wordt niet sec op HbhH gedekt, maar door maatregelen te nemen op meerdere individuele maatwerkvoorzieningen. Deze maatregelen betreffen: het vragen van een eigen bijdrage op alle individuele maatwerkvoorzieningen, voorzieningen algemeen gebruikelijk verklaren en meer oplossen binnen eigen sociaal netwerk.

Mantelzorgcompliment (W4)

Het onder de AWBZ bestaande 'Mantelzorgcompliment' wordt vanaf 1 januari 2015 afgeschaft. Het mantelzorgcompliment is momenteel gekoppeld aan de indicatie van de cliënt waarvoor de mantelzorgers zich inzet. De Sociale Verzekeringsbank betaalt het compliment van € 200 uit aan de mantelzorgers. Gemeenten ontvangen voor het vormgeven van een mantelzorgcompliment een bedrag binnen de transitie Wmo. De koppeling met de AWBZ indicatie vervalt, hierdoor zouden veel meer mantelzorgers

binnen de Wmo in aanmerking komen voor een compliment. In samenwerking met de mantelzorgondersteuningsorganisaties zal gekeken worden op welke wijze we invulling kunnen geven aan de waardering van mantelzorgers.

Sociaal team Leiderdorp (W5)

Het Sociaal team Leiderdorp (STL) wordt de nieuwe toegang met vragen op het terrein van ondersteuning en welzijn. Het doel van het STL is om inwoners te laten participeren en zo zelfredzaam mogelijk te worden of te blijven. Het STL voert taken uit zoals: informatie en advies, biedt lichte ondersteuning, signaleert ondersteuningsvragen, stelt ondersteuningsarrangementen op samen met de hulpvrager en coördineert de ondersteuning en draagt bij aan het versterken van de eigen kracht en buurtkracht. Een groot deel van de kosten van het STL wordt gedekt uit bestaande subsidiemiddelen. Voor de coördinator, sociaal innovator en projectkosten zijn extra middelen aangevraagd in de notitie 'Invoering Wmo 2015, van transitie naar transformatie'(vastgesteld 14 juli 2014).

Begeleiding (W6)

Vanaf 1 januari 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor nieuwe taken binnen de Wmo. Deze nieuwe taken bevatten: begeleiding individueel of in groepsverband (dagbesteding), vervoer naar of van dagbesteding en kortdurend verblijf. Daarnaast moet uit het zelfde budget kosten gedekt worden voor cliëntenondersteuning, doventolk, inloopfunctie GGZ en telefonische hulplijn. Het is nog onduidelijk of het budget dat overkomt toereikend zal zijn voor het uitvoeren van deze taken. Getracht wordt om met de afspraken die gemaakt worden binnen het beschikbaar gestelde budget te blijven. Dit staat onder druk door de overgangsregeling voor AWBZ cliënten en het feit dat nieuwe werkwijze niet direct ingeruild kan worden voor oud. Een transitie kent een periode waarin geïnvesteerd moet worden om deze op langer termijn terug te verdienen.

Financieel maatwerkvoorziening (W7)

Het regeerakkoord voorzag in de afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie Eigen Risico (CER). De regelingen hebben naar het oordeel van het kabinet niet het effect dat wordt beoogd: namelijk compenseren van meerkosten ten gevolge van chronische ziekte of handicap voor mensen die het echt nodig hebben. Gemeenten ontvangen middelen waarmee zij zelf kunnen beslissen op welke wijze zij chronisch zieken en gehandicapten financieel willen compenseren voor de meerkosten. In Holland Rijnland is een notitie geschreven waarin verschillende opties zijn aangegeven. De optie waarin sprake is van een collectieve aanvullende verzekering, waarin een groot deel van de meerkosten kan worden verzekerd, wordt verder uitgewerkt.

Toezichthoudende ambtenaar (W8)

De Wmo 2015 (artikel 5.1) spreekt over een toezichthoudende ambtenaar die verantwoordelijk is voor het toezien op de uitvoering van de Wet en het kwaliteitsbeleid. In subregionaal verband zal een ander voorstel worden uitgewerkt om hier zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoering aan te geven.

ICT kosten (W9, W10)

Voor het uitvoeren van de nieuwe taken en het STL zullen nieuwe ICT systemen moeten worden ontwikkeld en/of aangeschaft. Voor de afschrijving en het onderhoud van deze systemen zijn kosten opgenomen.

Uitbreiding beleidsformatie Wmo

Alle nieuwe taken kunnen niet alleen met de bestaande beleidsformatie worden uitgevoerd. De transitie is met ingang van 1 januari formeel een feit, maar de transformatie van het sociaal domein zal nog enkele jaren voortduren. Hiervoor is extra beleidsformatie opgenomen.

Meerkosten SP71

In de ondersteuning bij verordeningen, contracten, juridische aangelegenheden zal ook in de komende jaren wellicht een beroep moeten worden gedaan op extra ondersteuning van SP71. Hiervoor zullen we rekening moeten houden dat we voor dit meerwerk extra kosten zullen maken. Getracht wordt deze zoveel mogelijk binnen de bestaande afspraken op te vangen.

Uitgaven en dekking Jeugdhulpverlening

		2015	2016	2017	2018
J1. regionaal specialistische hulp en opdrachtgeverschap	s	4.448.297	4.405.933	4.256.874	4.283.450
J2. JGT:					
a. Voorlopige budgetraming inzet JGT (regionaal deel)	s	871.179	811.627	784.167	789.062
b. PGB	s	263.129	259.387	250.612	252.177
c. Reservering inzet Kwadraad	s	30.000	29.573	28.573	28.751
d. Coördinator	s	15.000	14.787	14.286	14.376
e. Baliemedewerker	s	10.000	9.858	9.524	9.584
f. Inzet lokale behoefte	s	26.629	26.250	25.362	25.521
g. Deskundigheidsbevordering	s	20.000	19.716	19.049	19.168
J3. ICT Jeugd	s	-	15.000	15.000	15.000
J4. Onderhoudskosten/beheer ICT	s	18.750	18.750	18.750	18.750
J5. Uitbreiding Beleidsformatie Jeugd	s	52.500	52.500	52.500	52.500
J6. Meerkosten SP71	s	pm	pm	pm	pm
Totaal uitgaven Jeugd		5.728.828	5.663.381	5.474.697	5.508.339
Dekking Algemene uitkering Jeugd					
Algemene Uitkering transitie Jeugd	s	5.657.578	5.577.131	5.388.448	5.422.089
resultaat Jeugd		-97.906	-86.250	-86.249	-86.250
		nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

Jeugdhulp

M.i.v. 1 januari 2015 worden alle vormen van jeugdhulp onder verantwoordelijkheid van gemeenten gebracht. Holland Rijnland heeft in haar startfoto in juni 2013 een schatting gemaakt van de uitgaven per gemeente. Voor Leiderdorp werden de uitgaven geraamd op € 6.118.448. Deze raming is hoger dan de bedragen die wij van het Rijk overgeheveld krijgen. Uit de meicirculaire 2014 blijkt dat Leiderdorp een bedrag van € 5.657.578 ontvangt. Voor Leiderdorp is dit 5% minder dan het bedrag dat in de decembercirculaire 2013 werd genoemd.

Regionaal (specialistische hulp en opdrachtgeverschap)(J1)

Samenwerkende gemeenten in Holland Rijnland hebben afgesproken om in het kader van de zorgcontinuïteit en het borgen van een goede infrastructuur het opdrachtgeverschap jeugd gezamenlijk te organiseren. Het gaat hier om 80% van het totale budget jeugdhulp wat wij aan middelen overgeheveld krijgen. Van dit bedrag is 1,5% beschikbaar voor de uitvoering van het opdrachtgeverschap en de overige 78,5% voor de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp (pijler 4 van de beleidsnota 'Hart voor de jeugd').

Jeugd- en Gezinsteams (J2)

Met ingang van 1 januari 2015 zal in heel Leiderdorp met een Jeugd- en Gezinsteam gewerkt worden. Dit is conform het beleidsplan 'Hart voor de jeugd'. Het JGT geeft consultatie en advies en biedt ambulante jeugdhulp en indien nodig schakelt het JGT zelf rechtstreeks jeugdhulp specialisten in, of ondersteuning vanuit andere domeinen. Het doel van het JGT is het verhogen van de kwaliteit van de hulpverlening en de vermindering van het gebruik van (dure) specialistische voorzieningen. De budgetraming (a) is voor de inzet van de professionals van het JGT. Dit is exclusief de lokale kosten van het JGT (extra inzet Kwadraad, de coördinator (d) en de baliemedewerker (e)). Hiernaast zijn er middelen nodig voor de inzet van lokale behoefte (f) en deskundigheidsbevordering (g). Om het verstrekken van PGB's zo integraal mogelijk te kunnen vormgeven is er regionaal voor gekozen om het PGB niet uit het regionale deel maar uit het lokale deel te bekostigen. Zo is men niet afhankelijk van het regionale opdrachtgeverschap, maar kan lokaal indien nodig in samenhang met bijvoorbeeld de Wmo een PGB worden verstrekt. Dit neemt wel een extra financieel risico met zich mee (zie risico paragraaf).

ICT: aanschaf/onderhoudskosten/beheer (J3 en J4)

Voor het uitvoeren van de nieuwe taken en het JGT zullen er nieuwe ICT systemen moeten worden ontwikkeld en/of aangeschaft. Voor de afschrijving en het onderhoud van deze systemen zijn kosten opgenomen. Dit betreft o.a. de wettelijk verplichte aansluiting op de CORV (Collectieve Opdracht Routeer Voorziening).

Uitbreiding beleidsformatie (J5)

Alle nieuwe taken kunnen niet alleen met de bestaande beleidsformatie worden uitgevoerd. De transitie is met ingang van 1 januari formeel een feit, maar de transformatie van het sociaal domein zal nog enkele jaren voortduren. Hiervoor is extra beleidsformatie opgenomen.

Meerkosten SP71 (J6)

In de ondersteuning bij verordeningen, contracten, juridische aangelegenheden zal ook in de komende jaren wellicht een beroep moeten worden gedaan op extra ondersteuning van SP71. Hiervoor zullen we rekening moeten houden dat we voor dit meerwerk extra kosten zullen maken. Getracht wordt deze zoveel mogelijk binnen de bestaande afspraken op te vangen.

Totaal resultaat Jeugd en WMO

	2015	2016	2017	2018
totaal resultaat Jeugd en WMO	-59.548	181.397	176.390	175.948
Ottrekking Reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs	59.548			
Storting reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs		181.397	176.390	175.948

Participatie budget Beschut	2015	2016	2017	2018
Wsw oud	2.684.318	2.684.318	2.684.318	2.684.318
Participatie reïntegratie	349.505	349.505	349.505	349.505
	3.033.823	3.033.823	3.033.823	3.033.823
Aangekondigde korting	33.818	-149.951	-324.520	-464.990
	3.067.641	2.883.872	2.709.303	2.568.833

Friciekosten wmo

	2015	2016	2017	2018
Ottrekking reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs	-120.000	-90.000	-65.000	
Storting in reserve 3D transitie	120.000	90.000	65.000	

FINANCIËLE BEGROTING

Deel 2 van de begroting - de Financiële begroting - bestaat uit een aantal onderdelen. Hierin worden o.a. de grondslagen van de begroting en de overzichten van reserves, voorzieningen en openstaande investeringen gegeven.

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

A : Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
1 Zorg,Welzijn,Jeugd en Onderwijs	Lasten	10.218	11.223	18.924	18.640	18.460	18.433
	Baten	-853	-718	-680	-624	-619	-619
Saldo		9.366	10.504	18.244	18.016	17.841	17.814
2 Werk en Inkomen	Lasten	10.059	10.277	10.305	10.357	10.318	10.318
	Baten	-7.641	-8.009	-4.752	-4.752	-4.752	-4.752
Saldo		2.418	2.269	5.554	5.605	5.566	5.566
3 Kunst, Cultuur en Sport	Lasten	2.958	2.687	2.600	2.581	3.170	2.576
	Baten	-123	-70	-71	-71	-71	-71
Saldo		2.834	2.616	2.529	2.510	3.099	2.505
4 Beheer openbare ruimte	Lasten	10.630	9.844	11.975	19.437	11.181	11.250
	Baten	-4.865	-4.451	-4.525	-4.642	-4.718	-4.844
Saldo		5.765	5.393	7.450	14.795	6.463	6.406
5 Ruimtelijk beleid	Lasten	2.316	1.976	1.859	1.880	1.872	1.870
	Baten	-1.001	-579	-522	-522	-522	-522
Saldo		1.315	1.398	1.336	1.357	1.350	1.348
6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid	Lasten	13.060	13.170	13.150	12.008	11.692	11.472
	Baten	-926	-885	-904	-914	-914	-914
Saldo		12.134	12.285	12.246	11.094	10.778	10.558
7 Grondontwikkeling	Lasten	9.188	24.915	12.171	16.078	-67	-67
	Baten	-9.044	-25.135	-12.631	-18.710	0	0
Saldo		144	-220	-460	-2.632	-67	-67
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	2.827	2.788	2.107	1.810	1.668	2.672
	Baten	-34.685	-35.628	-45.790	-45.722	-44.349	-43.824
Saldo		-31.858	-32.840	-43.682	-43.912	-42.681	-41.151
Totaal	Lasten	61.257	76.880	73.090	82.791	58.295	58.525
Totaal	Baten	-59.139	-75.474	-69.873	-75.958	-55.946	-55.546
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		2.118	1.405	3.217	6.834	2.349	2.979
RESERVES 1 Zorg,Welzijn,Jeugd en Onderwijs	Toevoeging	830	746	158	391	328	262
	Onttrekking	-1.051	-1.635	-672	-641	-560	-473
Saldo		-221	-889	-514	-250	-233	-211
RESERVES 2 Werk en Inkomen	Toevoeging	286	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-589	-92	-92	-92	0	0
Saldo		-303	-92	-92	-92	0	0
RESERVES 3 Kunst, Cultuur en Sport	Toevoeging	211	158	125	125	125	68

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming		
					2016	2017	2018
	Onttrekking	-487	-148	-109	-90	-667	-40
Saldo		-275	10	16	35	-542	28
RESERVES 4 Beheer openbare ruimte	Toevoeging	1.035	1.346	255	203	155	319
	Onttrekking	-1.616	-889	-2.144	-9.015	-631	-538
Saldo		-580	457	-1.889	-8.812	-476	-219
RESERVES 5 Ruimtelijk beleid	Toevoeging	242	50	0	0	0	0
	Onttrekking	-455	-162	-7	0	0	0
Saldo		-213	-112	-7	0	0	0
RESERVES 6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid	Toevoeging	2.306	511	63	74	76	78
	Onttrekking	-3.994	-1.559	-1.587	-778	-716	-699
Saldo		-1.688	-1.048	-1.524	-704	-640	-620
RESERVES 7 Grondontwikkeling	Toevoeging	1.484	4.172	7.561	15.477	0	0
	Onttrekking	-1.830	-4.043	-7.059	-12.950	-40	-40
Saldo		-346	129	502	2.526	-40	-40
RESERVES Algemene Dekkingsmiddelen	Toevoeging	2.124	1.001	811	463	0	0
	Onttrekking	-1.161	-874	-520	0	-419	-1.917
Saldo		963	127	291	463	-419	-1.917
Totaal	Toevoeging	8.518	7.984	8.973	16.733	684	727
Totaal	Onttrekking	-11.182	-9.402	-12.190	-23.566	-3.033	-3.706
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		-2.664	-1.418	-3.217	-6.834	-2.349	-2.979
Begrotingstotaal	Lasten/Toev.	69.775	84.864	82.064	99.524	58.979	59.252
Begrotingstotaal	Baten/Ontr.	-70.321	-84.877	-82.064	-99.524	-58.979	-59.252
GERAAMD RESULTAAT		-545	-13	0	0	0	0

B : Grondslagen voor de begroting

Als basis voor de begroting 2015 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De meerjarenbegroting 2014-2017 van de gemeente Leiderdorp na wijziging;
2. Alle in de financiële kadernota 2015-2018 opgenomen voorstellen te hanteren m.u.v. punt 302 Sportfondsen Leiderdorp;
3. De indexopslag van 1% op de werkelijke bijdrage aan Sportfondsen 2014 structureel op te nemen;
4. Uitwerking coalitieakkoord.

Algemene Uitkering Gemeentefonds

Bij de berekening van de algemene uitkering voor de meerjarenraming is uitgegaan van de uitkeringsfactor op basis van constante prijzen. De Algemene Uitkering is gebaseerd op de meicirculaire van 2014.

Rente en afschrijving/Interne rente

Voor de afschrijving worden de uitgangspunten gehanteerd, zoals deze zijn vastgelegd in de Financiële verordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet. Het gehanteerde interen rentepercentage bedraagt 3,5%. Voorts zijn de bepalingen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten van toepassing. Voor de financiering zal worden uitgegaan van een rentepercentage voor vaste schulden. Het rentepercentage is conform de financiële kadernota 2015-2018 gelijk gebleven op 3,5%.

Reserves en voorzieningen

Voor de reserves en voorzieningen zijn de bepalingen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten van toepassing en de uitgangspunten van de door de Raad vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2013.

Indexatie

De indexatie is als volgt toegepast:

onderdeel	ten opzichte van de begroting 2014-2018 is een indexatie toegepast van:
<i>Uitgaven</i>	
Personeelslasten	1 %
Overige uitgaven	0 %
<i>Inkomsten</i>	
OZB	1 % stijging + 1% conform begroting 2013-2016)
Reiniging	1 % stijging minus 2,17% conform begroting 2013-2016
Riolering	1 % stijging + 5,5% conform vGRP
Leges	1 % stijging (indien dit binnen 100% criterium past)
Overige inkomsten	1 % stijging

Leges, belastingen en heffingen

Zoals gebruikelijk zullen de tarieven in de raad van december worden voorgelegd ter besluitvorming. Waarbij de tarieven waarvoor landelijk een maximum is vastgesteld uiteraard in ogenschouw worden genomen.

- Onroerendezaakbelasting (OZB). In de begroting 2013-2016 was voor 2015 een extra stijging van de OZB opgenomen van 1%, gekoppeld aan een evenredige daling van de afvalstoffenheffing (2,17%). Tezamen met de nu doorgevoerde indexatie van 1% stijgen de tarieven van de OZB ten opzichte van 2014 derhalve met 2%. De exacte tarieven zijn nu nog niet bekend. Deze worden u ter vaststelling aangeboden voor de raad van december, zodat de tarieven op basis van de meest recente WOZ-waarden berekend kunnen worden.
- Afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is met 1,17% gedaald. Deze daling bestaat uit een indexering van 1% conform de kadernota en een daling van 2,17% conform de begroting 2013-2016.

- Rioolrechten. De tarieven worden eveneens met 1% geïndexeerd.

Als gevolg van bovenstaande indexeringscijfers stijgen de woonlasten in 2015 per saldo met 1%.

Naast de indexering is ook in 2015 sprake van een stijging van de rioolrechten met 5,5% op basis van het vastgesteld verbeterd Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). Deze verhoging bedraagt nominaal circa € 77.000. In 2013 en 2014 kon deze stijging nog worden opgevangen door een extra verlaging van de afvastoffenheffing. Voor 2015 bestaat die mogelijkheid niet, omdat wij worden geconfronteerd met een extra belasting op het verbranden en storten van afval. Dit bedraagt naar verwachting circa € 100.000 per jaar.

C : Incidentele lasten en baten

In onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten per programma weergegeven.

Programma	L/B	Aard van de mutatie	Begroting			
			2015	2016	Meerjarenbeeld	
					2017	2018
Totaal Begroting + meerjarenbeeld	Lasten	Totaal	73.090	82.791	58.295	58.525
	Baten	Totaal	-69.873	-75.958	-55.946	-55.546
Totaal saldo van lasten en baten			3.217	6.834	2.349	2.979
K2PRG02 2 Werk en Inkomen	Lasten	Incidenteel	92	92	0	0
	Baten	Incidenteel	0	0	0	0
Saldo			92	92	0	0
K2PRG03 3 Kunst, Cultuur en Sport	Lasten	Incidenteel	20	0	577	0
	Baten	Incidenteel	0	0	0	0
Saldo			20	0	577	0
K2PRG04 4 Beheer openbare ruimte	Lasten	Incidenteel	1.131	7.932	0	0
	Baten	Incidenteel	-47	-41	-5	0
Saldo			1.084	7.891	-5	0
K2PRG05 5 Ruimtelijk beleid	Lasten	Incidenteel	13	6	0	0
	Baten	Incidenteel	0	0	0	0
Saldo			13	6	0	0
K2PRG06 6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid	Lasten	Incidenteel	802	0	0	0
	Baten	Incidenteel	0	0	0	0
Saldo			802	0	0	0
K2PRG07 7 Grondontwikkeling	Lasten	Incidenteel	12.089	16.144	0	0
	Baten	Incidenteel	-12.631	-18.710	0	0
Saldo			-542	-2.566	0	0
K2PRGAD Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	Incidenteel	1.151	750	0	0
	Baten	Incidenteel	-776	-492	0	0
Saldo			375	257	0	0
Totaal Begroting + meerjarenbeeld	Lasten	Structureel	57.793	57.866	57.718	58.525
	Baten	Structureel	-56.420	-56.714	-55.941	-55.546
Structureel saldo van lasten en baten			1.373	1.152	1.777	2.979

In onderstaande tabel wordt een aantal grote incidentele posten nader toegelicht:

Bedragen x € 1.000

		2015	2016	2017	2018	programma
1	lasten	92	92	0	0	1. Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs
	batens	-92	-92	0	0	Resultaatbestemming
	saldo	0	0	0	0	
2	lasten	20	0	0	0	3. Kunst, Cultuur en Sport
	batens	-20	0	0	0	Resultaatbestemming
	saldo	0	0	0	0	
3	lasten	0	0	577	0	4. Beheer openbare ruimte
	batens	0	0	-577	0	Resultaatbestemming
	saldo	0	0	0	0	
4	lasten	1.131	0	0	0	4. Beheer openbare ruimte
	batens	-1.131	0	0	0	Resultaatbestemming
	saldo	0	0	0	0	
5	lasten	0	7.932			4. Beheer openbare ruimte
	batens	0	-7.932			Resultaatbestemming
	saldo	0	0	0	0	
6	lasten	755	0	0	0	6. Bestuur, Burgerzaken en veiligheid
	batens	-755	0	0	0	Resultaatbestemming
	saldo	0	0	0	0	
7	lasten	50	0	0	0	6. Bestuur, Burgerzaken en veiligheid
	batens					
	saldo	50	0	0	0	
Totaal						
	Totaal lasten	2.048	8.025	0	0	
	Totaal batens	-1.998	-8.025	0	0	
	Totaal saldo	50	0	0	0	

Verklaring voorgaande tabel

1. Conform begroting 2014 wordt voor de bevordering van arbeidsparticipatie voor cliënten in de WWB 3 jaar € 92.500 onttrokken uit de reserve Sociaal Beleid.
2. Conform de nota kunst 2012-2015 wordt voor de uitvoering tot 2015 geld onttrokken uit de reserve Kunst en Cultuur.
3. Conform overeenkomst met een sportvereniging wordt in 2017 rekening gehouden met een onttrekking voor de afkoopsom van 10 jaar onderhoud aan een sportvereniging uit de reserve Egalisatie Exploitatielasten.
4. Conform begroting 2013 wordt er eenmalig € 1.131.000 onttrokken aan de reserve bouw- en grondexploitaties om de kernmaatregelen van het IVVP plan uit te voeren.
5. De bijdrage voor de Tunnelbak aan de A4 aan Rijkswaterstaat is reeds voldaan en wordt in 2016 versneld afgeschreven ten laste van de bestemmingsreserve.
6. Conform raadsvoorstel wordt er in 2015 eenmaal € 754.974 onttrokken uit de reserve Regionaal investeringsfonds RIF.
7. In de begroting van 2015 is eenmalig € 50.000 opgenomen voor de bestuurskrachtmeting.

D : Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaande tabel structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves weergegeven.

Programma	L/B	Aard van de mutatie	Meerjarenbeeld			
			Begroting 2015	2016	2017	2018
K2PRG01 1 Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs	Toevoeging	Structureel	191	391	328	262
	Onttrekking	Structureel	-705	-641	-560	-473
Saldo			-514	-250	-233	-211
K2PRG03 3 Kunst, Cultuur en Sport	Toevoeging	Structureel	125	125	125	68
	Onttrekking	Structureel	-90	-90	-90	-40
Saldo			35	35	35	28
K2PRG04 4 Beheer openbare ruimte	Toevoeging	Structureel	255	203	155	319
	Onttrekking	Structureel	-1.013	-1.083	-631	-538
Saldo			-758	-880	-476	-219
K2PRG06 6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid	Toevoeging	Structureel	63	74	76	78
	Onttrekking	Structureel	-832	-778	-716	-699
Saldo			-769	-704	-640	-620
K2PRG07 7 Grondontwikkeling	Toevoeging	Structureel	0	0	0	0
	Onttrekking	Structureel	-40	-40	-40	-40
Saldo			-40	-40	-40	-40
K2PRGAD Algemene Dekkingsmiddelen	Toevoeging	Structureel	0	0	0	0
	Onttrekking	Structureel	-172	0	0	0
Saldo			-172	0	0	0

E : EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. De EMU-enquête is het model dat gebruikt wordt voor de meerjarige raming van het EMU-saldo. Gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen verstrekken sinds de begroting 2006 middels de enquête ramingen van het EMU-saldo.

Bedragen x € 1.000

	Omschrijving	2014	2015	2016
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.418	3.217	6.834
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.227	3.672	4.025
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.091	1.859	1.859
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.561	8.622	6.549
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4		2.172	
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord		9.160	
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	19.340	9.086	15.269
8	Baten bouwgrondexploitatie:			
	Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	15.900	8.380	23.496
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	3.293	2.170	1.686
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	n.v.t	n.v.t	n.v.t
	Berekend EMU-saldo	-7.532	8.581	12.710

Uiteenzetting financiële positie en toelichting

F : Structureel en reëel evenwicht

Tot voor kort werd altijd gesproken over een sluitende begroting en of deze ook materieel in evenwicht was. In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is de Gemeentewet in 2013 gewijzigd en is de term *materieel evenwicht* vervangen door de term *structureel evenwicht*, tevens is het begrip *reëel evenwicht* toegevoegd. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is ter nadere uitwerking van die wetswijziging aangepast, zodat uw raad en de financieel toezichthouder in staat zijn om vast te stellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting cq meerjarenraming.

Conclusies

- Deze begroting is sluitend.
- Deze begroting is structureel in evenwicht voor de jaren 2014 en 2015. Voor 2016 en 2017 is de begroting niet structureel in evenwicht.
- Deze begroting is in reëel evenwicht.

In onderstaande tabel staan deze conclusies samengevat weergegeven. Het sluitend zijn van de begroting ziet u terug in onderdeel A Overzicht van baten en lasten. Onder deze tabel worden achtereenvolgens het reëel en het structureel evenwicht nader toegelicht.

		mutatie	2015	2016	2017	2018
Totaal Lasten incl toevoeging reserves		Structureel	58.427	58.659	58.402	59.252
Totaal Baten inclusief onttrekkingen reserves		Structureel	-59.272	-59.346	-57.978	-57.335
Structureel saldo van de Begroting + meerjarenbeeld			-845	-686	424	1.917
Structureel evenwicht			JA	JA	NEE	NEE

Reëel evenwicht

Ter invulling van het begrip reëel evenwicht is in het BBV voorgeschreven dat wordt ingegaan op het realisme van de ramingen en de motivering daarvan. Op basis van de volgende argumenten en bevindingen kunnen we stellen dat de begroting reëel in evenwicht is.

- De taakstellende bezuiniging op onderuitputting van budgetten zal naar verwachting gerealiseerd worden. In het verleden zijn dergelijke taakstellende besparingen ook gerealiseerd.
- De berekening van de inkomsten OZB en Algemene Uitkering zijn geraamd met het voorzichtigheidsbeginsel in het achterhoofd en op basis van de meicirculaire 2014.
- De taakstellende bezuinigingen op verbonden partijen, die opgenomen zijn in de begroting, zullen naar verwachting gerealiseerd worden.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

- Totaal van de lasten en baten van de programma's en algemene dekkingsmiddelen
- **af**: de incidentele lasten en baten per programma en algemene dekkingsmiddelen
- Blijft over het totaal van de structurele lasten en baten programma's en algemene dekkingsmiddelen
- **bij**: de structurele verrekeningen met de reserves. Geeft het totaal structureel begrotingssaldo en meerjarenraming.

De begroting is in meerjarig perspectief beoordeeld op het incidentele karakter. Voor het meerjarenbeeld is in 2015 en 2016 sprake van structureel evenwicht aangezien de structurele lasten worden gedekt door (hogere) structurele baten.

G : Investerings

Openstaande en vervangingsinvesteringen

	Krediet	2015	2016	2017	2018
1 Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs					
Huisv.vrz.Bijz.basisonderwijs					
7210851 renovatie scholen in Voorhof 2016	2.300	0	0	194	190
Huisv.vrz.openb.basisonderwijs					
7210388 Brede school west	14.824	653	643	633	623
7210537 OBS Hobbit OKV HP09	198	14	13	13	13
7210704 OKV Hasselbraam 2011	162	12	12	11	11
Wet Voorziening Gehandicapten					
7210713 Software WMO	38	11	10	10	10
wmo huishoudelijke kosten					
7210711 IBP Invoer WMO	26	7	7	7	7
Totaal 1 Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs	17.548	696	685	868	854
3 Kunst, Cultuur en Sport					
Groene sportvelden/terreinen					
7210852 RCL 2016	167	0	0	14	14
7210853 RCL 2018	43	0	0	0	0
7210833 Velocitas veldverlichting	16	0	0	2	2
7210854 Velocitas 2018	39	0	0	0	0
7210855 Alecto 2015	70	0	6	6	6
7210856 Alecto 2016	30	0	0	3	3
7210857 Alecto 2018	96	0	0	0	0
7210709 Beregeningsinstallatie 2013	7	1	1	1	1
Totaal 3 Kunst, Cultuur en Sport	468	1	7	25	25
4 Beheer openbare ruimte					
Bruggen					
7230551 Wachtpl boten met intercom De Does	125	9	9	9	8
7230482 Houten bruggen 2011	135	10	9	9	9
7230483 Houten bruggen 2012	135	10	10	9	9
7230548 Houten bruggen 2013	135	10	10	9	9
7230556 Houten bruggen 2013 (KN2012)	80	5	5	5	5
7230557 Houten bruggen 2015 (KN2012)	546	0	34	34	33
7230558 Houtenbruggen 2016	122	0	0	8	8
Gladheidsbestrijding					
7210443 Gladheidsbestrijding sneeuwplough 2010	13	2	2	2	2
7210858 Rolbezem Gladheidsbestrijding 2015	25	0	4	4	4
Kinderboerderij					

	Krediet	2015	2016	2017	2018
7210785 Minitractor kinderboerderij	6	1	1	1	1
Openbaar groen					
7210669 Hekwerken 2011	20	2	2	2	2
7210670 Hekwerken 2012	20	2	2	2	2
7210671 Hekwerken 2013	20	2	2	2	2
7210784 Houtversnipperaar	16	3	2	2	2
Reiniging/afvalstoffenheffing					
7210470 Reiniging, mini/wijkcontainers	150	17	16	16	15
7210715 Ondergrondse wijkverzamelcont 2012	1.000	90	88	86	84
7210716 Ondergrondse wijkverzamelcont 2013	1.200	108	105	103	101
7210837 Reiniging opstepl huisvuilcontainers	26	0	2	2	2
7210836 Reiniging milieucorner	54	0	0	4	4
7210790 Depotdogs	33	0	0	5	5
Riolering en pompen					
7210664 Riolering 2014	5.174	83	82	81	80
7210725 Riolering 2013 verbeteringskst 50jr	62	3	3	3	3
7210726 Riolering 2014 onderzkt 5jr	60	14	13	13	13
7210727 Riolering 2014 gemalen revisie 8jr	77	12	12	11	11
7210728 Riolering 2014 gemalen M en E 15jr	43	4	4	4	4
7210729 Riolering 2015	1.397	0	77	75	74
7210730 Riolering 2015 onderzkt 5jr	40	0	9	9	9
7210731 Riolering 2015 gemalen revisie 8jr	60	0	9	9	9
7210732 Riolering 2015 waterplan verv duiker	70	0	5	5	5
7210733 Riolering 2016	2.424	0	0	133	131
7210734 Riolering 2016 onderzkt 5jr	30	0	0	7	7
7210735 Riolering 2016 gemalen revisie 8jr	6	0	0	1	1
7210736 Riolering 2016 gemalen bk 30jr	489	0	0	33	33
7210737 Riolering 2016 persleidingen 30jr	175	0	0	12	12
Verkeersmaatregelen					
7210749 Translift 1	200	32	31	30	29
Verkeersregulering					
7210490 VRI's totaal	1.759	0	148	145	142
7210491 VRA's totaal	1.180	0	119	116	113
7210663 Verkeersregelcentrale	70	16	16	15	15
7210699 Hydr. afsluiting Splinterlaan 2015	100	0	10	10	10
Wegen					
7230552 Hoek Vronkenlaan	100	7	7	6	6
Totaal 4 Beheer openbare ruimte	17.378	439	847	1.032	1.011

	Krediet	2015	2016	2017	2018
5 Ruimtelijk beleid					
Bouw- en woningtoezicht					
7210739 Softw BWT	80	0	21	22	21
7210839 Software benut BIMAS	10	0	3	3	3
7210841 IBP VROM vergunningen	20	6	5	5	5
Totaal 5 Ruimtelijk beleid	110	6	30	30	29
6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid					
APV					
7210859 Auto BOA's 2015	35	0	5	5	5
Begraafplaats					
7210738 Begraafplaats, grafdelfmach 2013	27	4	3	3	3
Bestuursonderst. CZ					
7210463 IBP Mijn Leiderdorp	18	5	5	0	0
7210506 IBP vervangen softw.2012	75	20	19	0	0
7210788 DMS	100	0	0	0	0
7210811 Basisregistraties	13	4	4	3	3
7210812 Tablets	35	0	0	13	12
7210813 Mobiele telefoons	30	0	16	15	0
7210814 Klantbegeleidingssysteem	25	7	7	7	6
7210815 WKPD software	5	0	0	1	1
7210816 Durp software	15	0	0	4	4
7210817 Datadistributie software	60	0	0	17	16
7210818 Technische toetsing bouwact	8	0	0	0	2
7210819 BAG software	50	0	14	14	13
7210820 Bestek software	30	0	0	8	8
7210821 Uitvaart software	30	0	0	8	8
7210822 Belastingen software	50	0	14	14	13
7210823 Heffingen/invorderingen software	50	0	14	14	13
7210824 Gevonden-verloren voorwerpen software	10	0	0	0	3
7210825 GIS software	50	0	0	14	14
7210826 WMO software	35	0	10	10	9
7210827 Waarderings software	30	0	9	8	8
7210828 Intranet	50	0	0	14	14
7210829 Cycloramas software	15	4	4	4	4
7210830 Leerlingenvervoer software	25	0	0	7	7
7210831 Digitale presentatieschermen (4x)	10	0	2	2	2
7210840 Integreren dienstverlening	8	2	2	2	2
Bevolk.adm.en verklaringen					
7210666 Betaalautomaten bevolking	7	2	2	2	0
7210693 Bevolking software GBA	118	0	0	27	26

	Krediet	2015	2016	2017	2018
7210787 Betaalautomaten bevolking	7	0	0	2	2
Raad en raadscommissies					
7210692 Raadsinformatiesysteem 2011	28	0	0	0	0
Verkiezingen					
7210860 Stemcomputers 2016	15	0	0	3	3
Totaal 6 Bestuur Burgerzaken & Veiligheid	1.063	47	130	222	203
GEBOUWEN					
GEMEENTELIJKE HUISVESTING					
7210832 Technische installatie SSW	9	0	0	1	1
7210742 Smeerbrug 2014	22	3	3	3	3
7210741 olietanks 2012	14	2	2	2	2
SPORTACCOMODATIES					
7210834 Gymlokaal Zijkwartier wandrekken 2015	10	0	1	1	1
7210471 Sporthal De Does, bowlsmaten	11	2	2	2	2
7210842 Inventaris sportfondsen	6	2	1	1	1
7210835 Sporthal Bloemerd Meubilair 2016	280	0	0	28	28
Totaal GEBOUWEN	353	8	9	38	37
ORGANISATIE					
CLUSTERS GWE					
7210810 Vastgoed systeem software	145	0	0	0	41
Totaal ORGANISATIE	145	0	0	0	41
TRACTIEMIDDELEN					
7210744 Geesink achterlader	150	23	22	22	21
7210745 Nissan Pick-Up 2013	45	7	7	7	7
7210746 Volkswagen dubbelcabine 2014	55	0	9	8	8
7210747 Volkswagen dubbelcabine 2014	55	0	9	8	8
7210748 Volkswagen enkelcabine 2014	60	0	9	9	9
7210750 Translift 2	200	32	31	30	29
7210751 Volkswagen enkelcabine 2014	60	0	9	9	9
7210752 Volkswagen enkelcabine 2014	60	0	9	9	9
7210791 verv. Peugeot 37-VFX-6	25	0	5	3	3
7210792 verv. Peugeot 36-VFX-6	25	0	5	3	3
7210862 Ravo veegmachine 2017	150	0	0	0	24
7210863 Toyota veegvuilauto 1 2017	35	0	0	0	6
7210864 Toyota veegvuilauto 2 2018	35	0	0	0	6
Totaal TRACTIEMIDDELEN	955	62	116	110	141

H : Reserves

Toelichting reserves

Prg.	Omschrijving	Begroot Stand 31/12 2014	Begroting mutaties 2015	Begroting mutaties 2016	Begroting mutaties 2017	Begroting mutaties 2018	Begroot Stand 31/12 2018
	Algemene reserves						
AD	8297001 Algemene reserve	2.358	0	0	0	0	2.358
AD	8297002 Bouw- en grondexploitaties	1.408	3.349	-40	-40	-40	4.637
	Totaal algemene reserves	3.766	3.349	-40	-40	-40	6.995
	Bestemmingsreserves ter egalisatie van tarieven						
5	8297101 Egalisatiereserve omgevingsvergunning	50	0	0	0	0	50
4	8297102 Egalisatiereserve riolering	3.149	255	203	155	319	4.079
4	8297103 Egalisatiereserve reiniging	3.360	-377	-365	-353	-349	1.915
6	8297104 Egalisatiereserve begraafplaats	0	63	74	76	78	292
	Totaal Bestemmingsreserves ter egalisatie van tarieven	6.558	-59	-88	-123	48	6.336
	Bestemmingsreserves overig						
3	8297201 Kunst en cultuur	22	-10	10	10	10	42
5	8297203 Sociale woningbouw	109	-7	0	0	0	102
6	8297204 Rekenkamer	39	0	0	0	0	39
1	8297205 Zorg, welzijn, jeugd en onderwijs	852	-180	91	111	176	1.051
6	8297206 Voormalig personeel	46	-28	-4	-4	-4	5
div	8297209 Jaarafsluiting	50	0	0	0	0	50
2	8297210 Sociaal Beleid	355	-92	-92	0	0	170
div	8297211 Egalisatieres. exploitatielasten	7.946	-1.010	-261	-1.101	-492	5.083
6	8297212 Regionaal investeringsfonds RIF	5.323	-1.326	-571	-571	-571	2.284
6	8297214 Informatiebeleidsplan	268	0	0	0	0	268
7	8297215 GR Oude Rijnzone	1.052	0	-250	0	0	802
7	8297216 Bestemmingsreserve W4	10.801	-4.664	-5.621	0	0	516
1	8297218 Implementatie 3D transities	125	120	90	65	0	400
4	8297243 Bestemmingsreserve Integraal Beheer	800	-122	-212	-278	-189	0

Prg.	Omschrijving	Begroot Stand 31/12 2014	Begroting mutaties 2015	Begroting mutaties 2016	Begroting mutaties 2017	Begroting mutaties 2018	Begroot Stand 31/12 2018
AD	8297244 Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds	1.410	811	115	-419	-1.917	0
	Totaal Bestemmingsreserves overig	29.198	-6.507	-6.705	-2.187	-2.987	10.811
	Totaal reserves	39.522	-3.217	-6.834	-2.349	-2.979	24.143

Algemene reserve

De algemene reserve is als weerstandskas van de gemeente het vangnet voor onverwachte (grote) financiële uitgaven. De algemene reserve is vrij besteedbaar. Tevens fungeert deze reserve binnen de kaders van het weerstandsvermogen als dekkingsreserve.

Onttrekkingen / Toevoegingen:

Geen mutaties

Bouw- en grondexploitaties

Reserve is bestemd voor de opvang van eventuele nadelen bij de uitvoering van bouwgrondexploitaties op basis van exploitatieberekeningen en wordt gevoed door voordelen op bouwgrondexploitaties.

Op deze manier kan ook gestalte worden gegeven aan een beleid waarbij de mogelijkheid wordt opengehouden om tekorten uit de ene exploitatie te compenseren met positieve opbrengsten uit andere exploitaties.

Onttrekkingen:

- Jaarlijks onttrekking t.b.v. onderzoekskosten
- In 2015 worden ten behoeve van het IVVP de verwachte kosten voor de kernmaatregelen die voortkomen uit het IVVP plan voor het Centrumplan, de Engelendaal en de Quickwins uit deze reserve onttrokken. De werkzaamheden zullen eerst als investering met maatschappelijk nut opgenomen worden op de balans. In 2015 worden deze investeringen in één keer afgeschreven ten laste van deze reserve.

Toevoegingen:

- Conform Gig 2014 wordt in 2015 het project Amaliaplein afgesloten. Het resultaat wordt verrekend met de reserve Bouw- en grondexploitatie à € 3.482.000.
- In 2015 wordt het project Centrumplan afgesloten à € 1.211.000

Egalisatiereserve omgevingsvergunning

Egaliseren van baten of lasten van de producten met betrekking tot de omgevingsvergunningen om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.

Onttrekkingen / Toevoegingen:

Geen mutaties

Egalisatiereserve riolering

Egaliseren van baten of lasten op het product Riolering om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkendheid.

Toevoegingen/Onttrekkingen:

Het verschil tussen de inkomsten uit rioolheffing en de gecorrigeerde uitgaven wordt aan de reserve toegevoegd voor het groot onderhoud in de toekomst.

Egalisatiereserve reiniging

Egaliseren van baten of lasten op het product Reiniging om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen maximaal 100% kostendekkendheid.

Onttrekkingen/Onttrekkingen:

Het verschil tussen de inkomsten uit afvalstoffenheffing en de gecorrigeerde uitgaven wordt aan de reserve toegevoegd/ onttrokken.

Egalisatiereserve begraafplaats

Egaliseren van baten of lasten ten behoeve van lijkbezorging om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkendheid.

Onttrekkingen/Onttrekkingen:

Het verschil tussen de inkomsten uit afvalstoffenheffing en de gecorrigeerde uitgaven wordt aan de reserve toegevoegd/ onttrokken.

Reserve Kunst en Cultuur

Deze reserve is gevormd voor het nieuw plaatsen van kunstwerken, subsidiering van vernieuwende culturele activiteiten en overige kunstaangelegenheden.

Onttrekkingen:

Jaarlijks wordt een vast bedrag in de Reserve gestort.

Toevoegingen:

Conform raadsbesluit worden de onttrekkingen uit deze reserve conform Kunstnota 2012-2015 uitgevoerd. Vanaf 2016 zijn nog geen onttrekkingen geraamd.

Reserve sociale woningbouw

Reserve om knelpunten op het gebied van de volkshuisvesting te kunnen oplossen. De huidige marktontwikkelingen leiden er toe dat het steeds moeilijker is om sociale woningbouw te plegen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Onttrekkingen:

Conform eerdere besluitvorming wordt in 2015 een onttrekking gedaan ten behoeve van het uitwerken van de woonvisie.

Reserve rekenkamer

Het beschikbaar stellen van financiële middelen aan de rekenkamer voor de uitvoering van onderzoeken. De reserve is ingesteld vanwege het fluctueren van de (financiële) omvang van de onderzoeken en het niet gelijktijdig verlopen van onderzoeken met kalenderjaren.

Onttrekkingen / Toevoegingen:

Geen mutaties

Reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs

De reserve dient voor het egaliseren van positieve- of negatieve saldi, die voortkomen uit de exploitatie-budgetten van de Wet Maatschappelijke ondersteuning en diverse regelingen binnen programma Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs zoals Leerlingenvervoer.

Onttrekkingen:

- Zoals in de kadernota 2015 aangekondigd worden Friciekosten Wmo loket in 2015 tot en met 2017 onttrokken uit de reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs.
- Onttrekking van het nadelige resultaat wmo/jeugd in 2015 ten laste van de reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs.

Reserve voormalig personeel

Deze reserve dient ter dekking van kosten die ontstaan doordat een medewerker niet meer in dienst is bij de gemeente Leiderdorp, maar wel (tijdelijk) recht heeft op salarisbetaling van de gemeente (wachtgeldregeling). Ook is er een bedrag opgenomen voor mogelijke aanvulling van de voorziening wachtgeld bestuurders.

Onttrekkingen:

Er zijn geen toevoegingen geraamd voor deze reserve.

Toevoegingen:

Conform de te verwachten wachtgeldverplichtingen worden de gelden onttrokken aan de reserve.

Reserve jaarafsluiting

Budgetten meenemen naar het volgende jaar. Dit betreft budgetten die een jaar overschrijdend karakter hebben als gevolg van planningsverschillen in de realisatie. Hierbij kan gedacht worden aan activiteiten die plaatsvinden c.q. geleverd worden in het opvolgende kalenderjaar. Op het moment dat deze budgetten niet worden bestemd (via resultaatbestemming) in de reserve jaarafsluiting, loopt de realisatie gevaar als gevolg van een budgettekort in het jaar daarop. De raad neemt over de toevoeging aan de reserve via een begrotingswijziging een besluit. Volgens planning (realisatie) worden de middelen besteed ten laste van de reserve jaarafsluiting. Ook deze mutatie wordt door middel van een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd.

Onttrekkingen / Toevoegingen:

Geen mutaties

Reserve Sociaal Beleid

De reserve dient voor het egaliseren van positieve- of negatieve saldi, die voortkomen uit de exploitatiebudgetten van diverse open-einde regelingen van programma Werk en Inkomen (b.v. WWB, Participatie-budget, Minimabeleid, WSW).

Onttrekkingen:

Conform begroting 2014 wordt 3 jaar lang geld vanuit deze reserve beschikbaar gesteld voor de re-integratie van de cliënten binnen de WWB.

Egalisatiereserve exploitatielasten

Egalisatie van de lasten over de jaren heen

Onttrekkingen:

- Sporthal de Bloemerd;
- Mec in de Sterrentuin;
- Gemeentehuis;
- Brede school West;
- Brede school Oude Dorp;
- Groot onderhoud sportvereniging in 2017;
- Een uitname in 2015 van € 348.000 die in 2016 wordt teruggestort.

Toevoegingen:

- Ten behoeve van groot onderhoud sportvereniging 2017;
- Terugstorting uitname 2015

Reserve Regionaal investeringsfonds (RIF)

De reserve dient ter dekking van de in 2008 besloten bijdrage aan het RIF van € 571.000 per jaar gedurende 15 jaar, inclusief de in 2013 besloten bijdrage 2e tranche RIF.

Onttrekkingen:

In 2015 is de 2e tranche aan het Regionaal investeringsfonds opgenomen van € 755.000. Daarnaast jaarlijkse onttrekking van € 571.000 voor de 1e tranche.

Reserve Informatiebeleidsplan (IBP)

Het beschikbaar stellen van financiële middelen ten behoeve van het InformatieBeleidsPlan (b.v. voor de uitvoering van onderzoeken). De reserve is ingesteld vanwege het fluctueren van de (financiële) omvang van de kosten.

Onttrekkingen / Toevoegingen:

Geen mutaties

Reserve Gemeenschappelijke regeling Oude Rijn Zone

De reserve dient ter dekking van de in 2010 besloten bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling van € 300.000 per jaar gedurende 5 jaar en voor zover het saldo hiervoor toereikend is voor de aanvullende kosten voor de Leiderdorpse projecten van de Oude Rijn Zone.

Onttrekkingen:

Conform raadsvoorstel wordt in 2016 € 250.000 onttrokken voor de aankoop van Vliko.

Reserve W4

Als uitvloeisel van de overeenkomst met Rijkswaterstaat moet de gemeente bij oplevering van de Tunnelbak van de Rijksweg A4 € 8 miljoen (+index) betalen. Alle deelprojecten W4 die worden afgesloten worden verrekend met deze reserve, zodat de bijdrage betaald kan worden. De reserve loopt na oplevering van het laatste W4 project op nul.

Onttrekkingen

Voor de volgende projecten vindt een onttrekking plaats uit de reserve W4 in 2015:

- Vierzicht kavel 1 + 5 + reststrook € 2.087.000 waarvoor een voorziening getroffen is van € 1.948.000.
- Weteringpark € 3.551.000.
- De verbreding van het viaduct Ericalaan € 1.380.000.

In 2015 en 2016 worden kapitaallasten van de Tunnelbak ten laste van de reserve W4 gebracht. Daarnaast vindt in 2016 een versnelde afschrijving van de boekwaarde plaats.

Toevoegingen

Voor de volgende projecten vindt een storting plaats in de reserve W4 in 2015:

- De huuropbrengsten van de verlenging van de Zandwinning à € 398.000.
- Het Mauritskwartier kavel M met een positief resultaat van € 151.000.
- Rente reserve W4 in 2015 € 371.000 en in 2016 € 208.000 .

De volgende projecten worden in 2016 verrekend met de reserve W4;

- Plantage - Scenario -DSO volgend
- Bospoort Noord
- Bospoort Zuid
- Fietsbruggen en paden

Reserve implementatie 3D transitie

Om stagnatie in het proces te voorkomen en snel en adequaat te kunnen handelen is het van belang ook financieel snel te kunnen handelen. Met het aanwenden van een bestemmingsreserve (voor de duur van 5 jaar) voor de drie transitie op het maatschappelijk terrein wordt dit gefaciliteerd.

Toevoegingen:

Zoals in de kadernota 2015 aangekondigd worden Friciekosten Wmo loket in 2015 tot en met 2017 toegevoegd ten laste van de reserve Zorg, Welzijn, Jeugd en Onderwijs.

Reserve Behoedzaamheidsreserve uitkering gemeentefonds

Schommelingen in de algemene uitkering op te kunnen vangen voor het lopende jaar en het eerst volgende jaar. Taakstellend kan de reserve ingezet worden voor volgende jaren.

Na vaststelling van de primitieve begroting door de gemeenteraad wordt de algemene uitkering nog regelmatig bijgesteld als gevolg van rijksbeleid en als gevolg van het definitief worden van de diverse (ingeschatte) kengetallen (b.v. aantal inwoners). Deze bijstellingen, zowel positief als negatief, worden voor het lopende jaar en het daarop volgende jaar verrekend met deze reserve. Voor de jaren erna worden passende maatregelen genomen om de schommelingen structureel op te vangen.

Onttrekkingen:

- Voor 2016 en 2017 zijn conform begroting 2014 onttrekkingen uit deze reserve begroot.
- De in de kadernota 2015 voorgestelde mutaties zijn in de begroting 2015 overgenomen. Voor 2017 was op dat moment een onttrekking verwacht van € 1.795.000.
- Na verwerking van alle mutaties is in 2016/2017 en 2018 een tekort ontstaan en is een extra taakstelling als onttrekking opgenomen. Na deze onttrekkingen is de reserve uitgeput. De septembercirculaire 2015 zal mogelijk weer tot een aanvulling van de reserve leiden.

Toevoegingen:

- Jaarlijks wordt een bedrag van € 230.000 in de reserve gestort, in verband met de economische situatie was dit bedrag tot en met 2015 € 330.000.
- De in de kadernota 2015 voorgestelde mutaties zijn in de begroting 2015 overgenomen. Voor 2015 tot en met 2017 zijn dit toevoegingen (2015 € 408.000; 2016 € 655.000; 2017 € 160.000).
- De algemene uitkering van het Gemeentefonds is conform de meicirculaire 2014 verwerkt. Conform de brief aan de gemeenteraad (Z/14/002950/5158) worden de individuele studietoelage en uitvoeringskosten Wajong in de reserve gestort en geoormerkt.
- Na verwerking van alle mutaties is in 2015 een overschot ontstaan en in deze reserve gestort, in 2016/2017 en 2018 is een extra taakstelling als onttrekking opgenomen.

Reserve Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

Nivelleren kapitaallasten van vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Alle kapitaallasten als gevolg van vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte vanaf 2014 worden indien mogelijk afgedekt via deze reserve.

Onttrekkingen:

De onttrekkingen volgend uit het Integraal Beheer Openbare Ruimte zijn conform Raadsbesluit opgenomen in de begroting 2015.

I : Voorzieningen

Toelichting voorzieningen

Prg.	Omschrijving	Begroot Stand 31/12 2014	Begroting mutaties 2015	Begroting mutaties 2016	Begroting mutaties 2017	Begroting mutaties 2018	Begroot Stand 31/12 2018
	Voorzieningen met een verplichting						
6	8298001 Pensioenoverdrachten wethouders	664	105	105	105	105	1.084
6	8298002 Wachtgeld bestuurders	143	-23	-22	-22	-22	53
	Totaal voorzieningen met een verplichting	806	82	83	83	83	1.136
	Voorzieningen ter egalisatie van kosten						
kpl	8298106 Voorziening Gemeentelijke accommodaties	2.130	-90	248	158	-17	2.428
4	8298107 Vrz.Integraal Beheer Openb.Ruimte(IBOR)	3.385	-302	-158	-111	-1.282	1.533
	Totaal voorzieningen ter egalisatie van kosten	5.515	-393	90	47	-1.299	3.961
	Totaal Voorzieningen	6.322	-311	173	130	-1.216	5.098

Voorziening pensioenoverdrachten wethouders

Met ingang van 2001 heeft een wethouder de mogelijkheid om zijn opgebouwde pensioen over te dragen. Voor de (gewezen) wethouders bestaat het recht om tot 6 maanden na afloop van het dienstverband het opgebouwde pensioen over te laten dragen aan een pensioenfonds. De gemeente is verplicht om aan een tijdig gedaan verzoek te voldoen. Deze voorziening wordt alleen opgebouwd voor de huidige wethouders en de gewezen wethouders voor zover de verplichting nog opeisbaar is.

Toevoegingen:

De toevoeging is gebaseerd op berekeningen van de pensioenrechten van de huidige wethouders.

Onttrekkingen:

Geen mutaties

Voorziening wachtgeld wethouders

Op basis van een daartoe geldende regeling kunnen (voormalige) wethouders na hun aftreden aanspraak maken op een wachtgeldregeling.

Toevoegingen:

De toevoeging is zodanig dat er voldoende middelen in de voorziening zitten om het te verwachten wachtgeld af te dekken. Dit is geen 100% omdat wordt verwacht dat de bestuurders voor het einde van de wachtgeldverplichting weer aan het werk komen. Het verschil tussen deze voorziening en de maximale wachtgeldverplichting is opgenomen in de reserve voormalig personeel.

Onttrekkingen:

Voor de komende jaren wordt rekening gehouden met één voormalige bestuurder die (deels) gebruik maakt van de wachtgeldregeling.

Voorziening Gemeentelijke accommodaties

De voorziening gemeentelijke accommodaties is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.

Toevoegingen:

De dotaties zijn gebaseerd op de verwachte uitgaven voor de komende 10 jaar. Op 1 januari 2015 gaat de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en aanpassingen Primair Onderwijs (PO) van gemeenten over naar de schoolbesturen. Daardoor hoeft er geen onderhoudsvoorziening onderwijsgebouwen in stand te worden gehouden en is de jaarlijkse dotatie aan deze voorziening vervallen.

Onttrekkingen:

De onttrekkingen aan de voorziening zijn gebaseerd op het Planon Meerjaren onderhoudsplan.

Voorziening Integraal Beheer Openbare ruimte

De voorziening is ingesteld voor het planmatig kunnen uitvoeren van werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma en om de uitgaven ervan gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.

Toevoegingen:

De dotaties zijn gebaseerd op de verwachte uitgaven voor de komende 10 jaar.

Onttrekkingen:

De onttrekkingen volgend uit het Integraal Beheer Openbare Ruimte zijn conform Raadsbesluit opgenomen in de begroting 2015.

BIJLAGEN

Bij de programmabegroting hoort een aantal bijlagen.

Bijlage 1 : Samenstelling Bestuur

College van Burgemeester en wethouders

De samenstelling en portefeuillevverdeling is:

Burgemeester L.M. Driessen-Jansen

Toekomstvisie Leiderdorp 2025, Bestuurlijke Coördinatie, Openbare orde en veiligheid, Coördinatie handhaving, Recreatie / Toerisme, Burgerzaken.

Wethouder M.H. van der Eng (D66), 1e Loco-burgemeester

(3D) Wmo, Financiën en bedrijfsvoering, Sport, Gezondheidszorg, Communicatie en media, Coördinatie subsidiebeleid, Coördinatie Regiozaken, Belastingen, Nutsbedrijven, Grondzaken, Maatschappelijk vastgoed.

Wethouder C.J.M.W. Wassenaar (VVD) ,

(3D) Sociale en economische zaken, Coördinatie decentralisaties, Verkeer en (openbaar) vervoer, Ruimtelijke ordening, W4/A4, Volkshuisvesting en woningbouw, Integratie- en asielbeleid, Deregulering, Monumentenbeleid.

Wethouder J.J.F.M. Gardeniers

(3D) Jeugdzorg, Jongerenbeleid, Onderwijs, Openbare ruimte, Polders en Groene Hart (incl. Oude Rijnzone), Duurzaamheid en milieu, Kunst en cultuur, Water, Afval, Begraafplaats, Wijkgericht werken.

Gemeentesecretaris H. Romeijn

De gemeentesecretaris is eerste adviseur van het college en stuurt - als eindverantwoordelijke - de ambtelijke organisatie aan. Hij richt zich in het bijzonder op de faciliterende en stafafdelingen.

Daarnaast is hij bestuurder in de zin van de Wet op Ondernemingsraden. Zijn aandachtsvelden zijn politiek bestuur, externe contacten en regionale samenwerking.

Gemeenteraad 2014-2018

Zetelverdeling 2014-2018

- D66: 5 zetels
- VVD: 5 zetels
- CDA: 4 zetels
- Groen Links: 3 zetels
- PvdA: 2 zetels
- LPL: 2 zetels

Democraten 66 (D66)

- Mw. C. Hamer (fractievoorzitter)
- Dhr. J.A.M. van Boxsel
- Dhr. E. Grootaarts
- Dhr. J. Kuggeleijn
- Dhr. H. Verheggen

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

- Dhr. I.H.M. Cooijmans (fractievoorzitter)
- Dhr. B.M.J. Hoenen
- Dhr. W.N.A. Joosten
- Mw. C.M.M. Meiners-Pieterse
- Dhr. J.B.P.M. Suijkerbuijk

Christen Democratisch Appèl (CDA)

- Mw. M. van der Stelt (fractievoorzitter)
- Mw. M.A.J. van Diepen-van Wijk
- Dhr. G. Schipaanboord
- Dhr. F.A. Stam

Groen Links

- Mw. J.M. Hofman-Züter (fractievoorzitter)
- Mw. F. Joester
- Dhr. B. Vastenhoud

Partij van de Arbeid (PvdA)

- Dhr. O.C. McDaniel (fractievoorzitter)
- Mw. J.J.E. van Reijn

Lokale Partij Leiderdorp (LPL)

- Dhr. H.K. Langenberg (fractievoorzitter)
- Mw. A.M. Beekhuizen-Wesseling

Griffier

- Mw. J.C. Zantingh

Maandag politieke avond

Op 1 september 2014 is de Leiderdorpse gemeenteraad gestart met een proef met een nieuw vergadersysteem. Deze nieuwe vorm van vergaderen moet leiden tot goede inspraak voor de inwoners, het verkorten van de doorlooptijd van vergaderstukken en het voorkomen van herhalingen in discussies. De pilot eindigt met een evaluatie eind januari 2015. Het gaat om een driewekelijkse vergadercyclus:

Week 1 Informatieavond 20.30 – 22.30 uur

Doel van de informatieavond is om met burgers en/of organisaties over een actueel thema in gesprek te gaan en dit te doen op een moment dat dit voor de besluitvorming relevant is. Ook is de informatieavond het moment waarop presentaties worden verzorgd door het ambtelijk apparaat.

Week 2 Fractiespreekuur 19.30 – 20.00 uur, Fracties 20.00 – 23.00 uur

Week 3 Politiek forum (voorheen commissie) 20.00 – 21.30 uur, Besluitvormende raad 21.30 – 23.00 uur

Politiek forum - In het politiek forum vindt politiek inhoudelijke discussie plaats. Ook kunnen burgers tijdens het politiek forum inspreken en deelnemen aan de discussie. Het politiek forum is nadrukkelijk niet bedoeld voor technische vragen. Deze dienen tijdens de informatieavonden of schriftelijk te worden gesteld.

Raadsvergadering - Politieke discussie en besluitvorming over de voorstellen die in het politiek forum aan de orde zijn geweest, gelegenheid voor indienen amendementen en moties.

Via www.raadleiderdorp.nl maken we bekend hoe de vergadervorm na 1 februari 2015 zal zijn.

Bijlage 2 : Conversietabel product-programma

Programma 1

Programma 01	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	batens	saldo
62001 Maatschapp. dienstverlening	489	0	489
71401 gezondheidszorg(niet jeugd)	241	0	241
01A PROG 1A Lokale gezondheidszorg	730	0	730
62002 Ouderenbeleid	315	0	315
62006 WMO beleid	485	0	485
62201 wmo huishoudelijke kosten	4.386	-381	4.005
65201 Wet Voorziening Gehandicapten	1.801	-28	1.773
01B PROG 1B Wet Maatschap. Ondersteuning	6.987	-409	6.578
63001 Sociaal-cultureel werk	426	0	426
63010 Jeugd	78	0	78
65001 Peuterspeelz./kinderdagverbl.	52	0	52
65005 Contr.Peutersplz./kinderd.verbl.	23	0	23
01C PROG 1C Jeugdbeleid	579	0	579
71501 Jeugdgezondheidszorg	6.532	0	6.532
71601 Preventief Jeugdbeleid	456	0	456
01D PROG 1D Jeugdgezondh. + prev.jeugdbeleid	6.989	0	6.989
42004 Beheer openbaar basisonderwijs	3	0	3
42201 Bijzonder basisonderwijs	29	0	29
43000 VSO/ZMOK	3	0	3
48003 Leerlingenvervoer	303	-1	302
48006 Overig onderwijs	302	-32	270
01E PROG 1E Lokaal onderwijsbeleid	640	-33	608
42101 Huisv.vrz.openb.basisonderwijs	1.262	0	1.262
42301 Huisv.vrz.Bijz.basisonderwijs	1.066	-238	828
43101 VSO-ZMOK huisvesting	371	0	371
44301 Huisv. voortgez. ow.	300	0	300
01F PROG 1F Onderwijshuisvesting	2.998	-238	2.761
Totaal programma 01	18.924	-680	18.244

Programma 2

Programma 02	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	batens	saldo
61001 Algemene bijstand inkomensdeel	5.657	-4.703	954
61010 Bijstandbesluit zelfstandigen	65	-18	46
61401 Minimabeleid	698	-30	668

Programma 02	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
61402 Kwijtscheldingen	125	0	125
61403 Schuldhulpverlening	108	0	108
62301 Participatiewet	607	0	607
65002 Kinderopvang WIZ	16	0	16
02A PROG 2A Alg.Bijst(Bijz.bijst/min.beleid	7.276	-4.752	2.524
61105 WSW	2.989	0	2.989
02B PROG 2B Wet Soc.Werkvoorziening(Wsw)	2.989	0	2.989
62101 Vreemdelingenbeleid	41	0	41
02C PROG 2C Vreemdelingenbeleid	41	0	41
Totaal programma 02	10.305	-4.752	5.554

Programma 3

Programma 03	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
51001 Openbare bibliotheek	672	0	672
51101 Vormings- en ontwikkelingswerk	35	0	35
54001 Kunst	82	0	82
54006 Onderhoud kunstwerken	7	0	7
54010 Amateur Kunstbeoef. /cultuur alg	142	0	142
54101 Monumentenzorg	4	0	4
54102 Molens	38	-4	34
55002 Milieu Educatief Centrum	62	0	62
58002 Accommodatie culturele voorz.	36	0	36
03A PROG 3A Kunst en Cultuur	1.077	-4	1.073
53001 Binnensportrecreatie	269	0	269
53010 Sporthuisvesting	1.009	-6	1.003
53101 Groene sportvelden/terreinen	245	-61	184
03B PROG 3B Sport	1.523	-67	1.456
Totaal programma 03	2.600	-71	2.529

Programma 4

Programma 04	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
21001 Bruggen	624	0	624
21002 Wegen	2.350	0	2.350
21032 Gladheidsbestrijding	115	0	115
21050 Openbare verlichting	229	-14	215
21101 Verkeersregulering	137	0	137
21110 Verkeersmaatregelen	1.357	0	1.357

Programma 04	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
21111 Verkeersborden en /tekens	109	0	109
21112 Verkeersbeleid	86	0	86
31001 Markten	38	-11	26
56070 Kermissen	13	0	13
04A PROG 4A Verkeer en vervoer	5.058	-25	5.032
22301 Veerdiensten	2	0	2
24001 Waterwerken	528	0	528
33001 Nutsbedrijven	2	0	2
04B PROG 4B Water	532	0	532
56007 Groen beleid en regio	103	0	103
04C PROG 4C Groen beleid en regio	103	0	103
56001 Openbaar groen	1.725	-47	1.678
56050 Houtkamp	84	0	84
56051 Heemtuin	43	0	43
56052 Kinderboerderij	48	0	48
56053 Volkstuinencomplex	4	-11	-7
04D PROG 4D Openbaar groen	1.904	-57	1.846
58003 Speelplaatsen	190	0	190
04E PROG 4E Speelvoorzieningen	190	0	190
72201 Riolering en pompen	1.085	0	1.085
72601 Baten rioolrechten	0	-1.475	-1.475
04F PROG 4F Riolering	1.085	-1.475	-391
21039 Onkruidvrijhouden van straten	8	0	8
21040 Reiniging wegen	204	0	204
34101 Afvoeren kadavers	7	0	7
72102 Reiniging/afvalstoffenheffing	2.831	-75	2.756
72302 Ongediertebestrijding	53	0	53
72501 Baten reiniging/afvalstofheff.	0	-2.892	-2.892
04G PROG 4G Reiniging	3.103	-2.967	137
Totaal programma 04	11.975	-4.525	7.450

Programma 5

Programma 05	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
81001 Ruimtelijke ordening	442	0	442
82201 Bouw- en woningtoezicht	611	-295	316
83002 Erfpacht	0	-86	-86
83020 Verkoop en verhuur grond	90	-102	-13
05A PROG 5A Ruimtelijke ordening	1.143	-484	659

Programma 05	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
82001 Woningexploitatie	81	0	81
82203 Woonwagencentrum	7	-39	-32
05B PROG 5B Woonbeleid	88	-39	49
31002 Ov.economische aangelegenheden	134	0	134
05C PROG 5C Economische zaken	134	0	134
72301 Milieubeheer	495	0	495
05D PROG 5D Duurzaamheid	495	0	495
Totaal programma 05	1.859	-522	1.336

Programma 6

Programma 06	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
00501 Samenwerk.org. Holland Rijnland	1.820	0	1.820
6A PROG 6A Algemene regionale samenwerking	1.820	0	1.820
00101 Raad en raadscommissies	337	0	337
00102 College van Burg.en Wethouders	478	0	478
00201 Bestuursondersteuning college	1.400	0	1.400
00254 Bestuursonderst. CZ	4.855	-18	4.836
00256 Best.onderst. Beheer facilitair	230	0	230
00258 Bestuursonderst. GWI	309	0	309
00301 Reisdocumenten	219	-273	-54
00302 Rijbewijzen	126	-147	-21
00303 Bevolk.adm.en verklaringen	87	-33	54
00304 Huwelijken	33	-18	15
00305 Burgelijke stand	108	-12	95
00306 Verkiezingen	105	0	105
00307 Naturalisaties	41	-16	25
00309 GBA Beheer	74	0	74
00601 Griffie	281	0	281
00602 Rekenkamer	38	0	38
63002 Wijkgericht werken	111	0	111
72401 Begraafplaats	290	-379	-89
93001 Wet waardering onroerende zaken	225	0	225
6B PROG 6B Bestuur en dienstverlening	9.344	-896	8.448
14001 Veiligheid	246	0	246
14003 APV	187	-8	179
6C PROG 6C Openbare orde en veiligheid	433	-8	425
12001 Brandweer	1.290	0	1.290
12009 Onderhoud brandkranen/-putten	34	0	34

Programma 06	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
12010 Rampenbestrijding	229	0	229
6D PROG 6D Brandweer en rampenbestrijding	1.553	0	1.553
Totaal programma 06	13.150	-904	12.246

Programma 7

Programma 07	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
83004 Grond expl.Overige bouwgrond	82	0	82
83005 Overige complexen	127	-3.609	-3.482
7A PROG 7A Grondontwikkeling algemeen	210	-3.609	-3.399
83001 Grex Centrumplan	306	-1.517	-1.211
7B PROG 7B Grondontwikkeling Centrumplan	306	-1.517	-1.211
32001 Zandwinning(v/h kl.zandput)	0	-398	-398
83003 Grondexpl.w4	11.655	-7.107	4.548
7C PROG 7C Grondontwikkeling W4	11.655	-7.504	4.150
Totaal programma 07	12.171	-12.631	-460

Algemene Dekkingsmiddelen

Programma AD	2015		
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	saldo
93101 Baten OZB gebruikers	0	-891	-891
93201 Baten ozb eigenaren	0	-6.034	-6.034
93601 Baten toeristenbelasting	0	-96	-96
93701 Baten hondenbelasting	0	-91	-91
93901 Baten precariobelasting	0	-626	-626
94001 Onroerende zaakbelastingen	33	0	33
94002 Overige belastingen	145	-27	118
Alg dekkingsmiddelen A Lokale heffingen	178	-7.764	-7.587
92101 Algemene uitkering	0	-33.376	-33.376
Alg dekkingsmiddelen B Alg. uitkering	0	-33.376	-33.376
92201 Algemene dekkingsmiddelen	55	0	55
Alg dekkingsmiddelen C Onvoorzien	55	0	55
91301 Overige financiële middelen	221	-588	-367
Alg dekkingsmiddelen D Dividend	221	-588	-367
91401 Geldleningen en uitz. > 1 jaar	1.654	-4.061	-2.408
Alg dekkingsmiddelen E Financiering	1.654	-4.061	-2.408
96001 Saldi van kostenplaatsen	0	0	0
Alg dekkingsmiddelen F Overig	0	0	0
Totaal programma AD	2.107	-45.790	-43.682

Programma	2015		
	lasten	baten	saldo
bedragen x € 1.000,-			
B VERREKENINGEN VOOR BESTEMMING	0	0	0
Totaal programma	0	0	0

Bijlage 3 : Afkortingenlijst

Afkorting	omschrijving	Afkorting	omschrijving
ANPR	Automatic NumberPlate Recognition	OBSG	Openbare basisscholengemeenschap Leiderdorp
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	OCW	Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen	ODWH	Omgevingsdienst West Holland
Bbp	Bruto binnenlands product	OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
BBV	Besluit begroting en verantwoording	OTO	Opleiden, Trainen en Oefenen
Bbz	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen	OV	Openbaar vervoer
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar	OV	Openbare Verlichting
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	OZB	Onroerende zaakbelasting
BSOD	Brede school oude dorp	PCBO	Protestants-Christelijk Basis- en Orthopedagogisch Onderwijs
BSW	Brede school west	PGB	Persoonsgebonden budget
BZK	Ministerie van binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties	PO	Primair Onderwijs
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst	PPS	Publik Private Samenwerking
CAR/UWO	collectieve arbeidsvoorwaardenregeling / uitwerkingsovereenkomst	PvE	Programma van Eisen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
CER	Compensatie Eigen Risico	RCL	Racing Club Leiderdorp
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening	RIF	Regionaal investeringsfonds
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer	RMC	Regionale Meld- en Coördinatie
CPB	Centraal Plan Buro	ROC	Regionaal Opleidingen Centrum
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek	RTA	Regionaal Transitie Arrangement
3D-transities	transitie in het kader van 3 Decentralisaties	RVVP	Regionaal Verkeers- en Vervoersplan
DNB	De Nederlandse Bank	RVMK	Regionale Verkeersmilieukaart
DSO	Definitief Stedenbouwkundig Ontwerp	SCC	Sociaal Cultureel Centrum
DZB	De Zijlbedrijven	SCW	Sociaal Cultureel Werk
ECB	Europese Centrale Bank	SE	Service eenheid
EMU	Economsiche en Monetaire Unie	SEPA	Single European Payment Area
Fido	Wet Financiering decentrale overheden	SES	Sociaal economische status
Fte	Fulltime-equivalent	SFL	Sportfondsen Leiderdorp
GBA	Gemeente Basisadministratie	SGT	Sociaal Gebiedsgebonden Team
GEHS	Gemeentelijke Ecologische Hoofd Structuur	shv	Schuldhelpverlening
GEVULEI	Gemeenschappelijke Vuilverwerking Leiden e.o.	SKL	Stichting kinderopvang Leiderdorp
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval	SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst	SP71	Servicepunt71
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	SSA	Stichting Sportaccommodatie Alecto

Afkorting	omschrijving	Afkorting	omschrijving
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	STL	Sociaal Team Leiderdorp
GIG	Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie	SVB	Sociale Verzekeringsbank
GWW	Grond-, Water- en Wegenbouw	Svn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeente
HbhH	Hulp bij het Huishouden	SZW	Sociale Zekerheidswet
HHR	Hoogheemraadschap van Rijnland	UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers-verzekeringen
HM	Hollands Midden	vGRP	verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan
HOF	Houdbare Overheids Financiën	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer	VO	Voortgezet Onderwijs
HRM	Human Resource Management	VRA	Vereniging van Revalidatieartsen
HSL	Hoge snelheidslijn	VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
I&M	ministerie van Infrastructuur & Milieu	VRI	Verkeersregelinstallatie
IBOR	Integraal Beheer Openbare ruimte	VSV	Vroegtijdig SchoolVerlaters
IBP	Informatie Beleids Plan	VTA	Visual Tree Assessment
ICT	Informatie en Communicatie Technologie	VTH	Vergunning Toezicht Handhaving
IHP	Integraal Huisvestingsplan	VVE	Vroeg- en voorschoolse educatie
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers	W4	W4 Project Wonen, Werken, Water en Wegen
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen	Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
IVVP	Integraal Verkeers- en vervoerplan	Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten
JGT	Jeugd- en gezinsteam	WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
JOP	Jongeren ontmoetingsplaats	Wcpv	Wet collectieve preventie volksgezondheid
KCA	Klein Chemisch Afval	Web	Wet Educatie Beroepsonderwijs
KCC	Klantcontactcentrum	WGR	Wet gemeenschappelijke regeling
KCS	Klantcontactsysteem	WI	Wet Inburgering
KISS	Kennis Informatie Systeem Sport	WIA	Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen
KN	Kadernota	WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbalbond	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
KRW	Kaderrichtlijn Water	WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek	Wpg	Wet publieke gezondheid
LAB71	Leidse Agglomeratie Bereikbaar	Wro	Wet ruimtelijke ordening
LEA	Lokale Educatieve Agenda	Wsob	wetsvoorstel stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs	Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Mec	Milieu Educatief Centrum	WSW	Waarborgfonds sociale woningbouw
NEN	NEderlandse Norm	Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
NHG	nationale Hypotheekgarantie	Wth	Wet tijdelijk huisverbod
NME	Natuur en milieu educatie	Wvg	Wet voorziening gehandicapten
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité* Nederlandse Sport Federatie	WW	Werkloosheidswet

Afkorting	omschrijving	Afkorting	omschrijving
		Wwb	Wet werk en bijstand
		ZAT's	Zorgadviesteams
		ZHN	Zuid Holland Noord

Bijlage 4 : Lokale en Regionale beleidskaders

In deze zijn per subprogramma de vastgestelde (Regionale) Beleidskaders opgenomen.

Programma 1 A. Lokale gezondheidszorg	datum vaststelling
Nota lokaal gezondheidsbeleid 2013-2016 Gemeente Leiderdorp	13 mei 2013

Programma 1 B. Wet maatschappelijke ondersteuning	datum vaststelling
Verordening voorziening maatschappelijke ondersteuning 2015	gepland 27 oktober 2014
Convenant OGGZ platform	5 juli 2011
Convenant Zorgnetwerken	15 aug. 2011
Gemeenschappelijke regeling OGGZ subsidies	15 aug. 2011
Besluit voorziening maatschappelijke ondersteuning 2015	gepland nov/dec 2014
Wmo beleidsnota" 2013-2016	17 december 2012
Nota mantelzorgbeleid 2013-2016	8 oktober 2012
Nota vrijwilligersbeleid' 2013-2016	8 oktober 2012
3D Notitie Toekomst van het sociaal domein	25 november 2013
3D Notitie Herontwerp van het sociaal domein: de uitwerking op hoofdlijnen	10 maart 2014
Beleidsnotitie "Invoering Wmo 2015, van transitie naar transformatie".	14 juli 2014

Programma 1 C. Jeugdbeleid	datum vaststelling
Jeugd, vrijetijd en participatie 2012-2016	17 december 2012
Speelruimteplan 2013-2022	23 september 2013

Programma 1 D. Jeugdgezondheidszorg en preventief jeugdbeleid	datum vaststelling
Wmo beleidsnota Leiderdorp 2009-2012 'Waar meedoen toe leidt' (Wmo-prestatieveld 2)	9 maart 2009
Convenant Ketenaanpak Jeugdbeleid, Jeugdzorg en Gezinsondersteuning (vroegsignalering en zorgcoördinatie) Zuid-Holland Noord 2007-2010	13 maart 2007
Startnotitie Centrum voor Jeugd en Gezin (2009)	8 juni 2009
Regionaal Bedrijfsplan CJG's en Actieplan CJG's Holland Rijnland	december 2012
Actieplan CJG Leiderdorp	mei 2013
Convenant Ketenaanpak aansluiting Jeugdbeleid-Jeugdzorg 2009-2012	13 oktober 2009
Beleidsvisie Integrale Jeugdgezondheidszorg	15 februari 2010
Convenant Zorg- en adviesteams Holland Rijnland (2010)	5 oktober 2010
3D Notitie Toekomst van het sociaal domein	25 november 2013
3D Notitie Herontwerp van het sociaal domein: de uitwerking op hoofdlijnen	10 maart 2014
Beleidsplan Hart voor de jeugd	10 maart 2014

Programma 1 E. Lokaal onderwijsbeleid	datum vaststelling
Visiedocument Onderwijs in Beweging tot 2015	Juli 2001
Notitie Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 <i>Inlopen nu het kan</i>	September 2011
Onderwijs in beeld	Maart 2011
Onderwijs op de agenda	Mei 2012

Programma 1 F. Onderwijshuisvesting	datum vaststelling
Integraal Huisvestingsplan 2010-2014	14 dec. 2009
Gemeentelijke huisvestingsverordening 2010	26 okt. 2009

Programma 2 A. Algemene Bijstand	datum vaststelling
Actieplan bestrijding jeugdwerkloosheid 2009	18 augustus 2009
Handhavingsverordening WWB, loaw en loaz 2010	11 oktober 2010
Handhavingsnotitie 2011-2014	12 april 2011
Verordening participatie schoolgaande kinderen WWB Leiderdorp 2012	02 april 2012
Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive	4 februari 2013
Verordening Cliëntenparticipatie Werk en Inkomen 2014	14 oktober 2013
3D Notitie Toekomst van het sociaal domein	25 november 2013
3D Notitie Herontwerp van het sociaal domein: de uitwerking op hoofdlijnen	10 maart 2014
Beleidsplan Participatiewet Leiderdorp 2015	17 november 2014 (?)
Notitie Tegenprestatie Participatiewet Leiderdorp 2015	8 december 2014
Verordening Tegenprestatie Participatiewet Leiderdorp 2015	8 december 2014
Re-integratieverordening Participatiewet Leiderdorp 2015	8 december 2014
Afstemmingsverordening Participatiewet, loaw en loaz gemeente Leiderdorp 2015	8 december 2014
Verordening Individuele studietoelage Participatiewet Leiderdorp 2015	2015
Verordening Langdurigheidstoelage Participatiewet Leiderdorp 2015	2015

Programma 2 B. Wet sociale werkvoorziening	datum vaststelling
Verordening persoonsgebonden budget bij begeleid werken Wsw 2008	09 juni 2008
Verordening Cliëntenparticipatie Werk en Inkomen 2014	14 oktober 2013
Beleidsplan Participatiewet Leiderdorp 2015	17 november 2014 (?)

Programma 2 C. Vreemdelingenbeleid	datum vaststelling
Verordening Wet inburgering gemeente Leiderdorp 2010 (Raad 13 december 2010)	12-12-2010
Notitie: Plan van aanpak inburgering gemeente Leiderdorp, Participatie centraal (oktober 2008)	22-10-2008
Uitvoeringsnotitie Wet inburgering 2007	12-02-2007

Programma 3 A. Kunst en Cultuur	datum vaststelling
Cultuurnota Leiderdorp 2012-2015	02-04-2012
Provincie Zuid Holland: Beleidsvisie cultureel Erfgoed 2013-2016	
Behoud Agrarisch Erfgoed, november 2009	
Erfgoedverordening 2009	
Notitie Gemeentelijke Beleidskeuzes Openbare Bibliotheek Leiden en Leiderdorp (2007)	
Kadernota Van Klei naar Kunst: beleidsplan beeldende kunst in de openbare ruimte van Leiderdorp 2007-2014	

Programma 3 B. Sport	datum vaststelling
Sportnotitie 2011	12 april 2011
Sportnota 2013-2017	4 februari 2013

Programma 4 A. Verkeer en vervoer	datum vaststelling
Regionaal	
Regionaal Verkeers- en Vervoerplan	27 juni 2002
Uitvoeringsplan RVVP	26 maart 2008
Regionale Openbaar Vervoer Visie. Schakels in het ZuidvleugelNet	24 juni 2009
Uitvoeringplan OV-visie	22-11-2012
Actieplan Verkeersveiligheid 2011-2013	7 oktober 2010
Integraal beheerplan (wegen-openbare verlichting-riolering-groen)	In voorbereiding
Lokaal	
Integraal Verkeers- en Vervoerplan 2009	13-07-2009
Uitvoeringsplan IVVP	10-9-2012
Bestaande beheerprogramma's onderhoud wegen, straten, pleinen, gladheidsbestrijding, veegdienst, openbare verlichting, verkeersinstallaties, parkeerplaatsen, verkeersborden, bevorderen toegankelijkheid bushaltes (zie ook paragraaf 2 Onderhoud kapitaalgoederen)	---
Parkeerbeleidsplan 2012-2020	5 maart 2012
Permanente verkeerseducatie	12-10-2012
Fietsbeleid (en overig langzaam verkeer)	In voorbereiding
Actieplan geluid Leiderdorp 2013-2018	oktober 2013

Programma 4 B. Water	datum vaststelling
Europese Kaderrichtlijn Water 2000	nvt
Nationaal Bestuursakkoord Water 2003	nvt
Karakterisering deelstroomgebied Rijn-West, Regionaal Bestuurlijk Overleg KRW Rijn-West 2004	2005
Werkplan KRW Rijn-West 2005-2009, Regionaal Bestuurlijk Overleg KRW Rijn-West 2005	nvt
Beleidsplan Groen, Water en Milieu, Provincie Zuid-Holland 2006	nvt
Grondwaterplan Zuid-Holland 2007-2013, Provincie Zuid-Holland, 2007	
Waterbeheerplan 2010-2015, Hoogheemraadschap van Rijnland 2010	nvt
verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) 2011-2015	30-05-2011
Waterplan Leiderdorp, 2011-2015	13-12-2010
Provinciaal Waterplan 2010-2015	nvt

Programma 4 C. Groenbeleid en regio	datum vaststelling
Inrichtingsplan en uitvoeringsprogramma Boterhuispolder (22 januari 2009)	(22 januari 2009)
Inrichtingplan en uitvoeringsprogramma polder Achthoven (april 2009)	(april 2009)
Focus Oude Rijn Transformatievisie 2020	(2007)
Samenwerkingsovereenkomst Oude Rijnzone	(2008)
Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland (2010-2020)	Februari 2010
Regionale Structuurvisie Holland Rijnland (2009)	Juni 2009
Inrichtingsplan Ghoybos (2005)	2005
Contourennota Levend Landschap (2006)	2006
Provinciaal meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013 (2006)	2006
Uitvoeringsprogramma Hollandse Plassen 2007-2013 (2007)	2007
Ontwikkelingsplan Leidse Ommelanden Leader-POP 2007-2013 (2007)	2007

Programma 4 C. Groenbeleid en regio	datum vaststelling
Gebiedsprogramma Veenweide/Plassen (2010)	2010
Deelprogramma "de Tuin van Holland" als regionaal kader voor het provinciaal uitvoeringsprogramma Groen	11-07-2013
Actualisatie Groenstructuurplan Leiderdorp 2012	08-10-2012

Programma 4 D. Openbaar groen	datum vaststelling
Groenstructuurplan 2000 (2000)	11-12-2000
Nota Gronduitgiftebeleid Groenstrookjes (2000)	11-12-2000
Verordening op de gemeentelijke beplantingen in Leiderdorp (2009)	20-4-2009
Rapportage evaluatie Verordening op de beplantingen 2005	20-4-2009
Wijzigingsverordening WABO	11-10-2010
Lijst met bijzonder waardevolle bomen (2005)	4-1-2005
Bomenbeleidsplan (2008)	11-2-2008
Gemeentelijke Ecologische Hoofdstructuur (GEHS) (2008)	28-10-2008
W4 Leiderdorp Groen voor bomen (2005)	25-4-2005
Groenbeheerplan De Bloemerd (2005)	19-12-2005
Nota Hond & Gemak (2006)	18-12-2006
Overlastcriteria lindebomen	11-9-2006
Naar Planmatig beheer	18-12-2006
Actualisatie Groenstructuurplan Leiderdorp 2012	08-10-2012

Programma 4 E. Speelplaatsen	datum vaststelling
Actienotitie Jeugd, vrijetijdsbesteding en participatie 2007-2011	
Beleidsnota Jeugd in beeld 2006	
5-jarig onderhoudsplan speellocaties	
Besluit Veiligheid attractie- en speeltoestellen 1997 (Attractiebesluit)	

Programma 4 F. Riolering	datum vaststelling
verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) 2011-2015	30-05-2011
Rioolheffingsverordening 2011	13-12-2010
Wet milieubeheer	

Programma 4 G. Reiniging	datum vaststelling
Beleidsplan Gevulei 2002	
Rapport Strategische visie op de toekomst van de Gevulei (2002)	
Afvalstoffenverordening Leiderdorp 2004	2004
Rapport Gemeenschappelijke Reinigingsdienst Gevulei en kostenvergelijking (2007)	
Afvalstoffenbeleidsplan Gemeente Leiderdorp	Okt. 2007

Programma 5 A. Ruimtelijke ordening	datum vaststelling
Bestemmingsplannen	Lege alinea
Beleid beperkte afwijkingen bestemmingsplan 2011	05-04-2011

Programma 5 A. Ruimtelijke ordening	datum vaststelling
Erfgoedverordening 2008	27-10-2008
Behoud Agrarisch Erfgoed	25-01-2010
Archeologische waarden- en verwachtingenkaart	14-09-2011
Bouwbeleidsplan 2006	
Handhavingsnota WABO 2010	15-2-2011
Bouwverordening 2012	14-05-2012
Welstandsnota (herziening) 2010	
APV 2010	14-12-2009
Kadernota integraal handhavingsbeleid gemeente Leiderdorp 2011-2015	04-10-2011
Beleid Bestaande Bouw (Brandweer) 2004	
Marktverordening 2011	14-03-2011
Antennebeleid 2006	14-12-2007
Brandveiligheidsverordening 2012	01-04-2012
Nota ambulante handel 2001	28-11-2000
Verordening kinderopvang 1997	20-01-1997
Wijzigingsverordening WABO 2010	11-10-2010
Legesverordening 2012	22-12-2011
Gebiedsvisie Willem-Alexanderlaan	14-05-2013
Wijziging Welstandsnota 2010	18-03-2013
Beroep aan huis – een nadere verkenning	09-04-2013

Programma 5 B. Woonbeleid	datum vaststelling
Regionale Woonvisie Holland Rijnland 2009-2019	28-10-2009
Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2013	16-06-2013
Convenant Woonruimteverdeling Corporaties Holland Rijnland 2013convenant Woonruimteverdeling Holland 2009	16-06-2013
Zicht op Wonen, deel I, II en III	
Samen presteren, Prestatieafspraken Rijnhart Wonen en gemeente Leiderdorp (laatste actualisatie voor 2012)	15-11- 2011
Woonvisie Gewoon lekker Wonen tussen stad en land	04-02-2013
Regeling Duurzaamheidslening	14-05-2012

Programma 5 C. Economische zaken	datum vaststelling
Evaluatienotitie tweede economisch beleidsplan 2005	6-2-2006
Toekomstvisie Baanderij 2004	6-4-2004
Tweede economisch beleidsplan 2001	15-6-2001
Nota ambulante handel 2001	28-11-2000
Kantorenstrategie "In goede banen Leiden, Kantoren in de Leidse regio"	
Regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland 'Meer doen met minder ruimte' 2009	
Regionale bedrijventerreinenstrategie Oude Rijnzone – Rijnstreek 2008-2020	
Structuurvisie detailhandel 2011 (actualisatie 2003)	28-06-2011
Gemeentelijk detailhandelsbeleid 2012-2016	2-7-2012

Programma 5 C. Economische zaken	datum vaststelling
Verordening Winkeltijden 2013	13-05-2013
Marktverordening 2011	14-03-2011
Evaluatie Economisch beleidsplan Leiderdorp 2005-2008 met doorkijk naar 2012	29-10-2013
Economisch beleid 2014-2020; Ondernemend Leiderdorp	16-12-2013
Economische agenda Leidse regio; Kennis & Werk #071	16-12-2013

Programma 5 D. Milieu	datum vaststelling
Regionaal Milieubeleidsplan 2003-2010	
Klimaatprogramma 2008-2012	
Programma Externe Veiligheid 2006-2010	
Actieplan Luchtkwaliteit Holland-Rijnland 2008	
Duurzaamheidsagenda 2011-2015	14-05-2012
Regeling duurzaamheidslening	14-5-2012
Actieplan Geluid Leiderdorp 2013-2018	in voorbereiding

Programma 6 A. Algemene regionale samenwerking	datum vaststelling
Verbeteragenda bestuurskracht Leiderdorp 2010	September 2010
Notitie Fuikvrij Samenwerken 2009	-
Rapport Bestuurskrachtmeting 2008	Mei 2008
Notitie Toekomstvisie op regionale samenwerking, maart 2008 (Paprikanotitie)	Maart 2008
Notitie De Raad en de Regio, mei 2006	Mei 2006
Begroting en beleidskader van Holland Rijnland (www.hollandrijnland.net)	Juni 2014

Programma 6 B. Bestuur en dienstverlening	datum vaststelling
Publieke dienstverlening, professionele gemeente van de VNG commissie gemeentelijke dienstverlening/Commissie Jorritsma: Visie 2015	
Jaarlijkse benchmark Publiekszaken	
"Dienstverlening draait om mensen" (VNG-visiedocument maart 2010, met een doorkijk naar 2020)	
Nota Verder met wijkgericht werken (2007)	

Programma 6 C. Openbare orde en veiligheid	datum vaststelling
Veiligheidsanalyse t.b.v. kadernota 2011-2014	13 december 2010
Integrale Veiligheid in Leiderdorp, strategische visie	13 december 2010
Prioriteiten Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Leiderdorp 2011-2014	13 december 2010
Kadernota Integrale Veiligheid Leiderdorp 2011-2014	10 oktober 2011
Kadernota integraal handhavingsbeleid gemeente Leiderdorp 2011-2015	4-10-2011

Programma 6 D. Brandweer en rampenbestrijding	datum vaststelling
Raadbesluit regionalisering brandweer februari 2010	15-02-2010
Brandweer Hollands Midden; Samen sterker dan alleen (2009)	20-03-2009

Programma 7 A. Grondontwikkeling Algemeen	datum vaststelling
Toekomstvisie Leiderdorp 2015	03-09-2001
Nota Grondbeleid 2013-2017	18-03-2013

Programma 7 B. Grondontwikkeling Centrumplan	datum vaststelling
Toekomstvisie Leiderdorp 2015	03-09-2001
Masterplan Centrumplan (2001)	
Vaststelling schetsplan Centrumplein	24-09-2007
Nieuwbouw gemeentehuis en locatie Willem-Alexanderlaan)	28-01-2008 09-06-2008
Vaststelling bestemmingsplan Nieuw Centrum	15-02-2010

Programma 7 C. Grondontwikkeling W4	datum vaststelling
Masterplan W4	
Stedenbouwkundig plan 2002	
DSO Vierzicht, DSO Plus 't Heerlijk Recht (2005), DSO Bospoort, DSO Mauritskwartier en DSO Plantage	
Bestemmingsplan Bospoort	
Bestemmingsplan W4	04-02-2013
Inrichtingsplan Munnikkenpolder, DO Weteringpark	

Algemene Dekkingsmiddelen	datum vaststelling
Treasurystatuut	15-2-2010
Financiële verordening 212	18-3-2013
Nota reserves en voorzieningen (2013)	16-12-2013
Legesverordeningen 2015	vast te stellen in dec. 2014
Kadernota Weerstandsvermogen & risicomanagement	20-04-2009

Bijlage 5 : Uitvoeringsprogramma coalitieakkoord

Het uitvoeringsprogramma is digitaal te benaderen.

Bijlage 6 : Besluit en amendementen

Gemeente Leiderdorp
Willem-Alexanderlaan 1
Postbus 35
2350 AA Leiderdorp
info@leiderdorp.nl